

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת בהעלותך

לקראת שבועת מלכתא

פנינים לפרשת בהעלותך | גליון מס' 226 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

אמרתי למרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל, שאני רוצה לגדול, ואז הוא קם ואמר לי: "וכי אני לא רוצה לגדול? אני הולך ומלמד במשך שעה וחצי ומספר סיפורים ובשבילי זה ביטול תורה. בזמן הזה הייתי יכול להספיק הרבה יותר. לי מותר לבטל ואתה לא תבטל את עצמך?"

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א על החובה לרומם את נשמות ישראל

"דַּבֵּר אֶל אֶהְרֹן וְאִמְרָתָא אֵלָיו בְּהֵעֲלִיתָהּ אֶת הַנֶּרֶת" (במדבר ח, ב')

הפסוק לכאורה כופל את עצמו - "דַּבֵּר אֶל אֶהְרֹן, וְאִמְרָתָא אֵלָיו". ועוד, ידוע ש"וידבר" הוא לשון קשה (מכות יא ע"א), "דברים הקשים כגידיים" (רש"י שמות יט, ג), ואילו "ואמר" הוא לשון רכה (מכילתא פרשת יתרו), לשון רוממות ואמרי נועם. ואם כן לא מובן, בתחילה הקב"ה פותח עם הציווי לדבר עם אהרון בלשון קשה - "דבר אל אהרון", ואילו אחר כך משמע שיש לפנות אליו בלשון רכה - "ואמרת אליו", מה הסברם של דברים? הביאור נראה כך: אף על פי שמצוה זו של הדלקת הנרות היתה בדרגת רוממות וצריכה להיאמר רק בלשון "ואמרת", מכל מקום על אהרון הכהן היה מוטל גם להדליק את נשמות ישראל, וזהו תפקיד קשה הדורש עמל וטורח רב. לכן קיבל אהרון גם ציווי בלשון "וידבר" לשון קשה, לפי שעבודה לא קלה להרים ולרומם את נשמות ישראל, לא קל להפסיק באמצע הלימוד וההתעלות האישית ולדרוש בפני אנשים ולקרבם.

ועסק בתורה ולא הייתי מעוניין לבזבז את זמני. אם אלך לשיעור זה, תורה מה תהא עליה?
 יום אחד לאחר השיעור של מרן, קרא לי הרב והכניס אותי למכוניתו בדרך לביתו. כשהגענו לביתו, פנה אלי מרן ואמר: "שמעתי שאתה לא רוצה ללכת למסור שיעור תורה שהציעו לך".
 "רבינו, תורה מה תהא עליה?" ענית לו.
 "והאנשים המסכנים האלה מה יהיה עליהם?" השיב לי מרן זצוק"ל.
 "הלא אין אפילו מי שיגיד להם הלכה אחת!..."
 אמרתי לו שאני רוצה לגדול, ואז הוא קם ואמר לי: "וכי אני לא רוצה

"אתה תאכל בשר והם יאכלו חציץ!..."

לפני קרוב לחמישים שנה, אחד משומעי לקחו של מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל, הציע לי למסור שיעור תורה בבית כנסת מסוים בירושלים, שבכדי להגיע לשם הייתי צריך לנסוע במשך כשעתיים באוטובוסים [הלוך וחזור] כדי למסור דרשה של חצי שעה. בתחילה דחיתי אותו על הסף, כיון שהייתי אז אברך צעיר שישב

אסור לך לעמוד מנגד ולפטור את עצמך בכל מיני תירוצים: "אני לא בנוי לזה, אין לי כוחות, אין לי זמן, יש לי את סדרי הלימוד שלי, יש לי צרכים משפחתיים..."

הכל תירוצים! אם אתה צריך לעשות - אתה יכול לעשות! ואם תעשה - הקב"ה יהיה בעזרך, תראה הרבה סיעתא דשמיא בכל התחומים.

יש לך את סדרי הלימוד שלך? אין לך מה לחשוש. כבר אמרו חז"ל (אבות ד, ה): "הלומד על מנת ללמד - מספיקין בידו ללמוד וללמד". מי שמקדיש מזמנו ומתורתו לאחרים - לא רק שתורתו לא תיפגע מכך, אדרבה, תורתו תתגדל, תתרומם ותתעלה.

אין לנו מושג איזו זכות גדולה יש למי שמזכה את הרבים. **התועלת איננה רק לאחרים, גם הוא עצמו יוצא נשכר, הוא נבנה ומתגדל מכל הבחינות.**

כאשר אדם מקהיל קהילות ומזכה את הרבים בתורה וביראת שמים, הקב"ה מתקלס על ידו. ומי ששם שמים מתקלס על ידו, אין ערוך לשכרו מן השמים.

אומר המדרש (מדרש משלי י'): "בא לפניו מי שיש בידו חמשה חומשי תורה, אומר לו הקב"ה: בני, למה לא למדת הגדה ולא שנית?" - יכולת להקהיל קהילות וללמד ברבים את תורת ה', יכולת לזכות אותם בדבר תורה - למה לא עשית זאת?!

ממשיך המדרש: "שבשעה שחכם יושב ודורש, אני מוחל ומכפר עוונותיהם של ישראל".

עזבת את הבית, הנחת בצד את כל העיסוקים שלך ונסעת למסור שיעור - דע לך שבזכותך הקב"ה מוחל ומכפר על עוונותיהם של ישראל! אין לך השגה באיזה מקום מרומם אתה נמצא!

יש תוהים: מה כל כך חשוב בשיעור, הרי כל אחד יכול ללמוד לעצמו! נכון, אבל אין תחליף ללימוד תורה ברבים. כשיש דרשה או שיעור, באים ציבור ושומעים את דבר ה'. "ברוב עם הדרת מלך" - הקב"ה מתהדר ומתקלס, הקב"ה אומר: בניי אהוביי מניחים את כל עיסוקיהם וטורחים ובאים לבית המדרש לשמוע את דבר ה'. איזה קידוש ה'!

לא תמיד זה קל. יש קשיים, יש התמודדויות. לפעמים הדבר כרוך בטרחת, בחוסר נוחות. נתאר לעצמנו: אדם יושב בחיק משפחתו בשבת, משוחח בדברי תורה עם ילדיו. איזו שעה של קורת רוח, מעין עולם הבא! ואז, בבת אחת, עליו לקטוע הכל ולצאת מהבית לשיעור הקבוע שלו. קשה לו לעזוב, הוא מרגיש שעדיין לא מיצה את ה'עונג שבת' שלו עם הילדים. אבל אין ברירה - הציבור מחכה. אין ספק, זו הקרבה גדולה, מסירות נפש. ומי שמוסר נפשו לזיכוי הרבים, הקב"ה ישלם לו כגמולו בשפע רב.

מזכה הרבים זוכה לסיעתא דשמיא

פעם הוריתי לאברך מהישיבה שילך לבית הכנסת פלוני בשבת וידרוש שם בפני הציבור.

האברך ניסה להתחמק, אמר לי: "כבוד הרב, אין שם ציבור. למי אדרוש?"

לגדול? אני הולך ומלמד במשך שעה וחצי ומספר סיפורים ובשבילי זה ביטול תורה. בזמן הזה הייתי יכול להספיק הרבה יותר. לי מותר לבטל ואתה לא תבטל את עצמך? אתה רוצה את ההתקדמות האיטית שלך ושהם יישארו עמי ארצות גמורים? אתה תאכל בשר והם יאכלו חצץ?" [הלימוד נמשל למאכל ומשקה, כפי שדרשו רבותינו (חגיגה יד ע"א) על הפסוק "לֶכְדוּ לַחֲמוּ בְלַחְמֵי וְשִׁתוּ בַיַּיִן מְסֻכָּתַי" (משלי ט, ה)].

ואז סיים ואמר: "אל תדאג, תלך, והקב"ה ישלם לך על זה ככל כפליים".

שמעתי לדברי מרן והלכתי לשם [בשעות הערב, ולאחר מכן הייתי הולך לכולל ערב] ונדהמתי לראות ארבעה אנשים... אפילו מניין לא היה. אך לאט לאט ליקטנו מניין ותוך תקופה קצרה, פחות מחודש ימים, ארבעים איש היו מגיעים לשיעור ועוד למעלה מעשרים מילדיהם! ואלו אנשים שלא היו באים להתפלל בבית הכנסת אלא היו מתפללים בביתם [או בכלל לא, רח"ל], ומחוסר ידיעה היו מוכרים ארטיקים וגלידות ביום שבת קודש.

בחסדי ה' יתברך, לאט לאט התחילו אותם אנשים להתעניין בדברי התורה הקדושה והיו שואלים שאלות בהלכה. כיום הם יראי שמים בתכלית וקובעים עתים לתורה, ובניהם תלמידי חכמים מופלגים וכל נכדיהם זרע קודש ברך ה'.

ברוך ה', בזכות ששמענו לעצת מרן זכינו לקבל את רבנות שכונת "בית ישראל" והסביבה, וממנה צמחה תנועת התשובה בארץ ובעולם. כמובן שאנו תמיד רוצים להגדיל תורה ולהאדירה עוד יותר ועוד יותר, בחינת 'יש לו מנה רוצה מאתיים', אך גם בזה צריך זהירות וסבלנות, וכפי שאמר לי פעם מרן זצ"ל שבחינת איזהו עשיר השמח בחלקו, שייכת גם בתורה הקדושה!

לא תוכל להתעלם

זה לא קל לדבר אל העם, לרומם אותם ולהוציאם מההסתכלות כלפי הארץ, הארציות, ולהובילם למצב של "שְׂאוּ אֶרֶץ עֵינֵיכֶם וְרְאוּ מִי בָרָא אֱלֹהִים" (ישעיה מ, כו). לא פשוט לגרום ליהודים לעזוב את הבלי העולם ולהשקיע בדבר האמיתי שזהו לימוד התורה הקדושה, להרבות בקביעות עתים לתורה, לקום להתפלל מוקדם בבוקר ולהספיק ללמוד קודם העבודה, אבל התלמיד חכם מחויב בזה, "מִבְּשָׂרְךָ לֹא תִתְעַלֵּם" (ישעיה נח, ז), "לא תוכל להתעלם" (דברים כב, ג).

לא כולם מתאימים לך, במדבר זה היה תפקידו של אהרן הכהן, שהיה אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה (אבות א, יב), אך הרבה אברכים יקרים שחשבו שאינם מתאימים התחילו, ונוכחו לגלות שיש להם לשון לימודים והם מצליחים לקרב ולחזק את העם, ולכן צריך כל אחד לנסות, וה' יהיה בעזרו.

מעלת זיכוי הרבים בתורה

האדם צריך למסור את עצמו למען ה' ותורתו. אם יש ציבור צמא לתורה, ובאפשרותך לזכות אותו בדרשה, בשיעור, בדבר תורה -

פגש אחד המשולחים את רבי משה אהרן שטרן, ואמר לו: "מדוע הלכת לחפש מניין אחר, אם היית נשאר איתנו, היית מקבל מאה פרנק"...ענה רבי משה אהרן: "אני מאמין באמונה שלמה שמחמת שהלכתי לחפש מנין של זמן קריאת שמע, לא יהיו לי הפסדים!". סיפר רבי משה אהרן: מיד פניתי לרבנו של עולם בבקשה, שיראה ליהודי הזה...

הגה"צ רבי ראובן אליצור קרלנשטיין זצוק"ל: דע מה שתשיב ליצר הרע

"את משמרת ד' שְׁמֵרוּ" (במדבר ט', כ"ג)

הסטייפּלר זצ"ל אמר פעם לפלוני שרצה לעזוב את הכולל: "שמע, אם תשב בכולל אני לא מבטיח לך שתהיה עשיר, אבל זה כן אני מבטיח לך - כי כל מה שאתה יכול להשיג במקום אחר, לא תפסיד על ידי שאתה יושב בכולל. הפסד מהתורה לא יהיה לך!".

אלו הדברים שאמר הסטייפּלר לאותו אברך - אינני מבטיח לך שתהיה עשיר, אבל כל מה שאתה יכול להרוויח - לא תפסיד מהקב"ה. מוראדיג! תשובה זו יש לדעתה ולשננה. כי היא בבחינת - דע מה שתשיב ליצר הרע. בישיבת קמניץ שימש כמשגיח רבי משה אהרן שטרן זצ"ל. פעם הוא נסע לאמריקה לאסוף כסף לשיבה. ביום הראשון בבוקר גילה כי בבית המדרש המרכזי הגדול ליד האכסניה מתפללים שחרית וקריאת שמע לא בזמן של ה"מגן אברהם". הוא רצה להתפלל בזמן "מגן אברהם". הלך אפוא להתפלל במקום אחר.

בדיוק באותו יום הגיע לבית הכנסת המרכזי עשיר מצרפת. אחרי התפילה נתן לכל ה'משולחים' שהיו במקום, מאה פרנק. כל מי שרק ניגש אליו - קיבל.

באמצע היום, פגש אחד המשולחים את רבי משה אהרן שטרן, ואמר לו: "מדוע הלכת לחפש מנין אחר, אם היית נשאר איתנו, היית מקבל מאה פרנק..."

ענה רבי משה אהרן: "אני מאמין באמונה שלמה שמחמת שהלכתי לחפש מניין של זמן קריאת שמע, לא יהיו לי הפסדים".

אמר לו האיש: "רבי משה אהרן, עם כל הכבוד לביטחון שלך, אבל סוף כל סוף לי יש מאה פרנק, ולך אין". דיבורים מבהילים.

סיפר רבי משה אהרן: "מיד פניתי לרבנו של עולם בבקשה, שיראה ליהודי הזה שמצווה לא מפסידים".

הגיעה שעת מנחה ומעריב, ורבי משה אהרן הלך לבית כנסת ההוא, המרכזי. נגש אליו אותו משולח, והצביע לו: "תראה, הוא נמצא פה שנית, העשיר מצרפת".

כיון שיש עוד זמן למנחה, נגש אליו ואמר "באתי בשביל ישיבת קמניץ". הוציא מאה פרנק ונתן לו.

העשיר נשאר להמתין לשיעור שהיה בין מנחה למעריב. רבי משה אהרן, כאורח, כובד לומר את שיעור המשניות. מיד אחרי השיעור נגש העשיר לגבאי והתעניין: "האם אתה מכיר את מגיד השיעור?".

"לא, אינני מכיר אותו אישית, אבל הוא נראה בן אדם ישר". בסיום השיעור נגש אליו העשיר ואמר: "אני שומע שאתה בן אדם ישר, אם כן תיקח עוד שלש מאות פרנק".

ר' משה אהרן היה מאריך בתפלה. אחרי מעריב, המתין לו העשיר, ואמר לו: "תשמע, אמרו לי כי אתה בן אדם ישר. באתי מצרפת, היה לי כך וכך כסף שיעדתי לחלק כאן, ונשארו לי אלף פרנק שלא חילקתי עדיין, אם כן, תיקח אתה את האלף פרנק בשביל ישיבת קמניץ".

המשולח שהתריס בבוקר, ראה את המחזה והתפעל. ניגש אל רבי אהרן ואמר: "אם היית בא איתנו ובבוקר, הוא לא היה שואל עליך דבר. היית מקבל מאה פרנק ושלוש על ישראל. אך כיון שלא היית בבוקר, בערב כבר היית מולו כבן יחיד הוא שם עליך עין כיצד אתה מלמד משניות, התעניין ושאל, ומכך קבלת סך הכל אלף ארבע מאות פרנק. כל זה בזכות ההקפדה על זמן קריאת שמע של המגן אברהם".

זה מעשה אחד ממיליון, שמתורה ומקיום מצוות לא מפסידים. "נאמן הוא בעל מלאכתך לשלם לך שכר פעולתך". שמעתי רעיון עצום השווה מיליארדים!

כאשר אדמו"ר מסוים מפזר קללות, ואילו משנהו מחלק ברכות, אין כל שאלה למי הולכים. בודאי פונים הכל לרבה' המאחל ברכות! והנה יש לנו שני פסוקים. בראשון נאמר: "ארור הגבר אשר יבטח באדם" (ירמיהו יז, ה) ובשני נאמר: "ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו" (שם פסוק ז). אם כן ברור ומחזור, כי עלינו לפסוח על הדרך המובילה לקללות, ולנהוג על פי הפסוק שבו מובטחות הברכות.

(מתוך "חי ראובן")

הכלה כבר היתה יושבת בנווה אפריון שהכינו במיוחד לכבוד חופתה, מקושטת ומפוארת בשמלת הכלה ובכ"ד קישוטי כלה כנהוג. אך בהגיע החתן לראותה, מצאה צולעת מעט ברגלה. הוא אמר שיש כאן 'מקח טעות', כי לא ידע זאת מתחילה. הוא אינו חפץ בה, ובלי לחשוב פעמיים עזבו החתן ובני משפחתו את המקום...

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א על כוחה של מידת הענווה

"וַתְּדַבֵּר מִרְיָם וְאֶהְרֹן בְּמִשְׁחָה" (במדבר י"ב, א')

בפסוקים הללו רבו הפרושים והדעות [עיי' במפרשים], אולם מסיים הפסוק: "והאיש משה ענו מאד", לרוב ענוותנותו לא שת לבו ליופיה, כי אם למעשיה. דווקא משום כך דיבר עמו ה' ושרתה עליו השכינה, כאשר במידת הענווה שבו.

הגאון רבי אברהם שנקר זצ"ל, היה מחותנו של הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל. הרבנים הגאונים שליט"א לבית משפחת קופשיץ הם כולם נכדים של רבי אברהם זצ"ל, ושל מורנו הגאון רבי יוסף חיים זצ"ל. זקני ירושלים היו אומרים טעם שזכה רבי אברהם לשושילתא דדהבא נפלאה והדורה שכזו, נכדים ונינים גדולי תורה ויושבי על מדין - מחמת שכל השידוך והזיווג הזה, נעשה מתוך מסירות נפש והקרבה עצמית לכבודה של מצוה, ושלא לבייש בת ישראל.

ומעשה שהיה כך היה: באחת החתונות שנערכה בימים ההם, לא נפגשו החתן והכלה עד עת החופה ממש, כפי אשר היה הדבר מצוי בימים ההם, שלא עלה ביד החתן לראות את הכלה עד הנישואין ממש, מחמת מרחקי המקומות, והיה החתן רואה את הכלה ממש לפני החופה, כדי לקים הדין שצריך לראות הכלה לפני הקידושין, כדאיתא בש"ס (קידושין דף מא ע"א): "אסור לאדם שיקדש את האישה עד שיראנה, שמא יראה בה דבר מגונה ותתגנה עליו, ורחמנא אמר (ויקרא יט, יט) ואהבת לרעך כמוך".

באותה חתונה לא הספיק החתן לראות את הכלה, רק ברגע האחרון שלפני החופה ממש, כשהכלה כבר היתה יושבת בנווה אפריון שהכינו במיוחד לכבוד חופתה, מקושטת ומפוארת בשמלת הכלה ובכ"ד קישוטי כלה כנהוג. אך בהגיע החתן לראותה, מצאה צולעת מעט ברגלה. הוא אמר שיש כאן 'מקח טעות', כי לא ידע זאת מתחילה. הוא אינו חפץ בה, ורוצה להפריד החבילה, ובלי לחשוב פעמים עזבו החתן ובני משפחתו את המקום.

בראות הכלה את הדבר פרצה בבכי קורע לבבות, והרגישה פגועה עד עמקי נפשה בשל העלבון הנורא והצורב שספגה, בהיותה יושבת כבר על כיסא המלכות. היא בכתה ובכתה מאין הפוגות, ונעשה שם רעש גדול מכל המעשה.

עמד שם בין הקהל שבאו להשתתף בחופתם, גם הבחור אברהם

שנקר, שבכייתה של הכלה וזעקות השבר שלה מאד נגעו ללבו הרחום. על אתר הוא הציע את עצמו להינשא לאותה ריבה, כדי שלא תצא לחרפה ולביזה. ההורים נדברו ביניהם תכף ומיד על כל הפרטים, הם הכירו זה את זה מכבר, ונשא הזיווג חן בעיני כל הצדדים הנוגעים בדבר. אכן ישבו לסדר את שטר התנאים ביניהם. ערכו מיד החופה וקידושין כדת משה וישראל, וכך הציל אברהם את כבודה של הכלה ושל כל משפחתה.

ובכן מובן מאד - היו זקני ירושלים מציינים - שמחתונה שכזו יצאו נכדים שכאלה: גדולי תורה ויראה, ורבנים חשובים מגדולי הדור והדרו.

שאלו פעם את נכדתו של הגאון רבי אברהם שנקר זצ"ל, היא הרבנית קופשיץ עליה השלום (אשת חבר של הרב הגאון רבי הערש קופשיץ זצ"ל ואמה של משפחת קופשיץ המפוארת): "כיצד זכית לבנים גאונים וחשובים כאלו, מן השורה הראשונה של רבני הדור?" ענתה האם בתשובה פשוטה וסתמית: "זכיתי בהם, כי רציתי!" כך, תשובה ישרה וחלקה...

שאלוה חברותיה: "הלא גם אנחנו רצינו ילדים טובים תלמידי חכמים וחשובים, וכי מי אינו רוצה ילדים טובים?"

**שאלו פעם את נכדתו של הגאון
רבי אברהם שנקר זצ"ל, היא
הרבנית קופשיץ עליה השלום:
"כיצד זכית לבנים גאונים
וחשובים כאלו, מן השורה
הראשונה של רבני הדור?"
ענתה האם בתשובה פשוטה
וסתמית: "זכיתי בהם, כי רציתי!"
כך, תשובה ישרה וחלקה...**

"תגיד לו שאני שלחתי אותך!"

ואכן השליח עשה את שליחותו. לאחר מכן מיד התארכ הבחור עם בת רגילה בריאה וטובה מבית רגיל, בשעה טובה ומוצלחת. הסביר החזון איש, שהתנהגותו של אותו בחור מקורה בגאווה - הוא החשיב עצמו כעילוי מטובי הבחורים שבישיבה, ולכן דחה כל הצעה שבאה לפתחו; אך כאשר התבגר וראה אלו הצעות מגיעות אליו - גרושה או צולעת - הצטמצמה ושפלה גאותו (די פארשטונקענע גאווה), וממילא כבר הסכים בדעתו גם להצעות רגילות, והוא פלא. (מתוך 'טיב המעשיות')

ענתה להן האם בפקחותה: "אתן רציתן 'גם' ילדים טובים, וגם עוד כמה דברים טובים בחיים, פרנסה, דירה, כסף וכו', אבל אני רציתי כל החיים שלי רק דבר אחד בלבד: ילדים טובים וישרים, תלמידי חכמים, ההולכים בדרכי השם! ועל כך בלבד שפכתי צקון לחשי כל ימי חיי, והתפללתי בדמעות שלישי, אך ורק על זה!"

היה טעמה ונימוקה עמה, כאשר זכתה פעם אחת להיכנס אל מרן החזון איש זצוק"ל - אף שהיה זה קשה מאד לנשים לבוא לפניו, כי לא היה מקבל נשים - ושטחה בקשתה מעמק לבבה, שרוצה שיהיו בניה תלמידי חכמים. החזון איש במקום לתת לה ברכה כבקשתה, השיב את בקשתה אליה בעצמה, ואמר לה במילים ספורות: "אם תרצי הם יהיו תלמידי חכמים". עד כאן לשון קודשו. כלומר, הכל תלוי ברצונך בלבד, ואם את תרצי הרי בניך יגדלו תלמידי חכמים! צריכה את רק לרצות!

מאז לא הפסיקה הרבנית קופשיץ, עליה השלום, לרצות ולרצות ולרצות! ואכן זכתה להקים ממלכה מפוארת של תלמידי חכמים ורבנים מגדולי הדור!

כבר נודע מאמר החכם: "אין דבר העומד בפני הרצון", ולא בפני 'הרצונות', הרצון האמיתי האחד והיחיד שבעומק הלב פנימה!

מעשה בבחור אחד, שכל שידוך שהוצע לו - דחה: "זה לא מתאים לרמה שלי", "זה לא מתאים למשפחה שלי", "זה לא מספיק לפי דרגת היראת שמים שלי"... וכהנה רבות.

פעם אחת שלח מרן החזון איש זצ"ל אדם שיציע לו שני שידוכים, שיבחר מביניהם מה עדיף לו - אשה גרושה או בחורה צולעת... השליח אמר שהוא מתבייש להציע זאת, יען כי הבחור יעלב ויפגע מאד בגין הברירה המוזרה המוצעת לו. אך החזון איש אמר לו:

*** חדש - שיעורים וטיפים ב'גישמאק בלימוד' (שלוחה 33)**

*** שיעורים מקוצרים על הדף היומי**

*** דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום**

*** ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע**

*** סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות**

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

בשהותי פעם בחדרו של מרן הגרי"י קנייבסקי זצ"ל, הייתי עד למחזה קורע-לב. אדם שהיה חולה מאוד נכנס לחדר, התייפח נוראות, ובקש מהסטייפלער שיתפלל עליו. בכיו של החולה קרע את לבם של הנוכחים, ובתוך כדי הדברים אמר לו הגאון: "כיון שתפילתו של החולה נשמעת, הייתי מצייע לך שתתפלל על עצמך!"

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על עיניהם של גדולי ישראל

"וְהָיִיתָ לָנוּ לְעֵינָיִם" (במדבר י', ל"א)

הגאון רבי מרדכי שולמן זצ"ל, ראש ישיבת סלבודקא, עזב את אירופה זמן קצר לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה, כדי לאסוף כסף עבור ישיבת סלבודקא שבליטא. כשהחלו התותחים לרעום, היה ראש הישיבה באמריקה, ולא היה סיפק בידו לשוב לאשתו ולילדיו. במשך כל שנות המלחמה לא ידע הגר"מ שולמן מה עלה בגורל אשתו וילדיו. למרות הייסורים הנוראיים הכרוכים באי ידיעה שכזו, המשיך האיש הגדול הזה בסדר יומו הרגיל, הרביץ תורה באמריקה, והמשיך גם באיסוף הכסף.

והנה, כשהגיעה המלחמה לקיצה, ערך ראש הישיבה בירור, והשמועה שהגיעה לאזניו היתה טובה עד מאוד. אשתו וילדיו נותרו בחיים.

מה היה עושה כל אדם עם ידיעה שכזו?

עולה על המטוס הראשון בדרכו לאירופה, כדי להתראות עם בני משפחתו הקרובים ביותר, לא כן?

אבל ראש הישיבה לא עשה כך. "אני חייב קרבן תודה להשי"ת על שהשארני בחיים, ועל כל החסדים שעשה עם בני משפחתי, ומכיון שכך אני אתאפק במסירות נפש, לא אסע לראות את אשתי וילדיי, ואמשיך לאסוף כספים עבור הישיבה, כדי שאוכל אחר כך לבנות את סלבודקא מחדש!".

ראש הישיבה אמר שהוא חייב קרבן מיוחד לקב"ה, ומשום שרוב רובם של הרבנים שנותרו באירופה עלו על המוקד, ומי שנשאר - לא מצא את אשתו, ובוודאי לא את ילדיו. לכן, אמר, אני מקריב בהתאפקות זו את קרבני שלי לה', וממשיך מיד בבניית הישיבה.

היה זה בחודש חשוון, רק עשרה חודשיים לאחר מכן, בחודש אלול, נפגש הגר"מ שולמן עם בני משפחתו.

מסירות נפש שאין דוגמתה.

בכיו של החולה קרע את לבם של הנוכחים, ובתוך כדי הדברים אמר לו הגאון: "כיון שתפילתו של החולה נשמעת, הייתי מצייע לך שתתפלל על עצמך, ודע לך שאין תפילה החוזרת ריקם. אין דבר כזה. אין תפילה שאינה פועלת במשהו, למחצה לשליש ולרביעי, וגם אם הדבר לא מורגש מיד: יש מקרים שהתפילה פועלת לאחר שבוע, חודש או חודשיים, שנה או שנתיים, ולפעמים אחרי חמש שנים ועשר שנים...".

וכאן עצר הסטייפלער את דבריו.

עקבתי אחרי האיש ההוא, וראיתי שאכן החל להתפלל הרבה יותר בכוונה, ויכול אני להעיד שבדיוק לאחר עשר שנים מאז ביקורו בבית ה'קהילות יעקב' זצ"ל, נרפא ממחלתו והפך להיות ככל האדם...

בואו ונשמע מה הן השגותיו של גוי בתפילה...

שמעתי על קבוצת בני ישיבה שבתקופת הקומוניזם ברוסיה התאספו לתפילה בהסתר, סמוך לנהר הוולגה. הם קיוו שאף אחד לא יגלה אותם בתפילתם, ולכן עמדו בתפילה בשעת בוקר מוקדמת מאוד, אבל רצה השי"ת וקצין רוסי בכיר שהתגורר בסביבה, השכים אף הוא בשעה זו, ותפס אותם 'על חם'.

“האם אינך יודע שהמשטר שלנו אוסר עליכם להתפלל? כיצד זה שהנכם מעיזים להפר את ההוראות?” - צעק הקצין, ושלף את אקדחו.

הבחור הבין שבדרך הטבע המצב אבוד. ומן הסתם בעוד דקה הוא יהיה כבר במרומים, והחליט להתל בקצין: “מה, לא שמעת?” - הוא פונה בתמיחה אל הקצין; “אנחנו מתפללים לאלוקים שמימיו של הנחר הזה, הוולגה, יהפכו לוודקה, כדי שיהיה לכם הרבה מה לשתות ולא תצטרכו לבזבז כסף על קניית וודקה בחנות” - - - שמע הקצין כך, ומראה פניו השתנה מן הקצה אל הקצה. “אם כך הם פני הדברים”, אמר, “אני עצמי אשמור עליכם בתפילתכם, ואשלח לכאן פלוגה שלימה של חיילים שתשמור אף היא עליכם...”

אלו הן השגותיו של גוי בתפילה, שהוולגה יהפך לוודקה... הצליח הגאון רבי אהרון קוטלר זצ”ל לעשות מה שלא זכו גדולי תורה אחרים, בהעמדתה על תילה של הישיבה המעטירה בליקווד, על רבבות בני התורה שלמדו בה מאז הקמתה, גם בתוך כור-הכסף וחיי העושר של אמריקה.

הרבה כתרים נקשרו לאישיותו של האי גברא רבא, מקים עולה של תורה, כדי להסביר את העילות להצלחתו הגדולה. אני רוצה לספר כאן סיפור אחד, המלמד, לדעתי, על אחת מן הסיבות הללו. כאשר שמה של הישיבה יצא כבר בכל רחבי העולם היהודי, והמוני בני תורה התדפקו על דלתותיה, ואי אפשר היה להכיל את התלמידים המרובים בבניינים הקיימים, הוכרחה ההנהלה להקים בניין נוסף. עלות ההקמה נאמדה בסך של כמאה אלף דולרים. שהיה סך עתק בימים ההם של לפני יובל שנים, לשם כך התקיים ‘דינר’ מפואר אליו הגיעו גדולי הנדבנים היהודים בארצות הברית. בראש השולחן ישב, כמובן, ראש הישיבה, הגר”א קוטלר, וחברי ההנהלה, שהסבירו בנאומיהם את החשיבות המרובה שתהיה לבניין החדש בתקומתה של ישיבת ליקווד בפרט, ויהדות אמריקה בכלל.

לפתע קמו שני גבירים גדולים, והודיעו על מוכנותם לתרום סך של שבעים וחמישה אלף דולרים, וזאת בתנאי אחד, שגביר נוסף הנמצא באולם, ונקבו בשמו, יתרום גם הוא סך של חמשת אלפים דולר להקמת הבניין.

ויהי כשמוע הגביר ההוא את הדברים יוצאים מפיהם של שני עמיתיו, כעס וקצף מאוד, וחמתו בערה בו. “באיזו זכות אתם מרגישים עצמכם כבעלים על הכיס שלי?” - שאל ברתחה. “וכי זו היא הצורה שבה מנסים להוציא ממני כסף, ולהכריחני לתרום?”

המשתתפים יצאו להפסקה קצרה, והנהלת הישיבה התכנסה לדון בעניין. הכל היו תמימי דעים שלא בכל יום ניתן להשיג תרומה בסדר גודל של שבעים וחמישה אלף דולר, ולכן יש לעשות הכל, ולנקוט בכל האמצעים על מנת לממש את התנאי של שני הגבירים, בענין תרומתו של הגביר השלישי.

ההצעה שהתגבשה דיברה על כך שיש לבוא בדברים עם הגביר השלישי, ולומר לו שאין הוא צריך לתרום את חמשת אלפים הדולרים מכיסו הוא, אלא יאסוף את הכסף מחבריו ומעמיתיו, וכיון שהגמרא אומרת שגדול המעשה מן העושה, לכן יהיה זה נחשב כאילו הוא עצמו תרם את הכסף, ובכך יתקיים התנאי של שני הגבירים.

שמע רבי אהרון את הדברים, והביע את סירובו המוחלט לביצוע העסקה בדרך זו. הוא פנה אל חברי ההנהלה ואמר להם: “תורה בונים רק עם אמת. כל מה שחורג ולו בסטייה קלה מן האמת, לא מתאים לדרכה של תורה, וממילא דרך זו לא תצלח!” ראש הישיבה הוסיף שאם שני הגבירים דרשו שעמיתם יתרום חמשת אלפים דולר, אם כן הוא צריך להוציא את הכסף מכיסו ההוא. אי אפשר להערים עליהם, ולעשות זאת בדרך הנ”ל, שהלה ישכנע את חבריו לתרום.

לאחר ההוראה של ר’ אהרון, לא יצאה התכנית לפועל, והגבירים לא תרמו את הסכומים האמורים. אבל, מי שחושב שהבניין לא הוקם, מוזמן לערוך סיור בקומפלקס הענק של ישיבת ליקווד, ולראות את כל הבניינים המפוארים עומדים שם על תילם... הבניינים הללו הוקמו עם האמת של רבי אהרון קוטלר! עם אמת כזו בונים את ישיבת ליקווד, וזוכים להצלחות שכאלו!

על דלת ביתו של מרן החזון איש זצ”ל, התדפק יהודי, כולו שפוף, ופניו המיוסרות גילו שהוא זקוק לישועה רבתי. הוא סיפר למרן זצ”ל שלפני כמה ימים לא הרגיש בטוב, עד שאולץ להתאשפז בבית חולים. לאחר סדרת בדיקות גילו הרופאים זיהום בגופו, ו’הודיעו’ בצער שנתרו לו רק ארבעה ימים לחיות... האיש פרץ בבכי נסער, והחזון איש הרגיעו וליטפו בחיבה. בתוך כדי

לא רציתי לגשת בעצמי לאותו בחור פן יתבייש, פניתי אליך ואמרתי לך שתמהר לאותו בחור, ותזכיר לו כי שבת היום, ואין צריך להניח תפילין. אתה אכן ניגשת אליו, אבל אמרת לו את הדברים כשחיוך על שפתותיך. הבחור הלז נפגע מאוד. בחיוך הזה דקרת אותו בכל רמ"ח איבריו!

הגה"צ רבי אהרון טויסיג שליט"א, על כבוד הזולת ואהבת ישראל

"וְהָיִיתָ לְנוּ לְעֵינָיִם" (במדבר י', ל"א)

התעוררות מהזמנה לבר המצווה

בבתי נייטין התגורר הדיין הנודע רבי שלום אייזן זצ"ל, שעוד זכיתי להכירו היטב כשהתפלל בבית המדרש בבתי אונגרין, וגם אני התפללתי שם.

כאשר ערך רבי שלום בר מצווה לבנו בכורו בשבת קודש, הלך אל רבי איסר זלמן מלצר בלוויית בנו, חתן המצוות, לקבל את ברכתו. שאל רבי איסר זלמן היכן ומתי תערך שמחת בר המצווה, ורבי שלום השיבו שזמן בר מצווה הוא בשבת קודש בבתי נייטין, והיות והמרחק רב ממגורי רבי איסר זלמן ב'מחנה יהודה' לבתי נייטין, תכף ומיד בקש ממנו שלא יטריח את עצמו לבוא.

אולם למעשה, ביום בר המצווה הגיע רבי איסר זלמן להשתתף בשמחה.

על אף שרבי שלום התגורר בקומה השלישית, והמדרגות היו גבוהות וקשות לעליה, הטריח רבי איסר זלמן את עצמו לעלות ולברך את חתן המצוות.

לתמיהת רבי שלום הסביר רבי איסר זלמן, שהיות והייתה לו התעוררות לתשובה בזכות חתן המצוות, החליט לבוא ולהשתתף בשמחה.

"איזו התעוררות תשובה היתה לו מחתן המצוות?", תמה רבי שלום. השיב רבי איסר זלמן: "כשבאת להזמיני לשמחה, נזכרתי שכבר חלפו ארבע-עשרה שנים מיום נישואיך, וקלטתי כמה מהר חלפו השנים, וחשבתי לעצמי מה עשיתי בשנים אלו, מה הועלתי וכמה תורה למדתי, ועל ידי כך התעוררתי לתשובה, לנצל מהיום והלאה יותר ויותר את זמני. לכן החלטתי לבוא לשמחה".

אלו היו השגותיו של רבי איסר זלמן, בעיניים כאלו הוא הסתכל על הזמנה שגרתית לבר מצווה...

כך הוא מכיר טובה למי שהיטיב עמו וגרם לו תועלת! הוא לא חסך מאמץ וטרחו. וצעד דרך ארוכה, שבסיומה היה עליו לטפס מדרגות רבות, כדי להכיר טובה למיטיבו...

צער בעלי חיים - קל וחומר צער יהודי

רבי איסר זלמן נהג לומר מדי יום שעור קבוע בישיבתו - "עץ חיים".

היה לו מסלול הליכה קבוע, הקצר ביותר האפשרי, מביתו ועד לישיבה.

באחד הימים הודיע למשמשו, שמהיום והלאה יאריך את דרכו לילך במסלול אחר, ארוך יותר.

לתמיהת המשמש הסביר לו: "מחמת זקנותי וחולשתי נאלץ אני להשתמש במקל הליכה, ובלכתי הנני נוקש בחזקה על הקרקע. והנה שמת לי לב שבמסלול הליכתי נמצא באחד הבתים הסמוכים לול תרנגולים, והתרנגולים נחרדות מנקישות המקל, החלטתי לשנות את מסלול הליכתי, הגם שיש בזה ביטול תורה, כדי שלא יחרדו התרנגולים, ולא יצטערו מנקישותי..."

למעשה צריך "רבי" שיסביר את המעשה. הלא רבי איסר זלמן ידע מהי תורה, ומה חמור ביטולה. וגם ידע שאין זה נקרא "צער בעלי חיים" בפועל. ובפרט שהליכתו היתה ברשות הרבים, שהיא נתונה לכל אדם להלך בה כרצונו. ומכל מקום החליט שאם בעקיפין יצטערו בעלי חיים - הוא יאריך את מסלולו, ובלבד שלא לצערם!

ובאמת אפשר להוסיף בזה כמה וכמה דוגמאות מעניין זה, שיש להקפיד שלא לצער בעלי חיים. כגון סיבת האסור "לא תחרוש בשור ובחמור יחדו", היא כדי שלא יצטער בעל החיים. וכן רבינו הקדוש נתיישר שנים רבות מחמת צער בעלי חיים שגרם, כמבואר בגמרא (ב"מ פה ע"א)

ומכאן נלמד קל וחומר: אם על חשש דחשש של צער בעלי חיים היה נזהר עד כל כך, קל וחומר שיש להיזהר בכל מיני זהירות ושמירה,

על צערם של בני אדם.

וכל אחד יעשה חשבון נפשו מה עליו לתקן במידה זו. שלא יגרום שום צער ועוגמת נפש ליהודי.

להשי"ת "יש זמן"

ראיתי דבר נורא מאוד על הסבא מסלבודקה זצ"ל:

פעם בא לפניו אחד ממקורביו, והתאונן שהיום התבייש עד מאוד בבית המדרש. הוא שאל את הסבא: "אמנם מה שארע לי הוא בוודאי לכפרת עוונות, אבל יש לחשוב מה הגורם אשר גרם שיארע לי דבר כזה? רצוני לשוב בתשובה על כך! שהרי בוודאי עוונותי גרמו לי שיארעו לי בושות כאלו".

אמר לו הסבא מסלבודקה תכף ומיד:

"הזכר נא כמה שארע לפני עשר שנים. למד כאן בישיבה בחור תלמיד חכם מיוחד, שהיה שקוע כל כולו בלימוד. פעם ארע שהגיע בשבת בבוקר לתפילת שחרית. מרוב שהיה שקוע בלימוד, הפשיל את שרוולו כדי להניח תפילין, למרות שלא היו התפילין לפניו. מאחר שהיה רגיל שבעמדו לתפילה הוא משפיל את שרוולו- מרוב שקיעותו בלימוד עשה כן בשבת קודש.

היות ולא רציתי לגשת בעצמי לאותו בחור פן יתבייש, פניתי אליך ואמרתי לך שתמהר לאותו בחור ותזכיר לו כי שבת היום, ואין צריך להניח תפילין.

אתה אכן ניגשת אליו, אבל אמרת לו את הדברים כשחיוך על שפתותיך. הבחור הלז נפגע מאוד. בחיוך הזה דקרת אותו בכל רמ"ח איבריו!

דע לך שלהשי"ת "יש זמן", אבל העוון דאז לא נמחל לך! חלפו עשר שנים מאותו מעשה, והיום קיבלת את עונשך הראוי, על כך שחייכת אז וגרמת לחלישות הדעת לאותו בחור!".

רבתי, ענין זה של גרימת חלישות הדעת לזולת - "אש אוכל" הוא! נדגיש, איך הבדל בין פגיעה באדם גדול לבין פגיעה בילד קטן! אדרבה, הפוגע בילד קטן חמור יותר, שהרי "לאו בן מחילה הוא". ואף בבחור בישיבה קטנה, בבחור בישיבה גדולה, באברך בגיל העמידה או בשנות הזקנה, איך הבדל! איסור חמור לגרום חלילה וחס צער או חלישות הדעת לאדם מישראל- ה' ישמרנו ויצילנו.

הכל נאבד- בגלל הלבנת פנים אחת!

במשנה באבות (ב,י) שנינו: "הי כבוד חברך חביב עליך כשלך", ותכף אחר כך אמרו: "שוב יום אחד לפני מיתתך"- מהר הקשר בין המשניות הללו?

אפשר לומר, שלעיתים קורה לאדם, שמזדמן לו לראות טעות גדולה ביותר של חברו, וקשה ביותר להתאפק שלא ללגלג על הטעות. אבל, זכור נא שאין אדם יודע עיתו וזמנו, ואין הוא יודע מתי יפטר מן העולם, לכן עליו לשוב בתשובה בכל יום. באותו רגע, שבו מזדמן לך ללגלג על חברך, חשוב על כך שיתכן, שזהו הרגע האחרון שנגזר עליך לחיות בהאי עלמא, ואם כן, איך תוכל שלא להיזהר בכבוד חברך!?!...

הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל. מי היה רבי יחזקאל? אנחנו יכולים לדבר ולא לגמור... יהודי שכיחן כרב בכמה וכמה ערים בחוץ לארץ, וכשהגיע לכאן היה ראש ישיבת סלבודקה. הוא סבל ייסורים נוראים ברוסיה אצל הקומוניסטים, ייסורי תופת שאי אפשר לתאר, וחייב עשרים וחמישה חלקים של "חזון יחזקאל" על התוספתא. הוא נפטר בתשל"ו, וציווה שבהלווייה שלו יניחו על מיטתו את עשרים וחמישה הכרכים של ספרו.

פעם אחת התפלל בבית מדרש, ובעל התפילה שם לא ידע כל כך לקרוא. שגיאה אחת הציבור עוד יכול לסבול, אבל כשעוד פעם ועוד פעם היתה לו שגיאה ועוד שגיאה, החלו הכל לצחוק, כולם, מלבד רבי יחזקאל. הוא נשאר עומד בשיקול הדעת, ובכובד ראש.

בדרך הטבע לא היה שייך לא לחיך, והוא עומד בשיא הרצינות. אחרי התפילה שאלו אחד התלמידים: "מורנו ראש הישיבה, הצלחת להבין הכל, אבל בטעות פלונית, שלא היה שייך להתאפק בה ולא לצחוק, וכולם באמת פרצו בצחוק- איך הצליח הרב להישאר רציני?"

הקשיבו, רבותי, לתשובה של גדול בישראל ושר התורה: כך אמר לו רבי יחזקאל: "באותה שנה שהוא אמר את הטעות הזו, שלא היה אפשרי לשמוע אותה בלי חיוך, צץ בראשי מאמר חז"ל: 'המלבין פני חברו ברבים אין לו חלק לעולם הבא'. חשבתי לעצמי: חצק'ל, חצק'ל, חיברת עשרים וחמישה כרכים חזון יחזקאל על התוספתא, חצק'ל, חצק'ל, הרבצת תורה, עשית כל כך הרבה. היית רב בלונדון, היית חביב, עשית כל כך הרבה עבודת ה' יתברך- כל זה כעת הולך לפח ר"ל. לכל זה אין זכר - אין חיי העולם הבא!

"באותו רגע ציירת את מאמר חז"ל הזה לנגד עיני, וזה הביא אותי לכך, שבכל מה שהבעל תפילה הזה עשה, נשארתי רציני. חשבתי מה הולך לקרות כאן"

כמובן, לא כל אחד הוא רבי יחזקאל אברמסקי, אבל כדאי לנו ללמוד את הנקודה הזאת. לחשוב כשאחד, חס וחלילה, גורם לשני בוש, מה זה עלול לגרום למבייש.

זהירות בכבוד המרא דאתרא

פעם ביקשו תושבי אחת מעיירות הפיתוח מהגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, שיבוא לומר שיעור במקום מגוריהם. הגאון הגיע למסור שיעור בפני אברכי הכולל שבמקום. ביניהם היו כמה וכמה לומדים חריפים, ותלמידי חכמים עצומים. השיעור נמשך כשעה ומחצה, וקולי קולות הלכו בו במלחמתה של תורה, חידושים נפלאים חידש בפניהם נדבך על גבי נדבך, להנאתם היתרה.

בסיימו את השיעור אמר הגאון לשומעיו: "רבתי! השיעור שאמרתי לפניכם הנו טוב עד מאוד. אכן רצוני לומר לכם דבר חידוש, אשר חשיבותו גדולה אלף מונים מן השיעור שאמרתי".

כמובן, השומעים עשו אזניהם כאפרכסת. ברצונם לשמוע את אשר יד בידו לחדש להם.

אמר להם רבי יחזקאל: "אתם בוגרי ישיבות, ודרך הלימוד שלכם מקורה מעולם הישיבות. אבל המרא דאתרא שבעירכם אינו מבין

אבי מורי שליט"א סיפר, כי פעם הזמינו את הרב מפוניבז' למסור שיחה בפני ילדי תלמוד תורה צעירים. לאחר השיחה שרו הילדים כמה ניגונים מעוררים, והרב התרגש עד דמעות. אחר כך הסביר את פשר התרגשותו:

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

"ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרתיקה" (במדבר ח', ג')

מפרש רש"י: "ויעש כן אהרן - להגיד שבחו של אהרן שלא שינה". מפרשי התורה עמלים לפתור תעלומה זו. הלוא דבר פשוט הוא אשר מרוב פשיטותו אין צורך כלל לאומרו; וכי יעלה על הדעת שאהרן קדוש ד' ישנה כחוט השערה ממה שציווהו ה' יתברך? או שמא חס ושלום יתשל ממילוי תפקידו? הן הקדוש ברוך הוא ציווהו במפורש על מעשה המנורה, עריכתה, הטבתה והדלקתה, ומהיכי תיתי שישנה ממה שנצטווה? דרכים שונות נאמרו בביאור הדברים, מהן ניתן ללמוד הרבה על איכות עבודת הקודש של אהרן הכהן קדוש השם, ועל מדרגותיו הרוחניות הנשגבות:

ישנו ישוב על דרך החסידות, והוא: כי הלוא מצוה זו של הדלקת המנורה והטבתה הצטווה אהרן הכהן לעשותה פעמיים בכל יום, בוקר וערב. שבחו של אהרן הוא, כי למרות שעשה זאת פעמיים בכל יום לא עשה זאת כמצות אנשים מלומדה, אלא בכל פעם היתה עבודתו מלאה בתשוקה והתלהבות, כמי שעושה זאת בפעם הראשונה בחייו. זוהי הכוונה 'להגיד שבחו שלא שינה', שינה מלשון שונה וחוזר. כלומר, לא היתה התיישנות בעבודתו, אלא כל פעם התחדש בעבודת השם, וקיים רצונו בהתלהבות ושמחה.

המגיד מדובנא, רבינו יעקב קראנץ זצ"ל, בספרו 'אוהל יעקב', מיישב את הדברים באופן מעט שונה, על פי משל כדרכו בקודש: למה הדבר דומה, לשלושה חולים שחלו במחלה זהה, והרופא העניק לשלושתם את אותו סם רפואה להחלמתם השלימה.

החולה הראשון היה חסר מושגים בסיסיים בענייני רפואה, לא חקר ולא דרש מימיו ברפואה, ולא הבין מימינו לשמאלו בטיב הסם שקיבל. לכן סמך על הרופא בעינים עצומות, נטל את הסם כפי שהורה לו, וכעבור תקופה קצרה קם מחוליו והתהלך בחוץ כאחד האדם.

לעומתו, החולה השני היתה לו ידיעה כלשהי בענייני רפואה, והחליט כי הוא נשמע להוראות הרופא רק באופן חלקי; את התרופות שהכיר לקח במינון שהוא קבע כפי דעתו, ואילו את התרופות שלא עמד על טיבן נמנע מלקחת, ואף זרה אותן לרוח. לא ארכו הימים והוא מת מחוליו.

החולה השלישי, אף הוא הבין מעט בחכמת הרפואה, אלא שבשונה מקודמו השכיל להבין כי בכל זאת הרופא הוא אומן גדול ממנו, ובקי

בטיבן של תרופות טוב יותר ממנו, וכדאי לו לסמוך על שיקול דעתו. לכן למרות שלא כל התרופות מצאו חן בעיניו, הקפיד להישמע להוראות הרופא, וזכה לקום אף הוא מחוליו ולהחלים.

אומר המגיד מדובנא, הנה באמת שני החולים מילאו אחר הוראות הרופא, אולם למי מגיע השבח על כך שציית לרופא? לחולה הראשון חסר המושגים בענייני רפואה, או שמא לחולה השלישי שבאמת הבין מעט בחכמת הרפואה?

פשוט כי הצייתנות הזאת מהווה שבח רק לגבי החולה השלישי, אשר על פי תבונתו וחקירת שכלו, היה עלול להיכשל בהמרת פי רופאו ולמות מחוליו, אילו היה מסתמך על עצמו וידיעותיו. נקיטת זהירותו וצייתנותו למרות בינתו וחכמתו, היא זו שהצילה את חייו. לעומתו, החולה הראשון אין לו כל הבנה בסיסית ברפואה, ואין בכח שכלו לחקור אחר הוראות הרופא אם כדאי לו להישמע להם או לא, ולכן אין זה שבח עבורו שציית להוראות.

הנמשל, אומר המגיד מדובנא, הוא אהרן הכהן. הוא היה מבין גדול בעומק המצוות סודותיהן וטעמיהן, ולבטח העמיק דעת בעומק פנימיות המצוות בעת עשייתן. שבחו הגדול של אהרן היה, כי למרות רוחב דעתו לא פעל מאומה על פי שיקול דעתו. מעולם לא שינה. מעולם לא התפתה להסיק מסקנות כלשהן מתוך הבנתו האישית. אך ורק מטרה אחת עמדה למול עיניו - למלא בדיוק את רצון קונו, ופעל בדיוק כפי שנצטווה.

מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל העלה על נס את אחת ממעלותיו העצומות של מרן הרב מפוניבז', הגאון רבי יוסף שלמה

כהנמן זצ"ל, שהקפיד עד מאד לא לשנות כמלוא נימה ממסורת רבותיו הגדולים מצוקי ארץ, וממה שהונהג בכלל ישראל ובעולם הישיבות מדור דור.

הרב שך פתח בקושיא המפורסמת: מהו השבח הגדול ששיבחה התורה את אהרן שלא שינה, מהיכי תיתי שישנה? והשיב, כי אם התורה אומרת שזה שבה, בהכרח צריך לומר כי היה לו נסיון גדול לשנות. מדוע? משום שמוטבע באדם רצון חזק שבווער בו לשנות, להתחדש, להתקדם. אך שבחו של אהרן הכהן היה שלא עירב את רצונו הטבעי, ולא שינה מעצמו ומדעתו מאומה, אלא עשה בדיוק כפי אשר ציווהו השם.

אך עדיין קשה, המשיך הרב שך לשאול, כיצד יעלה על הדעת שאהרן ישנה? הכיצד יש הוי אמינא לומר שאהרן יעדיף את רצונו האישי על פני רצון השם יתברך? הרי איננו עוסקים באנשים פשוטים? מדובר כאן על אהרן קדוש השם?

אלא, אמר הרב שך, הנסיון שבער בו לשנות אינו לגרועותא, כי בזה אכן אין שום חידוש, פשוט שלא היה משנה, השבח הוא שלא שינה לטיבותא!

נרחיב איפוא מעט בכוונת הרב שך, מהו הרצון שבער בו לשנות לטיבותא, בתיאור שקראתי פעם בספר נפלא שהתמקד בכך:

הבה נתאר לעצמנו את אהרן הכהן עומד לבדו בקודש פנימה בדחילו ורחימו, בתוך היכל המקדש, המקום המקודש ביותר לעם היהודי, ומתכוון להדליק את הנרות. הוא עומד מולן ומתבונן בזכות העצומה שנפלה בחלקו להאיר לפני השם יתברך במנורת זהב, ובעומק משמעות הנרות על כלליהן ופרטיהן.

רצונו הטבעי כוסף להוסיף הדר ושלימות, ומעורר בו מחשבה ושאיפה לפאר ולייפות את המנורה יותר ממה שנצטווה. אולי להוסיף מעט זהב על מקשת הזהב הגדולה ממנה יצרו את המנורה. אולי להדר בהוספת גביע, פרח או כפתור נוספים. אולי לומר 'לשם יחוד' בעת ההדלקה, אולי להוסיף בגד נוסף לכבוד המעמד. אולי להוסיף דבקות מיוחדת, ולהתנועע ברוב עוצמה, בבחינת 'כל עצמותי תאמרנה'.

אך כל הרגשות הלב הללו, בשונה ממצוות הנעשות על ידי הדייט, אינן תואמות עם ההלכה הצרופה בתוך בית המקדש. שכן ישנה הלכה של דרך שירות. ישנה הלכה של יתור וחסור בגדים. ישנה הלכה כיצד בדיוק אמורה להיראות הטבת והדלקת המנורה.

כאן, מול המנורה, עמד אהרן הכהן בגבורה יום יום, וכבש את רצונותיו הבעורים לטיבותא. את אותן רצונות זכים שבאים ממקור טהור. את אותן כוונות טהורות להדר, לפאר ולרומם את הקדוש ברוך הוא, ולא שינה מפני שההלכה הצרופה מורה אחרת, והבין בשכלו כי אין הידור גדול יותר, מאשר לקיים את המצוה בדיוק כפי אשר נצטווה, מבלי להחסיר או להותיר.

כך גם היה הרב מפוניבז', אמר הרב שך. שבחו הגדול היה שלא שינה מהקו של אבותיו ורבותיו הגדולים אף לא לטיבותא. הוא בנה את הישיבה הקדושה, ישיבת פוניבז', כמתכונת וכמסורת היכלי הישיבות המפוארים בליטא; גרודנא, מיר, וואלז'ין, ללא שום שינוי,

וללא שום זיוף. לא חיפש לשכלל, להדר ולפאר יותר ממה שקיבל מאבותיו ורבותיו, מייסדי עולם הישיבות.

במשך השנים, סיפר הרב שך, כי יודע הוא באופן אישי, שכאשר הקים הרב מפוניבז' את הישיבה בארץ הקודש, הוא קיבל לא אחת הצעות מגורמים ידועים שיצרף למסגרת הלימודים בישיבה לימודי חול למיניהם. בתמורה הבטיחו לו מימון מלא של תקציב הישיבה, עימו היה יכול להחזיק את הישיבה מבחינה כלכלית בשובה ונחת כל השנים, מבלי שישתרגו על צווארו חובות עצומים. אך הרב מפוניבז' החזיק בדעתו, ודחה את אותן הצעות מפתות בשתי ידיים, ולא רצה אפילו לשמוע על כך. רצונו היה אחד ויחיד, להקים ישיבה קדושה על טהרת הקודש, ללא כל שינוי מהמסורת.

נקודה זו של שמירת המסורת, שימור ההנהגה וניחוח הוד הקדומים מהדורות שלפניו, היתה בנפשו של הרב מפוניבז', ודיבר על כך הרבה בהתפעלות.

אבי מורי שליט"א סיפר, כי פעם הזמינו את הרב מפוניבז' למסור שיחה בפני ילדי תלמוד תורה צעירים. לאחר השיחה שרו הילדים כמה ניגונים מעוררים, והרב התרגש עד דמעות. אחר כך הסביר את פשר התרגשותו: "אני מתרגש לראות כי נצח ישראל לא ישקר". כשאני הייתי בחיידר בגילם לפני עשרות שנים בליטא, גם כן שרו ממש את אותם ניגונים... כלל ישראל לא מחדשים דבר! עברו שנות דור, עוד דור ועוד דור ועדיין נשאר אותו הדבר..."

שמירת המסורת במנהגים, בלבוש ובמאכלים

שמענו על גדולי עולם שהקפידו לא לשנות אף במנהגים והנהגות שונות, גם כשאינם גופי תורה, מצד 'אל תישושו תורת אמך'. מה גם שכל מנהג שיש לו מקור קדום, כשמתחקים אחר שורשו מגלים כי יש לו מקור בהלכה.

הגאון רבי **יחיאל מיכל שטרן שליט"א**, רב בשכונת 'עזרת תורה', מספר כי דודו עמוד ההוראה מרן הגאון רבי **שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל**, היה מרבה לומר כי כל מנהגי ירושלים בנויים על פי ההלכה, אף במלבושים ובאוכל, ולכן אין לשנות כקוצו של יו"ד מכפי איך שנהגו.

לדוגמא ציין רבי שלמה זלמן, להוכיח כי מנהגים קדומים שורש הלכתי יש להם:

מה שהנהיגו אנשי ירושלים להגיש דוקא עוגות 'לקח' בברית, מבוסס על כך שדאגו בעבר שגודלו של ה'לקח' יהיה כשיעור ברכת 'על המחיה'. גם הנהיגו כן מחמת המקפידים בשבת לקדש על לחם משנה, וכשמקדש בבית הכנסת הרי אין לחם משנה, לכן הנהיגו לאכול 'לקח' שאפייתה שלמה כדי לקדש עליה.

ענין זה שמחלקים קוגל בקידושים בשבתות, אמר רבי שלמה זלמן, נובע מכח ההלכה שמא יאכלו הרבה עוגות ויבואו לחשש קביעות סעודה. לכן יצרו בירושלים את מאכל הקוגל, כי בזה אין שאלה של קביעות סעודה.

אציין בדרך אגב, כי הסבר זה אודות הקוגל, אומרים בשמו של מרן הגאון רבי **יוסף חיים זוננפלד זצ"ל**, רבה של ירושלים. אבל מדודי זקני

ברטט ובזיע קרא את דברי אביו: לבני יקירי חמדת לבבי הבוחר בחיי עולם חיי התורה, אמנם הורשתי לאחיק את כל נכסיי ולך איפה השארתי אך את בית האוצר... אמנם דע לך בני, 'שלך גדולה משלהם', גש לאלתר לפקיד הבנק המרכזי והצג בפניו את מכתבי המצורף בזה והוא יגיד לך כדת מה לעשות, לטוב לך כל הימים. זונדל אביך

גאב"ד חרדים הרה"צ אשר אנשיל כ"ץ שליט"א באור התורה והאמונה הנשקף מהמנורה

"בְּהֶעֱלֵתְךָ אֶת הַנֵּר אֶל מוֹל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה" (במדבר ה', ב')

עין מעצם ראות את ים התלמוד הפרוס לפניו, הבבלי והירושלמי ספרא ספרי וד' חלקי שולחן ערוך לפניו כשולחן הערוך. אולם מה גדלה תמיהתו כשהבחין מיד בתוך שורות הספרים בחסרונו הבולט של כרך הראשון של סדרת הבבלי מסכת ברכות דפוס וילנא מהדורה ראשונה שיצא לאור אך לפני כשלושים וחמש שנה קודם, הוא הסיק מניה והבין כי דברים בגו, הלא מימים ימימה למד יחד הוא ואביו בכרך זה, ואיו, למה נפקד מקומו. מיד החל לחפש בחורין ובסדקין ולפליאתו מצא את אבדתו מוחבאת בסתר בתוך מגירה נסתרת, שם שוכן אחר כבוד במקום שאינו שלו. שמחתו בוטלה בשישים בתמיהתו שהתעצמה וגברה שבעתיים - מה לה לתורה שמונחת בקרן זוית מוחבאת מעין אדם באין רואים עמוק בתוך מגירת סתרים. בהדרת קודש הוציאה באהבה וביראה, ובחרדת קדושה הניחה על השולחן פתח אותה בחביבות יתירה וכמעט שלא אחזו עלפון כשגילה למולו את כתב יד אביו המנוח ז"ל המתגלגל עלי שורות הגיליון שלפניו. ברטט ובזיע קרא את דברי אביו בזה הלשון: לבני יקירי חמדת לבבי הבוחר בחיי עולם חיי התורה, אמנם הורשתי לאחיק את כל נכסיי ולך איפה השארתי אך את בית האוצר, מעט הכמות ורב האיכות... אמנם דע לך בני, 'שלך גדולה משלהם',

ברש"י למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה דעתו שלא היה עמהם בחנוכה וכו' אמר לו הקב"ה חייך 'שלך גדולה משלהם' שאתה מדליק ומטיב הנרות. ומקורו בדברי המדרש (רבה טז. תנחומא ה).

קראקא, עיר ואם בישראל, בשלהי יומי דקייטא שנת תרע"ה בסמטאותיה הישנות של הרובע היהודי. בני העיר מתהלכים כסהרורים, ותהום כל העיר. בכל זוית מבכים את האבידה הגדולה שאין לה תמורה עם פטירתו של פרנס התורה רחים מוקיר רבנן ותלמידיהון רודף צדקה וחסד, ר' זונדל ע"ה שהיה טוב לכל ורחמיו על כל אחיו. ר' זונדל היה ממקימי אהלי התורה בקראקא ומפטרוניהם, ובצדק קנה לו בחייו שם משמן טוב.

שני בנים השאיר אחריו ר' זונדל. הבכור, תורתו אומנתו. לא פסיק פומיה מגירסא ובתורתו יגהה יומם ולילה בר אוריין ובר אורייתא, והשני, תפס אומנות אביו בידי ושקע בעסקי המשק, בגידול פרות וחליבתן, ובזריעת קש וחציר וקצירתם, כשראשו ורובו טמונים בהררי השחת. כאשר פתחו האחים את הצוואה נחשכו עיניו וליבו של אותו אח הבן-תורה. בראותו שאביו ר' זונדל ע"ה הוריש בצוואתו את עושרו הרב בהם אחוזות פאר ורפתות בקר ובהמות שדי וכל אשר בהם לאחיו הצעיר עובד האדמה הבקיא בכגון דא, ואילו לו האח הבכור הותיר לפליטה את בית אוצר הספרים הכולל בתוכו ספרייה תורני פרטית ואוצר ספרים כללי לטובת בני העיר לאלו שחשקו נפשם בתורת משה. הבן הבכור שהכיר בטיב אביו, תמה תמיהה כפולה ומכופלת הזו תורה וזו שכרה !?, הרי כל ימיו אשר חי היה מחשיב ומוקיר רבנן בכדי להגדיל תורה ולהאדירה, ועתה ציווה לנו איפכא, אתמהה. מי כמוהו ידע והעריך את ה'ששכר' על פני ה'בולון', ועתה העדיף להעניק לאחיו העם-הארץ את רוב עשרו ואילו להעוסק בתורה לא הותיר ולא כלום.

אולם, לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי, כאשר נכנס הבן לאוצר הספרים וראה את אשר לפניו מדפים עמוסים גדושי כתבי הקודש וספרים בכל המקצועות, התמלאו ריאותיו בהבל יינה של תורה שהפיג ממנו את צערו והשכיח את שהעיק עליו. הוא שבע

ח"ק קובע עיתים בקרקא ברח' יוזפכ 42. עד היום ניתן לראות שלט המנציח אשר עדיין מתנוסס עליה

גם שהרי 'אין נחמה כנחמת התורה' שעליה הכתוב אומר (תהילים ט) שהוא משיבת נפש, והיא הנחמה האמתית.

עוד י"ל שמצאנו מטמון נוסף הטמון בתוך המנורה הוא האמונה בה' - אורו של עולם, וכדאמרו (שבת כ"ב ב) מתיב רב ששת וכי לאורה הוא צריך והלא כל ארבעים שנה שהלכו בני ישראל במדבר לא הלכו אלא לאורו, אלא עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל, בכל מצב ובכל עת עדות היא לישראל שבוודאי גם שם נמצא הקב"ה ומאיר לעולם כולו וליושביו במידת הרחמים וה' אור לי.

האמונה היא יסוד לכל התורה כולה, ושקולה מצוות אמונה כנגד כל התורה וכדאמרו (מכות כד). בא חבקוק והעמידה על אחת 'וצדיק באמונתו יחיה', ולכן הוא יסוד הכל 'ואמונה כל זאת וקיים עלינו כי הוא ה' אלוקנו' ומבעלדי האמונה אין לנו תקומה. ומבהילים המה דברי הרמב"ם בזה, וז"ל (פי' המשניות ברכות ט א): 'יקר בעיני ללמדך עיקרי הדת והאמונה יותר מכל אשר אלמדהו' עכ"ל. הנשר הגדול, הרמב"ם ז"ל, ראשון לראשונים ממסדרי ההלכות והמשנה, מאור הדורות המלמד לעמו ישראל תורה ומצוות ביד"ו החזקה בספרו משנה תורה בספר המצוות ובשאר חיבוריו המהווים יסוד לכל בר בי רב להיכנס לשערי ההוראה, אומר בבבירות שללמד דברי אמונה - יקר לו יותר מכל אשר אלמדהו, יותר מכל תרי"ג המצוות, במאות פרקי ספריו, באלפי חידושיו ובעשרות אלפי הלכותיו ונושאי כליהם המרובים, דקדוקי תג ותג ותילי תילים של דינים והלכותיהם, ועל כל אלו גוברת האמונה ויקרה היא מהם. נוראות.

ללמדך מעלת האמונה שהיא יסוד הכל ותכלית הכל.

ואי לכך בדין הוא 'ששלך גדולה משלהם' כיוון שהמנורה רומזת לאותה אמונה החשובה מכל, ולכן נחמו השי"ת בתורה ואמונה, מכיוון שהם גדולים מכולן.

ובאמת הני תרי מילי מעלייתא התורה והאמונה הרמוזים במנורה הינם כתרי רעין דלא מתפרשין ויחדיו יהיו תמים. וכמובא בספה"ק

המשך בעמוד 20

ושכרך הרבה מאוד, גש לאלתר לפקיד הבנק המרכזי והצג בפניו את מכתבי המצורף בזה והוא יגיד לך כדת מה לעשות, לטוב לך כל הימים. זונדל אביך.

אחר התאוששות ניגש בסקרנות רבה לנציג הבנק הציג את אשר הציג ומיד קד לו הפקיד בשמחה ובישר לו על העושר הגדול שהוריש לו אביו - אוצר עצום, הגדול ביותר במחוז, של מטילי זהב... שלך גדולה משלהם.

כשהשכיל הָבֵן להבין שבתורתו זכה גם לגדולה החליט להקים שם לאביו ולהוסיף בתוך בית האוצר שחקוק היה בשם 'חבורה קדושה קובע עתים לתורה' גם חדר גדול אשר ישמש לבית תפילה, ומאז והיה כל מבקש את ה' יקבע בה עיתים הן לתורה והן לתפילה. עד היום, מאה וחמש שנים מאז ניתן עדיין לראות בקראקא את בניין האוצר שעדיין מתנוסס לתפארה, וחרוטה כעטרה בראשה כיתוב נוסף: ח"ק קובע עיתים לתורה.

אציין כי בעת שהותי כפעם בפעם בקראקא לצורך פיקוחי על מערכת הכשרות, נכספה וגם כלתה נפשי להיכנס לחצרות ה' של אותו אוצר הקודש ולקבוע בה עיתים לתורה, אולם מה מאוד כאבה נפשי בראותי ששועלים הילכו בה ונחלחנו נהפכה לזרים, ובתינו נהפכה לבתי מגורים לנכרים, סגורה ומסוגרת.

תורה ואמונה

הרמב"ן בפרשתו מקשה על דברי רש"י בהם פתחנו, שחלשה דעתו של אהרן שלא היה בחנוכת הנשיאים אמר לו הקב"ה, חייך, שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב הנרות, ולכאורה, הרי בעבודת המשכן היו לאהרן עוד עבודות שהיה מצווה בו יתר על הנשיאים דוגמת הקטורת ומנחות ועבודת יוהכ"פ וא"כ למה נחמו הקב"ה בנרות דייקא. גם יש להוסיף על קושייתו, מה שאמר לו שלך גדולה משלהם במה גדולה הדלקת הנרות מהקרבת הקרבנות.

אלא יש לומר ולתרוץ שמצינו במנורה מעלה יתירה שהייתה טמונה בה. דהנה ידוע שמנורה מרומז לתורה דכתיב (משלי ו כג) כי נר מצווה ותורה אור, ומטעם זה הרגיל בנר הוי"ן ליה בנים תלמידי חכמים. כך גם ז' קנים שבמנורה מרומזים לתורה ע"ש חצבה עמודיה שבעה (שם ט א), שהוא התורה שיש בה ז' ספרים (חומש במדבר מחולקת לשלשה ספרים עד ויהי בנסוע. ויהי בנסוע. ומשם ואילך. רש"י וילקוט שמעוני שם, ויסוד דבריהם בגמ' שבת). וששינוי במשנה (פאה א א) ותלמוד תורה כנגד כולם ששקולה לימוד התורה נגד כל שאר התרי"ג מצוות, אם כן הוא הדין נרות המנורה הרומזים לתורה ג"כ גדולים משאר כל המצוות וקרבת הנשיאים ביניהם. ולכן לזאת הייתה נחמתו של אהרן בנרות דייקא שבדין הוא ששלך גדולה משלהם.

מה גם הרי מקרא מפורשת הוא חשובת התורה לעומת עבודת הקרבנות כלשון הכתוב (שמואל-א טו כב) החפץ לה' בעלות וזבחים כשמע בקול ה' הנה שמע מזבח טוב להקשיב מחלב אילים. הרי שהתורה ובתוכה המנורה הרומזת לה חשובים טפי מהקרבת עולות וזבחים, ויש בה נחמה נכונה על חסרון הקרבנות בחנוכת המזבח. מה

אני מסיים את מלאכתי ואז מבטי נופל על הדופן הכפולה שבמכסה המזוודה, אולי נשאר שם מסמך חשוב כלשהוא, אני מהרהר. אני ממש בתוך התא ומוציא מעטפה חומה שלפליאתי הרבה היא נושאת את שמי לכבוד הר"מ המסור הרב...

סיפור מדהים של השגחה פרטית בימינו אנו

מאת: הרב יהושע לייבוזן

“הֲיָהּ הַטּוֹב הַהוּא אֲשֶׁר יֵיטִיב ד' עֲמֻנָו” (במדבר י', ל"ב)

שמי יעקב. אני גר בלונדון בשכונת סטמפורד היל. בערב שבת פרשת בהעלותך תשע"ט, היה ראשי תפוס. ידעתי שהשיר "לכה דוד לקראת כלה", עומד להתקיים במשפחתי על האופן של המשל. היו לי שלוש הצעות שידוכים לבתי היקרה שתחי', וכולם עשו רושם מצויין. הייתי נבוך ומבולבל, לא ידעתי להחליט מה מביניהם הוא המתאים ביותר, וכך נכנסתי לשבת קודש.

היה פרט נוסף שטרד את שלוותי. נשמע קצת מוזר ביחס לשמחה הגדולה שעמדה לפקוד את מעוננו, אבל כאשר דמיינתי את הרגע הזה שבו נשתה לחיים, זכרתי שאז יגיע הזמן לשלם לשדכן את המוגיע לו, ואין לי שום מושג מהיכן להביא את הסכום הדרוש. השידוך לא יתעכב בגלל עניין פעוט כזה, ואם השידוך ייגמר לפני שיהיה לי כסף ביד, אאלץ ללוות ממישהו.

ואני אינו לווה כספים, ברוך השם יתברך, אני חי בצניעות, כשיש לי כסף - קונה, וכשאין - אין. בני ביתי למדו להסתדר, ואני את השתדלותי עושה להביא טרף לבני ביתי. עכשיו, עם השידוך הקרב, הבנתי כי כמויות הביטחון שצריך לגייס כדי לעבור את התקופה הזאת, הם ברמה אחרת לגמרי מזו שהורגלתי בה עד עתה. הלחץ תפס אותי, בעיקר על הספק באיזה שידוך לבחור, וגם על דמי השדכנות. לא הכרתי את התחושה הזאת, ותהיתי על עצמי, איך יתכן שבשעה שכולנו מרוגשים מהעומד להתרחש אני נתפס לפכים קטנים. איפה כל מה שידעתי עד היום? איפה כל משפטי האמונה ופסוקי הביטחון? עלי לאסוף אותם מחדש, ולהקשיב להם כמו לא שמעתים מעולם.

וזאת היתה ההארה הראשונה שברצוני לספר עליה. באותו שבת התארח על שולחני בחור צדיק שיד ושם לו בספרי קודש ובסיפורי צדיקים, פה מפיק מרגליות. האורח הזה, כך חשבתי, נשלח אלי במיוחד משמים, לחזקני בזו השעה.

"בוא נדבר על העניין של ביטחון בהשם, ביקשתי מהבחור, "אני צריך חיזוק".

הבחור נענה לאתגר, וכמו תמיד, גם הפעם הוא מצד מיד סיפור מופלא:

רבי אשר פריינד זצ"ל בנה כמה בניינים ברמות, והיה צריך לשלם

מקדמה של שני מיליון שקלים מזומנים לקבלן. לא היה לו שום מושג מהיכן להשיג אותם, והוא הלך להתבודד ולבקש ממי שהכל שלו, שיתן לו. עמד וביקש הפציר והתחנן, ופתאום שינה את טעמו. נעצר מתחננוניו, ועשה חשבון כזה: הרי אינני צריך להביא היום את הכסף. תאריך התשלום יחול רק בעוד שלושה ימים, אז מה קרה לי היום? מה פתאום אני מודאג כל כך? הרי אם יהיה לי היום את הכסף הלא אפקיד אותם בבנק, וכי איני סומך על הקב"ה שהבנק שלו עובד טוב לפחות כמו הבנק שלי? הרי ברגע שאצטרך, הוא ישחרר לי את הסכום!

"ריבוננו של עולם", קרא ר' אשר פריינד מעמקי לבבו, "אני רוצה לסמוך עליך!!! תחזק אותי בביטחון גמור!"

מרגע זה ואילך שוב לא התפלל על שני מיליון שקלים, אלא על מצרך יקר בהרבה. הוא ביקש על ביטחון, שהקב"ה יחזק אותו ויטע בקרבו את התחושה האיתנה כי הוא סמוך ובטוח בחסדו יתברך. כך התפלל במשך כמה שעות!

למותר לציין שביום שהוא היה צריך את הסכום, הגיע אליו כל הכסף באורח פלא.

הסיפור חיזק אותי מאוד. השבת, מקור הברכה, עברה עלי התרוממות גדולה. התענג על השם - ויתן לך משאלו ליבך.

ביום ראשון שינתי כיוון בתפילת 'אתה חונן'. במקום לבקש שיחונן אותי בדעת להחליט באיזה שידוך לבחור, התפללתי מעומק הלב שיחונן אותי שאדע ואבין שאני עומד לגמרי מהצד,

עיני הוצפו דמעות. בשום שלב לא יכולתי לדמיין שככה יתגלגלו הדברים, מעולם לא קיבלתי מתלמיד אפילו רבע מהסכום הזה. ריבנו של עולם דאג לי, ארגן לי, סידר לי את כל הסכום שאני צריך בדיוק בזמן!

הטבה רוחנית, שכן כאשר חושבים טוב על השני, הטוב שבו צפוי ועולה למעלה, וזה משפיע עליו למעשה.

בשבועיים האחרונים, לא חש הבחור בטוב ולא היה בישיבה. בבוקר התקשר אלי אביו של הבחור והוא סיפר לי שבעז"ה היום הערב יחזור הבחור לשיבה, וביקש לי שאעזור לו להתארגן. הדבר פרח מזכרוני. בדיוק כשהייתי בדרך לרכבת נזכרתי בכך, ידעתי שאם לא אסדר לו מקום לישון, הוא פשוט יישן על ספסל. נלחמתי עם עצמי, אם לפנות ימינה או שמאלה, לכיוון התחנה או לכיוון הישיבה, ולבסוף החלטתי שעל המצווה אני מוותר בשום אופן. הלכתי לכיוון הישיבה ומצאתי את הבחור עייף ויגע. כיוונתי אותו אל החדר שלו, פתחתי את המזוודה וסידרתי לו את חפציו. יש בגדים שצריך לתלות בארון, יש חפצים שחשוב להניח במגירה, ויש כמה פריטים שצריך לקפל ולהניח על המדף. תוך זמן קצר היתה על המזוודה מאורגנת יפה בחדר.

אני מסיים את מלאכתי ואז מבטי נופל על הדופן הכפולה שבמכסה המזוודה, אולי נשאר שם מסמך חשוב כלשהוא, אני מהרהר. אני ממשש בתוך התא ומוציא מעטפה חומה שלפליאתי הרבה היא נושאת את שמי לכבוד הר"מ המסור הרב... ומה במעטפה? 2,000 יורו! לא פחות ולא יותר.

עיני הוצפו דמעות. בשום שלב לא יכולתי לדמיין שככה יתגלגלו הדברים, מעולם לא קיבלתי מתלמיד אפילו רבע מהסכום הזה. ריבנו של עולם דאג לי, ארגן לי, סידר לי את כל הסכום שאני צריך בדיוק בזמן! היה לי די כסף לשלם לשדכן, לקנות ש"ס לחתן, ואף לקנות מתנה לכבוד ה'תנאים' שיתקיימו בקרוב. טאטע זיסער! אין עסק טוב יותר מלבטוח רק בכך. תן לי את הכוח והשכל לסמוך עליך תמיד!

(מתוך עלון השגחה פרטית, עלון מס' 29)

והקב"ה מוליך אותי לשידוך הנכון. בקשה נוספת ביקשתי בברכה הזו, שהשם ייתן לי את השכל הישר, לדעת עד כמה אני צריך להשתדל להשיג את הכסף לתשלום לשדכן.

נכון שאני מתפלל ומבקש מהקב"ה שיחזקני בביטחון, אבל איך אדע מהי דרגתי ומה אכן נדרש ממני? קראתי לאחרונה במאמריו של המשפיע רבי צבי מאיר זילברברג שליט"א, ששמע מחתנו של האדמו"ר מתולדות אהרון זצ"ל, שחמיו זצ"ל הוציא ספר על אמונה, ורצה להוציא גם ספר על ביטחון. הוא כבר כתב את הספר, אך לבסוף, לא הוציאו לאור. הוא הסיבר זאת בכך שאנשים יכולים לטעות בענייני ביטחון. זהו דבר מסור ללב, וכל אדם צריך לעשות השתדלות לפי מידת הביטחון שיש לו. קשה לקבוע את הגבול הדק שבין השתדלות רצויה שהיא מצווה, לבין איש השתדלות יתרה. לפעמים אדם משאיר את בני ביתו רעבים בתואנה שהוא בוטח בהשם שישלח לו את מזונו ללא השתדלות, כאשר האמת היא שהוא בסך הכל מתעצל. להוציא ספר לרבים, ולקבוע כללים מתאימים לכולם, זה דבר בלתי אפשרי.

ומפני שאכן אין ספר כזה, ואין מי שיעמוד ויפסוק לי בצורה מפורשת כמה עלי להשתדל עמדתי ופרשתי תחינתי לפני המגן לכל החוסים בו, שיחונני דעה בינה והשכל, ויכוון אותי להתנהג באופן הנכון לי, כרצונו יתברך.

בימים הבאים התבהרה התמונה, וכבר ידענו לאיזה שידוך הקב"ה מוביל אותנו.

ביום חמישי י"ז סיון, בסיעתא דישימא, עמדנו לברך על המוגמר, וכשנודע לי שהשדכן גם אמור להופיע במסיבת האירוסים, התפללתי שוב להקב"ה במילים אלו: איני יודע באיזה מדרגה של ביטחון אני, אבל רצוני להיות בעל ביטחון, אנה, אינני רוצה ללוות, תעזור לי שלא אצטרך להגיע לזה. והתחננתי מעומק הלב: נא, ריבנו של עולם, קח את מקצת הביטחון שאני מסוגל להעמיד לפניך, ויהא חשוב בעיניך כאילו בטחתי בכך בשלמות. בשעה שמונה וחצי שערב עמדתי לצאת מהבית לכיוון תחנת האנדער גראונד 'זו הרכבת התחתית הלונדונית' שתוביל אותי לאזור גולדרס גרין, לבית החתן למסיבת האירוסין, אלא שאז נזכרתי במצווה שלי.

בישיבה בה אני משמש כר"מ, לומד בחור חשוב. הבחור הזה פרוש מענייני העולם הזה. שום דבר הוא אינו מסדר לעצמו, היו כאלה שניסו לעזור לו ולכוון אותו להסתדר, אבל אני, רוח אחרת היתה עמי. אמרתי לעצמי, שתהא זו זכות עבורי לארגן לו את הדברים. בסופו של דבר, אי אפשר לדעת מה יקרה בעוד ארבעים שנה, ואפילו רק בעוד עשרים שנה. שמו של הבחור תמיד לצאת ברבים לגאון ולתפארת, כתלמיד חכם מובהק אשר שם לילות כימים בלימוד התורה, ואני עוד עשוי להיות זה שישפר בהתרגשות כי זכיתי להציע את מיטתו בישיבה... גם את בסופו של דבר ישאר הבחור אלמוני, הרי שאין סיבה לעצור אותי מהדמיון המבורך הזה, שיש בו לבחור הן הטבה גשמית והן

תוך כדי שהוא מביא את הספרים לשולחן, שמע הגר"א גניחובסקי את שיחת רעייתו הרבנית עם השכנה, וכהרף עין נטל את שפופרת הטלפון, והתקשר לכמה שכנים שהכיר. עד מהרה מצא את השכן שברשותו זוג הנעליים הדרוש...

ומדוע חשש הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל מפני הפיכתו לפרופסור?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

והאיש משה עניו מאוד (י"ב, ג)

לכולנו, כל מי שמסתובב בעולם, יש הרבה שאיפות, רצונות ומאווים. אנשים שואפים להיות תלמידי חכמים, רוצים להיות גם בעלי חכמה ותבונה בכל התחומים, להיות מוערכים, לזכות בנחת יהודית, להיות בריאים ועשירים. אנשים רוצים להיות מוגנים בשמירה עליונה שמימית מפני כל מרעין בישין הקיימים בעולם, וגם גיבורים ורבי כח, מוצלחים, משכילים ומאושרים.

רשימת השאיפות היא ארוכה, הקושי הוא במימושה. כמה קשה לממש כל שאיפה ורצון, כמה השקעה נדרשת כדי להגיע לכל הישג קטן. כולנו מחפשים את הדרך הבטוחה, הקלה והמבטיחה, נוסחת קסם שכזו שתפתח בפנינו את השערים כולם - רוחניים וגשמיים כאחד, ותוביל אותנו להגיע להישגים, למימוש השאיפות, להצלחה הנכספת. האם יש דרך כזו? האם יש מפתח מאסטר שפותח את השערים כולם?!

התגלית היא שיש דבר כזה. יש דרך חיים שאם הולכים בה, ערך נעלה שאם פועלים לאורו, מידה שניתן לקנותה ולנהוג על פיה, שמבטיחים את מימוש היעדים הללו, את מכלול השאיפות שלנו. לערך הזה, למידה הזו, יש שם: מידת הענווה.

מידת הענווה אינה התכחשות להישגים אליהם הגענו, או שלילת המעלות בהן זכינו. משה רבינו - שפרשת השבוע שלנו מכתירה אותו כעניו מכל האדם, ידע גם ידע כי הוא מנהיג ישראל, ומי שבורא עולם משוחח עמו כדבר שגרתו. הוא גם ידע על צדקותו ופרישותו, והכיר בכך שהוא גדול הנביאים מאז ולעולם. ודווקא לכן - - -

משה רבינו היה עניו. ענווה - היא לדעת שכל מעלה שיש לך - היא לא שלך. כל הישג שהגעת אליו - הוא לא בזכותך. כל יעד שכבשת - זה לא בגבורתך. בין בהישג רוחני כביר ובין בהצלחה גשמית פעוטה, ענווה - בהגדרתה - היא ההכרה שאין זה מכח האדם, אלא מתנת שמים. לענווה יש צורות ביטוי רבות, אבל ראשיתה היא בשינוי החשיבה האישית, בחידוד התבונה שכל הישג אינו אישי!

ברגע בו יושב האדם לבדו, והוא עורך את מאזן הצלחותיו והישגיו, כאן מקום הענווה. ענווה היא להבין שהידיים אינן שלי, המוח המבריק הוא לא בגללי, החכמה שיש לי אינה בזכותי, והרגליים בכוחן רצתי למרחקים אינן רכושי. כל הישגי - הכל מתנת שמים. ואני לכשלעצמי

- מה אני? מה חיי? האם אני חכם לולא נתן בי בורא עולם חכמה? האם אני גיבור לולא קיבלתי כוחות ממעל? האם יכולתי לראות, לשמוע, להחכים, להתעשר ולהתאשר - לולא ה' נתן לי הכל?!

זוהי ענווה, זו משמעותה. הכרה בכך שכל מה שיש לי הוא מאבא שבשמים, הוא נתן לי את הכל. את העניים שרואות למרחוק, את המוח שמעבד מידע, את האוזניים ששומעות, את הידיים שפועלות, את הנשימה שנותנת חמצן. הכל הוא ממנו, אני בסך הכל גוף זעיר, בורג פצפון במערכת. כשם שאני מה שאני - יכולתי להיות מישהו אחר לחלוטין, נטול כל הישג ומאופס מכל הצלחה. מי שעשה את ההבדל - הוא מלך מלכי המלכים, אני פשוט כלום!

ומי שמחדד את התבונה הזו במוחו, מי שמטמיע אותה בתהלוכות חיו - הוא עניו. וענווה - היא נוסחת הפלא המבטיחה הישגים כבירים בכל תחומי החיים, כפי שמגלה הרבינו יונה בפירושו לפסוק 'עקב ענוה יראת השם, עושר וכבוד וחיים':

הלא בערכים המנויים כאן, יש את כל הישגי החיים החשובים: יראת שמים, עושר, כבוד - הניתן רק לאנשים חכמים, וחיים - הבריאות, אריכות ימים. ארבעת הערכים הללו מקפלים בתוכם את כל מה שאדם זקוק לו לצורך חיים מאושרים, וארבעתם - מגיעים בעקבות ענווה, כי היא נוסחת הפלא שמבטיחה אותם, מפתח המאסטר שפותח את שעריהם!

אם אנו רוצים להגיע להישגים בחיים, רוחניים כגשמיים, כל מה שעלינו לעשות הוא לסגל לעצמנו את מידת הענווה, להכיר בכך

בזווית עינו הבחין הבחור כי על השולחן מונחת פרוסת לחם ולצידה כמה ממרחים וכוס קפה, אך הואיל והיו שקועים בדיון לימודי עיוני - לא שת לבו לכך שכנראה הגאון בעיצומה של ארוחת הבוקר... חולפת שעה, וגם יותר. שעת חצות היום הגיעה, ולפתע נכנסה הרבנית הביתה

קמעא כמה דקות, עדי יסיים הרב את ארוחתו! הלא בטוחני כי הבחור היה מסכים לכך, להמתין כמה דקות כדי שהרב יסיים את הארוחה ותוכלו לשוחח בלימוד בנחת! - אמרה הרבנית, כשהבחור מהנהן בראשו...

'אכן כן', חייך רבי איסר זלמן, 'וכי אני פרופסור נכבד שיש להמתין לו? הגיע הבחור, ביקש לדבר עמי בלימוד. מהיכן תהא לי התעוזה להורות לו להמתין?!' - - -

את הסיפור, שהובא בספר 'לב ישראל', סיפר גיבור המעשה - הגאון רבי ישראל גרוסמן זצ"ל בעצמו, והוסיף: 'האמת היא, שאינני סולח לעצמי על שהעזתי לעכב את גדול הדור מסעודתו, על שבגללי התעכב רבי איסר זלמן מלאכול. לו הייתי יכול להשיב את הזמן לאחור - בוודאי שהייתי מקדיש תשומת לב כדי להבין שהרב אמור לאכול עכשיו, והייתי מציע מעצמי להמתין. ובכל זאת - הדבר היה כדאי:

כי יותר מכל מה שלמדתי באותה שיחה עם הרב מלצר - למדתי מהי ענווה. מהי פשטות. כיצד גדול הדור, רבי איסר זלמן מלצר שכל עולם היהדות רועש ממנו, שספריו 'אבן האזל' הפכו לאבני יסוד, והוא מתחייך בפשטות ומגחך על הרעיון שמישהו יצטרך להמתין לו, ואפילו הוא בחור צעיר...'

וללמדנו בא: לא רק שענווה לא מקטינה את האדם - היא מגביהה את קומתו שבעתיים. הנה כי כן, גאון הדור לא העלה בדעתו לבקש מבחור צעיר להמתין, פשוט כי לא העלה על דעתו שהוא במעלה יתירה ממנו. כי כשאדם עניו באמת - יחסו לזולתו משתנה, מסירותו לאחרים גואה, נכונותו כלפי יהודי זר - צעיר כמבוגר מתעצמת.

הבה נאמץ את המסר הנפלא הבוקע מהסיפור. אדרבה, ככל שאנו גדולים, חשובים, נכבדים יותר - כך כדאי לנו לאמץ את מידת הענווה, להתמסר לכל יהודי בלי להתנשא עליו, לפעול למען הזולת בלי להתייחר עליו. ענווה - היא הגדלות האמיתית!

שאנחנו לא 'כאלה' חכמים ונבונים, 'כאלה' מוכשרים ומצליחים, 'כאלה' גיבורים ורבי עוצמה. כל מה שיש לנו ניתן לנו במתנה מבורא עולם, וככל שנכיר בכך - ייקל עלינו להיות ענווים באמת, בלי לזלזל במה שהשגנו וכלי ההפחית מהאושר לנוכח הצלחותינו, ובכל זאת - לדעת שזה לא משלנו, זה משל בורא עולם!

הבה נאמץ את דרך החיים של הענווה, נבין שהעובדה שאנחנו מוצלחים בתחומנו - אינה הצלחתנו, אלא קביעה שמימית רוחנית, שיכולה להשתנות בכל רגע. לפיכך, הבה נראה את עצמנו כשווים בין שווים, ננהג בכבוד וברגישות כלפי כל אדם, נכבד וניתן יחס אוהד לכל יהודי באשר הוא. ננסה לעזור לכל אחד, לחייך לכל אדם, להעניק סיוע לכל מבקש - בלי להתנשא, בלי להתפאר, בלי להתייחר. כי הענווה - היא המפתח לחיים מאושרים באמת!

ארוחה בהמתנה...

היה זה בבוקרו של יום י"ג בניסן, היום שבערבו בודקים את החמץ. בכל בתי ישראל שוררת תכונה רבתי לקראת החג המתקרב, הכל עסוקים וטרודים בנקיונות וקניות אחרונות. הגאון רבי ישראל גרוסמן זצוק"ל - ראש ישיבת פינסק קארלין, שהיה באותה עת בחור צעיר, נכנס לבית כנסת מקומי וביקש ללמוד בו.

עד מהרה פנו אליו הגבאים, והסבירו כי בשעות אלה מנקים את בית הכנסת לקראת החג, והוא מתבקש לחפש בית כנסת אחר ללמוד בו. הבחור הצעיר יצא ופנה לבית כנסת אחר, אך עוד טרם כניסתו גילה כי נחל מים שוצף עיגולי קצף לבן יוצא משעריו - מה שאומר שגם בית כנסת זה בעיצומה של מלאכת הנקיון. לפיכך הבחור פונה גם ממנו, ובאין בית כנסת נוסף בקרבת מקום - הוא מביט אנה ואנה, לחפש מקום ללמוד בו.

לפתע הוא מבחין בביתו של גדול הדור, הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל. 'ניחא', מהרהר הבחור, 'אעלה לביתו של הגאון בינתיים, ואשוחח עמו בדברי תורה!' - שש על ההזדמנות. הוא מגיע אל הבית, נוקש בדלת, ורבי איסר זלמן מקבל את פניו בברכה ובחיוך רחב, ומזמינו להיכנס.

הבחור הצעיר נכנס, וכשנשאל לפשר בואו - הסביר כי בא לדבר בלימוד עם הגאון. 'נפלא!' - שש הרב מלצר כמוצא שלל רב, ומיד שקעו השניים בדיון ער בסוגיות חג הפסח ובמצוותיו השונות. בזווית עינו הבחין הבחור כי על השולחן מונחת פרוסת לחם ולצידה כמה ממרחים וכוס קפה, אך הואיל והיו שקועים בדיון לימודי עיוני - לא שת לבו לכך שכנראה הגאון בעיצומה של ארוחת הבוקר...

חולפת שעה, וגם יותר. שעת חצות היום הגיעה, ולפתע נכנסה הרבנית הביתה - שבה מקניות בשווקי העיר לקראת החג. עם כניסתה, הבחינה כי ארוחת הבוקר שהכינה מוכנה על השולחן וטרם נאכלה, ושאלה את בעלה הגדול לפשר הדבר. ורבי איסר זלמן, בענווה אופיינית, השיב בפשטות:

'הלא נכנס לכאן בחור בן תורה, לשוחח עמי בלימוד. איך יכולתי להפסיק באמצע השיחה עמו?!' - - -

'והרי' - שבה הרבנית והקשתה - 'היה ניתן לומר לבחור כי ימתין

הגאון הזקוק ל'גאון'...

כמה הגאווה וההירות מרחיקות כל סיכוי לכך. הנה כי כן, אותו גאון שרבים כל כך צעדו לאורו ונהגו לפי פסקיו, לא ראה כל פחיתות מעמד או נמיכות קומה בהאזנה לאותו הלך זר ומוזר, ואדרבה - ששמח להעניק לו תחושת חשיבות כשווה בין שווים...

הבה נאמץ את הגישה הזו, להתייחס לכל אדם בכבוד ובהערכה, מתוך הבנה שאיננו בעלי מעמד מיוחד או רם ונישא, ההיפך - כולנו אנשים, צנועים, ענווים, מכבדים כל אדם באשר הוא אדם. רק כשאדם מפנים אל לבו את הענווה, רק כשהוא מחדד בנפשו את ההכרה שאינו בעל מעמד עילאי על סובביו - הוא יכול להתפתח ולצמוח, להעצים את אישיותו ולהגיע לכל הישגיו הנשואים!

מאתר הנעליים לתחפושת...

היה זה במוצאי שבת זכור, בשעת ערב מוקדמת יחסית. השבת יצאה זה מכבר, גביע ההבדלה כבר הושב לארון, והגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל שמח לארח בביתו את החברותא שלו במוצאי שבתות, עמו נהג ללמוד בקביעות מדי שבוע. על השולחן כבר הונחה ערימת הספרים לקראת הלימוד המשותף, ואז שמע רבי אברהם את רעייתו הרבנית משוחחת עם אחת השכנות, השואלת אם אולי יש לה זוג נעליים לבנות, מס' 24...

מה קרה? ובכן, היום שלמחרת הוא יום מסיבות הפורים בבתי הספר, ובכל בתי ישראל שוררת תכונה רבה - להתאים את התחפושות השונות. זה זקוק לכתר ואחר לציץ של כהן גדול, וגם בקרב הבנות - זו צריכה תחפושת של אסתר המלכה וזו משלימה את השרביט של הנסיכה. ובמקרה זה - להשלמת התחפושת של בתה, היתה השכנה זקוקה לנעליים במידה 24, והדבר דחוף למדי - שכן המסיבה היא מחר בבוקר...

הרב גניחובסקי, תוך כדי שהוא מביא את הספרים לשולחן, שמע את שיחת רעייתו הרבנית עם השכנה, וכהרף עין נטל את שפופרת הטלפון, והתקשר לכמה שכנים שהכיר. עד מהרה נמצא השכן שברשותו זוג הנעליים הדרוש, והרב גניחובסקי צהל כשבישר לרעייתו הרבנית: 'נא הודיעי לשכנה שלמשפחת ג. מהבניין הסמוך יש נעליים מתאימות, והם מוכנים להשאילן בחפץ לב!' - אמר הגאון, ושקע אל סדר הלימוד עם החברותא כאילו לא קרה דבר...

סיפור מופלא זה, שמובא בספר 'ויאמר הנני', פותח לנו צוהר לענווה אמיתית - שאינה אלא גדלות בלתי נתפשת. אותו גאון, שכל דקה מזמנו היתה יקרה וחשובה, וכבדרך אגב, בתוך כדי ההכנות ללימוד התורה משוש חייו - לא חש כל פחיתות כבוד בדאגה עמוקה לתחפושתה של בת השכנים...

ללמדנו: ככל שאדם גדול יותר - כך הוא עניו יותר, לא חש יהיר או מתנשא, מתמסר לסייע לכל יהודי בשמחה ובטוב לבב. כי ענווה היא המפתח לבניין אישיות האדם, וככל שנהיה ענווים יותר - כך נבטיח את צמיחתנו והצלחתנו בכל התחומים!

מדי יום ביומו, היה הגאון רבי משה הלברשטאם זצ"ל משכים קום לבית המדרש, להתפלל במניין הקבוע. כשם ששעת התפילה ומקומה היו קבועים, כך - פחות או יותר - היו המתפללים קבועים אף הם. ונהג, ביום מן הימים הוא מבחין באורח חדש שהגיע למניין, ולאחר התפילה - כדרכו להקדים שלום לכל אדם - פנה אליו הרב הלברשטאם בלחיצת יד חמה ובברכת 'שלום עליכם' לבבית...

הרב נכנס עמו בשיחה, ודי מהר הבין כי האיש שלפניו אינו בריא בנפשו. הלה דיבר גבוהה גבוהה על מעלותיו הנפלאות וחכמתו המרובה, כשניכר גם ניכר כי האיש פשוט סובל ממחלה לא עלינו. עתה, כשהרב הלברשטאם פנה אליו ושוחח עמו בנעימות, החליט האיש כי בשלה השעה להרצות את חוות דעתו על המקצועית בכל תחומי החיים, והחל מסביר לרב מה דעתו על הכלכלה ומדיניות החוץ, על הפוליטיקה וחדשות אמש, ועוד ועוד...

והרב הלברשטאם, שכל הנושאים הללו גם יחד לא עניינו אותו כקליפת השום, עמד והאזין ברוב קשב, מביע התעניינות והתפעלות מה'חכמה' הרבה הגלומה באיש שלפניו ובתובנותיו. והאיש לא נחה דעתו, ולאחר שסיים להרצות את משנתו הסדורה בנושאי חולין, פתח והחל להרצות משנה סדורה לא פחות בסוגיות הש"ס ובפרשת השבוע, כשהוא מדבר רחוק ממין העניין ובכל זאת הרב הלברשטאם מקשיב לו ומתפעל ממש מ'חידושי' הגאונים...

אכן כן, מני אותו יום הבין הלה כי הגיע אל המנוחה ואל הנחלה. שנים רבות הוא מחפש מישהו ש'יעריך' את תבונתו הרבה ויקשיב למאמריו המחוכמים, ועתה מצא את האיש הנכון. הוא החל הקפיד לבוא ולשוחח עם הרב מדי בוקר, כשהרב מודה לו, מחמיא לו, ומבקש לוודא כי יבוא גם מחר...

בהמשך, כשהבין הרב כי הלה חסר מקום אירוח בשבת, פנה אליו ואמר: 'הלא וודאי כבודו יואיל לסור אליי, ולסעוד על שולחני את סעודות השבת! כך נזכה ליהנות מצוף אמריך מדי שבת בשבתו, ויותר מזה: הלא בתפקידי כרב, מוטל עליי לומר דברי תורה בסעודה שלישית לכל הקהל, ולא תמיד יש לי רעיון יפה לומר. עתה, בזכותך, יהיה לי תמיד מה לומר, פשוט אצטט מדבריך המאירים!'

הלה לא ידע את נפשו מאושר, ושש ושמוח על ההזדמנות. עתה, משניתנה לו הרשות ואדרבה - הרב ביקש ממנו לסייע לו להכין דרשה לסעודה שלישית, לא היה מאושר ממנו. ברוב עיזוז וגבורה התייצב לסעודת השבת, ולכל אורך הסעודה היטיב להסביר אמרים 'נפלאים' על פרשת השבוע, 'מציד' את הרב באמרי חן לקראת הדרשה בסעודה שלישית...

ויהי באחד הימים, הכביד עליו החולי בו לקה, והוא נשלח לאשפוז. ימים ושבעות ארוכים נעדר מבית הרב, ובשובו - צהל לקראתו הרב כמוצא שלל רב: 'הלא תבין, שכל תקופת היעדרותך התקשיתי כל כך למצוא רעיון יפה לסעודה שלישית! ברוך בואך בצל קורת!' - שש הרב לעברו ושב להאזין לו בקשב...

סיפור מופלא זה, שפורסם בגילון 'תורני-המבשר', מאיר ומחדד עד כמה הענווה היא תנאי יסודי להשלמת בניין אישיות האדם, עד

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com

שמועות על 'מופת' היו מתהלכות ברחובות וואלאז'ין, על כך שכל אימת ששלג כבד מכסה את העיר והרחובות נחסמים, הרחוב המוביל אל הישיבה, בו עוברים הבחורים בדרכם לבית המדרש, ריק ונקי לגמרי משלג, כאילו באורח נס ופלא, לא יורד שם שלג....

שבת קודש, י"ד בסיון יום ההילולא של מרנא רבי חיים מוואלאז'ין זי"ע

הרב ישראל ליוש

בהספדו על מרנא הגאון רבי חיים מוואלאז'ין זצ"ל שיום ההילולא שלו יחול בשבת קודש י"ד בסיון, תמה הגאון רבי דוד מנובהרדוק זצ"ל: הרי הקב"ה ממלא את שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחודש לחודש, והנה רבי חיים נולד בז' בסיון ונפטר בי"ד בסיון, ומדוע, אם כן, לא מילא הקב"ה את שנותיו מיום ליום?

אלא, יישב הג"ר דוד, באברהם אבינו נאמר 'התהלך לפני והיה תמים', ופירש"י שתמימותו היא מצוות המילה, כי כל זמן שהיה ערל, הרי הוא בעל מום. ואם כן, הפסוק 'ודע ה' ימי תמימים ונחלתם לעולם תהיה' נדרש כך: מיום תמימותם של הצדיקים, היינו מיום המילה שעליו נאמר 'היה תמים', יש להם נחלה לעולם הבא.

אשר על כן - ספד לו רבי דוד - ברבי חיים וואלאז'ינער נתקיים בהידור רב הפסוק 'את מספר ימיך אמלא', שהרי הוא נפטר ביום י"ד בסיון, היום בו נכנס בבריתו של אברהם אבינו ונהיה 'תמים'.

ואל תתמה ממשו רבינו שנולד ונפטר בז' באדר, ומדוע לא נפטר ביום מילתו? משום שמשו רבינו נולד מהול, וא"כ תמימותו היא מיום לידתו!

פעם בערב שבת, בא רבי חיים מוואלאז'ין ל'וילנא', אל עירו של מורו ורבו הגר"א זי"ע, הוא נכנס לבית המרחץ לרחוץ לכבוד שבת, ובינתים נודע לבני העיר כי רבי חיים בא, והשמועה הגיעה אף לאזנו של הגר"א. מיד שלח הגר"א לקרוא לו, ורבי חיים הזדרז לקיים מצוות רבו.

כאשר נכנס לחדרו, מצא את הגר"א כשמראהו רע מאוד, ועל מצחו מטפחת, והוא שקע ראשו ורובו בענין לימודי. כשראה אותו הגאון, פנה אליו ואמר לו שזה זמן רב הוא עמל להבין סוגיא בירושלמי, וביקש ממנו את עזרתו...

"אם הרב אינו יכול לבאר הסוגיא, איך אני אבאר אותה?!" - תמה רבי חיים. "טובים השנים מן האחד" - ענה לו הגר"א ותיכף הרצה לפניו את הקושיות על הסוגיא, וישבו שניהם לעמול על הבנת הענין.

ולפתע, התעורר רבי חיים ואמר שעלה במחשבתו מהלך בסוגיא ואמר אותו להגר"א. מיד צהל פניו של הגאון ושמח מאוד על הבנת הסוגיא. אז קרא הגר"א למשמשו וביקש ממנו שיביא לו משהו לאכול.

לאחר מכן, שמע רבי חיים מאנשי ביתו של הגאון, שכבר שלושה ימים ושלושה לילות לא בא אוכל לפיו, מחמת שהיה טרוד בהבנת הירושלמי, ולכן היו פניו רעים, עד שבא והאיר לו הסוגיא וצהבו פניו.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

קצרה היריעה מהכיל תיאורים על שלמותו ותמימותו של מרנא הגאון רבי חיים מוואלאז'ין זי"ע, שלמות בתורה, שלמות ביראה ושלמות במידות. נלקט פירורים זעירים מגורן ענק של עובדות ומעשים, נאמץ אל לבנו לקחים, ויהא זה לעילוי נשמתו הצרורה בצרור החיים.

שמועות על 'מופת' היו מתהלכות ברחובות וואלאז'ין, על כך שכל אימת ששלג כבד מכסה את העיר והרחובות נחסמים, הרחוב המוביל אל הישיבה, בו עוברים הבחורים בדרכם לבית המדרש, ריק ונקי לגמרי משלג, כאילו באורח נס ופלא, לא יורד שם שלג, שלא להקשות על הבחורים בלכתם ללמוד תורה.

לילה אחד - כך היה מספר בהתרגשות עד דמעות רבינו חיים הלוי סולובייצ'יק זצ"ל - ירד שלג כבד מאוד, וכאשר פסק מעט השלג, הבחינו שני בחורים כי רבם הנערץ רבי חיים מוואלאז'ין מפנה בעצמו בחשכת הליל את השלג מהרחוב המוביל אל הישיבה ומנקה היטב את המקום עד אשר נראה כאילו לא ירד שם שלג כלל, והכל כדי שיהיה יותר קל לבחורים להגיע לישיבה... או אז התגלה סוד ה'מופת'....

בכוחות הטמונים בו. אם רק יאמין - יזוכח!
 היה גאון אחד שהיה לומד בעוצמות אדירות, בהתמדה נוראה, עם כוחות נפש עצומים, כמעט בלתי אנושיים. שאלו אותו: "מאין אתה שואב את הכוחות הללו?"
 אמר: "יש לי שריפה במוח! אני מרגיש חובה לחטוף ולהציל כמה שאפשר מתוך השריפה."
 כשפורצת שריפה, האדם פורץ לביתו כרוח סערה ומוציא מתוכו חפצים כבדים. הוא גורר במהירות את המקרר, את מכונת הכביסה ואת הספה שבסלון. מהיכן שאב את האומץ להיכנס לבית הבווער, הרי בחיי היום יום הוא פחדן גדול? ... ומהיכן שאב את הכח לשאת את החפצים הכבדים, הרי ביום יום הוא לא מסוגל להרים כסא? ...
 התשובה היא: בכל אדם אצורים כוחות עצומים - בגוף וברוח. אלא שבחיי היום יום הכוחות הללו מודחקים וחבויים, ואינם באים לידי ביטוי. אך כשמגיע רגע האמת וצריך להשתמש בכוחות הללו, או אז הם מתגלים במלוא עוזם.
 ראיתי שמביאים מרבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל, שהיה אומר לתלמידיו: 'אל תסתפקו להיות חיילים, תמיד תשאפו להיות מפקדים, גנרלים. בכל דבר - במחשבה, בלימוד, בהנהגה - תלכו על גדול. תחשבו בגדול ותפעלו בגדול!'
 כשאדם מחשיב את עצמו כחייל זוטר, מראש הוא מצמצם ומגביל את עצמו. הוא לא מאמין בעצמו. הוא חושב לעצמו: מה אני כבר שווה? ...

ואכן, מה כבר אפשר לצפות מאדם שזה הלך המחשבה שלו? אבל אם אדם חושב בגדול והולך על גדול - הוא יוכל לפעול גדולות ונצורות, עם כל הכוחות הטמונים בו. הגישה הזו מרוממת אותו ומעצימה את מעשיו ופעולותיו למען ה' ותורתו.
 כל דבר רוחני צריך לעשות בגדול. אם לימוד התורה בקנה מדה גדול ואם הקהלת הקהילות וזיכוי הרבים בקנה מדה גדול - גם השכר והגמול יהיה גדול, אין לתאר ואין לשער.

(מתוך הספר 'משכני אחרך')

אמרתי לו: "איך יהיו אנשים אם אין דרשה? ... תתחיל לדרוש, וכך יהיו אנשים".

לאחר ששב משם, שאלתי אותו: "נו, איך היה שם? כמה היו?"
 אמר: "היו שניים" ...

אמרתי לו: "מצוין. איזו זכות גדולה יש לך! הנה, כבר יש לכם זימון... תמשיך, אל תרפה, וה' יהיה בעזרך! בעזרת ה', מהשניים היו שלושה, מהשלושה יהיו ששה, כן ירבה וכן יפרוץ" ...
 לאחר כמה שבועות הוא בא אלי ומספר לי שיש לו בשיעור למעלה מעשרים וחמישה אנשים!

וזה לא נגמר בזה. כדי לרתק את הציבור צריך לעשות להם 'עונג שבת', להגיש כיבוד, עוגות, שתיה... זה פותח את הלב. "גדולה לגימה, שמקרב את הרחוקים" (סנהדרין קג ע"ב).

האברך אינו משופע בממון, מאין יהיה לו תקציב לכיבוד? אמרתי לו: "זה דבר חשוב, תיקח מהמעשר, ה' לא יעזוב אותך, תראה שפע".
 האברך הלך למכולת וקנה כיבוד לשבת. פגש אותו אדם אחד שהסתקרן לשם מה הוא קונה את הכיבוד. הוא סיפר לו שהוא מוסר שיעור קבוע בבית הכנסת פלוני בשבת, והוא קונה את הכיבוד עבור משתתפי השיעור.

אותו אדם התלהב מהעניין, הוא פנה לבעל המכולת ואמר לו: "כל הקניה שלו עבור בית הכנסת - עלי!" ...

פעם דרשתי באיזה מקום. ניגש אלי אדם ואמר לי: "כבוד הרב, אני שייך לבית הכנסת פלוני. איזה מגיד שיעור נפלא שלחת לנו! אנחנו מוכנים לתת לו כל מה שביקש!"

ואיך הכל התחיל? בקושי הוא הסכים, ניסה להתחמק... הוא לא האמין בעצמו: מי אני ומה אני, מי יבוא וכמה יבואו...

היה צריך להכריח אותו להתחיל. וההתחלה לא היתה מרשימה. הכל התחיל משני אנשים... וראו להיכן הגיע!

הכוחות האדירים שבאדם - מן הכח אל הפועל

בכל אדם טמון פוטנציאל עצום, כוחות אדירים! עליו להאמין

טהורה ואור התורה גם יחד עד שיהיו שלהבות ישראל עולים מאליהם לעבודת הבורא ברוך הוא, באור המנורה היה אהרן הכהן הגדול מאיר לארץ ולדרים עליה באמונה ובתורה ובהם היה מטיב את הנרות - נשמות בני ישראל 'נר ה' נשמת אדם', הזריח בהם אורה ותורה שיהו מאירים אל מול פני המנורה הטהורה דא היא אורו של עולם בלבבות בוערים באש קודש.

ובזה יש להוסיף עוד ולפרש את מה שאמר לו ה' חיי"ך שלך גדולה משלהם, היינו שהדבר הזה של 'תורה ואמונה' צריך להיות יסוד גדול שבו יתחזק האדם בכל ימי חייו, ומבלעדי זאת חייו אינם חיים.

(נעתק משיחה של גאב"ד חרדים)

דהא בהא תליא דעל ידי לימוד התורה זוכה האדם לאמונה בה' שהמאור שבה שמחזירו למוטב לראות באור ה', וכך גם להיפך כפי גודל אמונתו בנותן התורה כך יתרבה תורתו ומאי טעמא 'אנכי' ו'לא יהיה לך' מפי הגבורה שמענום כיוון שלא שייך שיזכה האדם לתורה מבלעדי אמונה באנכי ה' וכן להיפך לכן נאמרו שניהם מפי הגבורה, ולא בכדי מרומזים הני תרי יחד במנורה שהרי וילכו שניהם יחדיו, ולכן נחמו בנרות שיש בהם אלו השנים. והוא זה שאמר רב נחמן בר יצחק (שבת סא.) 'רא שמים יוצא ידי שניהם, וזהו אהרן שהיה מקיים שניהם כאחת בעת הדלקת הנרות.

וזה היה עבודת אהרן הכהן בהעלתו את הנרות היה מטיב ומדליק עמהם גם את לבות בני ישראל לאביהם שבשמים באמונת ה'

מאמריקה תרופה חדשה נגד זיהום. החולה שלנו היה אחד הראשונים שעליו נוסתה התרופה, והתברר שה'נסיוב' שלה התאים במיוחד לזיהום שקינן בגופו. בתוך זמן קצר הבריא האיש וחזר להתהלך כאחד האדם. מסיפור זה אפשר ללמוד עד כמה האמונה שלנו בכח התפילה לוקה בחסר. צר לנו לומר זאת, אבל אם היו שואלים אותנו במקרה הנ"ל של החזון איש 'האם התפילות שנתפלל על חולה זה, יביאו לרפואתו', התשובות לא היו מעודדות, בלשון המעטה. ומה שקרה הוא ההפך הגמור. החולה התרפא, ויצא משברו.

פעם הציעו למרן הרב מבריסק סכום עתק בשווי של כמיליון דולר כתרומה לשיבתו. מרן זצ"ל שמע את ההצעה, אבל לא התבלבל למשמע הסכום.

הוא סרב לקחת את התרומה, מחשש שבמקרה זה יאבד מעט מביטחונו בה', שהרי יש לו כבר כסף בצד, די והותר...

[מתוך הגדה של פסח 'חשוקי חמד']

כך פתח לפניו חומש בראשית ואמר ליהודי החולה: "הנה תראה מה ברא השי"ת ביום הראשון", והחל לפרט בפניו את הדברים שנבראו ביום הראשון. "ותראה מה הספיק הקב"ה לעשות ביום השני לבריאת העולם", ושוב קורא החזו"א את הפסוקים ומונה אחד לאחד את הדברים שנבראו ביום השני. וכך ביום השלישי, וכך ביום הרביעי.

"נו, ואם בורא כל העולמות, יכול היה בארבעה ימים לברוא כל כך הרבה דברים, האינך מאמין" - אמר מרן החזו"א - "שבתוך ארבעה ימים הוא יכול לברוא עבורך תרופה שתשקם את גופך ותהפוך אותך לאדם בריא לחלוטין?!"

החזון איש עודד את החולה שלא יתייאש, אלא יתפלל על עצמו, ויפיל תחינה ובקשה לפני בוראו שירפאו מהזיהום, "וכיון ששערי תפילה לא ננעלו, בוודאי לא בפני תפילת החולה, שהיא תפילה בעת צרה, תיוושע גם אתה בישועת עולמים", אמר מרן זצ"ל.

הדברים יצאו מפיו של מרן זצ"ל, ועיניו של היהודי אורו. בימים הבאים הוא הרבה להתפלל לפני השי"ת, ומאחר שהדברים יצאו מפה קדוש, אירע לו נס של ממש, וממש באותם ימים הובאה ארצה

המשך מעמוד 9 | הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א

בלימוד, שהרי אתם לומדים על פי דרך הלימוד שלכם, והוא אינו רגיל לשפתכם ולדרך הלימוד שלכם. חלילה וחס, אפשר שתיגרם לו חלישות הדעת בחשבו שאולי הכוונה היא לפגוע בו, לכן אל תנסו עמו לשיחה בפלפול תורני לבל תביישוהו, חס וחלילה".

(מתוך הספר "כבודם של ישראל")

כלל את שפת הלימוד שלכם. דרכו בלימוד התורה שונה לגמרי מדרככם! הוא למד בצעירותו בישיבה שדרך הלימוד שם שונה לגמרי מדרככם! דעו לכם שיש לכבד יהודי מירושלם, ובפרט עליכם להיזהר בכבודו של המרא דאתרא, כדי שהציבור יכבד אותו כראוי לו".

"היזהרו והישמרו"- הזהירם רבי יחזקאל- "שלא תשוחחו עמו

המשך מעמוד 11 | הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

בילדותו בעיר מולדתו 'זאגר', כיצד אב מוכיח את בנו, ואומר לו כך: "ראה בני! העובדה שיש ירידת הדורות מדור אחד לדור שבה אחריו, היא עובדה מוגמרת. למשל סבי היה אדם שלא הפסיד כל חייו קימת חצות, אחר כך נהג ללמוד עד ות'יקין, ואחר התפילה היה לומד כמה שעות עד ארוחת בוקר, עובד עד מנחה גדולה, ואחר כך לומד עד הערב, כך היה נראה סבי. אבי כבר היה הרבה פחות, לא קם כל לילה בחצות, אבל לפחות קם לות'יקין ואחר כך לומד כמה שעות, ואני אף פחות מכך... אך דבר אחד אני מזהיר אותך בני יקירי! שלא תעשה אותי לגביך כמו 'אָלְטֶר זיידע', אל תתרחק ממני כמנין ארבע דורות, אלא תרד כמו בן מאביו..."

עלינו לשמר את מסורת אבותינו ורבותינו, לא לשנות מחינוכם, לא לשנות ממורשתם והנהגתם. כולם ספוגים בניחוח קדום, ויסודם בהררי קודש. גם אם נראה לנו כי השינוי ישכלל, יפאר וירומם, השבח הגדול ביותר הוא, אפוא, לא לשנות כמלוא נימה!

"להגיד שבחו של אהרן שלא שינה!"

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

עמוד ההוראה מרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל שמעתי, כי בכל זאת יש לחשוש לחומרא לקביעת סעודה, כי זה נכלל בגדר אפיה. כך גם מאכל הג'עפילטע פיש' שאוכלים בליל שבת, נוצר כדי למנוע מלאכת בורר שעלולים להיכשל באכילת דג רגיל.

לכן, הסיק רבי שלמה זלמן, כי אין לשנות מכל מנהג שהוא, אשר ממקור קדוש יבוא, מתוך כוונה של מניעת מכשולות והידורי הלכה. עוד סיפר רבי מיכל, כי לפני כחמישים שנה היו לו הצעות שונות לרכישת דירה בירושלים, בשכונת רמות או בשכונת גבעת שאול. הוא ניגש אל רבי שלמה זלמן ושאלו - היכן לקנות? ורבי שלמה זלמן השיב: "לרכוש בגבעת שאול", כשנימוקו עימו: "שכונה זו היא שכונה ותיקה, יש בה גם אנשים זקנים וגם צעירים, וכדאי לגור סמוך לזקנים, מהם ניתן לקבל את מסורת המנהגים וההלכה של הדורות הקודמים". נסיים באמרה נפלאה ששמעתי מהגאון רבי אברהם יצחק ברזל מראשי ישיבת 'מיר ברכפלד':

הגאון הצדיק רבי נפתלי צבי ריף זצ"ל, ראב"ד העיר קמדת בניו ג'רסי, יושב ראש המפעל הגדול 'עזרת תורה' בארצות הברית, שמע

- ◆ באיזה מקרה מקיימים את 'יחץ' לפני 'קדש'?
- ◆ מאכל 'ספוגי' - האם צריך למועכו לפני מדידת 'כזית' ממנו?
- ◆ הנשבע שלא לקיים מצוה - האם צריך לקיים את השבועה?

של אכילת מצה ומרור, פסק השולחן ערוך שהנפח הוא כחצי ביצה.

- יש אומרים ששיעור ה'כביצה' ההלכתי, הוא כביצה בינונית שבזמננו - כ"ס 50 סמ"ק; ויש אומרים שהוא כשתי ביצים בינוניות בנות זמננו, כלומר כ"ס 100 סמ"ק.
- את שיעורי ה'כביצה' וה'כזית' מודדים בגוף המאכל בלבד, ללא צירוף החללים שבו, כגון מרווח שבין עלה לעלה בירקות עלים. אולם, מאכל 'ספוגי', אין צורך למעכו לפני מדידתו, למרות שישנם בתוכו חללים קטנים.

מהלכות תפילת יום טוב

- בתפילת יום טוב, אומרים בברכה האמצעית: "ותתן לנו ה' אלקינו באהבה את יום חג... מקרא קודש זכר ליציאת מצרים". למנהג בני ספרד, אומרים פעם נוספת "באהבה" לפני המילים "מקרא קודש", ואילו למנהג בני אשכנז, מוסיפים מילה זו רק ביום טוב שחל בשבת.
- בתפילת יום טוב שחל בשבת, 'חותמים' את הברכה האמצעית במילים: "מקדש השבת וישראל והזמנים". ומי שטעה ואמר רק "השבת", או רק "ישראל והזמנים" - לא יתפלל שנית.
- בליל פסח שחל בשבת, אין מברכים ברכת 'מעין שבע', שהיא הברכה הנאמרת בכל ליל שבת לאחר אמירת 'ויכולו'.

מהלכות שבועות

- הנשבע שלא לקיים מצות עשה דאורייתא, או לעבור על איסור דאורייתא - שבועתו בטלה. אולם, הנודר נדר שמונע ממנו קיום מצוה דאורייתא - הנדר חל, אלא שכופים אותו להתירו.
- בהמשך לאמור: הנשבע שלא לקיים מצוה דרבנן, ב'שב ואל תעשה' - שבועתו חלה, אך ראוי 'שישאל' על שבועתו כדי להתירה.

הלכות מיוחדות למי שיש ברשותו בליל הסדר כמות מוגבלת של מצות ויין

- מי שיש ברשותו שתי מצות שלמות בלבד עבור ליל הסדר, ידלג על 'יחץ', כדי שיברך 'המוציא' על 'לחם משנה' של שתי מצות שלמות. ולפני ברכת 'על אכילת מצה', יחצה את אחת המצות.
- בן חוץ לארץ שיש ברשותו שלוש מצות שלמות בלבד עבור שני לילות הסדר - בלילה הראשון יקיים את 'יחץ' כנהוג, ולאחר מכן, יאכל רק מהמצה הפרוסה, כדי שישארו בידו שתי מצות שלמות לצורך הסדר השני.
- מי שיש ברשותו בליל הסדר מצה 'שמורה' אחת בלבד, ומצות אחרות שאינן שמורות - יכול לצרף מצה שאינה שמורה למצה השמורה לצורך 'לחם משנה'.
- מי שיש ברשותו בליל הסדר כמות יין המספיקה לכוס אחת בלבד, יקדש על היין, ואת יתר הסדר יערוך כרגיל, אך ללא כוסות יין, כמובן. ומי שאין ברשותו אפילו כוס אחת של יין - יקדש על 'חמר מדינה'. ואם אין במקום זה משקה הנחשב כחמר מדינה, או שאף משקה זה אינו ברשותו - יקדש על הפת, ויקיים את הסדר באופן זה: יחצה את המצה האמצעית לפני הקידוש, ולאחר מכן יטול ידיו בברכה לאכילת המצה, ויברך 'המוציא', ברכת הקידוש, 'שהחיינו', ו'על אכילת מצה', ויאכל את המצה, ולאחר מכן את הכרפס. ואז יאמר את ההגדה, ולאחר מכן יאכל את המרור, וימשיך כרגיל.
- אדם שאינו יודע לברך על 'ארבע כוסות' ועל המצה, ולומר את ההגדה וההלל, יכול לצאת ידי חובתו על ידי שמיעתם מפי אחר.

מדיני ה'שיעורים' של 'כביצה' ו'כזית'

- נחלקו ראשונים בנוגע לנפח שיעור ה'כזית', אם הוא כחצי מנפח שיעור 'כביצה', או כשליש ממנו. ולהלכה, לענין כזית

גליח 416
שנה ט' תש"פ

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

סיפורי חז"ל

כי כבר רצה האלקים את מעשיך
אבא תחנא חסידא נכנס פעם לעירו בערב שבת עם חשיכה וחבילתו על כתפו, נמצא שם מוכה שחין אחד שוכב בפרשת דרכים, אמר לו האיש רבי עשה עמי צדקה והכניסני לעיר, אמר אבא תחנא בלבו, אם אני מניח את חבילתי מהיכן אתפרנס אני וביתי? ואם אני מניח את המוכה שחין מתחייב הנני בנפשי. מה עשה? המליך את יצר הטוב על יצר הרע והכניס את המוכה שחין לעיר. לאחר מכן חזר ולקח את חבילתו ונכנס לעיר עם דמדומי חמה, היו תמהים האנשים ואומרים, האם זהו אבא תחנה חסידא? אף הוא הרהר בלבו ואמר שמא חללתי את השבת? אותה שעה הזריח הקדוש ברוך הוא את החמה, כדכתיב "וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה וגו'" (מלאכי ג) הרהר אבא תחנה בלבו אולי נתקבל שכרי? יצאה בת קול ואמרה, לך אכול בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך כי כבר רצה האלקים את מעשיך, לא נתקבל שכרך.

(קה"ר ט' ז')

פרשת השבוע

פטירתו, כשנכנס להיפרד מרבו המגיד הקדוש ממעזריטש זיע"א שרצה ליסע לביתו, נפרד ממנו המגיד כהרגלו, אך צוה על התלמידים שיעכבו אותו ויפתו אותו שלא יסע לביתו. והתלמידים עשו כדבריו ודברו אליו הרבה שישאר אצל המגיד ולא יסע. אך כיון שר"א ידע בעצמו שהוא כבר נפרד מהרבי, ע"כ נכנס פעם שניה אל המגיד, וחשב שאולי בפעם הזאת יאמר לו המגיד להישאר, אבל המגיד שוב נפרד ממנו כרגיל, ור"א רצה כבר לנסוע, אלא שהתלמידים שוב דברו אתו והפצירו בו שלא יסע. אך כיון שראה שהמגיד כן נפרד ממנו חשב לעצמו, דהרי איתא (קידושין מ"ב) דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעים, ונסע לביתו. ואחר כמה ימים בחול המועד של חג הפסח ההוא נסתלק לבית עולמו. אח"כ כשנודע הסתלקותו, שאלו התלמידים את המגיד הקדוש דכיון שהוא כבר ידע מזה שאם ר"א יסע הוא יסתלק, שהרי לכך אמר להם שיעכבוהו שלא יסע, וא"כ מדוע הוא בעצמו לא אמר לר"א שישאר? ואמר להם המגיד, דאצל משה רבינו כתיב "בכל ביתי נאמן הוא" ומה שייך לומר נאמן כלפי שמיא? אלא שיש דברים שמגלים לצדיק והם סודות מן השמים, והצדיק אינו מספר את זה. וזהו הפשט "בכל ביתי נאמן הוא".

ותנח עליהם הרוח והמה בכתובים
(ו"א - ב"ז)
פעם אמר הרה"ק רבי ישכר דב מבעלזא זיע"א בתורה ליד שולחנו, ישנם רבים שרוצים להיות מנהיגי הדור, כדי שעל ידי כך יבואו לידי יראת שמים. ויש שחומדים להיות מנהיגים בכדי להגיע לידי כך לעשירות. אבל הצדיק האמיתי אינו רוצה להיות מנהיג כי הוא אינו רואה את עצמו ראוי לאיצטלא זו, לכן נותן הקב"ה בלבו רצון והוא מתרצה, ואיך נוכל לדעת מי הוא המנהיג אשר בחר ה', ומי הוא זה אשר רק הוא בעצמו חפץ בנשיאות, וה' לא בחר בו. הבחינה תהיה, היות והשי"ת מכריח את הצדיק שיקבל עליו את הנשיאות, מוכרח גם הוא למלא רצון הצדיק בכל משאלותיו, ועל ידי כך נוכל לדעת במי בחר ה'. וזה הפירוש ברש"י על הפסוק "ותנח עליהם הרוח והמה בכתובים" נטל ע"ב פתקין וכתב על שבעים "זקן" ועל שנים "חלק" וכו'. מי שעלה בידו "זקן", נתקדש, מי שעלה בידו חלק, אמר המקום לא חפץ בך" כי זהו סימן שרצונך להיות מנהיג אינו רצונו של הקב"ה.

בכל ביתי נאמן הוא (ו"ב - ז')
מסופר על הרה"ק רבי אהרן הגדול מקרלין זיע"א, שבערב פסח קודם

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים 8:25 ת"א: 8:28 ר"ת: 8:57

פרשת בהעלותך

זמני כניסת השבת
ירושלים: 7:07 ת"א: 7:22

זכות קידוש לבנה

מעשה שהיה עם מלך אחד ממלכי הגויים, שלא אהב את היהודים במיוחד, אולם גם לא היה שונא אותם, פעם בישבו בגן שבארמונו שמע קול שירה והמולה, שאל את השר שישב לצידו, מאין הקולות שאנו שומעים? אמר לו: אינני יודע, לך ותראה, אמר לו המלך. ירד השר והלך לפי הקולות, וראה באמצע הרחוב יהודים רבים, ונרות בידיהם וסידורי תפילה, ומתפללים וגם שרים. עמד מהצד ולא הרגישו בו, כאשר גמרו הלכו כל היהודים אחרי הרבי שלהם ונכנסו לביתו וישבו שם, חזר השר וסיפר למלך את אשר ראה. שאל המלך ומה אמרו בתפילתם? אינני יודע, ענה השר.

עברו כמה שבועות ושוב קרה אותו דבר, הפעם ירד המלך בעצמו, וכאשר בא למקום בו התקבצו היהודים, שמע אותם אומרים "דוד מלך ישראל חי וקים" ואחרי זה פצחו בשירה, כן ראה כי הרבי הגדול באמצע המעגל וכולם עם נרות בידיהם חולקים לו כבוד מלכים, אחרי זה כולם הלכו לבית הרב כשהרב הלך בראש, ובביתו ישב בראש השולחן. חזר המלך הביתה וישב וחשב מה זוממים היהודים לעשות, והמלך חשש שהרב רוצה לקחת את כסאו, ולכן מתכנס במוצאי שבת אחת לחודש ומכריז כי הוא המלך, ובמקרה שם הרב היה דוד. כאשר מקרה זה חזר בפעם השלישית, החליט המלך לעשות קץ לדבר, הוציא צו האוסר על היהודים לצאת בתחילת כל חודש לרחוב, כדי להתפלל ולשיר עם נרות בידיהם, והיהודים לא יכלו מאז לקדש את הלבנה ברוב עם. איש לא ידע מה קרה ולמה נגזרה הגזירה, אולם פקודה היא פקודה, והיהודים לא העזו להמרות את פי המלך, ובחודשים הבאים היו מברכים את הלבנה בשקט ובהיחבא. כך נמשך הדבר זמן רב.

פעם אחת בשבת המלך בגן הארמון, ביקש ממשרתו תה ועוגיות, טעם מהתה ומהעוגיות שהיו עדיין חמות, הניח את ספל התה על השולחן, ישב והרהר, ופתאום החליט שבמקום לשבת כאן עליו לצאת לציד, נתן פקודה לשריו ועבדיו וכולם יצאו איתו לציד, ישב המלך בכרכרה ושריו רוכבים לידו ועבדיו עם כלביהם מאחוריו, הגיעו ליער, ירד המלך ממרכבתו נטל רובה ציד ונכנס ליער ולידו שנים מעבדיו המאומנים היודעים לקלוע היטב, לפתע ראה המלך צבי יפה מאד, הראה לשני עבדיו, אולם עד שהם הבחינו בו כבר קפץ הצבי ונעלם. אמר המלך אני רוצה לתפוס את הצבי, נרדוף אחריו ונשיג אותו חי או מת. התחילו רודפים אחריו, שני עבדי המלך ידעו לרוץ ודלגו אחריו וכמעט השיגו ופצעו אותו, אבל הצבי קפץ פנימה אחרנית והצליח להתחמק, פתאום ראה המלך את הצבי ממש לידו, התכונן לירות בו, אבל הצבי בא ממש ליד המלך, חשב המלך לתפוסו חי, זרק את רובהו הושיט את

ידו והספיק רק לגעת בצבי ששוב ברח. רץ המלך אחריו ומידי פעם הצליח לנגוע בו, אבל לא יכול היה לתפוס אותו, הצבי בורח והמלך אחריו. לפתע פנה הצבי לאחור, הספיק המלך לתפוס בקרניו אבל חזק וגמיש היה הצבי, ולא היה למלך כח להחזיק בו. קרא לעבדיו ואיש לא ענה. בינתיים ברח הצבי והמלך המשיך לרוץ אחריו עד שאפסו כוחותיו.

ישב המלך לנוח על גזע עץ כרות, ולא שמע שום קול, לא קולות עבדיו ולא קולות אחרים, לקח את החצוצרה שהיה לו קשור לבגדי הציד שלו, ותקע כמה תקיעות קריאה לעזרה, אולם שום תשובה לא נשמעה לקריאותיו, תקע שנית ושלישית ואין קול ואין עונה. המלך היה עייף וחשש מחיות היער, עלה על עץ גבוה, קשר את עצמו ונרדם. הבוקר אור והוא התעורר, ירד מהעץ והתחיל ללכת, חיפש אוכל ביער ומצא כל מיני פירות ואכל, מידי פעם עצר ותקע בחצוצרה אך כל מענה לא שמע. היום חלף ושוב הגיע הלילה, עלה המלך שוב על עץ וישן, למחרת שם לב כי חוזר הוא על אותה הדרך, מה עשה? בסכין שלו עשה סימנים על העצים והתחיל ללכת לכיוון אחד בתקווה לצאת מהיער הגדול.

בלילה השלישי ראה אור מרחוק, שמח מאד, ירד למטה ועשה לו סימן מאיזה כיוון מגיע האור, בבוקר התחיל ללכת לכיוון ההוא, הלך כל היום ובכל זאת לא הגיע לסוף היער, שוב הגיע הלילה וכאשר עלה על עץ גבוה ראה כי האור כבר קרוב, החליט ללכת לשם ויהי מה. ירד מהעץ והלך בין העצים, חיות היער הומיות סביבו, בכוחותיו האחרונים הגיע לבית, והנה חומה גבוהה סביב, הלך בחושך ומישש את החומה עד שהגיע למקום שם היה הפתח, נכנס בפנים החומה וראה אור מבית גבוה ויפה, הלך והגיע לדלת פתוחה, נכנס פנימה ונעצר מוכה אור חזק שסנוור את עיניו. ניגש אליו אחד האנשים ושאל לחפצו, ענה כי רעב הוא והתעלף. כשהתעורר מצא את עצמו שוכב על מיטה נקיה, ושני אנשים יושבים לידו ושומרים עליו, שאלו אותו: תרצה נדבה? לא, אינני רוצה נדבה, השיב, ורצה לומר כי הוא המלך, אבל רק עכשיו הרגיש כי בגדיו קרועים ופניו כוסו זיפי זקן, ויחשבוהו למשוגע אם יאמר שהוא המלך, אמר כי הוא מבקש לחם, בוא לבעל הבית, אמרו לו, הוא יתן לך לחם לאכול וגם כסף לנסוע הלאה, התאווש קצת והלך איתם.

הלכו עד שהגיע לדלת ופתחו אותה, משם נשמעה שירה בשפה זרה לו, והנה ראה המלך אנשים יושבים סביב השולחן ובראשם יושב איש בעל הדרת פנים, כאשר נכנס המלך שתקו כולם, והיושב בראש השולחן עשה סימן להביא אותו אליו. המלך לבוש הסחבות בהיותו רעב מאד כמעט והושיט יד לקחת המאכלים המלכותיים שהיו על השולחן, אך התאפק, כשהתקרב קם היושב בראש השולחן הושיט לו כסא ואמר: שב נא לידי..

משל ונמשל

להיזהר מהיצר הרע ה"אוהב"

אמחז"ל (קידושין ל' ע"א) כך אמר להם הקב"ה לישראל, בני, בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, אם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו, שנאמר "הלא אם תיטיב שאת", ואם אין אתם עוסקין בתורה, אתם נמסרים בידו, שנאמר "לפתח חטאת רובץ"

משל לנער יתום אחד שהיה רך בשנים שנפלה לו ירושה גדולה, לא ידע הנער מה לעשות בכסף כה רב, לכן פנה אל קרוב משפחתו וביקש ממנו עצה, קרוב המשפחה שמסתבר שהיה נוכל, דיבר אל הנער בעורמה, ושכנע אותו במילים יפות וחלקלקות, כי הוא יטפל בכסף ויעסוק במסחר, ואת הרווח יחלקו ביניהם. שמח הנער על ההצעה הנדיבה והעביר את כל הכסף לקרוב המשפחה. עסק הקרוב במסחר והצליח מאוד, אלא שלנער סיפר כי הפסיד את כל הכסף. בצר לו פנה הנער אל רב העיר וסיפר לו את אשר אירע.

הרב בפקחותו הבין מיד כי אותו קרוב מעל בכסף וכי אין משאו ומתנו באמונה, על כן פנה אל נער ואמר: אמת הדבר כי אין בידי להושיעך כיון שכל עצה שאתן לך, יבוא מיד קרוב המשפחה ויאמר היפך הדברים, אך דבר אחד יכול אני לומר לך בברור: קרוב משפחתך הוא רמאי ונוכל, עליך להיזהר מפניו ככל יכולתך.

והנמשל: פעמים רבות מתחזה היצר הרע לאוהבו של האדם, ומציג עצמו לפניו כדורש טובתו, עד שאף אם ניטל עצה מהחכמים יבוא היצר ויטען בדיוק ההיפך. עלינו לדעת דבר אחד ולזכור תמיד: היצר הרע הוא שונא מושבע שלנו ומחפש תמיד את רעתנו, וככל שניזהר יותר, כך ייטב לנו.

השתומם על הקבלת פנים היפה ואמר: אני מאד רעב, יתן לי אדוני מהאוכל, ענה לו בעל הבית, לא לפני שתחתום על התחייבות לבטל את הגזירה שגזרת על היהודים לבלתי לקדש את הלבנה. תמה המלך מאין לו לאיש זה על הגזרה?.

שתק ואמר: טוב, תן לי גיר ועפרון ואכתוב ואחתום, אמר לו: יש בכיס המלך כל חפצו, ובאמת ראה המלך כי האיש יודע הכל, הוציא באין ברירה את כתב המלכות כתב וחתם והושיט לבעל הבית, קרא בעל הבית את הכתוב הניחו בכיס מעילו, נטל מחצית החלה ונתן למלך שצחק בלבו: היספיק לו כה מעט להם לאחר שבוע של רעב? אבל פרוסה אחת והנה הוא שבע מאד, טעם מהיין שנתן לו בעל הבית והרגיש טעם נהדר, פתאום הרגיש שידו נכזה, כי שם ידו על כוס התה שלידו והתעורר.

אז נוכח המלך שכל זה היה חלום, התה עודנו חם לידו, והוא יושב בגינת הארמון ושומע קול שירה, קרא לעבדו ושלח אותו לראות מאיפה השירה ששומע? הלך העבד וחזר וסיפר, ששוב יוצאים היהודים לרחוב לקדש את הלבנה, שלח המלך לקרוא לשני שרים ועמם יצא, הגיע לבית של הרבי, שם היו כולם יושבים סביב שולחנות ערוכים, הסתכל המלך ונדמה לו כי ראה פעם דמויות אלה. הכנס המלך קמו כולם על רגליהם, והתיישבו רק כאשר המלך הוזמן וישב ליד הרבי.

למה תפר פקודתי? שאל המלך ברוגז, "איזו פקודה?" שאל הרבי, "כי אסור לשיר מול הירח" ענה המלך, נענה הרבי ואמר: הרי ביטלת הוראה זו, רגז המלך ואמר: "מי אני", כן, אדוני המלך, והנה גם חתימת ידך וגם חותמך, אמר הרבי והראה לכולם את כתב המלך. נוכח המלך כי צדק הרבי, ועתה, אמר הרבי יטעם נא הוד מעלתו מהלחם שלנו ונתן לו פרוסת חלה, יראה גם המלך מה יש לו בכיסו הפנימי, מצא שם המלך את המחצית השניה של החלה אשר על שולחן הרבי.

מלא התפעלות ופליאה אמר המלך: אם עד כדי כך כוחך וכח אלקיך, אין אני רוצה להיות מכשול, מלא חובתך אלי, ישב המלך וסיפר למסובים ולשרים את החלום שחלם, אז הודו היהודים לד' כי טוב, ושרו שוב את השיר "דוד מלך ישראל חי וקים", והמלך שמע ושמח איתם, ואז הבין כי אין חשש לכתר ורק יצר הרע הסיתו להפר מנהג נתיניו היהודים הנאמנים לו. כמו שעשה הקב"ה ניסים ונפלאות להם כן יעשה לנו ויגאלנו במהרה בימינו אמן.

(אוצר המעשיות)

צ'ין אדם לחברו

פרוס לרעב לחמך

מלבד גאוונותו העצומה של הגה"ק רבי שמואל אליעזר איידלש (המהרש"א), מפורסם היה בצדקותו וטוב לבו, אמרו עליו כי כל אותן השנים שהיה רב באוסטראה, לא היה בכל העיר יהודי רעב ללחם, חותנתה העשירה נדיבת הלב מרת איידל, שזכתה כי חתנה יקרא על שמה (איידלש) היא שהחזיקה על חשבונה במשך עשרים שנה את כל תלמידי ישיבתו הגדולה, והיא שפתחה את אוצרותיה, כדי לתת פת לאורחים, לחם לרעבים וצדקה לעניים. פעם היה מעשה, שנכנס לבית מדרשו אחד מן הנחתומים שבעיר כדי להתפלל בציבור, הבחין המהרש"א בנחתום זה כי פניו עגומות, קרא לו ושאלו: מפני מה פניך עצובות? הביע לפניו הנחתום את צערו: היריד שהיה השבוע בעירנו גרם לי הפסד מרובה, הכנתי הרבה פת לשוק, ולא מכרתי כמעט כלום. אמר לו המהרש"א: לך והבא לביתי את כל הלחם שאפית, כשהביא את הלחם, ציזה המהרש"א לשלם לנחתום את דמיו, ואת הלחם חילק לעניים.

לאהוב את הרשע

שאל תלמיד את הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זיע"א: כתוב "ואהבת לרעך כמוך" האין אפשר לאהוב אדם רשע? השיבו רבי שמעלקא: כל הנשמות הן נשמה אחת, כשם שנשמתך נמצאת בכל גופך ופעמים יארע שידך טועה והיא מכה את עצמך, האם תיקח מקל

ותייטר את ירך מפני שלא נזוהרה ותגדיל עוד את כאבך? כן הוא הדבר בשעה שחברך אשר נשמתו היא נשמתך גורם לך רעה מחוסר דעת, אם תגמול לו רעה הרי אתה עושה רעה לעצמך.

להרגיש הצער של היהודי

שאלו את הרה"ק רבי יצחק מנעשכין זיע"א, מדוע ערכו הצדיקים גלות, הסתירו את עצמם, נדדו מעיר לעיר וסבלו סבל רב, כלום לא הרגישו זאת בביתם? ענה רבי יצחק ואמר כדי להרגיש את הצער של היהודי צריכים לטעום אותו כמו אוכל.

תולעת ולא איש

שח הרה"ק רבי ברוך מקוטוב זיע"א: יש אנשים הנזהרים לא לאכול תולעת, אולם אין הם נזהרים מלרדוף אנשים ולבלעם חיים ואף למצוץ את לשדם, וזהו שאמר דוד המלך ע"ה בתהלים "ואנכי תולעת ולא איש" עדיף שתביטו עלי כעל תולעת ואל נא תבלעו אותי חיים.

שלא לבייש

מסופר על הרה"ק רבי זאב ואלף מזווארז' זיע"א, שישב עם חסידיו בסעודה שלישית של שבת ואמר דברי תורה, התיישב אורח בשולי השולחן, הוציא צנן מכיסו קילף אותו ואכל, התרעמו החסידים: עז פנים ומחוצף, כשהרגיש הרבי בדבר, הפסיק את שיחתו ושאל: למי יש כאן חתיכת צנן מאכל טוב לקינוח סעודה?.

תפילת דצדקיא

יום ראשון ט"ו סיון
יהודה בן יעקב משבטי קה (ב"א שי"ד)

יום שני ט"ז סיון

הרה"ק רבי מרדכי מנחם מענדל מווארק' ב"ר ישראל יצחק (תרכ"ט)
הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפרט הי"ד ב"ר חיים מצאנז (תש"ד)

יום שלישי י"ז סיון

הרה"ק רבי אהרן מקארלין ב"ר אשר (בית אהרן - תרל"ב)

יום רביעי י"ח סיון

הרה"ק רבי ישכר דוב מראדושיץ ב"ר יצחק (תר"ג)

יום שישי כ"א סיון

הרה"ק רבי שלמה שפירא ממונקאטש ב"ר אליעזר מלאנצהוט (תרנ"ג)

יום שישי כ"ב סיון

רבי יחיאל מיכל אב"ד נעמרוב הי"ד ב"ר אליעזר (ת"ח)

הרה"ק רבי איתמר מנדבורנא ב"ר מאיר מקרעטשניף (תשל"ג)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רביטובין שליט"א
פוליס "גם אני אודך" רפורם יוסף התרים" על המעורים.

קביעות מקום בתפילה (ו')

(א) שטיבלאך שבו כמה חדרי תפילה, ראוי שיתפלל תמיד באותו חדר, כדי שיקיים דין של קובע מקום לתפילתו. (שאלת רב, עמוד קצ"ב, סימן פ"ז)

(ב) עדיף להתפלל בבית הכנסת, אע"פ שאינו מתפלל שם קבוע, מאשר להתפלל בחדר שני בקביעות, שאין שם ספר תורה וארון קודש. (שם, סימן פ"ח)

(ג) יש להסתפק אם מעלת קביעות מקום, עדיפה ממעלת תפילה בציבור. (אשל אברהם, מהדו"ת סימן צ', סעיף י"ט)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

נדבת הר"ר יוסף אוביץ הי"ו
לע"נ הרה"ח ברוך משה יעקב אוביץ ז"ל
ב"ר זאב יבלחט"א
נלב"ע ח"י סיון תשע"ט תנצב"ה

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מקלחת ציון

פְּרֻשֶׁת בְּהַעֲלוֹתָךְ - הַשְּׂגָחָה פְּרֻטִית

"עַל פִּי ה' יִחַנו" (במדבר ט, כ)

כשיהודי בא לעולם, הוא עולה על מטוס, בורא עולם הוא המנהיג והמוביל, ובצורה טובה הרבה יותר מהטייס המקצועי ביותר.

מאותו רגע הוא בידיים הכי טובות, מישוה שומר ומשגיח עליו ומוודא שהכל בסדר. גם אם נראה שמשוה מסתבך - הכל בסדר, והכל בשליטה, כי יש מנהיג לבירה!

הגאון רבי אייזיק שר זצ"ל, מבאר- מדוע בפרשה חשוב לנו לדעת כיצד נסעו בני ישראל, מתי חנו ומתי המשיכו?

מדוע כל כך חשוב להאריך ולבאר שהכל נעשה אך ורק על פי ה'? כדי להדגיש ולומר לנו, כל מה שקורה, הכל נעשה ברצון ה', והכל מנוהל בהשגחה מלמעלה.

הבה נאמץ את המסר הזה העולה מהפרשה, ניקח לתשומת ליבנו שבאמת איננו עושים דבר כי אם השתדלות מחוייבת, ובאמת הכל נקבע ביד ה', הוא המשגיח עלינו ומוביל אותנו.

ככל שנאמץ את החשיבה הזו, כך יהיה לנו קל לקבל כל בשורה, ולהיות רגועים ובטוחים שאנו בידי אבא טוב ואוהב, שמוביל אותנו הכי טוב שאפשר.

מתנה טובה ניתנה לנו, בני העם היהודי. זכינו להאמין באמונה שלימה, שכל המתרחש בעולמנו מנווט בהשגחה פרטית, ומנוהל מלמעלה.

לעולם הזה יש בעלים, הוא יוצר ומוביל, מנווט ומנהל, קובע ומכריע. עינו פקוחה ברחמים על כל מעשי בני האדם, ואנו מאמינים בני מאמינים כי "מפי עליון לא תצא הרעות", הוא מנחה אותנו במעגלי צדק.

האמונה הזו היא נכס יקר, ככל שהאדם מסתגל לחשיבה הזו, ליבו כבר לא יודע עליות ומורדות, מתחים והפתעות.

הוא מבין שה' יודע את כל מעשי האדם ומחשבותיהם, הוא הקובע מה יקרה בשלב הבא, הוא המסדר את העניינים בצורה הטובה ביותר.

פשוט צריך להאמין שכל מה שקורה- הוא עשה, עושה ויעשה, ואנחנו בידיים הטובות ביותר.

אם נתבונן בדוגמא לתופעה הזו, נראה את עצמנו עולים למטוס, לטיסה ארוכה מעל פני האוקיינוס. איש מאיתנו לא מכיר את הטייס, לא בדק את הכושר הבריאותי והתעופתי שלו, ואין לנו מושג מי הוא.

ובכל זאת, ולמרות שאנו נמצאים בין שמיים לארץ וחיינו מופקדים בידיו של הטייס, אנו סמוכים ורגועים, ישנים בטיסה באופן הכי רגוע שאפשר... אנו רגועים ובטוחים שאנו נמצאים בידיים טובות, גם בלי לדעת ובלי להכיר. אנו כה סמוכים ובטוחים, עד שאנו לא טורחים לשאול ולברר.

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו נזרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחמיה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כירה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה שאול בן סילביה משה בן מזימה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רותית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל מיכאל יהודה בן מרים בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט יהודה לייב בן אסתר מלכה נעמה בת שרה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

זמני לכת

ע"י	כניסת לכת	צאת לכת	ריבון תפ
י"מ	19:07	20:20	21:15
ת"א	19:25	20:18	21:12
מ"ב	19:28	20:21	21:16
כ"ל	19:25	20:17	21:11

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן ארייס וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

שואל ומשיב בהלכה - פת גויים - חלק ז'

מה דין הפת הנאפת בתנור כאשר היהודי הגביה את האש או כיבה והדליק?

שאלה:

תשובה:

להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת ציון מספרו 'הכשרות למעשה':

תנורים המצויים בימינו, שפועלים על ידי גופי חימום חשמליים או על ידי גז, כאשר הגביה ישראל את האש בתנור, הפת מותרת. וכן על ידי כיבוי התנור והדלקתו מחדש - הפת מותרת. **הערה:** בלהבת גז מועילה הגבהת עוצמת האש. ולעניין תנור חשמלי, כאשר מגביהים את החום, יש מי שטוען, שלא נוצרות כאן ספירלות חדשות. אבל, עם הזמן הוא מתחמם יותר, ולכן לא מועיל, אלא אם יכבה וידליק שוב. אולם לענ"ד, יש לעיין בזה, מכיוון שיש עניין כאן בהיכר, כדן השלכת קיסם, ומדוע שלא יועיל מעשה היהודי.

כאשר נכבה התנור והתקרר, צריך היהודי להדליק את התנור בעצמו בכל פעם שרוצים לאפות מחדש, ולא די בהדלקה הראשונה של הבוקר, ואפשר להשאיר את התנור דולק במשך כל היום. **הערה:** אף שפסק השו"ע (שם ס"י) כי השלכת קיסם לתנור מועילה לכל היום, אף אם הסיקו שוב את התנור ולא השליך ישראל קיסם. מכל מקום, היינו דוקא שנשארו גחלים בוערות מההיסק הראשון, שאם לא כן לא מועילה השלכת קיסם של הפעם הראשונה. והוא הדין כאן שכבה התנור והתקרר - צריך היסק חדש.

כאשר היהודי ראה, שהגוי הדליק את התנור והספיק להתחמם, מועיל שיכבה את התנור וידליק שוב, אף שהתנור חם מחמת הדלקת הגוי בהתחלה. **מקורות:** בשו"ע מובא (שם ס"ט), שאם בא ישראל וניער את האש, אף שההדלקה התבצעה על ידי הגוי - מותר. וכן פסק בשו"ת שרגא המאיר ח"ח (סימן נט אות ב).

אפה ישראל בתנור, וטרם שנאפתה הפת, פסק זרם החשמל - והתקרר התנור, וגוי העלה את המפסק הראשי, ועל ידי כך המשיך התנור לפעול - יש להתיר שהאפייה נחשבת פת ישראל. ובפרט - אם הבצק נאפה, קודם שפסק החשמל, באופן שנאכל על ידי הדחק.

יש מי שמחמיר. **מקורות:** הגר"נ קרליץ שליט"א דעתו להחמיר, הובא בספר 'עזרה כהלכה' (עמוד צט). ודעת הגר"א נבנצל להקל, הובא בספר 'אוהל יעקב' (עמוד תריג). ונראה לענ"ד שיש להקל בנידון דידן מכיוון שכשיש הפסקת חשמל היא כוללת תאורה ועוד, וכאשר הגוי העלה את המפסק הראשי אין דעתו בעיקר על התנור, והוי גרמא. ובפרט לדעת הפוסקים, שבחשמל אין איסור פת גויים כלל. וצ"ע כאשר חזר החשמל על ידי חברת חשמל, ולכאורה קיל טפי.

בתנור חשמלי, שיש בו תרמוסטט, וכשמגדיל חומו - אינו מדליק גוף חימום נוסף, אלא מאריך את זמן הפעולה של גוף החימום, מכל מקום מכיוון שחום יותר גדול מקרב ומזרז את האפייה, דינו כזריקת קיסם, ובאופן שישראל עשה כן, מועיל להכשיר את הפת. **מקורות:** בין ישראל לעמים (פ"ד ה"ו).

כאשר ישראל הדליק תנור, ואח"כ כבה ע"י תרמוסטט ושוב נדלק מעצמו, נחשב הדלקה על ידי ישראל. **מקורות:** ראה בשו"ת חיי הלוי- בעלסקי ח"ד (סימן נב אות א), וכו' בספר אהל יעקב- סקוצילס (עמוד לה).

מדות מפלאות

להלן סיפור מדהים, המעובד מתוך הספר 'לב ישראל' והובא על ידי 'נעם שיח- אב"ד סאנטוב שליט"א' אותו סיפר הגה"צ רבי ישראל גרוסמן זצ"ל ראש ישיבת פינסק קארלין, וממנו ניתן ללמוד אלו מידות מופלאות היו לרבתינו: בבית הכנסת של חסידי קארלין בעיר העתיקה היה מונח על אחד מארונות הספרים מלמעלה כתר תורה. סמוך לארון הספרים עמד שולחן, ומסביבו ישבו אנשים ולמדו.

באחד הימים ניגש אברך לארון הספרים והתחיל לטפס על מדפי הספרים כדי להגיע לאחד המדפים העליונים ולהוציא משם ספר. כמה מהיושבים בשולחן הסמוך העירו לו, שיש סכנה לטפס על הארון, מכיוון שהוא רעוע מאוד, וכתר התורה הנמצא למעלה יכול ליפול.

האברך התעלם מהאזהרות והמשיך לטפס למעלה, והנה מה שהזהירו אותו אכן התרחש: כתר התורה נפל ממרומי הארון ופגע במלוא עוצמתו בראשו של הגאון הצדיק הרב מפידהייץ, הכתר נשבר לשניים, והרב נפצע קשה מאוד. ברגעים הראשונים לאחר פציעתו עדיין היה בהכרה. הדבר הראשון שאמר היה, שבוודאי האברך נבהל מאוד, ממה שקרה, על כן ביקש: "תנו לו כוס קפה, כדי להרגיעו"...

מבהיל לחשוב על האדם, שמפרפר בין חיים למוות לאחר מכה אנושה, ראשו כמעט ונשבר, ועל מה הוא חושב? שצריך להרגיע את האברך, שהתעקש ולא היה מוכן לשמוע לאזהרות, שהזהירו אותו. איזו גבורת הנפש ואצילות המידות! לאחר שסיים הרב מפידהייץ את בקשתו אודות האברך, איבד את הכרתו, ותקופה ארוכה היה מאושפז בבית החולים תלוי בין שמיים לארץ, עד שבחסידי השי"ת שב לאיתנו.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה.

בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים לקבלת העלון חייג במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnineEH@gmail.com	הקדשת העלון ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל" 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926	לשאלות בהלכה נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל" 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)
--	---	---

אם ראשונים כמלאכים- הגאון המקבל הרב אליהו שריקי זצ"ל

הגאון המקובל הצדיק הרב אליהו שריקי זצ"ל - נולד בחודש שבט ה'תרפ"ב (1922) בעיירה איליג. נקרא בשם אליהו מכיוון שנולד במוצאי שבת. לאחר הבר-מצווה למד אצל סבו והמקובל ר' שמואל שושן שהיו מגדולי חכמי האזור ומהם שאב יראה טהורה ודרכי הנהגה - וכן למד מהם את תורת הסוד. עוד כשהיה כבן ארבע-עשרה שנים בלבד היה קם בשעת לילה מוקדמת כדי להעיר לתפילה את בני עירו במרוקו. נסמך לשחיטה ובדיקה ע"י גדולי הדור, ביניהם ר' אברהם אוחיון ור' שלום אזוביב. בהמשך הגיע לאגאדיר ומוגאדור ונסמך שם ע"י הגאונים ר' אהרון בן חסין ור' יוסף הלחמי.

בשנת ה'תשט"ז (1956) עלה לארץ דרך צרפת והתיישב עם עוד מספר משפחות יוצאי עירו ומרוקו במושב אורה. בהמשך הוצע לו לשמש כרבה של בית-שמש וכן מבשרת ציון, אך רבינו בענוותנותו לא רצה. בשנת ה'תשי"ט (1959) נקרא לשמש כרב במושב כסלון. תפקיד אותו מילא למעלה מארבעים שנים! לאחר שנחלש, עבר לגור בבית חתנו ר' שמעון שריקי בנווה יעקב בירושלים, וחתנו פתח בית-כנסת בביתו, כדי שרבינו יוכל תמיד להתפלל במניין.

מקובל עצום. גאון בנגלה ובנסתר. זכה לגילוי אליהו הנביא. בעל רוח-הקודש. הגה תמיד בספר היצירה. אנשים שהכירו את רבינו העידו, כי מעולם לא נראה יושב או עומד בבטלה ללא ספר בידו. בימי זקנותו נחלשה ראייתו והיה מקפיד שיקראו לפניו. ביתו היה פתוח לאורחים והיה מקבלם בסבר פנים יפות. על פניו הטהורות ראו קדושה וטהרה. **העיד עליו האדמו"ר הרב דוד אביחצירא כי רבינו היה אחד מ-ל"ו הצדיקים שבדור.** נפטר ב-י"ז סיוון ה'תשע"ב (2012). חי כ-90 שנים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים.

סבו: ר' אברהם אמזאלאג. **אביו:** ר' משה (היה ת"ח וחסיד ונהג להתענות תענית הפסקה של שישה ימים רצופים). **אימו:** מרת רבקה. **אשתו:** מרת רחל שריקי (בת ר' ניסים, אחי אביו). **מרבותיו:** ר' אליהו ריבוח, ר' מכלוף לוגאסי. סבו, ר' אברהם אמזאלאג, המקובל ר' שמואל שושן. **מתלמידיו:** המקובל ר' ניסים מויאל.

בין האורחים הרבים שאירח רבינו בביתו במושב כסלון היה הגה"צ האדמו"ר ר' דוד חי אביחצירא שליט"א, שהיה בבחרותו נמצא בשבתות במושבים וישובים כדי לחזק את אחינו בית ישראל בתורה וביראת שמיים. ר' דוד עמד אז מקרוב על גדולתו וצדקותו המופלגת של רבינו.

לאחר שנים רבות כאשר חלה רבינו, ביקש ממקורבו הרב רפאל חאליווה שליט"א ששימש רב בית-הכנסת 'שמחת חיים' בו היה רבינו מתפלל בשנותיו האחרונות, להעביר דמי פדיון נפש לר' דוד אביחצירא. ר' רפאל שלח את ר' אילן אברג'ל למעונו של ר' דוד. כאשר עמד ר' אילן לפני הרב דוד אביחצירא והגיש לו את דמי פדיון הנפש של ר' אליהו שריקי, פנה ר' דוד אל הנוכחים ואמר: **"אני מעיד על ר' אליהו שריקי, שהוא אחד מה-ל"ו צדיקים שבדור!"**

בתקופה האחרונה לחיי רבינו נסע אחד ממקורביו לאדמו"ר ר' דוד אביחצירא כדי להתייעץ עימו איזה יודי יקרא אם וכאשר רבינו יעזוב את העולם. ענה לו ר' דוד: **"רבי אליהו הוא צדיק גדול. אין לו עוונות ואינו זקוק לשום יודי!"**

נכדתו של רבינו נסעה פעם לחו"ל. באחד הימים בעת ששהתה בחו"ל התקשר רבינו לבית בנו ואמר להם שירבו בתפילה כעת לשלום בתם. לאחר מספר שעות התקשרה הבת להוריה וסיפרה להם שלפני כמחצית השעה עברה תאונת דרכים קשה וניצלה ממנה בדרך נס. כששבה הנכדה לארץ אמר לה רבינו: **"הפלתי עליך תחינה!"**

בגיל שבעים בערך הוצרך הרב לעבור ניתוח קשה בסרעפת. ביום הניתוח אחרי תפילת שחרית ישב הרב לקרוא את ספר התהילים, לאחר שסיים לקרוא את כל הספר (רבינו נהג לסיים בכל יום את כל ספר התהילים) חטפתו שינה ונגלה אליו דוד המלך ע"ה ואמר לו: **"אני דוד המלך, אל תדאג הניתוח יעבור בשלום ובהצלחה רבה"**. ואכן כך היה ורבינו חי עוד עשרים שנה.

יפר הרב אלמליח מלומדי ישיבת המקובלים 'שער השמיים', כי פעם אחת הביא ראש ישיבתם הגאון המקובל הרב אייזנבך זצ"ל את רבינו לישיבתם והצדיק מסר להם שיעור בקבלה בבקיאות מופלאה במשך כשעה וחצי. לאחר השיעור שאלו הלומדים את רבינו: "מי הוא רבינו?", והצדיק השיב בצניעות: "קוראים לי אליהו שריקי".

באחת השנים לבילוי יו"ט ראשון של פסח אחרי גמר עריכת הסדר, כל בני הבית נמו את שנתם. לפתע התעוררה חמותו של הרב, הצדקת מרת מסעודא שריקי ע"ה משנתה והעירה את כל בני הבית. הצדקת סיפרה לבני הבית: זה עתה בא אליה אדם בחלום ואמר לה כדברים הללו "ברוך דיין האמת, יש חמץ בבית".

בני הבית החלו בחיפושים בכל מקום אפשרי, ולאחר לא מצאו, חזרו כולם לישון. לאחר קצת זמן שוב התעוררה מרת מסעודא ע"ה והעירה שוב את בני הבית וסיפרה, כי שוב חלמה את אותו החלום בדיוק. שוב החלו החיפושים הקדחתניים בכל פינה אפשרית עד שבנה ר' שמעון שריקי מצא לתדהמת בני הבית שתי פרוסות לחם מאחורי אחד הארונות, וכך ראו, כיצד שומרים עליו מהשמיים, שיבער את החמץ ולא ייכשל בבל יראה ובבל ימצא.

הרב רפאל חאליווה שליט"א, אשר הכיר את הרב בשנותיו האחרונות, כאשר כבר היה זקן חולה וחלוש, אך עם רוח צעירה, מספר: "בכל ערב היה רבינו יושב ומשתתף בשיעור דף היומי (אותו העביר הרב רפאל הנזכר), ותמיד היה רבינו משלים בלחש לעצמו בעל פה את דברי הגמרא, שהתחיל בהם המגיד שיעור, וכשהיה שקט היו שמים לב כי רבינו משלים בע"פ את דברי הגמ' כך היה בכל המסכתות, וזאת על אף שלא ישב מול גמרא, וגם חלשה ראייתו וזכרונו". (הסיפורים מעובדים מתוך החוברת 'מרא"ש צורים')

דְּבִיר מִיָּתֵר

הוא שלח אותי מיד לבית הרפואה ושם רצו לתת לי נזלים. הרכיבו אינפוזיה, אבל אני לא יכולתי לקבל את הטיפול. כל הזמן הייתי צריך לרוץ. עובר יום ועוד יום, המצב לא משתנה. עושים לי בדיקות כדי לנסות להבין, מה קרה לי, איזה חיידק תקף אותי, ולא מוצאים את הסיבה.

ביום השלישי בא חבר לבקר אותי. החבר שעמד לידי בלוויה. הוא שואל אותי, "כבר קרה לך פעם, שהיה לך קלקול קיבה?" - "לא". "אכלת דבר מקולקל?" - "לא". "מתי בדיוק זה קרה לך?" "בסוף הלוויה", אמרתי לו, נאנק. "עמדתי לידך בלוויה. זוכר?" אני מהנהן בראשי.

"זוכר מה דיברנו?", אני תופס את הראש. "כן. אני נזכר". את ההמשך הבנתי לבד. הקב"ה משלם לי מידה כנגד מידה. אני דיברתי בזלזול על תלמיד חכם, על רב בית כנסת, על מנהיג ציבור! אוי לי ואבוי לנפשי! חטאתי, עוונתי פשעתי!!!

הקשר היה שקוף. אמרתי שהוא צריך להוציא מהבטן, ומאז אני עסוק בלהוציא מהבטן... בדיוק מה שאמרתי הוא מה שנגזר עלי.

החלטתי, מיד באותו רגע, להתקשר לרב, ולבקש מחילה. סיפרתי לרב כמה אני מתייגר. מה עובר עלי בעקבות אותה פליטת פה אומללה, והרב, ברחמי מחל לי.

הוא הוסיף ואמר, שלפי ההלכה היה צריך להספיד. הכף החיים' כותב שבחור, שנפטר ללא ילדים ר"ל מותר להספיד בראש חודש, ובפרט שיש בזה את העניין של לעורר את הציבור לתשובה. מלבד זאת, הורה לי הרב לעשות משהו לטובת הנפטר.

חלפו שתיים-שלוש דקות בלבד מהשיחה עם הרב, ואני מרגיש טוב. הכל בסדר. כל ההרגשה הרעה, שהייתה לי חלפה, הכל חזר לשליטה. אין כלום, כאילו כל מה שעברתי בשלושת הימים האחרונים לא היה אלא דמיון.

אני אומר לצוות הרפואי, שאני יכול ללכת הביתה, והם מצדם מבקשים, שאשאר עוד כמה שעות כדי לוודא, שהכול בסדר איתי, אבל אני יודע שזה רק עניין פורמלי. אני בריא ברוך השם. זכיתי במחילה וקיבלתי על עצמי לעשות דבר לעילוי נשמת הבחור. עכשיו הכל בסדר.

בשבת שלאחר מכן הבאתי קידוש גדול לבית הכנסת, לעילוי נשמת הבחור החשוב, בזמן זה דיברו על עניין החיזוק בתפילה, שכן הנפטר היה מיוחד בעניין זה.

רבותי!!! היזהרו בכבוד הזולת, הישמרו בכבוד תלמידי חכמים. אני זכיתי לראות מידה כנגד מידה באופן מידי, אבל מה קורה כאשר עובר זמן בין המעשה לבין התשלום, וכבר לא יודעים לקשר? חוסו על נפשתיכם.

להלן סיפור מופלא המעובד מתוך 'השגחה פרטית' ובו ניתן ללמוד, עד כמה עלינו להיזהר בכל מילה היוצאת מפינו ולהלן הסיפור מפי בעל המעשה.

ליל ראש חודש שבט ה'תשע"ט. הקו הדקיק של הירח לא נראה מבעד לעננים הכבדים. רוחות נושבות בעוז, גשם עז ניתן, וקור חותך את האוויר.

אלו הימים החורפיים ביותר בשנה הזאת. לוויה רוויית כאב מתקיימת באשדוד. בחור צעיר ממשפחה חשובה, שהתייגר במשך מספר שנים בייסורים קשים ומרים ל"ע, התבקש לבית עולמו. אנשים באים ללוויה, ידידים ומכרים משתתפים בצער המשפחה.

האבל עוטף את כולם. המלווים פוסעים בדומיה. פה ושם מחליפים משפטים ומצדיקים עליהם את הדין. הוא היה בחור צעיר, בעל ייסורים, כיפר על כל העיר.

כולם בוכים. השמיים בוכים יחד עם המלווים על נפש נקי וצדיק. מסע הלוויה נעצר ליד בית מדרש, והרב של בית המדרש נעמד להספיד.

הוא מדבר בשבחו של הנפטר, מדגיש נקודות יפות בחייו, מעשים טובים שעשה, ומעורר את הציבור לתשובה. הרב מאריך בהספדו, והמלווים מקשיבים.

הרגש כל כך עז, הכאב כל כך נורא, שהם מחפשים במה להתלות. רוצים לשמוע, להתחזק, לחשוב את המחשבות הנכונות, ובהשתתפותם – לעודד את המשפחה החשובה שעברה מסע ייסורים משלה.

גם אני נמצא בין המלווים. כבר קשה לי לעמוד. קר לי. אני עייף. גם החבר, שעומד לצדי כבר מתקשה להתרכז, והוא שואל אותי בקוצר רוח: "למה הרב מספיד עכשיו? ראש חודש היום! אין מספידים בראש חודש!".

"נכון", אני עונה לו, ומחליט ללכת בכיוון של הומור. "מה אתה רוצה מהרב? זה סיפור קשה", אני מסביר לחבר שלי, כאילו אני יודע הכל, "הרב שמע, שיש לוויה, והוא הכין הספד ארוך. יש לו הרבה בבטן. הוא צריך להוציא כל מה שיש לו בבטן".

הביטוי האומלל והמזלזל הזה יצא לאוויר העולם, ואני אפילו לא חשבתי שעשיתי משהו לא טוב. בסך הכל ניסיתי להעביר את הזמן. ההספד מסתיים, אומרים קדיש, ופונים אל בית החיים, שם אני נתקף בייסורים נוראים.

הבטן כואבת לי באופן מחריד. קיבלתי קלקול קיבה חמור, ונכנסתי למצוקה קשה. לא יכולתי לעמוד במקום. רצתי הביתה, וכל הזמן איבדתי נזלים.

עבר עלי לילה קשה מאוד. לא יכולתי לשהות במיטה יותר מכמה דקות, בבוקר, כשאני ממוטט לגמרי, הלכתי לרופא.

לע"נ	הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל אביבה בת איירין ע"ה אברהם בן יונה ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל חי זידי בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעמה ע"ה מישא אסתר בת זרה ע"ה אברהם בן טובה ז"ל	תנצב"ה	הרב עובדיה יוסף בן גורג'ה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל שני בת אסתר ע"ה מסודי בת חביבה ע"ה אסתר בת גולה גאולה ע"ה יוסף בר סעדה ז"ל יעקב בן נעמה ז"ל שרה בת מורברי רחל ע"ה אלון בן סעדה ז"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל שמואל בן רבקה ז"ל משה בן רוזה ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעמה בת גורג'ה ע"ה דוד בר חסיבה ז"ל חוה בת יעקב צבי ע"ה יצחק יעקב בן רחל ז"ל ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל אורה בת נעמה ע"ה דוד יצחק בן פרחת ז"ל גורג'ה בת נעמה ע"ה
-------------	--	---------------	--	--

גליון
באר
הכהנה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

בהעלותך

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת בהעלותך

- א ותחתוך קצבה – לא תועיל לו הוספת או מיעוט השתדלות.....
- ב ואנכי לא ידעתי – שלוות הנפש מתוך אמונה בה' מבלי דעת כל תכנית ו'פלאן'.....
- ה על מחנהו ועל דגלו – לכל איש מצב ומעמד לפי תפקידו בעולמו.....
- ו את משמרת ה' שמרו – עבודת ה' כפי רצונו ית'.....
- ח במראה אליו אתוודע – התגלות הבורא דייקא מתוך החשיכה וחשיבות העבודה בזמן זה.....
- יא הטוב והמיטיב – להיות מיטיב לישראל ולהביט עליהם בעין טובה.....
- יב הוה זהיר - משנה זהירות בבין אדם לחברו ובפרט בענין הדיבור.....
- יג ואותי יום יום ידרושון – לעסוק בדברי תורה דבר יום ביומו.....
- טו ישמחו במלכותך שומרי שבת – השיר והשבח ביום שב"ק.....

פרשת בהעלותך

שלא ברצון השי"ת, כי בכל אופן שהוא לא תועיל לו ההשתדלות להרבות פרנסתו. ובוה יתבאר דברי המדרש על נכון, שמפרשה זו של הדלקת נרות המנורה נלמד כי 'ראו את ה' קדושו', ושלא לעבור על רצונו, 'כי אין מחסור ליראיו', ולא תיגרע הימנו פרנסתו על שלא עשה אותה השתדלות שאינה ראויה".

ובך איתא בווה"ק (ח"ב סב: -סג.) על הפסוק בפרשתן (יא) ה' שמו העם ולקטו וטחנו ברחיים או דכו במדוכה ובשלו בפרור... והיה טעמו כמעט לשד השמן. וז"ל. מאי שמו, שמוותא הוון נסבי לגרמייהו בגין דלא הוון בני מהימנותא, ותרנומו, היו מבני ישראל שבאותו הדור שאחזו ובחרו ללכת בדרכי שטות, ומהי שמוותם, 'לקטו, טחנו, דכו ובשלו'. וכל זה היה להם כי לא הייתה תוקף אמונתם בראוי. כלומר, שאילו היו מ'בני האמונה' היו מאמינים שמאכלם יגיע לפיהם כשהוא מתוקן וראוי למאכל אף אם לא יתייגעו עליו כ"כ, לטחנו ברחיים ולדוך במדוכה".

ותחתוך קצבה - לא תועיל לו הוספת או מיעוט השתדלות בפרשתן (ה ב), בהעלותך את הנרות, ובמדרש (במ"ד טו ו) 'זהו שאמר הכתוב (תהלים לד י) יראו את ה' קדושו כי אין מחסור ליראיו', וצריך ביאור מה שייכות פסוקים אלו להדדי. וביאר הרה"ק ה'תפארת שמואל' מאלכסנדר זי"ע (אות ה) כי הנה מצינו במנורה לגבי ה'נר המערבי', שנותן בה שמן כמידת חברותיה וממנה היה מדליק ובה היה מסיים (שבת כב:), והרי לך שתי נרות העומדים בסמיכות זה לזה, בשניהם הטילו אותה מידת שמן, האחד יבכה בבוקר ומשנהו יבער עדי ערב שלמחרתו, ומכאן תראה בעליל על האמונה בהשי"ת, אשר ממנו כל המעשים, וכל השתדלות שבעולם אינה מעלה ואינה מורידה מידי, אלא עצת ה' היא תקום, וכפי אשר נגזר עליו מלעילא כך יקבל קצבתו. ומכאן ילמד אדם לעסקי פרנסתו שמוזנותיו קצובים לו מן השמים, וקל וחומר שלא יעשה השתדלות

א. רבו האנשים החושבים שיפסידו את פרנסתם אם יתעכבו עבור תפילה במניין או לשיעור קבוע בקביעת עתים לתורה, כי יאחר לעבודתו וה'בוס' יביט עליו בעינים רוגזות, או אם הוא 'בעל הבית' בעצמו (עצמאי) הריהו חושש שיפסיד קונים וכיו"ב... ובאמת, עליו להשריש ולקבוע בלבו כי החושב כן טועה ביסוד האמונה בה', שהרי אמר הקב"ה 'אין אדם שומע לי ומפסיד' (דבר"ד ה), בפרט אחר שיתבונן שהקב"ה הוא הזן ומפרנס מקרני ראמים ועד ביצי כינים - לא הבוס, ולא ה'קונים', והיאך ייתכן שהמקיים רצון קונו יגיע מכך לידי הפסד כלשהו (אף שבודאי על האדם לקבוע סדר היום שיהא נכלל מתורה ועבודה ביישוב הדעת, ולא בחפזון - תחת 'איומי השעון' שהזמן מאוחר... והרי ברצון הטוב עם מחשבה טובה יש ביד כל אחד לסדר לעצמו סדר יום כזה, מ"מ אם איקלע למצב שעומד לנגד שני ברירות... ידע מה להעדיף על פני מה...).

ויבטח באלוקיו שיספק לו כל צרכיו לטובה. כי אף ש'ההשתדלות' מותרת ואף רצויה, מכל מקום עליה להיות במידה ובמשורה, וכל שהאדם ממעט בה מתוך אמונתו בבוראו, אינו אלא מרוויח להיות ידו על העליונה, להרוויח בכבוד את פת לחמו ואף להחזיק בקדושה של מעלה ולהתקשר אל אביו שבשמים... משל ממציאות הדברים בביצה (בלאטע) טובענית, שמדרך הטבע הבוץ רך עד מאד, וכל אשר יפול לתוכה ישקע ויטבע בה ל"ע. מה יעשה האדם המוצא עצמו עומד בתוככי בוץ כזה - לא יניע אבר ולא יזוז ממקומו אלא יעמוד על עמדו מבלי עשות מאומה, ואז עדיין יהא ביד העומדים מבחוץ לבוץ להצילו, אבל אם ינסה בידי וברגליו 'להציל' עצמו, יפול ויטבע בבוץ יותר ויותר. כיו"ב לגבי עסק הפרנסה - בוץ גדול וקשה הוא, ורק אם יעמוד על עמדו מבלי לעשות פעולות מיותרות יהא שייך להצילו... אבל אם יעשה פעולות מיותרות הריהו בחזקת סכנה ל"ע...

מעין זאת אמרו לבאר כי מחוקי הטבע - הנכנס לתוככי ים הגדול, אם יפעל בידי וברגליו (כשאינו יודע את מלאכת השחיה ולא למד לשוט במים) מיד ישקע כל גופו בעמקי הים. משא"כ כשיפול ה'מת' למים יצוף ויעלה מעל פני המים. והיינו, שדייקא תנועות ידיו ורגליו של האדם הנלחם עם גלי הים גורמים לו לשקוע יותר ויותר. על כן, המת המוטל במים כאבן שאין לה הופכין ואינו עושה תנועות משונות בידי וברגליו, אינו שוקע אלא צף ועולה.

והנמשל מובן, המשתדל לפרנסתו רק כפי הצורך כאותו ה'מת' שאינו יכול להניע אבר אחד מעצמו, הרי זה יצוף ממעל המים (מי העולם), אבל אם יתעקש לעשות פעולות שונות יותר מכדי צורכו מסוכן הוא ליפול למצולות ים. ב. כתב רבינו ידעיה הפניני (מבחר הפנינים שער האמונה אות ד) אילו היה אחד בורח מטרפו כאשר הוא בורח מן המוות, היה טרפו רודף אחריו יותר ממנו וממהר להשיגו.

באר הפרשה - פרשת בהעלותך

ומיד לארץ ישראל בלא להתעכב זמן רב במדבר 'בארץ לא זרועה', שהרי באותה שעה עדיין לא נגזר עליהם לשבת במדבר ארבעים שנה, וכל 'חניה' ועצירה עיכבה אותם מלהגיע למקום חפצם לארץ נושבת, ואעפ"כ עשו כדבר ה' וחנו ולא נסעו, ולא עוד אלא שבבל עת שחנו הוצרכו לפרוק כל משאם ולהעמיד את המשכן כמו שהם עומדים 'להשתקע' במקום זה לאורך ימים ושנים, וטרחו הרבה בתיקון וסידור כל ג' המחנות על תילם - בלא שמץ ידיעה אימתי יצאו שוב לדרך, ומי יודע, אולי כל טורח זה לא יהיה אלא רק ללילה אחד... וכל סדר החיים במדבר היה בלא שום 'תוכנית' (פלאן) וידיעה... ועל כך העיד הכתוב בשבחם של ישראל ואמר 'ושמרו בני ישראל את משמרת ה' ולא יסעו' - במה שמרו על משמרת ה', בכך שלא נסעו. אמור מעתה, כי לנו נראה שה'יסעו' הוא נסיון גדול יותר מה'זיחנו', והתורה מעידה שה'זיחנו' כרצון הבורא עדיפא טפי במעלת האמונה והבטחון.

ומסיים הרש"ר הירש, שכל זאת עשה הקב"ה להרגילם במידת הסבלנות וההכנעה וההתבטלות לרצונו ית' מתוך האמונה הטהורה שאנו וגורלנו מופקדים ביד אבינו שבשמים, האלוקים הרועה אותנו עד היום הזה, ואין לנו אלא לילך אחריו כצאן אחר הרועה! וזה היה כהכנה לקראת שהותינו בגלות הארוכה ונדודינו ב'מדבר

עוד נתבאר שם, כי המן היה מעלה ריח גן עדן, כי מקום ירדתו מן השמים היה דרך ה'גן עדן', גם היו בני ישראל מרגישים בו כל מעם טוב שבעולם, וכל זה לא היה אלא למי שלא היה טורח בו טרחת יתירה, אבל אלו שטחנו בריחים וטרחו למעלה מהנצרך לא היו טועמים בו אלא כאותו המעם שנאמר כאן בפסוק 'והיה טעמו כטעם לשד השמן' ותו לא מדי. נמצא כי ב'דאגתו' של אדם מתוך חסרון אמונה אינו מרוויח מאומה (ולא עוד, אלא שמפסיד לעצמו)².

ואנכי לא ידעתי - שלוות הנפש מתוך אמונה בה' מבלי דעת כל תכנית ו'פלאן'

בפרשתן (ט יט-כב), 'ובהאריך הענן על המשכן ימים רבים ושמרו בני ישראל את משמרת ה' ולא יסעו, ויש אשר יהיה הענן ימים מספר על המשכן וגו', ויש אשר יהיה הענן מערב עד בקר ונעלה הענן בבקר ונסעו או יומם ולילה ונעלה הענן ונסעו, או יומיים או חדש או ימים בהאריך הענן על המשכן לשכון עליו יחנו בני ישראל ולא יסעו, וקצת צ"ב מדוע האריכה התורה לתאר את סדר ה'חנייה', ולאורך לא מצינו שום רמז בפסוקים כמה זמן היה נמשך ה'מסע' ממקום למקום, ומה 'מעלה' יש ב'זיחנו' יותר מב'יסעו'.

ומבאר הגאון רבי שמשון רפאל הירש זצ"ל, שהנה בוודאי בני ישראל היו רוצים לנסוע תיכף

כתב בספר המאורות הגדולים (עמו' קסד אות קטו) שהסבא מנובהרדוק זצוק"ל היה אומר העולם הזה דומה לאכסניה נאה, היושב בשלווה בחדרו, ומצפה לסעודתו, שמשי האכסניא יביאו לפניו כדי צרכו. אבל הממהר לבית המבשלים כדי לקבל מנתו, הרי ענשו בצידו - שמוכרח הוא להשתדל ולטפל בעצמו במאכלו ומשקוהו תחת אשר שמשי האכסניא היו עושים זאת עבורו, כן גם לדידן, 'בעל הבטחון' שסמוך לבו ובטוח בה' מושיטין לו מן השמים הכל מוכן ומזומן לפניו, אבל הרודף והמפריז בהשתדלותו הרי ענשו - שמוכרח להשתדל...

עוד שם (עמוד קעו אות קמ"ח), משל לנוסע ברכבת (באן) שמתוך מהירותו להגיע במהרה למחוז חפצו החל לדחוף את כותל הרכבת, כי נדמה לו שבכך הוא מורז וממהר את הליכת הרכבת, והלא ברור הוא שדחיפה זו ללא הועיל ושטות היא... כי מה תוכל נקיפת אצבע בקרון לזרז במסעה של הרכבת... כיוצא בו הינם כל קטני האמונה, אשר מרוב להיטותם אחר הפרנסה יתאמצו למעלה מבינת אנוש, ואינם יודעים שממילא כל מזונותיהם כבר קצובין להם מראש השנה... וכבר קצוב הוא ומדוד ושקול ממש במציאות, ומה לו להתאמץ ולהשתדל ולייגע עד כדי גיחוך, הלא מה שלא קצוב לו לא יגיענו. ואף אם ידחוף ויהפוך את כל ירכתי העולם לא יגיעהו כחרדל מיותר.

ג. והוסיף ה'אלשיך' לפרש כי שטו העם ולקטו - ששטות זו האמורה היא גם על מה ש'לקטו', והיינו, שלא הבינו בנפשם כי בין כך ובין כך יקבלו את הנגזר להם יקבלו, ומדוע יכוף קומתו עד לארץ לריק.

ד. וכבר פירש הרמב"ן הטעם שנאמר 'ובהאריך הענן' בזה"ל, לומר, כי אם יאריך הענן על המשכן ימים רבים, והמקום ההוא איננו טוב בעיניהם, והיו חפצים ומתאווים מאד לנסוע מן המקום, אעפ"כ לא יעברו על רצון השם, וזה טעם ושמרו בני ישראל את משמרת ה' ולא יסעו כי מיראת השם ומשמרם משמרת מצותו לא יסעו.

באר הפרשה - פרשת בהעלותך

ג

העמים' (יחזקאל כ לה, ובמצו"ד ומלבי"ם), ועל מידה טובה 'זה' רועי לא אחסר', וכמו שאמר הקב"ה בפרשתן (יא) זו נאמר (חבקוק ב ג) 'אם יתמהמה חכה לו'. (בג), 'ויאמר ה' אל משה היר' תקצר... והרי זה

ה. ונביא מקצת מלשונו העריבה של הרש"ר הירש, 'וזהו הלקח של המסע במדבר, שממנו למדנו לכל הדורות ללכת אחרי הנהגת ה' במסירות ובנאמנות אף אם אולי נראה לנו שהדברים בלתי מובנים. לעתים הוא מורה לנו לעזוב את מה שהתחלנו לאהוב, ולעתים הוא דורש מאתנו לעמוד איתן במצב בלתי רצוי, ואף על פי כן אנחנו מקבלים ומקיימים בשמחה את כל מה שהוא מצווה עלינו, שכן תחת שבט הרועה של הנהגתו תמיד נהיה מאושרים, ונאמנותנו לה' ושמיעתנו בקולו הן המביאות לנו את האושר. תמיד נהיה מוכנים לשים את כל מבטחנו בה' וללכת אחריו ליעדים בלתי יעודים בדרכים נסתרות, לחכות ולייחל לו באורך רוח, או ללכת אחריו בעוז נפש - הכל לפי הכוונת הנהגתו. ו. וכך כתב בעל 'נפש החיים' ז"ע (דרשות מהר"ח שה"ש א ז) בפסוק (תהלים כג א-ב) 'ה' רועי לא אחסר בנאות דשא ירביצני, על מי מנוחות ינהלני', כי פעמים שהשה רוצה להמשיך בדרכו מאחר שנראה לו שבמקום פלוני יש 'מרעה שמן וטוב' ושם ימצא מרגוע לנפשו ושובע לרעבונו, והנה בא בעה"ב ומושיבו דייקא במקום הזה אשר הוא עומד (ירביצני מלשון 'הרביץ בהמתו' - הושיב אותה), והשה איננו מבין על מה ולמה יענהו בעה"ב... והאמת, כי רק במקום ההוא יש 'נאות דשא', ע"כ ירביץ את צאנו, שישארו במקום זה למלאות שובע וחסרון רעבונו. וכן להיפך, פעמים שהשה רוצה להישאר על עמדו במקום מסוים, ובא בעה"ב ומכה בו ודוחקו להמשיך בדרכו ואף אז לא יבין השה מדוע נגזר עליו להתייטר תחת שבטו של בעה"ב, ובאמת, מטרתו של בעה"ב להוליכו ולנהלו עד ל'מי מנוחות' שם ירווה צימאנו במים זכים וחיים... ולדידן, פעמים מעביר הבורא את האדם ממקומו למקום אחר והוא מצטער ע"ז באמרו הלא טוב לי שבת פינת ביתי, ולא ידע כי בחמלת ה' עליו נהיתה זאת כי שם טובתו באמת. לאידך, פעמים שהאדם חושב, או לי, כי 'נתקעתי' ב'כולל' פלוני, בעסק' פלוני, וכל נסיונותי למצוא מקום חדש עולים בתוהו, וכיו"ב לענין מקום עבודת הפרנסה, שמחמת סיבות שונות עושה 'השתדלויות' למצוא מקום חדש - 'בוס' חדש וכיו"ב, והכל מתנהל לו להיפך... אז ידע כי הקב"ה 'מרבצו ומושיבו' באותו המקום כי דייקא שם הוא מקום הצלחתו וכו' וברבות הימים ימצאנו.

ומדרך העולם נלמד, כהיום שהמציאו את המכשירים המורים דרך (וויז' וכיו"ב) שפעמים האדם נוסע ובדרכו הוא נתקל בפקק (טרעפיק) והלה מורה לו להישאר באותו מקום ולא לעשות כמעשה חברו שסטה מדרכו ימין או שמאל לרחוב הנראה כפתוח וריקן, ולא עוד אלא פעמים שהוא מכניסו במכוון ל'פקק', אמנם בהגיעו למחוז חפצו הינו מגלה לבסוף שהקדים את רעהו שנכנס לרחוב הפתוח במחצית השעה, וביאור הדבר, כי ה'וויז' רואה הכל מלמעלה ובזה הוא רואה להדיא כי דרך זו הסתומה אינה סתומה אלא לזמן קצר אבל מיד בהמשך הדרך הכל יפתח, ואילו זה שאין ראייתו אלא מלמטה נדמה לו כי רק הנראה כפתוח הוא באמת פתוח ובזה הנו טועה בדרכיו ל"ע... והנמשל פשוט... פעמים נראה לאדם שה'דרך' לישועתו חסומה וסתומה, והוא מהלך סחור סחור מבלי דעת מאין יבוא עזרו, ידע, שאדרבה, דייקא בזו הדרך הוא מתקרב בכל עוז לישועתו הקרובה במהרה בב"א.

ז. ולדידן ייאמר, כי בוודאי כל אותם המצפים לישועת ה', כל אחד בעניינו, שיותר היה נקל עליהם אילו היו יודעים אימתי תבוא הישועה, פלוני המצפה לזיווג היה 'מסכים' להמתין עוד זמן מה אם היה יודע בבירור שבזמן פלוני ימצא את זיווגו... כמו כן מי שאין לו בנים 'מוכן' לסבול עוד אם יזכה להבטחה גמורה שבעוד כך וכך זמן יושע... גם האיש הדחוק לפרנסתו היה רגוע יותר אם היה מתבשר ש'כעת חיה' יזרח מזלו (ועד אז כבר יסחוב את העגלה)... וכולם זועקים פה אחד, כי ארכה לנו השעה ואין קץ לימי הרעה... אך הא גופא רצון השי"ת, שלא נדע מתי 'נזוז' ממקומנו, אלא נקבל את כל העובר עלינו בסבלנות ובאהבה ובצפייה לישועת ה' מבלי לדעת את העתידות...

וביותר הדברים אמורים כלפי הימים הללו, אשר אין איש יודע מה ילד יום, ומתי יחזרו 'סדרי בראשית' למקומם, ומטבע הבריות הוא אשר אוהבים הם לידע את 'המעשה אשר ייעשון', ולהכין את 'סדרי ימיהם' העתידיים, אך כל התוכניות השתבשו, וכגון, רבים העומדים להשיא את צאצאיהם בזמן הקרוב למזל טוב ואינם יודעים היכן תיערך שמחת הנישואין ובאיזו אופן, אף אלו הזקוקים לנסוע לחו"ל לצורך עסקיהם וכדומה אינם יודעים מתי יוכלו לנסוע, וכנהנה רבות, אין לנו אלא לחדול מאותם מחשבות שאנו 'מנהלים' את עצמנו ואת העולם... אלא להאמין כי הקב"ה הוא אבינו רועינו, וזהו רצונו ית' שנשריש בקרבנו כי רק עצת ה' היא תקום, ולהתאזר בסבלנות מבלי לכעוס ולהתמרמר על כל העולם...

באר הפרשה - פרשת בהעלותך

בידי בריה אחת בעולם להועיל לו או להזיקו להרוויחו או להפסידו לקרבו או לרחקו - אם לא הכריז כן ה' בורא שמים וארץ.

והא גופא היה חטאם של ה'מתאוננים' בפרשתן (פרק יא) שעליהם נאמר 'רע באזני ה'...' כדאיתא ברמב"ן בבארו תיבת 'מתאוננים'. שבתחילה מביא את ביאורו של 'רבי אברהם אבן עזרא' שהוא מלשון 'אוון' - שבני ישראל דיברו דברי אוון, אך הרמב"ן דוחה ביאור זה, כי אם לזה הייתה כוונת הקרא, היה לו לומר בפירוש מה היה חטאם כמו שפירש בשאר חטאים. אלא כוונת הקרא לבכיה וטענות, ומתאוננים - מלשון 'מה יתאונן אדם חי גבר על חטאיו' (איכה ג

כאומר לבני ישראל 'הסירו דאגה מלבכם' - אב גדול לכם בשמים והוא דואג לכל מחסורכם... וידע כל פעול בכל עת שתעלה על לבו איזו דאגה קטנה או גדולה - בענייני רוח וכ"ש בענייני גשם - להתייטר בדאגותיו - מה יעלה בגורל פרנסתי הבאה לידי 'למחצה לשליש ולרביע לא שמענו'... מה יהא בגורל ה'שדוכים', רפואות וישועות, כיצד אפטר מאותו פלוני המקפח פרנסתי ומאלמוני המדבר עלי סרה בכל עת מצוא. כי כך עלה ברצונו הפשוט של בורא עולם שיאמינו בו בניו ויבטחו עליו, ומתוך הכרתם שאין ביכולתם לעשות דבר קטן כגדול מבלעדי עוזו ועזרתו^ט תוסר מהם כל דאגה יגון ואנחה, ויהיו חיהם בשלוות הנפש ומנוחת הדעת, כי לא תועיל דאגתם במאומה^ז, מה גם שאין 'כח' אפילו

ח. כתיב בפרשתן (יא ד) 'והאספסוף אשר בקרבו התאו תאוה', כתב הרה"ק מראפשיץ זי"ע (זרע קודש בפרשתן) פירש שרק הערב רב התאו ולא בני ישראל, כיון דאין שייך תאוה בבעל אמונה, כיון שבכל דבר שחסר לו הרי הוא אומר מסתמא איני צריך לזה דאל"כ הלא אני אומר ומברך לו יתברך 'העושה לי כל צרכי' ואם באמת הייתי צריך את הדבר הזה בוודאי היה לי אותו (עכ"ל).

וביאר עם זה המשך הפסוקים 'וישובו ויבכו גם בני ישראל' וקשה למה בכו הם (בני ישראל) אם לא התאו כלל כנ"ל, ואלא הפירוש הוא שבכו ועשו תשובה על חסרון האמונה, על דרך שכתבו בספרים שהרואה את חברו עובר עבירה יבין שגם בו יש שמץ קצת מעבירה ההיא (ולכן הראוהו כן מן השמים), וכשראו בני"י את חסרון האמונה הנמצא בקרב הערב רב, עשו תשובה בעצמם על כך.

ט. כעין זה כתב השל"ה הק' (בהעלותך דרך חיים תוכחת מוסר יב) וז"ל. 'על פי ה' יסעו ועל פי ה' יחנו' (ט יח). ואחר כך כתיב (שם כ) 'על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו'. יש רמז מוסר בכאן, על כל פעולה או תנועה שהאדם עושה, יאמר 'אם ירצה השם' או 'בעזרת השם'. למשל, בלכתו בדרך יאמר, 'הנני נוסע בעזרת השם יתברך, ובדעתי לחנות במקום פלוני בעזרתו יתברך אם ירצה'. וכשבא למקום החניה אז יחזור ויתן שבח, ויאמר 'הנה בעזרת השם יתברך באתי הנה, ובדעתי ליסע לזמן פלוני בעזרתו יתברך אם ירצה'. נמצא שם שמים שגור בפיו בשעה שעולה במחשבתו, ובשעת מעשה, ככה בכל פעולותיו. עכ"ל.

י. הרי לפניכם 'שיר' (בחרוזים - גראמען) שחברו בצעירותו הגה"ק הסטייפלער זי"ע, וז"ל. בשעה שהעולם, רובם ככולם, יתנו עמילם, וכל שכלם, לעבוד ולטרוח, לעשות להרוויח, רגע לא ינוח, לכל צד פוסח, ודעתו תזוח, לנגוח ולנדוח, ויש גם לרצח, בשביל דמיון פורח, וסופו מוכיח, כי לא יצליח, וכל פגע וחוח, את רוחו ירתיח, יריע אף יצריח, ולא ימצא מנוח, עד שהאם יפוח, ותשב הרוח.

בה בשעה, נפשו הנשאה, של הבוטח, תדיר שמח - בטחוני בצורי, הוא אוצרי, את האחר שוכח, ומהשתדלות בורח, ולא יעמול לרוח, להיות לוקח, מה שכבר נשלוח, מהבורא המשגיח. והוא הבטוח, מעודו, לא מטה ידו, ולא נפגע כבודו, כי הבורא בחסדו, מגן בעדו, ולבו (זמנו) עמדו, לירא מבוראו ולעבדו, בכל נפשו ומאודו.

יא. גם הם יודעים כי אף הנראה כרעה אין בה אלא טובה מסותרת, שבעזה"ש י"ת בקרוב תתגלה הטובה שבה, בדרך רמז פירשו מה דאיתא (סנהדרין כב.) ש'אין משתמשים בשרביטו של מלך', כי הנה 'שרביטו' אותיות 'ישר טוב', כי כל מעשי הקב"ה הם בתכלית הישר והטוב, ואף כשאין זה נראה לעיניים אלא להיפך עדיין אנו מאמינים שהכל 'ישר וטוב'. אמנם כל זה אינו אלא בינו לבין המקום, אבל חלילה לו לאדם להרע לרעהו מתוך 'טענה' שהטובה טמונה ברעה שהוא גומל אותו ובקרוב תצא הטובה לאור, וע"ז אמרו שאסור להשתמש ב'שרביטו' של הקב"ה ולעשות מעשים שאינם ישרים וטובים, אלא חובתו בעולמו היא כמאמר הכתוב (דברים ו יח) 'ועשית הישר והטוב'.

הגלים הגלים. כיון שראו אותן ישראל שהיו עשויין הגלים התחילו מתאווים לדגלים, אמרו הלואי שאנו נעשין הגלים כמותן... וכן הוא אומר (תהלים כו) 'נרננה בישועתך ובשם אלוקינו נדגול ימלא ה' כל משאלותיך', אמר להם הקב"ה, התאוויתם בדגלים הייכם הריני עושה משאלותיכם ימלא ה' כל משאלותיך, מיד הראה הקב"ה אהבתו לישראל ואמר למשה לך עשה אותם דגלים כמו שנתאוו איש על דגלו באותות... ולעתיד לבוא בזכות הדגלים אני גואל אתכם. עכ"ל, וצריך לבאר מהו התאוה לדגלים, ומהו גילוי האהבה שהראה הקב"ה בעשיית הדגלים, ומה הוא 'רו זה שמלאכי השרת משתמשים בו' שאף להם יש דגלים דגלים.

וביארנו צדיקי הדורות כי פרשה זו באה להשריש באדם אמונה תמימה ומהורה באבינו שבשמים אשר כל הנעשה בעולם הוא בהשגחה עליונה ומדוקדקת בתכלית, והוא ית' 'מסדר' לאדם את מקומו 'ודגלו' הראוי לו כפי הכוונה העליונה, ובחכמתו הנשגבה סידר לכל אחד את כל תנאי החיים אשר רק על ידם יוכל לעשות רצונו ית"ש, ואי אפשר לו למלא תפקידו וייעודו באופן אחר. כי שמענו רבים אומרים, מי יתן לי את ראשו של פלוני, את מזוהו של פלוני - אז הייתי מבין ועוסק בתורה... מי יתן לי לב כראובן וזים מעות כשמעון, כי אז הייתי מפרנס ומכלכל אלמנות ויתומים, עניים ומזי רעב... לו הייתי דר במקום פלוני או אז הייתי... ובאמת יש לך לדעת, כי הקב"ה יודע תעלומות מכיר גם כן בכל 'חשבונות רבים' הללו, ובידו כח וגבורה לעשות כ'חכמתך' וכעצותיך... אך בטובו הגדול העמיד כל אחד במצב בו נמצא למען 'יתגדל ויתקדש שמה רבא'י".

לש), שהוא לשון כואב ומצטער על עצמו. שמאחר שנתרחקו ישראל ממדבר סיני שהיה קרוב למקום ישוב, ובאו בתוך המדבר הגדול והנורא - במסע הראשון, היו מצטערים בעצמם לאמר מה נעשה, איך נחיה במדבר הזה, מה נאכל ומה נשתה, ואיך נסבול העמל והעינוי, מתי נצא ממנו... ונמצא שסיפרה תורה מה היה חטאם², וזה היה רע בעיני ה', שהיה להם ללכת אחריו בשמחה ובטוב לבב מרוב כל טובה אשר נתן להם".

על מחנהו ועל דגלו - לכל איש מצב ומעמד לפי תפקידו בעולמו

בפרשתן (י"ד), 'ויסע דגל מחנה בני יהודה בראשונה', ובהמשך מאריכה התורה בסדר המסעות לפי 'הדגלים', וכן נאמר 'פרשת הדגלים' בארוכה לעיל בפרשת במדבר, שם נתבאר העמדת כל שבט ושבט על פי דגלו הן בנסיעתם הן בחנייתם. וכבר העיר בזה הרה"ק רבי יצחק מראדוויל זצ"ל (אור יצחק ריש פרשת במדבר) וז"ל. והוא פלא שהתורה תספר לנו שהיו להם דגלים בכדי שכל שבט יכיר את מחנהו, כמו שיש אצל כל אנשי חיל 'דגלים' בכדי שידעו כל אחד מחנהו, זה אינו שהדגלים ירמזו על זה, עכ"ל, וכלומר, שמילתא דפשיטא שאין 'דגלים' אלו כסימן הנהוג להבדיל אלף אלפי הברלות אצל אומות העולם, ובוודאי האריכה התורה בזה כי יש בה 'נבואה שנצרכה לדורות, ללמדנו ארחות חיים ודרכי יושר' (עיי"ש שמבאר עפ"י דרכו).

והפליאה תגדל ביותר במה דאיתא במדרש (תנחומא יד) כיון שנגלה הקב"ה על הר סיני ירדו עמו עשרים ושנים אלף מרכבות מלאכים... והיו עשויין

יב. וכבר אמרו לבאר מה הייתה טענתם של בני ישראל בפרשתן, בענין ה'מתאונננים' - 'זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם את הקישואים ואת האבטיחים ואת החציר ואת הבצלים ואת השומים, ועתה נפשנו יבשה אין כל בלתי אל המן עינינו' (יא ה-ו), ולכאורה אין כל שחר לטענתם, שהרי כל טעם שחשב עליו האוכל מה'מן' היה נרגש טעם זה בפיו, ומדוע לא חשבו להרגיש במן טעם דגה או קישואים ואבטיחים... (ובאמת, המן לא השתנה לטעמים אלו, כמבואר בגמ' יומא עה, וברש"י על אתר בפ' בהעלותך, ולא באנו אלא כ'דרוש') ומכאן ראייה, שקל יותר להתלונן ולבכות מאשר להפעיל את הראש אפילו במחשבה קטנה כטעם דגה וכו'.

יג. הוסיף הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע לבאר, שחטא זה שורש החטאים כולם, כי כן מצינו בבני ישראל שהתחילו בחטא זה של עצבות מחוסר אמונה ושמחה, ומשם הגיעו לשאר עבירות ותאוות רעות כ'זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים' וכו'.

יד. וכאשר יתחזק באמונה שזה 'הדגל', המקום והזמן ו'הסביבה', וכל מצבו בגשמיות וברוחניות הם הם תכלית הטוב עבורו, שעל ידם יוכל לעשות נחת רוח לבורא ית"ש ממילא שוב לא ייכנסו בקרבו הרהורי קנאה בזולתו,

באר הפרשה - פרשת בהעלותך

קחת' היתה גבוהה מעבודת בני גרשון ומררי שהיו ממועני ארון, וכן עבודת 'בני גרשון' גבוהה מעבודת בני מררי, עכ"ז כאשר יעשו בני מררי עבודה המוטלת עליהם, חשוב לפני הקב"ה כעבודת בני קהת, נלמד מזה שלא יקנא האדם את חברו אפילו בעבודה, רק העבודה המסורה לו מאת הש"י בה יתרפק, וכך יסרו בנוסח התפילה, והאופנים וחיות הקודש מתנשאים לעומת שרפים, כי אופן אינו מתקנא בחיה וחיה אינה מתקנאת בשרף, רק האופנים וחיות מתנשאים ומתגברים בעבודתם, לעומת השרפים בעבודתם, והבן אם בעל נפש אתה.

את משמרת ה' שמרו - עבודת ה' כפי רצונו ית'

בפרשתן (ט יט-כג), 'על פי ה' יסעו בני ישראל ועל פי ה' יחנו... ויש אשר יהיה הענן ימים מספר על המשכן, על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו. ויש אשר יהיה הענן מערב עד בקר ונעלה הענן בבקר ונסעו או יזמם ולילה ונעלה הענן ונסעו. או ימים או חדש או ימים... על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו את משמרת ה' שמרו על פי ה' ביד משה'. נפלאים המה דברי ה' לשם שבו ואחלמה' (ספר הדעה ח"ב, דרוש ד' ענף ב סימן ה, ד"ה

וזאת ראו בני ישראל בעת 'מתן תורה' כשירד הקב"ה לזה העולם עם מחנות מחנות מלאכיו, וראו 'דבר פלא' כי אין מלאך אחד מתקנא ברעהו, אלא כל אחד מהם עומד במקומו ואינו אפילו מנסה להיכנס במקום חברו, מלאך מיכאל אין לו רצון או קנאה או תאוה ליכנס לתחום של גבריאל וכיו"ב, אין לאחד מהם תאוה או רצון או קנאה להיות במדרגה אחרת ממה שהוא, אלא כולם נותנים באהבה רשות זה לזה להקדיש ליוצרים, אז הבינו בני ישראל חשיבות מידה זו, והבינו שאדרבה - כך מתרבה כבוד שמים, כי כל איש חשוב ויקר דייקא אם ימלא את מקומו שהעמידוהו מן השמים, ו'קמן' המלא את שליחותו חשוב בשמים כ'גדול' המלא שליחותו - לא פחות ולא יותר. לזה אמר להם הקב"ה, התאויתם בדגלים חייכם הריני עושה משאלותיכם ימלא ה' בל משאלותיך^{טו}.

ובן כתב הרה"ק ה'בני יששכר' ז"ע (אגרא דפרקא אות צו), וז"ל. במדרש (רבה פ' נשא ו י) 'כל הפקודים אשר פקד משה ואהרן ונשיאי ישראל את הלויים' - מאחר שחשב הלויים משפחות בני קהת לבד ומשפחות בני גרשון וכו' חזר וכללם יחד להגיד שכולם שקולים לפני המקום בחיבה ע"כ, נשמע מזה הגם שעבודת 'בני

לאמור הלוואי ואהיה 'מוכשר' ומוצלח ועשיר כפלונני... כי אם אכן היה כמוהו אזי לא היה יכול להגיע לתיקונו השלם. ודווקא על ידי כל אותו הדחק שיש לו בגוף ונפש יכול להגיע לידי התעלות ושלמות.

וכן כתב ב'תפארת למושה', כי הדגלים של כלל ישראל הם אבן הבוחן אם עבודתו טהורה ונקיה או לא, שאם אדם עושה מה שיכול ומה ששייך לו לעשות, כגון 'בעל הבית' שעובד כל היום, אבל מתייגע לפי מדרגתו שתפלתו תהא בכוונה ובהתלהבות, וקובע עתים לתורה, הרי זהו ה'דגל' שלו איך לעבוד הבורא, אבל אם מתרשל חלילה בתפלתו או בקביעות שיעורי תורה שלו משום שחושב לעצמו למה לי לעבוד בעבודת התפלה בהתלהבות ובכוונה בהשתפכות הלב, או למה לי לטרוח לקבוע עיתים לתורה אחר עבודת פרך של יום שלם... כי ממילא איני ראש ישיבה, איני ראש בני ישראל, וגם לא אגיע לזה, א"כ מדוע אטרח בתפלה ובתורה, זהו סימן שעבודתו אינה נקיה - רק עבודתו לעבוד את עצמו בגבהות - להיות נחשב בעיני הבריות, כי הדרך הישרה היא לחשוב - אם זה הוא דגלי ששמו אותי כאן בעוה"ז, סימן שכך רוצים ממני, א"כ, אעשה לפחות החלק השייך לי בכל לבי ומאודי. עבודה זו נחשבת מאוד בשמים ואין ערוך לגודל חשיבותה וכמו עבודת המלאכים בדגלים שלהם.

וכן אם השי"ת שם חלקו מיושבי בית המדרש להיות יושב באהלה של תורה לא יאמר אילו הייתי 'בעל הבית' והיה לי עושר ונכסים, בתים מלאים כל טוב הייתי יכול לעבוד את בוראי ביתר שאת, והייתי מקיים הכנסת אורחים וגמילת חסדים יותר ממה שאני עובד את בוראי עם קצת לימוד התורה ואני מדוכא בעניות ואין לי ממה ליתן צדקה. וכן להיפך, אם הוא חנווני או בעל עסקים והוא טרוד כל היום אין לו לומר שאילו הייתי יושב באהלה של תורה הי' יותר טוב כי כל אדם יכול להשלים את נפשו באיזה מעמד שהוא וכפי הנסיונות שמדד והקציב לו הקב"ה. טו. וז"ל השל"ה (בפרשת במדבר, דרך חיים תוכחת מוסר). 'איש על דגלו באותות לבית אבותם', האר"י ז"ל היה אומר (שער הכוונות דרושי עלינו לשבח ונוסח התפלה דרוש א) כמו שיש ארבעה דגלים כך יש ארבע כתות בישראל חלוקים באיזה מנהגים ספרד אשכנז קטלונייא אטלייא, וכל אחד ישאר בדגלו לנהוג מנהגו. ואלו ואלו דברי אלוקים חיים.

את המקום היו רוצים להשאר שם. לזה אמר הכתוב 'על פי ה' יהנו ועל פי ה' יסעו' שלא הסתבלו על עצמם מאומה - אלא שהיו עושים רצון ה' הן בחנייתם והן בנסיעתם. וזהו אומרו 'ובהאריך הענן כלומר שמקום כזה (שהוצרכו להאריך שהותם בו) הייתה טומאתו נוראה, והיה קשה להם ביותר להתגבר שם על יצרם, ע"כ היו רוצים לברוח משם, עכ"ז - 'ושמרו בני ישראל משמרת ה' ולא יסעו'. וכן 'ויש אשר יהיה הענן (רק) מערב עד בוקר' - משום שלא היה שם מקום מזורם כ"כ, והיו רוצים להתעכב שם, עכ"ז - ונעלה הענן בבוקר ונסעו. ומדבר הכתוב בשבתן של ישראל שהעמיסו על עצמן כל הטורח והעמל הזה, כדי לבנוף את יצרם ולכובשו בכל האפשר. והגם שהיה קשה להם מאד עכ"ז את משמרת ה' שמרו. וזה לימוד גדול לאדם, לקבל עליו דין שמים, כמה שנסבב עליו סיבות שונות כמה פעמים אשר עי"ז נפל ממדרגתו בהכרה, ויש לו נסיונות גדולים מכפיית היצר, כי כל זה הוא מהעבודה המוטלת על האדם - פעמים באופן זה ופעמים באופן זה^{טז}. פעמים בצער ופעמים ברווח". ועל זה נאמר

וכן שמעתי) שמעתי להקשות בשם מוה"ר רבי יצחק בנו של מוה"ר רבי חיים ז"ל מוולאזין שלכאורה נראה כמו שיש כאן אריכות דברים ללא צורך, כי לא ידענו מה רצתה התורה להשמיענו בזה.

ומבאר רבי יצחק, כי המדבר הוא מקום משכן היצר והטומאה (עיי"ש באריכות גדולה) וכל מטרת הליכת בני ישראל שם הייתה כדי שיטהרו את העולם, ובהתגברותם על היצר יבטלו את הטומאה והשטן זה היצר הרע. והנה, לא כל המקומות שווין כי יש מקומות במדבר טמאים יותר, ויש טמאים פחות. ולפי גודל הטומאה כן האריך להם הקב"ה שהותם באותו מקום - כי באותו שיעור טומאה כן ארך להם יותר הטהרה, תיקון ושבירת היצר של אותו מקום...

ממשיך ה'לשם', וז"ל, כאשר באו בני למקומות הללו היה קשה להם מאד, והיו מרגישים תיכף חושך וצלמוות וכל מיני צער ומצוקה מצרת היצר, והיו נופלים ממדרגתם הרבה. ובוודאי שהיו רוצים לברוח משם כברוח מהאש. לאידך, כאשר נתעכבו שם וטיהרו

טז. כה ביאר הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע את דברי הכתוב בפרשת נשא (ד טו) 'ואת כל אשר יעשה להם ועבדו' - כל אשר יעשה לאדם מן השמים ממעל - באיזה מקום ומצב שהקב"ה מעמיד בו את האדם, ידע ששם ועבדו - שם בידו לעבוד את ה' בשלימות הגמור...

יז. ד' קושיות הקשה כ"ק אאמו"ר זי"ע בעניין המתאוננים שבפרשתן, דכתיב (יא ד) 'והאספסוף אשר בקרבו התאוותאוה וישבו ויבכו גם בני ישראל ויאמרו מי יאכילנו בשר'. א. מהו כפל הלשון 'התאוותאוה'. ב. מהו שנאמר 'וישבו ויבכו גם בני ישראל', שנראה ממשמעות לשון 'גם' שהיו שבכו מלבד בני ישראל, והוא תמוה, והיה לו לומר וישבו ויבכו בני ישראל. ג. הנה ידוע כי במקום שנכתב בתורה 'בני ישראל' הרי זה מורה שהיו באותה שעה ברום המדרגות וכשהם עושים רצונו של מקום, וכשאינם בדרגה כזו נקראים הם בשם 'יעקב' (ומקור הדברים בזה"ק ח"ג ר"י וע' באוה"ח הק' בראשית מז כח), ואם כן היאך שייך לומר ש'בני ישראל' בכו על רצונם לאכול בשר. ד. ועל כולנה יש לתמוה, שהלא ידוע מה שכתבו הקדמונים כי כל תאוות האדם נובעות מאכילה שאינה בקדושה, ומאחר שכל אכילתם היתה המן שהוא לחם רוחני וטהור בתכלית, הוא הלחם שמלאכי השרת אוכלים אותו וכדאיתא בגמ' (יומא עה:) ונדרש זאת מהא דכתיב (תהלים עח כה) 'לחם אבירים אכל איש', אם כן היאך הגיעה להם תאוה זו.

וביאר שאכן היו ב' מיני 'בכיה', אספסוף לחוד ובני ישראל לחוד, 'האספסוף אשר בקרבו התאוותאוה' כפשוטו, והביאור בזה על פי מה דאיתא בגמ' (סוטה ג:) 'כל העובר עבירה אחת בעולם הזה מלפפתו והולכת לפניו ליום הדין' ואף 'קשורה בו ככלב', וביארו בעלי המוסר, שלאחר פטירתו נשאר אותו 'בעל תאוהניק' עם כל נטיית נפשו לרע, אלא שאינו יכול להוציאם לפועל, והן הן ייסוריו שמתאוה לדבר עבירה ואינו יכול לעשותה, ואם יש לו כמה וכמה תאוות הרי הוא נמצא ב'כף הקלע'... וכאשר ידוע המעשה באותו 'דיבוק' אשר היה אצל ה'חפץ חיים', ששמעו אותו צועק נוראות מרוב פחדו מן הדין וממלאכי החבלה המקיפים וסובבים אותו ורוצים לפגוע בו, וכד בכד דיבר דיבורי נבלה עד שלא היו יכולים לשמוע אותו, ושאלוהו כיצד חוטא כ"כ בפיו אחר שרואה הוא לנגד עיניו כי אית דין ואית דיין, והשיב, שגם לאחר מותו נשאר עם כל אותם תאוות אסורות שהיו לו בעודו עלי אדמות, וכבר אין ביכולתו להתגבר עליהם. ועל דרך זה היו גם ה'אספסוף', שמצד אחד אכלו את המן וכבר לא היו מסוגלים למלא תאוותם, אך לאידך נשארו עם כל הרצונות השפלים שהיו להם מקודם, כי מי שאינו מזכך עצמו אזי אף אם יאכל

באר הפרשה - פרשת בהעלותך

קט), עיקר ההתקרבות אל השי"ת הוא דייקא על ידי מניעות ועיכובים - ובהתגברות האדם עליהם יתקרב ביותר אל ה'י". ומרומז בעשיית ה'מראה' [שפיגע"ל], שנוטל האומן זכוכית שהיא זכה וברה, ואפשר לראות דרכה את כל הנעשה לפניו, ומדבק בה חתיכת כסף צרוף ועל ידי זה נהפכת הזכוכית ל'מראה', ונמצא שהסתרה החוסמת בעד ראיית האדם היא המביאה לאומן שתיעשה תכליתו ומטרתו. וזה במראה - כמו

בקהלת (ז יד) 'ביום טובה היה בטוב'. ור"ל לשמור את אותה העת כבבת עיניך, וביום רעה ראה - להתחזק עצמו בכל האפשרי.

במראה אליו אתודע - התגלות הכורא דייקא מתוך החשיכה וחשיבות העבודה בזמן זה

בפרשתן (יב ו), 'במראה אליו אתודע', ביאר הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע (מאמר יחזקאל עמ')

את המאכל הקדוש ביותר כדוגמת המן עדיין ישאר בעל תאוה, וכמו זה המוטל בקבר, וזהו שכפל הכתוב בלשון לומר 'התאוה תאוה', כלומר שבכו וחיפשו את הדרך שעל ידה יוכלו להגשים רצונם רח"ל, ובכו מי יאכילנו בשר, שעל ידי אכילה גשמית כזו כבר נוכל לעשות ככל העולה על רוחנו.

לעומתם 'בני ישראל' אלו הצדיקים בכו בכייה אחרת לגמרי, שעל כן נאמר 'וישובו ויבכו גם בני ישראל', ותוכן בכייתם הייתה, כי ידוע על צדיקי הדורות אשר אמרו שכל 'חיותם' הוא רק ממלחמת היצר, ועד שאמרו בשנות הזקנה ששוב אין להם טעם בחיים כי כבר אין 'עקשן'... ועל דרך זה בכו 'בני ישראל' שמאחר שאוכלים 'מן' שוב אין להם תאוות ובטלה מהם מלחמת היצר, ואם כן, למה להם חיים, על כן בכו מי יאכילנו בשר, וממילא יתעורר שוב היצר הרע וילחמו בו בעוז ותעצומות, והיתה זו בכייה לשם שמים. אך מכל מקום היה 'רע בעיני ה'" וחרה אפו בהם, כי היתה טענה עליהם על שחיפשו 'עבודה' אחרת ממה שהועיד להם הקב"ה, שאם הקב"ה מאכילם מן וביטל מהם את היצר הרע הרי כך רצונו ית' שיעבדו אותו במצב כזה, ואין צורך לחפש אחר עבודה אחרת... (פשיטא שאין לנו השגה באותם צדיקים, לא במה שביקשו יצר הרע, ולא במה שכעס הקב"ה, ואין הדברים שייכים כלל לאנשים כערכנו, אך ללמד בא על חובת האדם לעבוד את הבורא ית"ש כפי המקום והמצב בו העמיד אותו).

יח. כתב הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע במכתב (נדפס בבית אברהם, מכתבי קודש איגרת לג [מכתב תנחומים]): ...ואזכיר לך מה שאמר לי הרה"ק זצ"ל מאמשינאו אחר פטירת אאמו"ר זצלה"ה, אמרו ז"ל (מגילה לא:): 'סתירת זקנים בנין', כלומר, שכזקנים בעלי דעה ונסיון אומרים לך שתור את הבנין הרי ב'סתירה' זו עצמה טמון 'בנין' חדש, ואין כאן 'חורבן' כלל רק בניה, והרי הקב"ה נקרא עתיק יומין, סתירתו בוודאי בנין טוב... ולכאורה גם בזה יקשה, דאינו סותר על מנת לבנות במקומו... אמנם לפי הנ"ל, מבואר היטב, דאחר שמאמין בכל דבר שהוא על פי ה', הרי הוא מוצא במקומו - בתוך הצרה את הטובה הטמונה בה...

שמעתי מגברא יקירא, איש החסד, הרב ר' שמואל לעווינסון שליט"א, העומד בראש המפעל הגדול הנקרא 'מכירה השכונתית' בכמה וכמה ערים ברחבי ארה"ק (אחת לשבוע הם מוכרים בשכונות רבות בארה"ק מוצרי מזון וכיו"ב במחירים זולים ביותר, בכדי להקל על אחינו בני ישראל מיוקר המחיה), לשם כך הוא מחזיק 'אוצר' (מחסן) גדול ורחב ידיים בגובה ג' קומות ב'הר טוב' הסמוך ונראה לעי"ת בית שמש יצ"ו, גם יש לו שם חדר קטן המשמש עבורו כ'משרד' (אפיס) לנהל את כל החשבונות וכל ענייני המשא ומתן, בו יושב בכל יום החל מהשעה 11 בבוקר למשך כמה שעות.

מתחילת תקופת ה'קורונה' כשהטילו השלטונות מצור ואיסור נסיעה ממקום למקום ומעיר לעיר, היה לר"ש 'אישור' מיוחד המתיר לו לנוד מהכא להתם מאחר שהוא עוסק ב'אוכל נפש', ויהי אחרי הפסח הודיעו השלטונות בסוף השבוע שהם עומדים להטיל 'סגור' מיוחד על כמה שכונות בירושלים (קרית בעלזא, רוממה וכו') לבל יוכלו לצאת משם למקומות אחרים ולהיכנס אליהם, מיד שלח ר"ש בקשה להתיר לו לצאת משכונתו (רח' סורוצקין בירושלים) למפעלו שבעיר בית שמש, אבל משום מה לא עלתה בידו, הלה שאינו בטלן כלל הפעיל 'קשרים' והשתדלויות שונות, אך נתקל בקיר אטום והעלה חרס בידו... וכך היה גם במוצ"ש וביום ראשון בבוקר, ויתמה מאוד על הדבר, שהרי הוכיח להם היטב שעיסוקו באוכל נפש, ומה עוד, שלשכנו ה'עובד' אצלו ניתנה הרשות לנוד, ואילו לו כ'מנהל' בכבודו ובעצמו לא ניתן... בלית ברירה החליט לצאת לדרכו, מתוך תקווה טובה שאם יעכבוהו השוטרים הממונים על הסדר יראה להם את הניירות המעידים על תפקידו, ואף יציג בפניהם את הרשות שניתנה לו בפעם הקודמת, אולם בהגיעו ל'מחסום' עצר אותו השוטר ולא הסכים להקשיב לדבריו, אלא הודיע לו שעליו לשוב אחר כבוד לביתו, ולא -

תרומה - ויקהל). ומבאר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע, כי אדרבה, כאן גילתה תורה אופן נעלה ביותר של 'הארת המנורה', כי דייקא מזה ש'נתקשה משה במעשה המנורה' (במד"ר טו י), מזה עצמו נעשה אורה היותר גדול של המנורה (ויתפרש תיבת 'מקשה' תיעשה המנורה, מלשון 'קושי')^ט, וכן בכל ענין שהאדם מייגע עצמו - לפי היגיעה יתרבה האור^כ, כמו שאמרו רז"ל (מגילה ו): 'יגעת ומצאת - תאמין' (ליקושי הרי"ם בפרשתן)^{כא}.

מראה החוסמת, כן אליו אתוודע - בזכות הקושי וההסתרה, כשמרגיש כי הכל סתום וחסום בפניו, אז יראה אליו הקב"ה.

ובמרומו בפרשתן (ח ד) 'וזה מעשה המנורה מקשה תעשה אותה', ולכאורה קשה מה ענין פסוק זה המדבר מ'עשיית המנורה' לפרשה זאת המדברת מהלכות הדלקת הנרות (ועשיית המנורה כבר נאמר בפר'

ענוש יענש במלוא חומר הדין, ובעל כרחו חזר על עקבותיו, וכולו מלא פליאה גדולה, מה זאת עשה לי אלוקים, ומדוע הקשיח השוטר את ליבו ונהג עימי שלא כהוגן.

כעבור זמן ממושך התקשרו אליו הפועלים שהיו במחסן וסיפרו לו בהתרגשות מרובה, תן תודה לה' אלוקיך על שמנעך מלבוא הנה כמדי יום ביומו, כי בפתע פתאום בשעה 12 נפל 'משטח' (pallet) מלא סחורה ממקומו הסמוך לתקרה בגובה ג' קומות על אותו החדר המשמש כמשרד (מחמת שנתקע בו 'מנוף' שהביא סחורה, מה שלא אירע שם מיום היווסדו), ומחוזק הנפילה וכובד ה'משטח' נמחץ החדר לגמרי בלא להשאיר ממנו שריד ופליט, ואילו היה ר"ש יושב שם כמנהגו מידי יום ביומו כבר לא היה מי שישב שם למחרת, ובניו היה נכנסים ל'שנת' אבלות ל"ע... והרי לך, כי לאדם רק עיני בשר, והוא הקטן בדעתו יושב ובוכה מדוע מן השמים רוצים 'להרע' לי, וקוב"ה מה אומר, אין כאן רעה אלא טובה גדולה להצילך משערי מוות ב'ריסוק אברים' רח"ל... התייצב וראה ישועת ה' כי תבוא, ומה לך מתלונן...

יט. וכך יש ללמוד ממה שפירש ה'בית יוסף' (י"ד סי' ע"ד) הא דאיתא בגמ' (מנחות ל) 'הלוקח ספר תורה מן השוק כחוטף מצוה מן השוק, כתבו מעלה עליו הכתוב כאילו קיבלו מהר סיני', ופירש הבית יוסף וז"ל, 'כחוטף מצוה' - שאין לו שכר גדול כל כך כמי שטרח בכתיבתו, ויש מקום למדת הדין לחלוק ולומר אלמלא שבא עליו בלא טורח לא היה עושה אותה, 'כתבו הוא בעצמו' - או שכר סופר לכתבו וטורח בתיקון הקלפים ולסבול עול הסופר עד שנכתב, 'כאילו קבלו' - יש למדת רחמים לומר שכמו שטרח טורח זה כן היה טורח ללכת במדבר כדי לקבל תורה מהר סיני.

מעין הדברים כתב הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע (ליקוטים פר' ויקהל ד"ה וכל) לפרש בדרך צחות בלשון הכתוב בפרשתן (יא ה) 'זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם', ופירש רש"י 'חנם מן המצוות', שמרמז בזה אשר מצוה שנעשית 'בחנם' בלא שמוציא עליה הוצאות הרי היא 'בלא מצוות'... ועיקר הכוונה ללמד על חשיבות המצוה כשנעשית מתוך טורח וקושי, אם בקושי מחמת חסרון כיס, ואם בקושי מחמת התגברות היצר.

כ. מעשה בת"ח אחד שעמד להוציא ספרו ממה שחידש בסוגיות הש"ס, והלך אל הגאון רבי יחזקאל אברהמסקי וצ"ל שיתן לו 'הסכמה' כנהוג, החל רבי יחזקאל לעיין בספר בכדי לעמוד על טיבו והתעכב זמן ממושך בסוגיא אחת ושאל את 'המחבר' אימתו למדת סוגיא זו, הבין הלה שכנראה הגר"י אינו שבע רצון מהדברים שנכתבו שם, והתנצל כי באותה תקופה חלה בנו ונאלץ לשהות עמו בבית חולים, ולא היה יכול ללמוד בעיון כ"כ כשראשו ורובו שקועים בעומקה של הלכה, ועל כן אין הדברים מחוורים כל צרכם. נענה לו רבי יחזקאל, אדרבה, נוכחתי לראות שסימן זה נכתב היטב ובעמקות פי כמה וכמה מכל שאר הסימנים, ותמהתי לפשר הדבר, ועתה הכל מיושב אצלי, אם אכן למדת מתוך קושי גדול אזי 'בדין' שתזכה 'למצוא' חידושי תורה עמוקים ומשמחי לב. וכבר אמרו חז"ל (קה"ר ב ט) 'תורה שלמדתי באף היא שעמדה לי'.

כא. סיפר אחד מגדולי ראשי הישיבות שבדורנו, כי בשנות בחרותו למד בישיבת 'קול תורה' בעיה"ק ירושלים, באיזה תקופה חל בו רפיון בתורה ועבודה ובכל העניינים, ובא עד שערי משבר ל"ע. ולא ידע להשית עצות בנפשו, בצר לו פנה אל הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל ששימש שם כראש ישיבה, ותינה צערו בפניו, נענה אליו הגרשז"א האם ראית פעם חייט בעבודתו, בגשתו לתפור בגד נאה ומהודר הרי הוא נוטל חתיכת בד היקרה עד מאד, יקח סכין ומספריים, ויחתוך את הבד לגזרי גזרים, לחתיכות קטנות עם גדולות, ישרות עם עקומות, והעומד מן הצד יחשוב כי לא חייט עומד לפניו אלא משחית בדים שאין לו סיג ושיח בתפירת בגדים, ויגער בחייט מה מעשיך, יענה לו החייט המתן נא מעט, ואכן כעבור זמן יראה כי לפתע יצוץ כנגדו בית יד, ולאחמ"כ בית

תראה את ה' יתברך. ולא תאמר שחפץ הקב"ה יותר בזמני אורה, כי 'הקב"ה שכולו אורה אינו נצרך לאורה שלכם'. אמנם לעבודתנו בזמני החושך הינו כביכול נצרך ונצרך², כי עבודה כזו - מתוך חושך ענן וערפל אין לו להקב"ה מהמלאכים דרי מעלה, כי אם מאתנו דרי מטה³.

בה אמר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע, וז"ל. 'החסידים המה מרוחקים בעצמם - שלפי דעתם רחוקים הם מהשי"ת, ותשוקתם להיות להם הרגש התעוררות והתלהבות לעבודה, וזהו שמות, כי שמא יש רצון מן השמים לעזור אותם בחשיבה' (ליקושי הרי"ם תוריע).

ובך איתא במדרש בפרשתן (רבה טו ח) על ענין הדלקת נרות המנורה, וכי צריך הקב"ה לאורה שלנו, והרי כתיב (תהלים קל"ב) 'גם חושך לא יחשיך ממך, ולילה כיום יאיר כחשיכה כאורה' ומדוע ציוונו 'בהעלותך את הנרות', ומבאר המדרש על פי משל (עיי' בהערה)⁴, שאכן הקב"ה הוא בעל הבירה והוא בעל האורה, אלא שנחת

איתא במדרש (רבה טו ז) בפרשתן על הפסוק (ה א) 'בהעלותך את הנרות', אמר רבי חנינא, אמר הקב"ה, עיניים שיש בך יש בתוכן לבן ושחור ואין אתה רואה מתוך הלבן אלא מתוך השחור, ומה אם עיניך שיש בתוכן שחור ולבן אין אתה רואה אלא מתוך השחור, הקב"ה שכולו אורה הוא צריך לאורה שלכם'. מכאן למדו צדיקים (כעיי"ז ב'שפתי צדיק' בפרשתן) 'ארחות חיים', כי הנה לא כל העתים שווים, פעמים שמרגיש האדם אור בהיר בשחקים - כאותו לבן שבעיניים, כי אור ה' זרח עליו, ועל מי מנוחות ינהלחו הבורא הן ברוחניות והן בגשמיות, לאידך, פעמים שהוא מרגיש כי עולמו חשך בעדו כאותו שחור שבעיניים, ומכל צד באים עליו צר ומצוק לייסרו, מצד יצרו הרודף אחריו⁵, או מצד מצוקה גשמית, ויש המועים ואומרים שעיקר עבודת וחשיבות האדם הוא בזמנים שאור ה' מאיר עליו, ולא כשאור וחושך משמשים בערבוביא, וק"ו בעת שהפך כולו לחושך. לזה בא רבי חנינא ואמר אין אתה רואה אלא מתוך השחור - דייקא מתוך השחור

הצוואר, וכו' עד שיראה לנגד עיניו בגד שלם נאה ומהודר, אמר לו הגרשז"א אמור לי בחור, וכי היה בידי החייט לעשות בגד שלם מבלי שיחתוך מקודם את הבד לגזרי גזרים, פשיטא שלא, כך נמי בגד זה הנקרא 'אדם גדול' אינו נבנה אלא על ידי נפילות וחתיתו לשברי שברים, ומשם דרכו סלולה לעלות ולהתעלות.

כב. העצה היעוצה לכל איש ישראל, לעמוד ולהתחנן לפני הבורא שיזכהו להתקרב אליו, וכה אמר הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע (עיי' לקט אמ"ק בהעלותך ד"ה וכי תבואו מלחמה, מהר"י תרמ"ו), שבקרבן מנחה נאמר (ויקרא ב ב) 'וקמץ... והקטיר הכהן את אזכרתה' והיינו שעיי' 'קומץ' זה ייזכר המקריב לפני ה', וכמו כן בקרבנות מן הבהמה היה 'הדם' לאזכרה, אך כ"ז לא היה לנו אלא בזמן שביהמ"ק קיים, אך כהיום שאין לנו לא עולה ולא מנחה במה יעלה זכרונינו לטובה לפני הקב"ה, אלא כדכתיב בפרשתן (י ט) 'כי תבואו מלחמה בארצכם על הצר הצורר אתכם והרעותם בחוצרות ונזכרתם לפני ה'', ופירש המהר"י ש'הצר הצורר' הכוונה על 'יצרו של אדם' שהוא צר ומיצר לכל, מה יעשה האדם ויינצל מפתויי ואונסי היצר להדיחו מעל ה' - והרעותם, עליו לזעוק ולהריע להשי"ת, וישתפך לפניו בתחינה ובבקשה, ויזעק לפניו, אב הרחמן, עמוד על ימיני וסמכני, וכוף את יצרני להשתעבד לך, ואל תביאני לא לידי ולא לידי... ובזה ונזכרתם לפני ה', ויעלה זכרונו לפניו לטובה.

כג. היטב הגדיר זאת רבינו ירוחם ממיר זצ"ל, שיש בני אדם הסבורים שמטרת ביאתם לעולם היא לעסוק בתורה ומצוות, ואפילו כשהדבר עולה להם בקושי עדיין חובתם מוטלת עליהם, אך האמת היא להיפך, וכמו שנאמר (איוב ה ז) 'אדם לעמל יולד', דייקא לאותו עמל ויגיעה נולד האדם וירד לעולם הזה, ועיקר תכליתו לעסוק בתורה ועבודה מתוך יגיעה (דעת חכמה ומוסר, ח"ב עמו' קכב).

כד. ב'ספר החיים' (ספר זכויות פ"ו) הביא רמז פלא נרמז בצורתה של האות 'צדיק', כי היא בנויה מהאות 'נון' ועליה אות 'יוד', והיינו כי הנון תרמוז על הנפילה (עיי' ברכות ד:), ואף ל'נופל' זה יש תקנה אם יטה שכמו לסבול על גוו את האות 'יוד' (הרומז ליהודי ויהדות), כלומר לסבול עול היהדות - בתורה ומצוות מהיום והלאה, בזה ייקרא 'צדיק'. ולא יאמר הן אבדתי - כבר פרקתי מעלי מעט עול תורה ומצוות, א"כ אפרקנו לגמרי, אלא יטה שכמו לסבול מכאן ואילך. ורק 'פריקת' בהמה באה ע"י הורדת המשא, אבל יהודי צריך להרבות במשא (עד כמה שידו מגעת).

כה. וז"ל המדרש, למה הדבר דומה למלך שהיה לו אוהב (איש מפשוטי העם), אמר לו המלך, תדע שאצלך אני סועד, לך ותקן לי (סעודה). הלך אוהבו והתקין מטה של הדיוט, מנורה של הדיוט, ושולחן של הדיוט. כיוון שבא המלך

רצונו שיזכהו להטיב לאחריו. וזהו הטוב אשר ייטיב ה' עמנו שנזכה לזהטבנו לך.

וגדלה מתן שכרה, כביאורו של הרה"ק ה'דגל מחנה אפרים' זי"ע (בפרשת בשלח) על הפסוק בפרשתן (יא ז) 'והמן בזרע גד הוא', עפ"י דברי חז"ל (שבת קנא:): 'כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים', וזהו 'והמן' היינו הפרנסה והשפע הבאה לו מן השמים הוא 'זרע גד' ר"ת גומל דלים, היינו כפי מה שהוא גומל דלים ומרחם על הבריות כך מרחמים עליו מן השמים".

ובבלל ה'הטבה' - שתהא עינו טובה בשל חברו, ישמח בשמחתו, בהצלחתו וגדולתו. וכן מצינו בפרשתן (ח יח-יט) 'ואקח את הלויים תחת כל בכור בבני ישראל... לעבוד את עבודת בני ישראל באוהל מועד ולכפר על בני ישראל', וברש"י, 'חמשה פעמים נאמר 'בני ישראל' במקרא זה, להודיע חיבתן שנכפלו אזכרותיהן במקרא אחד, כמניין חמשה חומשי תורה'. כתב הרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע (תרע"ד"ה ולכפר) דלא נתבאר במה נתכפרו בני ישראל, כי לא מצינו שהביאו קרבן וכדו' לשם

רוח תבוא לפניו כשקרוצי חומר יביאו משלהם כפי שידם - יד כהה משגת, כי זה יעלה לפניו לריח ניחוחי.

ומכאן, יענה כל חד וחד ליצרו שבא לפתותו ולומר לו - אין זה מן הראוי כי שפל ונבזה כמוך יעבוד את ה' הגדול הגיבור והנורא, המתן נא, אולי עוד יחוס עליך הבורא ויביא עליך זמני אורה, אז תזכה להתעוררות והתלהבות לעשות נחת רוח לבורא יתב"ש, ואז יהא יאה ונאה שתעבוד את אלוקיך, כי באמת אדרבה ואדרבה, אין לך שעת רצון יותר מזו, ויותר חפץ הקב"ה בעבודת האדם כשהוא מרוחק, ולא עוד, אלא שעליו להודות לו יתב"ש, כי כבר אמר הנביא (ירמיהו לא ב) 'מרחוק ה' נראה לי' - על ידי הריחוק מה' מתקרבים אליו מאד.

הטוב והמייטיב - להיות מייטיב לישראל ולהביט עליהם בעין טובה

בפרשתן (י לב), 'והיה הטוב ההוא אשר ייטיב ה' עמנו והטבנו לך', ומבאר ה'חתם סופר' זי"ע (ד"ה לכה אתנו) כי אחד מהטובות שהקב"ה מתחסד עם עושי

באו עמו שמשין שסיבבו מכאן ומכאן מנורה של זהב (להאיר ולכבוד) לפניו. כיוון שראה אוהבו את כל הכבוד התבייש (להציע לפני המלך את כליו) והטמין את כל מה שהתקין לו שהיה הכל (כשל) הדיוטות. אמר לו המלך, וכי לא אמרתי לך שאצלך אני סועד, למה לא התקנת (הכנת) לי כלום. אמר לו אוהבו ראיתי את כל הכבוד הזה שבא עמך, ונתביישתי והטמנתי כל מה שהתקנתי לך - שהיו כלי הדיוטות. אמר לו המלך, חייך שאני פוסל את כל כליי שהבאתי, ובשביל אהבתך איני משתמש אלא בשלך, עכ"ל. וכלומר, כי כלי זהב ומשכיות חמדה יש למלך די והותר בביתו. ואיננו נצרך ל'טובותיו' של רעהו הפשוט שיפאר שולחנו בכגון דא, ומה חסר בבית המלך - אותם כלים פשוטים שמציג האיש הפשוט אחר שנתייגע להשיגם לפי כוחותיו.

כיו"ב הוא לגבי כל ענייני עבודת האדם, אין הקב"ה דורש ומבקש מאדם מדרגות יראה ואהבה כשל המלאכים כי מזה יש לו די והותר למעלה למעלה... ובכלל אין הקב"ה נצרך ל'טובותינו' שנעבדו ונפארו בכלים מפוארים - במדרגות גבוהות באהבה ויראה יותר ממדרגתו - כראוי לבית המלכות, כי אין לו חפץ אלא ב'כלים' שלנו - התגברות על היצר על הקנאה ושנאה ושאר תאוות הלב הן וכיוצא בהם... ומזה בא תענוג ונחת רוח לפניו.

כו. יש להוסיף מה שאמרנו להמליץ - מאי טעמא אמרה תורה להניח תפילין על הידיים, ומדוע דייקא על יד כהה השמאלית, אלא, שלא הרי הידיים כהרי העיניים ואוזניים וכו', כי אף שגם מהם יש לאדם שניים מכל אבר, מכל מקום בכוחם ובפעולתם שווים הם, כי שמוע ישמע הן באוזן ימין הן באוזן שמאל ללא כל חילוק. כמו כן ב' העיניים שווים הם. ובזה נשתנו הידיים, כי עיקר פעולותיו עושה האדם ביד ימין ואילו ידו השמאלית יד כהה היא, חלשה ורפה יותר מן השנייה. לזה נצטוונו בבואנו להניח תפילין שהיא 'דביקות בבורא יתב"ש' להניחם דייקא על היד כהה, להורות כי דייקא מהחלשים, ומזמני הנסיון והחשכה, שם היא עיקר דביקות הבורא, ושם יתגלה יחודו ואחדותו יתברך שמו בעולם'.

כז. ומוסיף ה'בית אברהם' עוד 'סגולה' לקבל שפע הפרנסה - כשעינו כעין הבדולח, בשמירתו על העיניים... וזהו אומר 'והמן כזרע גד הוא' - ועינו כעין הבדולח, שהפרנסה היא לפי שמירת טהרת העיניים, וככל מה שממלא תאוותו ועיניו בראיות אסורות ומילוי תאוותיו כן מנכים לו מפרנסתו והנאותיו ורווחיו של היתר, ומידה טובה מרובה

באר הפרשה - פרשת בהעלותך

היה זהיר - משנה זהירות בבין אדם לחברו ובפרט בענין הדיבור

בפרשתן (י ד), 'ואם באחת יתקעו, ונועדו אליך הנשיאים ראשי אלפי ישראל'. ולכאורה קשה, וכי לקרוא ל"ב אנשים מתוך בני ישראל (שהרי לא עלה מספר הנשיאים יותר מ"ב) הוצרכו ל'חצוצרות', מדוע לא נשלח 'שליח' שיקראם לאסיפה. ומבאר הרלב"ג, כי אם היו שולחים שליחים היה מקום לבעל דבר לחרחר ריב בין הנשיאים, במענה מדוע לנשיא פלוני קרא משה ראשון - הרי לך שהוא מחשיבו יותר ממני. ומתוך זה תתלבה

כפרה. אלא הענין, כי בני הראו כאן מדת עין טובה, בראותם שהשי"ת מעלה את עדת הלויים מתוך הכלל, ומקדשם יתר משאר אחיהם, ואפילו הכי לא קנאו בהם, אלא אדרבה, נהגו בהם טובת עין, ושמחו על קדושתם וגדלותם של אלו, ובמידת טובת עין נכללו כל המידות כאמרם ז"ל עין טובה כו'. ומפני זה הודיע השי"ת חיבתו, שחביבין הם בחמשה חומשי תורה, ומידת טובת עין הרי היא כפרה גמורה לאדם. והיא הייתה כפרתן של ישראל, כי באמצעות הלויים הוציאו ישראל מדת עין טובה לפועל^{כח}.

בשמירת עיניים תרבה פרנסתו. ואין הדברים אמורים רק לעניין 'פרנסה', אלא שמירת עיניים מתוך יראת שמים טהורה 'עומדת לעד' - לכל הדברים הנצרכים לו לאדם.

שמעתי על אחד מיקירי קרתא דשופריא אשר חזר מארה"ב בתחילת התפשטות ה'מגפה' (באותו הזמן עדיין לא היה ידוע על הסכנה הנשקפת למי ששוהה במטוס יחד עם אחרים שלקו באותו ווירוס), בעלייתו למטוס הוברר לו כי מקומו בכסא האמצעי, ואותם שישבו מימינו ומשמאלו הוציאו מחיקם את ה'כלים' הטמאים ו'עיינו' בהם בעמקות נפלאה... נחרד הלה מה יעלה בגורל עיניו, ובכדי לשמור על טוהר עינו ונשמטו עטף עצמו בסוודר בכל עת הנסיעה לבל יוכל לראות מאומה... סוף דבר, נתקיים בו כלשון הכתוב 'פול מצידך אלף, אליך לא יגש', והוא נשאר בריא ואולם בלא שיקרב אליו הנגע. ולא עוד, אלא שלאחר שירד מהמטוס בהגיעם לארה"ק, נסע במונית (טעקסי) למחוז חפצו עם אחד הנוסעים במטוס שבסוף דבר הוברר שנדבק במחלה עד שהגיע סמוך לשערי מוות וכמעט שלא נואשו מחייו, ואילו האי גברא יקירא ששמר על עיניו לא היה בו אפילו 'זכר למחלה', כי הקב"ה משלם שכר טוב ליראיו, וכלשון המדרש (במ"ר יד ז) 'אמר הקב"ה עלי לשלם שכר אותה העין'.

עוד בהאי עניינא, פעם הוצרך הגאון בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל לעיין ב'מפת העולם' לצורך עניין כלשהו בבירור דבר הלכה, מיהר אחד הנוכחים והדפיס את ה'מפה' מתוך ה'כלים'... וכשהביאו אליו אמר הלה, הנה רואה הרב שיש גם תועלת מאותם הכלים, השיב לו הגר"ש וואזנער זצ"ל, אילו היה לי 'חבר' טוב אך לפעמים היה גונב ממני או משקר אותי, וכי היה לי 'עסק' ודין ודברים עמו... כך גם ייאמר לאותם הכלים, שאף אם יש בהם תועלת, אך מאחר שהם 'אבות נזיקין', על כן צריך למשוך את היד מהם...

כח. מעלה יתירה מצינו בה ב'עין טובה' כי בכוחה לשדד מערכות, ואף לשנות תכונות הזולת, וכה כתב ב'תולדות הישמח ישראל', כאשר גיסו של רבינו השיא את בנו נסע רבינו להשתתף בחתונה, ונשאר שם כל שבעת ימי המשתה. ביום האחרון של שבעת ימי המשתה אמרה לפתע אם החתן (אחותו של הישמח ישראל) שהכלה איננה מוצאת חן בעיניה, ואי אפשר לה אפילו להסתכל עליה, ע"כ היא דורשת בתוקף שהחתן יעזוב את בית חותנו, ויסע הביתה בחזרה. הדבר נודע לרבינו ונפשו עגמה עליו מאוד, בעת עריכת סעודת שבע ברכות האחרונה אמר רבנו תורה על הכתוב (בראשית טז ו) 'עשי לה הטוב בעיניך', ותרגם אונקלוס כדתקין בעיניכי, דהנה (לעיל שם ד) כתיב 'ותקל גבירתה בעיניה', וברש"י, אמרה שרה זו מראה את עצמה כאילו היא צדקת... מדתו של אברהם אבינו ע"ה הייתה עין טובה, ומדת עין טובה הוא להיפך מ'עין רעה'. כי כמו שעין רעה גורמת לדבר טוב שיהפך לרע כמו כן עין טובה מהפכת כל הדברים הרעים לטובה, וכאשר אמרה שרה לאברהם שהגר מזלזלת בכבודה, אמר לה אברהם אבינו ע"ה, עשי לה הטוב - היינו עשי ותקני אותה, ובמה - בעיניך בעיניך הטובות - להביט במעלותיה, שתהפכי כל העניינים הרעים שבתוכה לטובה (ואכן, הדברים נשאו פרי ונמנע בס"ד כל ענין ה'גט' שם).

ומכאן, ילמד כל איש בדידיה, אף אם סבור אתה שפלוגי מושחת... פלוני טבעיו רעים וכיו"ב רבות, אנא, הבט והתבונן בו ב'עין טובה' וסוף דבר שיותקנו דרכיו, ויעזוב כל קלקוליו... ואף להורים ומחנכים ייאמר, בידכם הדבר - להפוך את ליבם ומוחם של התלמידים והבנים לטובה ולברכה - ע"י שתביטו בהם בעין טובה האומרת שוב ושוב, פלוני טוב הוא, פלוני חשיבותו גדלה עד מאד... כי בזה ייהפך לבבם וטבעם לטוב.

וביותר יש להזהר במשנה זהירות בשמירת הלשון - שלא לדבר סרה איש ברעהו ואדרבה לדבר טוב איש על רעהו. דכתיב בפרשתן (ט פ) 'על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו', וביארו צדיקים על פי - בשמירת פיו הוא גורם שה' יחנו - שה' יחנה וישרה שכינתו על האדם. ועל פי על ידי ה'פה' - ה' יסעו באם אינו שומר את פיו הרי הוא מגרש את השכינה הקדושה ממנו, ותסע השכינה להלאה (אילנא דחיי, פיעטרעקאו תרס"ח) ^ל.

ואותי יום יום ידרושון - לעסוק בדברי תורה דבר יום ביומו בפרשתן (י ג), 'ויסעו מהר ה' דרך שלושת ימים וארון ברית ה' נוסע לפניהם דרך שלושת ימים לתור להם מנוחה', וידוע מה שכתבו רבותינו הראשונים (רמב"ן פסוק לה, ותוס' שבת קמז. ד"ה פורענות) בשם

אש המחלוקת... ותוצאותיה מי ישורנה... על כן אמרה תורה 'ואם באחת יתקעו' ונמצא שכל הנשיאים הוזמנו יחדיו באותו רגע ובאותו כבוד, וייסתם פיהם של בעלי מחלוקת.

ושמא תאמר, וכי נגזר עלי לסבול מחמת 'דמיונותיו' של פלוני, הרי אני מהלך בדרך ישרה, ואם פלוני 'מסובב' בדמיונות שווא ומדוחים יאכל בעצמו את פרי מעלליו. תשובתו בדברי הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע בפרשתן על הפסוק (יב ג) 'והאיש משה עניו מאד' וברש"י 'שפל וסבלן', וביאר הרי"ם להיות שפל ועניו הוא באמת מעלה גדולה מאד. אך יש מעלה יותר מזה - שיוכל לסבול את שפלות חברו (ליקו' הרי"ם בפרשתן). ודבר שפתיים אך למותר ^כ.

כט. מעניין לעניין באותו עניין, מעשה נורא סיפר הרה"ג בנש"ק רבי חיים מאיר הגר שליט"א, איתן מושבו בעי"ת חיפה יצ"ו, ומשמש כמגיד שיעור בשי"ג 'יחל ישראל' דחסידי סערט ויז'ניץ בפני הבחורים המבוגרים, וכה הוי מעשה, לפני כשנה הזמינו את ב"ב לעשות 'תכנית' (מופע) בפני כ-800 תלמידות סמינר, באמצע התכנית קמה אחת מהמורות, ושפכה עליה 'קיתון של רותחין' לעיני קהל ועדה, בטענתה שאין כל רעיון (מִסָּר) חינוכי בתכנית, האשה הלזו נדהמה מאוד מן הדברים, ומיד נסתה לפייס אותה בדברים רכים, הניחי לי בזו השעה כי כדי בזיון וקצף, ואחרי ככלות הכל אסביר לך כוונתי... אבל, ה'מוכיחה' עמדה על שלה בכל התוקף, וזעקה לעברה, לא ולא, תפסיקי מיד... אין כח בידי בשר ודם לתאר את רגשי הבושה והכלימה שהיו מנת חלקה מראשה ועד כף רגלה... וכבר לא היתה מסוגלת להמשיך מרוב הלם וכאב ובושה, והמשיכה עוד כמה רגעים בלבד ועזבה את המקום חפויית ראש... מיד בצאתה כשכולה בוכייה ונסערת שפכה בפני בעלה את מר ליבה על שככה עוללו לה. והוא החל מפייסה, ובתוך דבריו עמדו לנגד עיניו סיפורי מעשיות ששמע וראה על 'ישועות' גדולות אשר ניתן לפעול על ידי המחילה על בזיונות, על כן הפציר בה למחול למי שפגע בה ולהקדיש את הזכות הגדולה עבור שלושה בחורים משומעי לקחו, בני כ"ג - כ"ד שנים, אשר כבר זמן רב עבר מעת שהגיעו לפרקם ועדיין לא נושעו, ובגבורת לב כבשה את כעסה ומחלה לה. לא עברו ימים רבים, ובתוך כמה שבועות זכו כולם למצוא את זיווגם כשכל שידוך ושידוך היה 'נס' בפני עצמו (אי אפשר לפרט, אך כל היודע סיפור הדברים לאשורו רואה בעליל כי יד ה' עשתה זאת), ע"כ דבר המעשה.

אגב אורחא יסופר, שלאחרונה (עקב ה'מחלה' שהתפשטה ברחבי העולם) פרסמו אנשי מעש שכל מי שנפגע על ידי רעהו ומחל לו מתבקש להעלות את המעשה ע"ג הכתב, ואם ישלח אליהם את הכתוב יכנס שמו להגרלה על סך ח"י אלפים (18,000) שקלים, וכל זאת בכדי להרבות שלום בעולם ולהרבות זכויות לעצור את המלאך המשחית, גם משפחת הרב הגר שלחו את סיפורם, ואכן, ביום ב' סיון נערך הגורל ורבי חיים מאיר זכה בו (ויהי לפלא, שזכיתו חלה ביום הילולא של זקנם להרה"ק ה'אהבת ישראל' מויז'ניץ זי"ע) אבל, באמת אמרו, כי אותו סכום שזכה בו אינו אלא 'לשבר את האוזן' - משל אחד מני אלף לגודל השכר הצפון בשמים למי שחושק שפתיו בכח שלא להשיב למחרפהו, ועוד מוחל לו לפני משורת הדין, וידועים דברי הרה"ק ה'ישמח משה' זי"ע (ישיר משה על שה"ש) על הפסוק (שם א ב) 'ישקני מנשיקות פיהו', כי נשיקה רומז על תענוג ואהבה - וממה הקב"ה מתענג, מנשיקות פיהו - כשאדם משיק שפתותיו זו לזו בכח - לעצור בעדם מלהוציא איזה דיבור... שבזה 'נותן' הוא כביכול להקב"ה מנחת אהבה...

ל. וכבר אמרו בעלי המוסר ב'לשון נופל על לשון', כי הקב"ה ברא בעולמו 'דומם צומח חי מדבר', ובכל אחד מהם כשימות ויכלה הדבר נקרא בשם 'נבל', הצומח ייקרא 'עציץ נובל', הדומם 'נבלי חרס' והחי נבילה, על משקל זה נאמר שניבול פה הוא סופו של ה'מדבר' - האדם. כי אם אינו שומר פיו הרי זה נחשב כ... ל"ע.

באר הפרשה - פרשת בהעלותך

במדרש רבה פר' ראה (פרשה ד) 'הסייף והספר ירדו כרוכים מן השמים, אמר להן אם תעשו מה שכתוב בספר הזה אתם ניצולים מן הסייף הזה, ואם לא תעשו, אתם נהרגים בסייף הזה', וכוונתם בזה כי אינו דומה פורק עול לימוד התורה לעובר שאר עבירות, כי בשאר עבירות העונש מעותד ליום מועד כי יבוקר פנקסו, אבל ביטול תורה אינו כן אלא עונשו כרוך בעקבו בשני דליים מים כשזה עולה זה יורד. ועל כן אמרו חז"ל (אבות ג ה) הפורק ממנו עול תורה נותנים עליו עול מלכות ועול דרך ארץ'. כי העוזב את דרכי התורה הרי הוא נכנס מיד לעול מלכות ופורענות באה עליו, נמצא שעצם חטא עזיבת התורה היא עצמה פורענות כי הם כרוכים זה בזה. על כן באותה שעה שעזבו וברחו ממתן התורה, מיד ראה משה רבינו כי שעבוד עול מלכויות מתוח כנגדם, פתח בתפילתו ואמר - 'קומה ה' ויפוצו אויביך וינוסו משנאיך מפניך, ולא ישלמו בבניך'.

ולעומת זאת כמה גדול כוחה של תורה וחכיבות לומדיה, וכדכתיב בפרשתן (ח יח-יט) 'ואקח את הלויים תחת כל בכור בכני ישראל, ואתנה וכו' מתוך בני ישראל לעבוד את עבודת בני ישראל באוהל מועד ולכפר על בני ישראל ולא יהיה בכני ישראל נגף בגשת בני ישראל אל הקודש', וברש"י, 'חמשה פעמים נאמר בני ישראל במקרא זה, להודיע חיבתן שנכפלו אזכרותיהן במקרא אחד כמניין חמשה חומשי תורה'. וביאר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (עי' שפ"א תרל"ו ד"ה בשם), שכאשר נבחרו הלוויים לעבודה חלשה דעתם של ישראל שאינם ראויים לעבודה, על כן הודיע חיבתן שעדיין בידם לזכות לתורה, כי כתר תורה מונח הוא וכל הרוצה ליקח יבוא ויקח (יומא עב:), ולכך כפל שמותם

מדרשי חז"ל שהיה זה 'כתינוק הבורח מבית הספר', וכלומר שנסעו מהר סיני משום שחששו שמא יוסיף הקב"ה לתת להם תורה ומצוות.

ועל פי זה פירש ה'כלי יקר' את האמור כאן בזה"ל, לפי שכתוב במגילת סתרים 'אם תעזבני יום יומיים אעזבך' (ספרי עקב יא כב), משל לשנים שהולכין זה מזה, זה הולך מיל למזרח וזה למערב, נמצא שהם רחוקים זה מזה ב' מילין (אעפ"י שכ"א הלך רק מיל אחד), כך אמר הכתוב כי המה נסעו מאחרי ה' ונזורו אהור דרך ג' ימים מן השכינה, ולעומת זה גם ארון ברית ה' נוסע לפנייהם להתרחק מהם דרך ג' ימים, נמצא ריחוק דרך ו' ימים ביניהם כדי לתור להם מנוחה מן המצות אשר מאסו בהם, עכ"ל. והרבה יש להתעורר בהתחזקות ב'קביעות עיתים לתורה', ללמוד חק תלמודו בכל יום ממש^ל, ושלא יעבור עליו אפילו יום אחד ח"ו לבטלה, בכדי שלא יהא בכלל 'אם תעזבני יום יומיים אעזבך'.

והנה אמרו חז"ל (שבת קטז. הובא ברש"י פסוק לה) כי פרשת ויהי בנסוע הארון הרי הוא ספר בפני עצמו, והוא נבדל בנונין הפוכין בתחילתו ואחריתו - להבדיל בין פורענות לפורענות, ובתוס' (שם) ביארו שפורענות הב' הוא פרשת 'ויהי העם כמתאוננים', ונאמר מיד 'ותצא אש'. והפורענות הא' היא מה שנאמר 'ויסעו מהר ה'', וכמדרש חז"ל 'כתינוק הבורח מבית הספר'.

ולבאזרה צריך ביאור, דבשלמא בפרשת המתאוננים אכן נאמר 'פורענות' - ותצא אש. אבל איזה 'פורענות' היא במה שהם ברחו מבית מקום לימודם, שאין זה אלא עוון אבל לא פורענות.

ומבאר ה'חתם סופר' זי"ע (ספר הויכחון מכת"ק בדרוש לו' אב עמ' נא) באופן נורא וז"ל. 'כי הנה איתא

לא. מיקירי קרתא דשופריא ומנקיי הדעת שבה היה הגה"צ רבי זלמן בריזל זצ"ל, ביום מן הימים הוצרך ר' זלמן להיכנס אצל הרה"ק ה'אמרי חיים' מויז'ניץ זי"ע ונקבע לו לשעת בוקר מוקדמת, ולכן הקדים ר' זלמן והגיע לבני ברק בלילה שלפני היום, והשתכן אצל בנו ר' נטע. והנה מנהגו של אותו חסיד היה לשכב במיטתו בין השעות 11 בלילה עד 2 לפנות בוקר, ותיכף היה מתעורר לעבודת הבורא. באותו לילה לא הספיק רבי זלמן להשלים כל שיעוריו בתורה, ועל כן נשאר ללמוד לגמור חוק לימודו, הפציר בו רבי נטע שילך לישון וכבר ישלים את לימודיו למחר... אך ר' זלמן לא זע כלל לשמע דבריו אלא המשיך בלימודו, אך בנו שדאג לו המשיך ואמר לו, אולי תמשיך מחר... אולי תשלים למחרת את חוק לימודך... הלא מאוחר כעת... משראה שאינו נענה לאחר כל ההפצרות המרובות, פנה ר' נטע אל מטבח ביתו וישב לסעוד את לבו בסעודת הערב. אדהכי והכי סיים ר' זלמן את לימודיו, ובעברו ליד המטבח הבחין בבנו האוכל לשובע, פנה אליו ואמר לו... די לך נטע בני, אולי תשלים למחרת...

רבא יום השביעי שבת היה, שישראל אוכלין ושותין מתחילין בדברי תורה ובדברי תשבחות'.

כמניין חמשה חומשי תורה לרמוז על כח התורה אשר עדיין הוא בידם לב.

נפלאים המה דברי התוספות במסכת סנהדרין (לז: ד"ה מכנף) בזה"ל, כתוב ב'תשובת הגאונים', אומרים קדושה ביום השבת [עיי"ש], דכתיב (ישעיה ו ב) גבי חיות 'שש כנפים לאחד', וכל כנף הוא אומר שירה אחת ביום בששת ימי החול, וכשיגיע שבת אומרים החיות לפני המקום, רבש"ע אין לנו עוד כנף, והקב"ה משיב להם, יש לי עוד כנף אחד שאומר לפני שירה, שנאמר (שם כד טז) "מכנף הארץ זמירות שמענו", אלו ישראל שאומרים לפנינו שירה בעולם הזה. עכ"ל.

ישמחו במלכותך שומרי שבת - השיר והשבה ביום שב"ק בפרשתן (י י), 'וביום שמחתכם', איתא ב'ספרי' (יש) 'וביום שמחתכם - אלו השבתות', והיינו שאף ש'שמחה' היא מעיקרי עבודת ה' גם בכל ימות השבוע, ומקרא מלא דיבר הכתוב (תהילים ק ב) 'עבדו את ה' בשמחה', אך מצוה יתירה יש בה בשבת, וכלשון הפייטין (בומר כל מקדש) 'ביום השבת קודש שישו ושמחו כמקבלי מתן נחליאל'.

ואמר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע, דאף שלאנשים בערכנו אין שמץ של השגה מאי נינהו מלאכי השרת וחיות הקודש, וכל שכן שאיננו מבינים מה הם הכנפיים של המלאכים, אולם זאת גילו לנו חכמינו זכרונם לברכה, שביום השב"ק אנו עושים בהבל פינו מה שמלאכים יכולים לעשות, והשיר והשבח שאנו משבחים למלך קל חי וקיים ביום השבת הוא כמו שירת המלאכים.

וכבר פירשו צדיקים (אגרא הכלה כי תבוא) במאמר הכתוב (דברים כח מז) 'תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל', שהנה האותיות ש'תחת' (כלומר אחרי) אותיות 'אשר' הנם 'שבת' (שכן לאחר א' באה ה', לאחר ש' ת', ולאחר ר' ש'), ולימד הכתוב שכל התוכחה היא על שלא עבד את ה' בשבתות בשמחה ובטוב לבב מרוב בליג.

עוד כתב הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (ויקרא תרמ"ח ד"ה במדרש) משמו של הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע, וז"ל, ושמעתי מפי מו"ז ז"ל מה ענין שירה בכנף לחיות

מעיקרי עבודת ה' בשמחה בשב"ק הוא בריבוי זמירות שירות ותשבחות, וכמנהג ישראל קדושים, וכבר מצינו יסוד נאמן וקדום בדברי הגמ' (מגילה יב:) 'אמר

לב. איתא במשנה (יומא פג.) מי שנשכו כלב שוטה אין מאכילין אותו מחצר כבד שלו, וביאר הרמב"ם בפירוש המשניות שאף שאין דבר העומד בפני פיקוח נפש, אך 'אין עוברין על המצוות אלא ברפואה בלבד ר"ל בדברים המרפאים בטבע' וכו', אבל האכלתו מ'חצר כבד' של הכלב אין זה רפואה טבעית אלא בדרך סגולה, וביאר ה'כלי חמדה' שעד שאתה משתמש בסגולה בדבר איסור עדיף להשתמש בתורה שאין סגולה כמותה וכמו שנאמר (שמות יט ה) 'והייתם לי סגולה מכל העמים'.

וכבר היה מעשה באחד שנזקק לרפואה ונכנס אל הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע וביקש 'סגולה' למכתו, נענה לו השפת אמת שאין דרכו בכך לחלק סגולות, אך הלה במר נפשו התעקש והעיז פניו ואמר איני זו מכאן עד שיתן לי הרבי סגולה, השיב לו השפ"א, סגולה הינך רוצה, עסוק בתורה שנאמר בה 'והייתם לי סגולה'.

לג. מעשה באחד מאנשי הרה"ק רבי בונם מפשיסחא זי"ע אשר היה 'עצבן' (יהודי השרוי בעצבות ל"ע) שרצה לבוא אל הרה"ק ולשבות אצלו בשב"ק, ומן השמים סיבבו שלא עלה בידו להגיע עד 'פשיסחא' רק במוצש"ק. בבואו אל הקודש אמר לו הרבי ר' בונם, הנה יום השבת קודש מופלג הוא במידת הכנסת אורחים, וכשבא אצלו אורח טוב, יתן לו ויכבד אותו כפי ערכו. דהיינו אם חל ר"ח בשבת או חנוכה בשבת יכבד אותו קצת, דהיינו ב'קריאת מפטיר ובמוספים' של ר"ח. אם חל יו"ט בשבת יכבד אותו יותר, ויתן לו את כל הקריאה ואת כל התפלה של יו"ט, ואם חל יוה"כ בשבת אז יכבד אותו יותר ויותר, שיתן לו את המאכל - שאסור לאכול ביוה"כ שחל בשבת, ויבטל שבת א"ע כנגד יוה"כ. אך אם חל ט' באב בשבת, הרי הוא נדחה לאחר השבת, והשבת אינו מכבד אותו כלום, כי הש"ק אומר באורחים כאלו אין רצוני היום, רק יבואו לאחר השבת... ורמז היה בדבריו על 'עצבן' זה שנדחה מלהיות אורחו עד לאחר השבת (הובא בשיח שרפי קודש החדש, שבת כד).

באר הפרשה - פרשת בהעלותך

הקודש, רק שע"י השירה מתעלין כמו העוף (שמנביה) ויהא רעוא שבקרוב ממש יקויים בנו האמור בפרשתן עוף לגבהי מרומים) בכנפיו, וכן כתב האריז"ל שכל עלייה על ידי שירה לך. עכ"ל לה.

ולא יהיה בבני ישראל נגף' לו, 'כי ה' דבר טוב על ישראל' לו, ושמחת עולם על ראשינו, במהרה בימינו אמן.

לד. ומן העניין להביא מה שכתב 'החינוך' (מצוה שפד) בטעם המצווה האמורה בפרשתן לתקוע בחצוצרות בעת מלחמה וביום שמחתכם ומועדיכם, וז"ל, שהאדם מהיותו בעל חומר צריך התעוררות גדול אל הדברים, כי הטבע (של האדם) שמבלי מעיר יעמוד כישן, ואין דבר יעוררהו כמו קולות הניגון.

לה. ומקום איתנו לעורר על זכות וחובת האבות להשריש אש קודש וחמימות בצאצאיהם בעת סעודות השבת על ידי הזמירות וסיפורי צדיקים, ובזה יכנס לליבם נועם עבודת ה' ואהבתו ית', עד שגם כי יזקין לא יסור ממנה. ואם אמר הרה"צ רבי אליהו ראטה זצ"ל בשם הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע כי דף גמרא בשבת שווה בערכו לחמש מאות דפי גמרא בימות החול, וכן פרק תהילים אחד בשבת שקול כנגד חמש מאות פרקי תהילים בימות השבוע (הובא בספר איש חסיד היה עמי' שג), הרי על דרך זה גם שעה אחת של שירות ותשבחות בשב"ק ביחד עם הבנים שקול לעניין התועלת שבו לחמש מאות שעות בימות החול...

ושמע נא למה שכתב המהרי"ט (בנו של המבי"ט) בספרו 'צפנת פענח' (דברים כב ו) וז"ל, ציפור זה אינו מצוי אצל בני אדם אלא מצד ההכרח, בשעה שעוסק ביישוב העולם ובקיום המין, כי לצורך עצמה בהרים ופגאיות ובמדברות מצאה ביתה, אבל לגדל בניה צריכה לבוא אל היישוב. והקב"ה הטביע בה שאע"פ שהיא מתרחקת מאוד מרשתות ומכמורות בני אדם וכשיתקרבו אליה תגביה עוף וכו', עכשיו לצורך בניה יושבת וכורעת עליהם, ואף אם יתקרבו אליה בני אדם יושבת ודוממת ומוסרת עצמה למיתה לקיים מצות בוראה, כי כן הטביע בה יתברך. עכ"ל. ומעתה, אם ציפור מוכן למסור נפשו עבור בניו, קל וחומר בן בנו של קל וחומר עד כמה אנו כבני אדם מחוייבים למסור נפשנו עבור בנינו, ואף אם קשה הדבר - ימסור עצמו ברוב רחמנותו על בניו. [ועד"ז גם בשאר העניינים, ובפרט לעניין הכלים המאריים, שגם אם 'קשה' לו מאוד להתנתק מהם רח"ל, או שנדמה לו כי זקוק הוא להם ביותר, הרי יפתח את ליבו לרחם על בניו לבל ירדו לבאר שחת ויסגור את המכשיר...].

וכמה יקר ונכבד בעיני ה' זה האיש המחנך את בניו לתורה וליראת שמים, שהנה סיפר הרה"צ רבי אליהו ראטה זצ"ל, שפעם אמר לו הרה"ק רבי שלומ'קה זי"ע שכל המלמדים צריכים לדעת שהם מתעסקים במלאכת הקודש, ואין הכוונה דווקא לאותם המלמדים גמרא לילדים גדולים, אלא אפילו אלו המלמדים ילדים רכים בשנים ב'כיתות גן'.. וכן על זה הדרך גם ל'בית יעקב אלו הנשים', שכל המחנכות ואפילו לילדות קטנות, צריכות לדעת גודל תפקידן שהן מתעסקות במלאכת הקודש. והוסיף לומר, שכשם שמצינו לגבי יהושע בן נון, שנאמר (כו יח) 'זיאמר ה' אל משה קח לך את יהושע בן נון איש אשר רוח בו', ולכאורה מה שייך לקחת בן אדם, ופירש רש"י 'קחנו בדברים, אשריך שזכית להנהיג בניו של מקום', כך אומרים מן השמים בכל יום לכל מחנך ומחנך, אשריך שזכית להתעסק במלאכת הקודש, ולא עוד אלא שיש מחנכים שזוכים ונאמר להם פעמיים ביום... ובוודאי, מי יעמוד בסוד קדושים לפרש דברי חכמים וחידותם, אך אפשר שהכוונה למחנך שצריך חיזוק ביותר מחמת הקשיים שעברו עליו באותו יום). אף אנן נעני ונאמר, שאין הדברים אמורים רק לגבי מלמדים, אלא כל אב לבנים אף הוא זוכה ל'בית קול' זו אשריך שזכית להתעסק במלאכת הקודש, שהרי אף הוא מחנך את בניו, אך זאת בתנאי קודם למעשה שאכן נוהג כראוי ומחנך אותם, ולא כשמתרשל בחובתו הקדושה ח"ו.

לו. הנה כתיב בפרשתן (ח ט) 'ולא יהיה בבני ישראל נגף בגשת בני ישראל אל הקודש', וברש"י, 'שלא יצטרכו לגשת אל הקודש'. דבר נחמד הביא הרה"ק ה'אמרי נועם' זי"ע (אות י) לפרש בדרך צחות, ע"פ המסופר על גביר אדיר אשר היה בריא ושלם בגופו ובממונו, ואף נתברך בבנים כשתילי זיתים, פעם אחת ניצב האיש לפני הרה"ק המגיד מקאזניץ זי"ע וביקש את ברכתו, שאלו 'המגיד' הרי לא חסרת מאומה ומדוע באת אלי, השיב הגביר, על הא גופא באתי לבקש את ברכת הרבי, שלעולם לא אצטרך לבוא אליו... עפ"ז ביאר ה'אמרי נועם' בלישנא דקרא, כי 'הקודש' מרמז על הצדיק, והכי קאמר 'ולא יהיה בבני ישראל נגף בגשת בני ישראל אל הקודש', שלא יצטרכו לגשת אל הצדיק מחמת נגף ח"ו וכדומה ושאר חסרון, אלא רק לזאת ילכו אל הצדיק לבקש ממנו שיפעל בתפלותיו שלא יצטרכו לגשת אל הקודש... ולעולם לא יחסר להם מאומה, אכ"ר.

לז. ידוע שהרה"ק מלעכאוויטש זי"ע אמר פעם בחזרו מבית הטבילה בערב שבת קודש פרשת בהעלותך, לעת כזאת היה עלינו לשורר ולזמר בתופים ומחולות, כי בפרשה זו כתיב (י כט) 'כי ה' דיבר טוב על ישראל'.

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת בהעלותך תש"פ

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאת.

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו את משמרת ה' שמרו על פי ה' ביד משה: (ט, כג)

יש להבין את האריכות הגדולה באמרו שהיה לפעמים שהענן על המשכן "ימים רבים" ו"ימים מספר" ו"מערב עד בוקר" או "מימם עד לילה", "ימים או חודש" וכו', וכי מה האריכות בזה הרי היה די באמרו שבכל עת שהענן על המשכן חנו, ובהעלותו נסעו.

עוד יש להבין הסדר הפסוקים, שמתחיל עם "ימים מספר" ועובר אל "ערב עד בוקר" ושוב "ימים או חודש".

גם ההדגשה "על פי ה' יסעו וכו' שחוזר פעמיים על זה הן בפסוק יח והן בפסוק כג ומוזכר בין הפסוקים שוב.

ונקדים את פירושו הנפלא של הגר"ח שמואלביץ זצ"ל על דברי הגמ' שבת (לא, ב) "סותר על מנת לבנות במקומו - הוא סותר. על מנת לבנות שלא במקומו - לא הוא סותר. אמר ליה רבה: מכדי, כל מלאכות ילפינן להו ממשכן, והתם סותר על מנת לבנות שלא במקומו הוא! אמר ליה: שאני התם כיון דכתיב "על פי ה' יחנו" כסותר על מנת לבנות במקומו דמי".

וביאר הגר"ח שמואלביץ את דברי הגמ', שהנה אדם הנוסע ממקום למקום באם נשאלהו היכן עבר ימנה אחת לאחת את כל דרכו ואת המקומות שבהם עבר. לא כן הוא אצל תינוק הנמצא בחיק אמו שכשאמו עוברת ממקום למקום הוא לא עובר במקום זה ובמקום זה אלא נמצא באותו מקום - בחיק אמו - מתחילת הנסיעה עד גמירא. כן היו אף בני"ב באותה שעה באותו מקום של "עפ"י ה' יחנו". ע"כ. ובאמת שהוא פסוק מפורש: (דברים א, לא) "ובמדבר אשר ראית אשר נשאך ה' אלקיך כאשר ישא איש את בנו בכל הדרך אשר הלכתם עד באכם עד המקום הזה".

הנה, באם נתבונן במה שעברו בני ישראל במסגרת מ"ב המסעות יתגלה לנו דרגתם העצומה. ונצייר לעצמנו קורות מסעם, שהנה עלה הענן מעל המשכן וזהו אות וסימן לתחילת מסעם, והאב וכל בני המשפחה אורזים במהירות את כל כבודם ורכושם הרב (שהרי עלו עם רכוש רב ממצרים), ונסעו עד אשר הגיעו לחנייתם. הגיעו למקום החדש ו"התמקמו", ו"פרקו את החבילות", כל דבר על מקומו, דירת השינה, המגורים, ולהקצות ולהכין מקום לבהמות וכו' וכו'.

אחרי עבודה מרובה, הכל בא על מקומו בשלום, ואולי אפי' לא הספיקו ליתן תנומה לעפעפיהם, "ויש אשר יהיה הענן מערב עד בקר ונעלה הענן בבקר ונסעו" נוסעים! שוב, לארוז את החבילות הכל מחדש, ונוסעים עד לחניה הבאה.

בחניה זו, כבר היה אבי המשפחה חכם יותר. "לא מפרקים שום חבילה", "יושנים על הארגזים", שכן חבל לעבוד פעמיים...

עובר לילה, עובר יום, ועוד לילה ושוב יום הוא מתחיל להישר... "לפרק רק מה שצריך דחוף" מכריז הוא לכל בני המשפחה לאחר כמה ימים. "או ימים או חדש או ימים בהאריך הענן על המשכן לשכן עליו יחנו בני ישראל ולא יסעו ובהעלתו יסעו". פעם חודש ופעם יומיים, פעם יום ופעם לילה אחד.

עליהם התנבא הנביא ירמיה: "כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולתיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה".

הא למה הדבר דומה? בהמה שהרועה מוליכה ממקום למקום, וכי יש בדעתה חשבונות להבין את מטרת הרועה? וכי היא חושבת אם הדבר לטובתה או לרעתה? הרי היא הולכת אחרי הרועה בלא שום מחשבה לכאן או לכאן. כן היו בני ישראל באותה שעה, כגמול עלי אמו, ששם

ואמרת אליו בהעלתך את הנרת אל מול פני המנורה (ח, ב)

כתב רבי משה פינשטיין זצוק"ל בספרו דרש משה, תוכחת חיים למחנכים ומלמדים וראשי הישיבות והורי הילדים שיש לפעמים בעיה עם הילדים שיש בהם ג' דרגות בכלליות, עידית בינונית וזיבורית, המלמד אינו יודע למי לדבר, אם ידבר לעידית יחלשו הזיבורית, ואם ידבר עם הזיבורית ישתעממו העידית, והרי יש סדר קבוע בתלמוד תורה עם כל התלמידים ביחד, וכן אבא בשלחן שבת ויש שם כמה מדרגות של ילדים, האם יש כאן מטה של סדום שמי שהוא קצר ימשכו אותו כמדת המטה, ומי שהוא מדי הארוך קוצצים קצוותיו? וב"ה בימינו אכשור דרא ויש סיוע פרטי למי שצריך, אך בדרך כלל צריכים ישועה ופתרון לבעיה הזאת. וכתב רבי משה שחינוך בני ישראל נמשל להדלקת המנורה בדברי חז"ל, ורש"י פי' שני פירושים על בהעלתך, א. עד שתהא הלהב עולה מאליה. ב. שהמדליק יעלה על המדרגות למעלה. וכתב השפתי חכמים איך לומדים שני לימודים מפסוק אחד. ותי' המזרחי דשקולים הם ויבואו שניהם, כיון ששני הדרשות שווים דורשים שניהם. וביאר רבי משה, באמת היה הכהן יכול להדליק את המנורה מלמטה ולסמוך שמסתמא נדלק הנר, שהרי יש כאן שמן ופתילה, ועתה עומד מלמטה עם הנר כמה רגעים ונוגע בנר הדולק בפתילה, ע"פ כללי יו"ד סי' ק"י יכול להמשיך ולסמוך על החזקה שמסתמא נדלקו הנרות. אך דרשינן שאסור לו לסמוך על החזקה אלא לעלות על המדרגות ולהיות בטוח בעיניו שכל אחד מהנרות נדלק. זהו תוכחת חיים למחנכים, אתה יכול להדליק כשאתה עומד בארץ, ואז בכלליות הבינו הילדים את הגמרא שהרי הסברתי מאד יפה את הסוגיה, מה לי להתאמץ לראות על כל נר במיוחד לבדוק אם הוא הבין בפרטיות או לא, שמא אין זה מצד חיובי ומעמדי כאן כמחנך. לכן מלמדים אותנו שצריך לעלות על ג' מדרגות לבדוק בעיניו אם כל אחד מבין לפי כשרונותיו.

עוד צריך המחנך לבדוק שתהא שלהבת עולה מאליה, לא ברגע הראשון שנדלק לעזוב אותו, אלא לעמוד סמוך לכל תלמיד ותלמיד להעביר לו דעת תורה שיהיה עומד חזק, גם כשהרוחות ינשבו מכל צד, ישאר מאיר בתקיפות האורה. עוד הוסיף רבי משה 'מלמד שבחו של אהרן שלא שינה' אע"פ שהיה לו אומדנא חזקה שכבר הבינו התלמידים, לא עזב את הנר כל זמן שלא ראה ממש בחוש שכל תלמיד ותלמיד השיג את הלימוד בתכלית השלימות. וזהו ענין שצריך לתקן במערכת החינוך הכללי, שלא לאבד ההשגחה על הפרט. כי בימים הקדמונים היו ההורים לוקחים מלמדים לבניהם בפרטיות, המלמד לא היה לומד פעם אחת עם כל עשרת הילדים, אלא לומד עם כל אחד בפרטיות. אך בימינו זה חזר כבזמן הבית שיש עשרות ילדים בכיתה, יחד עם זאת צריך להזהר ולהשמר שלא יזק הפרט מזה, אלא לעמוד מלמעלה ולשמור על כל נר שידלוק יפה. אם המלמד נכנס לכיתה ומדבר רק לבודדים המוכשרים, הרי לא עשה מלאכתו, כי אלו המוכשרים אין צריכים חידוד וישיבה, תקנת רבי יהושע בן גמלא היה בשביל הנכשלים ולא בשביל המוכשרים, כמ"ש בגמ' להדיא. ולכן עבודת המלמד שלא לסמוך על האומדנא, אלא לבדוק בפרטיות כל נפש ונפש אם הוא מאיר כראוי. ושיהיה הלהב עולה מאליה, שיהיה הפתילה מחובר מאד לאש שתדלוק בו יפה. כך יזכו התלמידים להתחנך כראוי כתקנת יהושע בן גמלא. שלא יצא אחד מן השורה. וכן המוכשרים לא ינזקו מזה, שאם יש לו זמן פנוי להוסיף לו לימודים נוספים, וב"ה אכשור דרא כל המוסדות מכניסים בזה כחות רבים שהפרט לא ינזק מהכלל.

(הגרמ"י רייזמאן שליט"א)

ושמוהו על שכמם. זה הסוף של מי שמתפעל ממה שאומרים לו...
(דרך שיחה)

וירד ה' בעמוד ענן ויעמד פתח האהל ויקרא אהרן ומרים ויצאו שניהם: (יב, ה)

ברש"י: "ויצאו שניהם - ומפני מה משכן והפרידן ממשלה לפי שאומרים מקצת שבחו של אדם בפניו וכולו שלא בפניו וכן מצינו בנח שלא בפניו נאמר (בראשית ז) איש צדיק תמים ובפניו נאמר (שם) כי אותך ראיתי צדיק לפני. דבר אחר, שלא ישמע בניזפתו של אהרן."

אפשר לבאר הטעם למה הביא רש"י פירוש נוסף, שהטעם שלא אומרים כל שבחו של אדם בפניו הוא שלא יתגאה. אבל אצל משה רבינו שהעידה עליו התורה "עניו מכל האדם שעל פני האדמה" וודאי לא יבא לידי גיאות מכך, ומדוע א"כ משכן והפרידן ממשלה, לזה הביא טעם נוסף "שלא ישמע בניזפתו של אהרן". (פני יצחק)

וירץ הנער ויגד למשה ויאמר אלדד ומיידד מתנבאים במחנה (יא, כז)

כתב רש"י "ד"א תנם אל בית הכלא לפי שהיו מתנבאים משה מת ויהושע מכניס את ישראל לארץ".

פירש בזה הגאון ז"ל בדרך רמז את דברי הגמ' "מילה בסלע שתיקה בתרי", דהסיבה שלכן לא נכנס משה רבינו לארץ ישראל, היה מפני שלא דבר אל הסלע אלא הכהו, וזהו אמרו "מילה בסלע" שאם היה "מילה" בסלע דהיינו שמשא היה מדבר אל הסלע ולא מכהו "שתיקה בתרי" היו אלדד ומיידד שותקים מנבואתם שמשא מת ויהושע מכניס. (הגר"א)

מאוצרות המגידים

והעם לא נסע עד האסף מרים (יב, טו)

זה הכבוד חלק לה המקום בשביל שעה אחת שנתעכבה למשה כשהושלך ליאור, שנאמר 'ותתצב אחותו מרחוק' (רש"י)

שימת לב לכל פרט

כאן רואים עד כמה החשיבה התורה כל מעשה של יהודי, גם אם בעינינו הוא נראה קטן ולא כל כך חשוב.

ישנם דברים שאנו מסיחים את דעתנו מהם לא משום שהם מדי גדולים עבורנו, אלא עקב היותם קטנים מדי עבורנו. אנחנו אוהבים מצוות גדולות, רועשות. אך האמת היא שאין לשער ולתאר גם את ערכם של המעשים הקטנים ביותר!

כשם שאין דבר מדי גדול עבור השי"ת, באותה מידה גם אין דבר מדי קטן עבורו יתברך.

דוגמא מאוד פשוטה: הנה כאן, בבית המדרש בו אנו נמצאים, ניצב ארון הקודש, בצדו ישנו פס קטן קטן. וכי לא ניתן היה להסתדר בלעדיו? התשובה היא: פס זה מוסיף מעט כבוד לבית המדרש ומעט חן בתוך החיים שלנו, ולכן הקב"ה דאג שהוא יהיה כאן.

או דוגמא נוספת: ישנה עניבה עם פסים בצבע שחור ולבן. באמצעה ישנו פס אחד ירוק. מה הוא עושה שם? השי"ת הציבו שם. לשם מה? להוסיף חן. אין שום דבר שהוא מדי קטן עבור השי"ת. אם הפס הירוק יוסיף לנו חן - הקב"ה מטפל בו ודואג שייכלל בצבעי העניבה.

גם עלינו מוטל החיוב ללמוד מדרכי הנהגת הבורא, ולהבין עד כמה חשוב להתייחס לכל פרט, ונביא לכך כמה דוגמאות:

אמא נמצאת במטבח ומכינה את השבת. נכנס בנה הקטן ומבקש: "אמא, אני רוצה לשותות". אמא מכניסה מעט 'סירופ' לכוס ומוסיפה מים, אך אין לה כעת זמן לקחת כפית ולערבב.

נכון, הילד יסתדר גם אם כוס הפטל לא יהיה מעורבב כראוי. אמנם הוא לא יהיה כל כך מתוק, אבל לא נורא. האם זו מצוה לעשות את המשקה מעט יותר טעים? כן! ואם זו מצוה, יש לעשות זאת! זו לא מצוה מרעישת עולם, אבל זו מצוה!

בחורי ישיבה יושבים יחד בחדר האוכל, ועל השולחן מונח קנקן של תה. בחור אחד נוגע בקנקן, ואומר: "התה לא מספיק חם". חבירו היושב לידו הבין מתוך דבריו שהוא מעוניין בתה חם. הוא אמנם לא מת מצמא, כי אחרת היה שותה גם תה פושר, אבל בכל אופן הוא מעוניין כעת ליהנות מכוס תה חם.

אם כעת יקום החבור ויביא לו קנקן עם תה חם, וכי אחרי פטירתו ידברו על כך בלוויה שלו! לא! זוהי מצוה גדולה? לא, זו מצוה קטנה. אבל - אין לזלול גם במצוה קטנה כזו. כי כשם שאין קץ לפרטים הקטנים לכאורה שהקב"ה מטפל בהם למעננו, כך אין קץ לדברים שגם עלינו מוטל

את כל מבטחו באמו בלא ום נדנדו של מחשבה או טרוניא, וכמו שאמר נעים זמירות ישראל בתהילים (עח, נב) "ויסע כצאן עמו וינהגם כעדר במדבר".

בזה נבא לביאור הכתובים. האריך הכתוב לומר שהחניות היו לפעמים ארוכות ולפעמים קצרות, ובדייקא כתבם שלא כסדר ההדגיש נקודה זו שהיה בזה טורח כנ"ל ומדגיש לנו ש"על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו" שבנ"י לא הרהרו לרגע אחר הבורא ית"ש ח"ו "ומשמרת ד' שמרו על פי ה' ביד משה".

ויהי העם כמתאננים רע באזני ה'. (יא, א).

הנה לא מפורש בזה על מה התלוננו. ודברי חז"ל בזה ידועים. והנראה בדרך צחות, שכל מהותם של ה'מתלוננים' הוא שמלאים הם בטענות, ואין כלל נפקא מינה על מה ולמה, ויהיו הדברים איך שיהיו תמיד ימצאו על מה להתלונן, וכן הוא בכל דור ודור אנשים מלאים טענות בכל מצב, אוי להם אשר ימצאו על מה להתלונן בכל מצב ובכל זמן, ועל זה יצא הקצף מדוע אין אתם רואים הדברים בעין טובה, והסתיר הסיבה אשר התאוננו אז לאמור שאין הוא הטעם לתלונתם שהרי בכל מצב ימצאו על מה להתאונן. (טעם הצבי)

והאספסוף אשר בקרבו התאוו תאוה וישבו ויבכו גם בני ישראל ויאמרו מי יאכלנו בשר: זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם את הקשאים (יא, ד ה)

נ"ל לבאר ע"ד שאמרו [חולין פד]. כי ירחיב ה' גבולך, למדך תורה דרך ארץ שלא יאכל בשר רק בהרחבת גבול, כי אין בו צורך כ"כ, ועל הלחם יחיה האדם וא"א בלעדו. ונ"ל לכן נתן ה' המן בשפע ותדיר, כי הוא הלחם אשר נתן ה' להם לאכלה. אבל בשר אין בו צורך כ"כ ולא בא אלא לזמנים. וי"ל דהזמנים אלו שבתות ויו"ט, דמצוה לאכול בהם בשר, ובזמנים אלו נתן ה' בשר לעונג שבתות ולשמוח ביו"ט כראוי, וכולם שווים במצוה זו. אבל לחסידים שאוכלים לשם שמים להברות גופם לעבודת ה' מצוה להרבות במאכל להוסיף כח ואומץ לעבודת ה', ע"ד שאמרו [ביצה טז]. הלל שכל מעשיו לשם שמים וכו', ולכן נתן ה' להם שליו בכל יום ויום כנ"ל. ומעתה י"ל שזהו כונת הקרא, והאספסוף אשר בקרבו התאוו תאוה, וישבו ויבכו גם בני ישראל מי יאכלנו בשר, כי רצו לאכול בכל יום כמו אלו החסידים ואנשי מעשה שאכלו, אשר אכילתם היה לשם שמים. אבל הם בקשו אוכל למו כי התאוו לאכול ולמלאות בטנם. ואמרו זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים, כי במצרים אכלנו כל יום חנם בלא מצות, שהיה לנו לאכול די סיפוקינו שלא במקום מצוה. ועכשיו אין לנו לאכול רק ביום שיש מצוה לאכול בשר, ואתי שפיר וק"ל.

אומרת התורה: {יח} ואל העם תאמרו התקדשו למחר ואכלתם בשר כי בכיתם באזני ה' לאמור מי יאכלנו בשר כי טוב לנו במצרים ונתן ה' לכם בשר ואכלתם: {יט} לא יום אחד תאכלון ולא יומים ולא חמשה ימים ולא עשרה ימים ולא עשרים יום: {כ} עד חדש ימים עד אשר יצא מאפכם והיה לכם לזרא יען כי מאסתם את ה' אשר בקרבכם ותבכו לפניו לאמור למה זה יצאנו ממצרים.

כותב הרוקח - אם תחבר את כל המספרים שבפסוק, תקבל את כל הימים שחייבים לאכול בשר. דהיינו:

לא יום אחד - 1 תאכלון ולא יומים - 1=2+3 ולא חמשה ימים - 5+3=8 ולא עשרה ימים - 10=8+18 ולא עשרים יום - 18+20=38 {כ} עד חדש ימים - 38=30+68 ימים שחייבים לאכול בהם בשר.

דהיינו: 52 שבתות + 8 ימי סוכות + 7 ימי פסח + 2 ימי ר"ה + 1 יום שבועות = 70 תוריד מזה 1 יום מסוכות שיוצא בשבת, ועוד 1 יום מפסח שיוצא בשבת, ומכאן קיבלנו 68 ימים שבהם מחויבים לאכול בשר!

(ברוך שאמר)

האנכי הריתי את כל העם הזה אם אנכי ילדתיהו (יא, יב)

דיבר פעם הגר"ח קנייבסקי שליט"א שלא להתפעל מבקורת של בני"א, ואמר: אבא זצ"ל אמר לי על הפסוק תהלים (ק"ז ט"ז) "ויקנאו למשה במחנה לאהרן קדוש ה'". משה היה מופרש ומובדל ועלה לשמים - טענו עליו שצריך להיות במחנה, ואילו אהרן שהיה רודף שלום וכו' והיה במחנה - טענו עליו כי קדוש ה' צריך להיות מובדל ומופרש!

ישנה מליצה, וכמדומה שכתובה בקדמונים, פעם אחת הלכו אב ובנו, האב רכב על החמור והבן הלך רגלי. פגש אדם אחד את האב ואמר לו: ואיך לא תרחם על בנך? ירד מהחמור והעלה עליו את בנו. פגשו אדם שני ואמר לבן: וכי זה כיבוד אב? ועלו שניהם על החמור. פגשו אדם שלישי ואמר: וכי איך לא תרחם על החמור וירדו שניהם. פגעו ברביעי ואמר לו: שלשה חמורים הולכים ואין אחד רוכב על חבירו, סוף דבר היה שלקחו החמור

לעשותם. אם זו מצוה - עשה אותה. אם זהו חסד, גם אם זהו חסד קטן ביותר - אין להתחמק מעשייתו!

אין גבול למה שמחוייבים לעשות! תסלחו לי על המשל הבא: בעל היסוד ושורש העבודה' מספר על עצמו: כשהייתי הולך ברחוב וראה מישהו יורק ברחוב - לא הייתי עובר הלאה, אלא קודם הייתי משפשף את הידיקה ברגלי, כדי שאדם שיעבור אחרי לא ירגיש את אותה תחושת גועל שאני הרגשתי. זו אינה מצוה כ"כ גדולה, אבל זו מצוה!

רואים לפעמים אדם מר נפש. כל אחד מבין שבמצב כזה חיוך אחד מחבר עשוי לחולל אצלו מהפך בחיים, וזוהי מצוה גדולה לעשות זאת!

אך גם כאשר מדובר באדם בריא בנפשו, וחבירו מדבר אליו בצורה יפה - נכון, גם אם לא ידבר אליו יפה, הוא לא ישתגע ולא יזדקק לטיפול נפשי, אך זו מצוה! מצוה קטנה אמנם, אך אין לזלזל בערכה! לעולם לא ניתן לדעת מה כוחה של מילה טובה הנאמרת בשעה שיש לשומע צורך בה.

אספר לכם מעשה ששמעתי על ראש ישיבה אחד.

יום אחד הוא מקבל הזמנה לחתונה שתערך בשוויץ. להזמנה צורף כרטיס טיסה, ונכתבה עליה הבקשה: "אנא ממך, בא לחתונת בתי"! הוא ניסה להיזכר מיהו השולח, ואז נזכר שיהודי זה למד אתו בישיבת פוניבז' בצעירותו.

היה הדבר לפלא בעיניו: הרי הוא בקושי הכיר אותו. נכון, הם למדו יחד בישיבה, אך עד כדי כך שישלח לו הזמנה עם כרטיס טיסה?!

הוא התקשר אליו ושאל אותו: מה פתאום החלטת להזמין אותי להשתתף בשמחתך, ועוד להעניק לי כרטיס טיסה, הרי לא היה לנו כמעט קשר?

פתח אותו יהודי וסיפר: באותם ימים הוא הגיע לישיבת פוניבז' משוויץ כבחור צעיר, והיה לו קשה מאוד. הוא לא ראה הצלחה בלימודיו, וגם בחברה לא ראה את עצמו משתלב בצורה מניחה את הדעת. הוא היה ממש שבור, והחליט לחזור הביתה. אם היה חוזר הביתה, כנראה שהיה יוצא יהודי פשוט, יהודי כשר, אך ודאי לא תלמיד חכם.

היה זה באותו יום בו נתנו לו הוריו רשות לקנות לעצמו כרטיס טיסה ולשוב הביתה. הוא ישב בישיבה, והחליט שילך לקנות כרטיס.

והנה ניגש אליו אותו ראש ישיבה [שהיה אז בחור בגילון], וסידר לו את הצווארון. מעשה זה גרם לו לתחושה כה נפלאה: הנה למישהו איכפת ממני! ואם כך, החליט מיד, אינני חוזר הביתה!

ואכן הוא נשאר בישיבה, וברבות הימים נעשה ת"ח גדול. ושנים רבות אח"כ, כשחיתן את בתו, זכר עדיין את אותו בחור שסידר לו את הצווארון והזמינו ברוב כבוד להשתתף בשמחתו.

אי אפשר לדעת מה יכולה מילה טובה בזמן הנכון לעשות למישהו! גם המצוה הקטנה ביותר היא מצוה! חיוך, אמירת "בוקר טוב". גם אדם שלא צריך חיוך מעריך כשמחייכים אליו. וא"א לדעת מי צריך חיוך! אם יש לך רגע פנוי, תאמר פרק תהלים!

אין דבר קטן מדי עבור ה', ולא צריך להיות דבר קטן מדי גם עבור כל אחד ואחד מאתנו. (תפארת שמשון)

ויהי בנסע הארץ ויאמר משה קומה ה' ויפצו איביך וינסו משנאיך מפניך: ובנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל: (י, לה-לו)

כתב רש"י: ויהי בנסע הארץ - עשה לו סמנויות מלפניו ומלאחוריו לומר שאין זה מקומו ולמה נכתב כאן כדי להפסיק בין פורעניות לפורעניות וכו' כדאיתא בכל כתבי הקדש (שבת קטז):

ומה הם הפורענויות? הפורענות הראשונה, כתב הרמב"ן: "אבל ענין המדרש הזה מצאו אותו באגדה, שנסעו מהר סיני בשמחה כתינוק הבורח מבית הספר, אמרו שמא ירבה ויתן לנו מצות, וזהו ויסעו מהר ה', שהיה מחשבתם להסיע עצמן משם מפני שהוא הר ה', וזהו פורענות ראשונה וכו'".

הפורענות השנייה, זהו ה"מתאוננים", וכתב הרמב"ן "והנכון בעיני, כי כאשר נתרחקו מהר סיני שהיה קרוב לישוב ובאו בתוך המדבר הגדול והנורא במסע הראשון היו מצטערים בעצמם לאמר מה נעשה, ואיך נחיה במדבר הזה, ומה נאכל ומה נשתה, ואיך נסבול העמל והעינוי ומתי נצא ממנו, מלשון מה יתאונן אדם חי גבר על חטאיו (איכה ג ט), שהוא לשון כואב ומצטער על עצמו, וכו'".

יש להבין מדוע הפסיק הפורענויות דייקא עם פרשת 'ויהי בנסוע' ומה הם הנוני"ם ההפוכים מצידי הפרשה?

ונמשיל הדבר לראובן שנצרך להגיע למקום רחוק, אשר הדרך איליו מפותלת וסבוכה, והוא לא הכיר את הדרך כלל, המתין לעת מצא,

וכאשר סיפר לו רעהו שמעון שנוסע הוא לאותו מקום ביקש ממנו ראובן הלז שרוצה ליסוע אחריו ברכבו, ונתן שמעון את הסכמתו לכך. במהלך הנסיעה הארוכה הבחין ראובן באחד שמצפה בתחנה והשיב על שאלתו שרוצה להגיע גם הוא לאותו ישוב המרוחק, ועלה על רכבו של ראובן. במהלך הנסיעה התחיל לרטון הנוסע "מדוע נוסע הנך אחר הרכב שלפנינו ואיך עובר אותו לנסוע לפניו?" ראובן לא ענהו דבר, ואותו נוסע רטן וכבר ממש כעס ולא הבין "כבר יכלת לעבור אותו לפני שעה ושעתיים!?!".

כמובן שלא ידע שדוקא הרכב שלפניו הוא המורה את דרכם ובזכותו אינם טועים בדרך המפותלת.

הנמשל לעניינינו: התורה הקדושה וכל תרי"ג המצוות הר הם כאבוקה המאירה את דרכינו, ומבלעדם לא ידע האדם את המעשה אשר יעשה אם ישר הוא ואם לאו, בזוהר הק' קורא לתרי"ג מצוות "תרי"ג עיטין" - עצות.

כאשר בני ישראל שמחו על נסיעתם מסיני - כדברי הרמב"ן - שלא יתווספו להם עוד מצוות, באה התורה ומוכיחה אותם ראו נא "בנסוע הארון" - היא התורה הק' המונחת בארון - ראו נא שהיא המוליכה אותנו ומאירה לנו את הדרך בה נלך. ומה מקום יש לשמוח בכיכול המצוות המה לטורח ולמשא? הרי הם ממש כאותו נוסע שרטן על ראובן הנ"ל ולא ידע שההיפך הגמור הוא האמת שרק בזכותו אינו טועה בדרכו.

בגמ' ברכות איתא שב'אשרי' לא מופיע האות נו"ן מפני שמרמז על נפילה. עיי"ש. והנה כאן שהתייחסותם למצוות היתה ממש להיפך מן האמת כנ"ל נרמז להם בזה הנו"ן - נפילה - ההפוך. שהפכו את תכלית התורה והמצוות לגמרי.

ומדוע הביא הפסוק השני "ובנחה יאמר וגו'?"

שהנה חטאם היה - כדברי הרמב"ן הנ"ל - שדאגו ונתיראו מה יהא בדרכם ומהיכן יאכלו וכו'.

ובזה הוכיחם משה בב' דברים: א. "ובנחה יאמר שובה ה'" וכתב רש"י "שובה ה' - מנחם תרגמו לשון מרגוע וכן (ישעיה ל) בשובה נחת תושעון".

והנה בכך מה מקום יש לדאגה? כל הנהגתם היא בשובה ונחת.

וביותר, שהרי היו שם כל כלל ישראל, ובמצב כזה ישנה השראת השכינה בגילוי ממש, ההפך הגמור מ"הסתר פנים" וזהו אומרו "רבבות אלפי ישראל" - וכתב רש"י - "מגיד שאין השכינה שורה בישראל פחותים משני אלפים ושתי רבבות". ומה מקום יש לדאגה מהמדבר ומכל עתידם?

(ציוני תורה)

"ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו אמר רבי אלעזר רבי שמעון מזון אלפים שנה היה מן יורד בכל יום דכתיב דבר יום ביומו ולהלן הוא אומר כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול אם כן למה היה יורד בכל יום והמותר וחם השמש ונמס מפני משאוי הדרך. דבר אחר שהיו אוכלין אותו חם ולא צונן. דבר אחר שהיה ישראל נושאים עיניהן בכל יום לאביהן שבשמים" (ילקוט שמעוני בשלח)

פעם נסעתי במונית עם רבי עזרא ברזל זצ"ל, וודאי שמעתם מי הוא היה רבי עזרא ברזל!

הרב ברזל זצ"ל פנה לנהג באומרו "אתם נהגי המוניות, צריכים להיות הגדולים ביותר בבטחון בה', כי אין לכם עבודה מסודרת. כל מי שרק מגביה את היד לסדר את מגבעתו אתם חושבים כי הגביה יד לעצור מונית, כל כך אתם מצפים ותלויים בחסדי אחרים, ממילא, קל לכם לתלות עיניכם למרום ולזכות לבטחון בה'... ומי כמוכם, רואים בסופו של דבר כיצד מגיעה פרנסתכם...

מעשה באדם שהלך ברחוב בוורשא והבחין ביהודי ישיש העומד ליד מכולת פרטית, וקורא בקול: "בייגלאך! בייגלאך!".

הוא היה סקרן לראות כיצד מתנהלת המכירה, כמה קונים ומה הם מספר הרוכשים, והוא ראה כי פעם ברבע שעה בערך, נעצר אדם להושיט יד ולקנות בייגלע (ארבע-בשעה, שמונה בשעתיים, לפעמים יותר או פחות) בשעת המכיר שקט המוכר לא קורא "בייגלאך!" וכאשר הקונה עוזב את המקום הרוכל ממשיך לקרוא בקול "בייגלאך!" ללא הפוגה.

אותו יהודי ריחם עליו "כמה אפשר לצעוק, רחמנות" הררה, עלה במוחו רעיון. ניגש למוכר הבייגלאך ושאל: "ר' יהודי, כמה כסף הנך מרויח ליום המקסימום שאתה יכול להרויח?"

"חמשה רובל".

"אתה יודע מה, בא נעשה עסק, אני אתן לך מידי ערב חמשה רובל ובאותן שעות שעמדת עד היום בשמש ברחובה של עיר, תשב בבית המדרש הגדול ותגיד מידי יום את כל ספר התהילים עם כוונה בכל שם ושם..."

הישיש הסכים "בסדר, אני מסכים, תודה רבה".

הם התחילה במימוש העסקה. ועמדו בדיבורם. הזקן אמר תהלים וההוא שילם את הרובלים שהבטיח.

חלפו שבועיים והישיש ביקש כי מעוניין לחזור בו מהעסקה. "מה קרה, האם אתה רוצה לצעוק ברחוב, וכי לא יותר טוב לך לשבת בבית המדרש?!"

הזקן מיאן לנמק מדוע "בבית הרב אסביר, בוא ונשאל יחד את הרב".

הם התביישו ונכנסו לבית הרב בכבוד ראש, שם הישיש נמק את החלטתו: כבוד רבנו, הנה היהודי היקר שעומד כאן לצדי, הבטיח לי חמישה רובל ליום, והוא ריחם עלי, יישר כח לו. אך כחלוף תקופה קצרה, התיישבתי בדעתי ונוכחתי כי הדבר מזיק לי. עד היום כאשר עמדתי ברחוב התפללתי בפה מלא להקב"ה "תשיג לי קונה", צעקתי בייגלאך, וכאשר ב"ה לאחר עשרים דקות הגיע קונה הייתי מודה להקב"ה ששלח לי קונה שהחליט משום מה לרכוש בייגלע, אם היו מגיעים שני קונים יחד הייתי מודה בכפליים. הם עזבו התפללתי שנית, והתחלתי בקריאות נוספות: בייגלאך. כך עשרות פעמים ביום: "ה' הושיעה" "הודו לה' כי טוב", "אלוקי תסייע בידי לסיים את הבייגלאך מוקדם כי הרגליים עייפות הזקנה אוכלת בי", ובכך, כבוד הרב, בטחוני בה' היה מתרבה. עיני הזקנות היו נשואות תמיד לשמים (לא נשואות לאנשים אלא לשמים) אבל בשבועיים האחרונים, נכון שאני אומר תהילים אבל משום מה אני מרגיש כי עם התהילים הבטחון בה' נחלש, מאחר ואני מרגיש בטוח במשכורת הקבועה..."

כך היה נראה מוכר בייגלאך בוורשא.

הרב של וורשא הבין לליבו, שמעו את הרב ממלמל "אשרי העם שככה לו" ומיהר לחדרו לבכות מתוך התרגשות.

בואו ונשאל, לשם מה היה צורך להוריד מידי יום ביומו מן ולמחרת שוב ירד מן, אדרבה, ירד מן פעם אחת בשנה או פעמים. כי חז"ל אומרים המן ירד לישראל בכמות שיכלה להספיק לאלפים שנה. ומידי יום הוא היה נמס "וחם השמש ונמס" (ריימה אדירה של מים טובים היתה נשפכת לירדן כמבואר בדברי חז"ל) א"כ, שייירד חד פעמי וגמרנו.

התשובה ברורה (כפי שכתוב בגמרא), הקב"ה הנהיג את דור המדבר דוקא כך, הולכים במדבר מן שמים וארץ באמצע מדבר גדול ונורא, כאשר, אם יום אחד אין אוכל, אין שום אפשרות להגיע למקום יישוב ובמהרה הכל גוועים ברעב. וכיון שהקב"ה רצה שיהא להם בטחון בה', מידי יום נמס כל האוכל, אין לחם. אין. משום כך נשאו עיניהם לשמים ובטחו בהקב"ה - שביכולתו להביא גם מחר אוכל. חז"ל מביאים על כך משל לבן מלך שנסע למרחקים מצויד בממון רב שקיבל מאביו. לאחר כשנה כאשר הכסף אזל הוא יצא לדרכו חזרה. ושלח מברק "אני בדרך", ערכו לו קבלת פנים מפוארת כראוי לבן מלך. הוא שב נכנס לביתו והשתעשע עם אביו. חלפו שבעה ימים, הבן הודיע כי בדעתו לשוב מחר למקומו. אבא הבין את המשמעות ושאל "האם אתה זקוק לכסף?"

"כן", השיב הבן.

המלך הוציא מהארון פנקס ש'קים וחתם על המחאה ומסרה לבן. בן המלך הביט בשי"ק, וכאילו חשכו עיניו, הוא הסתכל על אבא ובאדיבות הושיט בחזרה את השי"ק.

"מה קורה, האם החתימה לא נכונה, אולי התאריך לא טוב בעיניך?" שאל המלך (בתמימות).

"הכל טוב התאריך והחותמת"

אלא מה? -

הסכום... אבא רשם סכום פעוט מאד שיש בו רק לשבוע ימים, לכן אני מחזיר, אין לי מה לעשות שם במרחק בסכום כזה".

"כן, ילדי, השיב המלך" זה מה שאני רוצה, כי לא תפליג לך מרחקים, תישאר קרוב ותבוא לבקר מידי יום... כך גם במן כפי שאמרנו - ישאו את עיניהם לשמים מידי יום ביומו.

במלחמת העולם, הרב מברייסק זצ"ל ברח לוורשא עם בנו. בוורשא כמו בכל האזור היה קשה להשיג כזית לחם וכאשר השיגו פרוסה או שתיים הרב ובנו אכלו את כולה ולא השאירו למחרת כלום, הבן אכל את הקשה שבלחם והרב אכל את הרך שבתוך הפרושה. היה להם בבנין שכן שהכין לעצמו בית מלא אוכל, ואכל מהאוכל פיזורים ממש, כי פחד כמו כולם, וחשש שמא מחר ומחרתיים גם זה לא ישאר לו, אך הרב מברייסק לא שמר מהיום למחר, ועשה כן עפ"י דברי הגמרא "האומר מה אוכל למחר הרי זה מקטני אמנה" הוא אכל כפי הצורך בלי לקמץ, והנה לא שמר מאומה. יום לפני ערב ים הכיפורים (תש"א) חשב הרב מברייסק כי היום בשונה מימים אחרים מוטל עליו להשתדל ליום המחר, כיון שמחר זו מצוה לאכול, הוא

השיג לחם והטמינו למחר - לערב יום כיפור. במהלך הלילה נפל על הבית פגז ורסיס ממנו קלקל את הלחם. הרב ראה בכך אות משמים כי אפילו היום, היה עליו לסמוך על הקב"ה ולא לעשות השתדלות.

בטחון! בטחון! כל כך מורא'דיג, תשמעו שתי עובדות.

אני אוהב לספר מעשע'ס בתנאי שזה א'אמת'ע מעשה - מעשה אמיתי, אז אספר שני סיפורים אחד שמעתי מחסידים יראי ה' ולא ביררתי האם זה מעשה שהיה, איני יודע האם הסיפור נכון - אבל מוסר ההשכל הנובע ממנו הוא רב, והשני וודאי מעשה אמיתי.

החסידים נסעו לרבי'ה פעם בחודש מהכפר לעיירה, עגלון יהודי קבוע היה לוקח אותם מידי חודש, אך לא נכנס איתם יחד לרבי. העגלון התאכסן באכסנייה קטנה והתפלל בבית החסידים תחשוב לעצמך איך אנו משאירים את בני הבית, נוסעים מרחקים על מנת לשבות בצל האדמו"ר ולהכנס לחדרו. תיכנס גם אתה פעם אחת בשנה - כדאי לך, אם כבר הגעת עד הלום חבל שלא תזכה. הוא דחה אותם "מה הרבי כבר יעזור לחיי האומללים, לאשתי החולה וילדי הרעבים ללחם, הוא יניח את ידו על ראשי, וכי זה יושיע אותי בחיי הקשים?!" הוא לא נכנס.

פעם אחת, לאחר הפצרות הוא נאות להכנס. הוא שהה בחדר הרבי זמן רב. ויצא. בצאתו לא שאלו אותו דבר.

בשובם בעגלה הם שוחחו ביניהם, אחד אמר כי התעלה מאד בסעודה שלישיית, ואחר אמר שהיה לו תועלת מדברי התורה בטיש בליל שב"ק וכו', פתח העגלון את פיו ואמר אני התעליתי יותר מכולם. ואספר לכם כיצד ומה:

כאשר שהיתי בחדרו של הרבי, הוא שאל אותי מה סדר היום שלי, השבתי כי הדבר תלוי, אם יש באותו יום עבודה או לא: "ביום שאין עבודה אני קם בבוקר מתפלל במנין, אח"כ מצטרף לשיעור משניות, לאחר מכן אני יושב בבית המדרש ואומר תהלים, בסיום אני שב לביתי טועם פת שחרית ונח קמעה, אחרי צהריים, אני מקדים לתפילת מנחה ושומע שיעור בעין יעקב אח"כ מנחה מעריב וכך עובר היום. וביום שיש עבודה? אני קם השכם בבוקר משמן את הגלגלים כדי שחלילה לא יווצרו בעיות במהלך הנסיעה, וכבר בשש וחצי אני חונה ליד ביתו של הלקוח. בדרך, אם ישנה אפשרות לחנות בצדי הדרך, אני מניח תפילין קורא קריאת שמע מקפל את התפילין וכו', ואם אין זמן, כאשר מגיעים לעיר אני מתפלל". הרבי שאל אותי "ומדוע שלא תקום להתפלל במנין ורק אח"כ תצא לשוק לחפש קליינטים למשל, בשבע וחצי אחרי תפילה, ואם בכל זאת מישהו כבר הזמין בלילה תתנה עמו כי רצונך להתפלל בבית הכנסת לפני הנסיעה?"

"אבל אז הקליינטים יהיו מועטים" ענית באנחה.

הגביה הרבי את עיניו ואמר, אספר לך סיפור קצר:

עגלון פלוני שעבד קשה לפרנסתו ונסע בדרכים, צבר בכיסו עשרות רובלים והיו עמו: שקית עם מטבעות זהב, ארנק עם מטבעות כסף ועוד ארנק ובו פרוטות נחושת רבות שנשאר עמו תמיד. הוא היה בדרכו, השבת התקרבה והבין כי לביתו כבר לא יגיע, נכנס לאחד הכפרים היהודיים בדרך. הוא שאל את הרב, אם יוכל לשבות בביתו? הרב ניאות בשמחה הכניסו לביתו, החלו בהכנות אחרונות לשבת והנה הוא נזכר שהכספים בכיסו מיהר לרוץ אחרי הרב שיצא כבר לבית הכנסת ושאל אם יש לו מקום להטמין את הכסף, הרב שב, נטל את כל המטבעות ספר אותם, הטמין היכן שהטמין. יצאו שניהם יחדיו לקבלת שבת.

באמצע קבלת שבת החלו להתעורר מחשבות בליבו של העגלון, מה עשיתי הפקדתי כסף בידי מי שאינני מכיר, הכסף הזה הינו כל פרנסתי ומי יודע, "כסף! כסף!" צעק לו הלב. אבל מה אפשר לעשות. תפילת מעריב עברה עליו כשהפחד מכרסם בלב פנימה. הוא התיישב לסעודת שבת בפנים חמוצות והתיאבון ממנו והלאה. הגישו דגים ודחה אותם "אני לא מסוגל" כך התנצל, כי אין לו תאבון. הציעו לו "אולי משהו חלבי?" "לא, איני חש בטוב ואין לי תאבון" (הוא היה בפחד - מה יהיה עם הכסף) כך חלפה השבת בחששות ודאגות.

בצאת השבת מיד רץ לבעל הבית וביקש: "הכסף שלי!".

"רגע, קודם מתפללים מעריב, אח"כ נדבר על הכסף".

אחרי מעריב הוא אמר בקול נרגש אך בעדינות: "הכסף שלי".

"רקע, קודם נעשה הבדלה" השיב הרב...

הנשמה שלו כמעט פרחו. לאחר הבדלה הרב הוציא את השקית עם מטבעות הזהב, ספרם לו על השולחן - הנה הסכום שהפקדת בידי.

אח"כ הביא את הארנק עם מטבעות הכסף והושיט לו. העגלון שפכם על השולחן וספר (לראות שמא הרב לקח לעצמו איזה מטבע), סיים והתמלא שמחה "גם מהם לא חסר דבר".

לא נותרו כמעט סיפורים מימי גלות הגר"א, אבל עובדה זו היא מהמועטות. מעשה שהיה.

"יהי חסדך ה' עלינו כאשר יחלנו לך" כפי ה"יחלנו" כך "חסדך ה' עלינו" למדנו מהעובדה זו כי השלו והרגוע מכח אמונתו האיתנה בה' כאשר משליך את כל יתבו על ה' בלבד, אכן אף זוכה לניסים מופלאים.

ונזכה שיתקיים בנו חזקו ויאמץ לבבכם כל המייחלים לה' וכל היושבים כאן זקנים ונערים ינחלו כל טוב סלה. (להגיד)

זאת אשר ללויים, מבן חמש ועשרים שנה ומעלה יבא לצבוא צבא בעבודת אהל מועד (ח, כד).

וכתב רש"י: "ובמקום אחר אומר: 'מבן שלשים שנה'. הא כיצד, מבן עשרים וחמש בא ללמוד הלכות עבודה ולומד חמש שנים, ובגיל שלשים עובד. מכאן לתלמיד שלא ראה סימן יפה במשנתו בחמש שנים, ששוב אינו רואה. (חולין כד, א).

ובענין זה, אספר -

הייתי בלונדון ושוחחתי עם הרב פרידמן, ראש ישיבה בעיר, שסיפר לי את הסיפוק הבא.

בין התלמידים היה בחור קשה קליטה, "קשה לשמוע ומהיר לאבד זה חלק רע", כדברי המשנה (אבות ה'). ישב וקלץ, וכלום. אלו היה זה תלמיד אחר היה משלחו מכבר, אבל אביו היה מחשובי תומכי הקהילה. גם אילו היה דורש להושיב בובה ליד הסטנדר, היו מציינים. מכל מקום, חיב היה להיות שלם עם עצמו. קרא לאב והראהו את דברי הגמרא, שתלמיד שאינו רואה ברכה בלימודו חמש שנים, שוב אינו רואה. ידע שיש כזו תופעה ובנו הוא דוגמא, ויחליט.

אמר האב: "איני איש חינוך. תחליטו אתם."

ענה ראש הישיבה: "היודע אתה, אני מוכן לטוס עם הבחור לארץ ישראל, ולשאל את הסטייפלר!"

"נו פרובלם, אני מממן את כרטיסי הטיסה!"

'אומר ועושה'. נחתו בארץ והתפללו אצל הכותל המערבי, נסעו לבני ברק ונכנסו אל הסטייפלר. הרב פרידמן כתב שמאז החל הבחור ללמוד גמרא עברו יותר מחמש שנים ואינו רואה סימן ברכה בלימודו, אינו משתתף בשיעורים ואינו לומד עם חבריו, אולי ראוי שיצא לשוק החיים.

קרא הסטייפלר פעם, ופעמיים, והשנים עוקבים אחריו בלב הולם.

הניח את הפתקה, והאיר פניו לבחור: "אתה לומד בישיבה?!"

"כן."

"ומה אתה לומד? גמרא?!"

"לא". אינו מבין גמרא.

"משנה?!"

"לא", גם משנה אינו מבין.

והסטייפלר לא פוסק מלחייך בנועם: "אז מה אתה לומד?"

"הלכה". קצור שלחן ערוך, חיי אדם.

"ואת זה אתה מבין?"

"או, יס". לא הכל, אז הוא שואל. וחוזר הרבה, כדי לזכור. ומשרטט טבלאות, חבל שלא הביא איתו.

חיוכו של הסטייפלר התרחב, והוא פנה אל הרב פרידמן: "אתם ראש הישיבה?"

נענה בחיוב.

"נו, שתצליחו. כי אם אני הייתי ראש הישיבה, ואתם המגיד שיעור, הייתי מפטר אתכם! -

איך מתייאשים מתלמיד שמתעלה בהתמדה מיום ליום, בכל יום לומד הלכה חדשה, ממש: כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא, שנאמר הליכות עולם לו!

האם זה נקרא שאינו רואה סימן ברכה בלימודו?!"

ואין הדברים אמורים רק לגבי בחור מוגבל זה -

הדברים אמורים לגבי כל אחד ואחד!

פעם אמר לי: "רבי יעקב, הרי אתה מדבר בפני בני תורה. רבים מהם סבורים שההצלחה בלימוד נמדדת לפי ההערכה שהם זוכים לה בישיבה, ולפי הקירבה שמראה להם המגיד שיעור. לפי השאלות המבריקות או התשובות החריפות. לפי העיון המעמיק או הבקאות הנרחבות -

אמור להם שטעות בידם! שכל דף גמרא שהם יודעים, כל רש"י שהם מבינים וכל תוספות שהם משננים, זו הצלחה!"

אילו היו יודעים זאת, היו נחשכות מועקות כה רבות, ובני תורה כה רבים היו ששים ומאשרים!

ולמעשה, השקפתו זו של הסטייפלר היא גמרא ערוכה!

אח"כ הוציא הרב את השקית עם מטבעות הנחושת. העגלון שפך את תכולתה וביקש לספור. אמר לו הרב: "די, עד כאן! וכי אין לך מח בקדקדך, אם היתה לי אפשרות לגנוב מטבעות זהב וכסף ולא נטלתי, האם אגנוב את מטבעות הנחושת הפשוטות...?!"

פנה אלי האדמו"ר, אתה ר' יהודי, עגלון יקר, הקב"ה נטל את נשמתך בלילה ובבוקר השיב לך את הפקדון בשלימות. העיניים נפקחו - פוקח עיוורים, רגליים צועדות, ידיים מתנועעות, וכי את הדבר הקל - הפרנסה, לזה הקב"ה לא יכול לדאוג לך?!... (הזוהר הקדוש אומר כי אם אדם היה פוקח את עיניו ורואה את המזיקים המסתובבים באורי הייתה יוצאת נפשו מפחד, אולי הוא מתכוון לחיידקים הממלאים את האויר והקב"ה מצילנו מידם - "על ניסיון שבכל יום!").

שני פריצים ויהודי אחד

המעשה השני שסיפר הגאון מוילנא. שמעו נא.

מי שידוע, הגר"א זי"ע היה עורך גלות. כאשר שב מגלותו סיפר לבני ביתו את הסיפור דלהלן.

באחת העיירות הוא התאכסן בבית יהודי ירא ה'. באחד הלילות הוא שומע את בעלת הבית שואלת את בעל הבית בקול רם "האם אתה יודעי כי מחר ממש התאריך לשלם לפריץ, ואם לא, הוא זורק אותנו לבור חלילה" הפחד והחרדה נשמעו בקולה.

אמר לה בעל הבית בשלוה: "מה את דואגת, הקדוש ברוך ישלח את הכסף".

עם שחר לפני שבעל הבית יצא לבית הכנסת, קולה של בעלת הבית רעד: "תנסה בבית הכנסת להשיג כסף, אהה אלוקים אנו בסכנה, היום, היום אחרון".

"מה את דואגת, היד ה' תקצר?!"

כאשר שב מבית הכנסת: "נו, נו, הבאת משהו?"

"היד ה' תקצר, בינתיים תגישי ארוחת בוקר" אמר בשלוה. "מה, אתה מסוגל להכניס אוכל לפה?!" תמהה אשתו.

טוב, היא הגישה ארוחת בוקר. בסיום אכילת פת שחרית בירך ברכת המזון בכונה "תמיד לא חסר לנו ואל יחסר לנו" פלאי פלאים. אח"כ נעמד ליד פתח הבית, ושם היה תלוי המעיל, לבש את המעיל חבש את הקפלוט"ש - הכובע.

שאלה האשה - "להיכן אתה הולך?"

"את עצמך אמרת שהיום צריך לשלם לפריץ, אז מה את שואלת... הפטיר לעברה.

"אבל אין לך כסף" הוסיפה לשאול.

"הקדוש ברוך הוא ישלח" ענה. מבהיל - הוא הולך לשלם לפריץ בכיסים ריקים -

הגר"א ראה שהאיש כל כך בטוח באלוקי השמים והארץ, הוא היה משוכנע שאכן יתרחש לו נס, וביקש לראות במו עיניו כיצד יפול דבר. הגר"א מיהר לצאת בעקבותיו. לראות.

בעל הבית ירא ה', פסע לעבר בית הפריץ בעיירה הסמוכה, ממש לא היה מובן למה ומדוע הולך, מה שברור כי הוא הלך בשלוה מאין כמוה. והגר"א בעקבותיו. בעומדו לפני פתח בית הפריץ אמר לו המשרת: "אם אתה מבקש להכנס, עליך להמתין, כי לפני שעה קלה נכנס פריץ מאחד הכפרים הסמוכים, הוא משוחח עם הפריץ בעל הבית (בסוד שיח שרפ...), היהודי התישב על אבן סמוכה, והמתין.

כאשר יצא הפריץ, התרומם היהודי להכנס פנימה, עצר אותו הפריץ היוצא: רגע! המתן, רגע, אני מבקש לדבר איתך כמה מילים: "אני מעוניין לקנות מהפריץ בעל הבית, שדה מסוים, הפריץ דרש ממני מחיר יקר, אני נקבתי בסכום זול, בתקוה שהוא יתפרש עימי על מחיר ביניים, אך הוא התעקש על הסכום היקר. לא התפשרנו. אני, זקוק לשדה גם במחיר יקר, אך אין זה מכבודי להכנס שוב ולהביע הסכמה מוחלטת למחיר שלו. אבקש ממך, יהודון, שתכנס אתה לרכוש את השדה כביכול, בשביל עצמך, אני סמוך ובטוח בך שתעביר לי אח"כ את השדה, תהיה מתווך נאמן, אני אשלם לך גם דמי תיווך..."

היהודי עשה כבקשתו. נכנס. קנה. ניהל עימו בחכמה דברים קצרים של משא ומתן - רכש את השדה במחיר מלא, יצא וקיבל דמי תיווך - בדיוק בסכום שאותו חייב לפריץ.

נכנס שנית, שילם ויצא. שב לביתו. והגר"א בעקבותיו.

הכל יודעים אותה, אלא שלא הכל מעיינים בה ומפיקים לקחה –

ששינו (עירובין נד, ב) שהיה לרבי פרידא תלמיד, שהיה מלמדו [כל דבר, לפני שידעו (רש"י)] ארבע מאות פעמים, וידע. יום אחד נדרש רבי פרידא לדבר מצוה. [הודיע לתלמיד שיתכן ויקראוהו באמצע הלימוד. ברם, לא קראוהו.] לימדו [ארבע מאות פעם] ולא ידע. שאלו מה אירע, ואמר: מאז שהוגעתני שיתכן ותיאלץ ללכת, הוסחה דעתי. חשבתי שהנה אתה קם והולך ונוטשני באמצע. אמר לו: ניחא. עתה התרכז ואלמדך. לימדו ארבע מאות פעמים נוספות. יצאה בת קול ואמרה לרבי פרידא: רצונך שיוסיפו על ימיך ארבע מאות שנה, או לזכות כל דורך לעולם הבא. העדיף לזכות דורך לעולם הבא, ואמר הקדוש ברוך הוא: תנו לו זו וזו.

וידועים דברי הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, שהכל מתפעלים מרבי פרידא, ואילו הוא מתפעל מהתלמיד: איזה כח רצון, איזה דביקות במשימה, ללמוד כל דבר ודבר ארבע מאות פעם! כיון שכך, שאלו את מרן הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א: מדוע לא זכה התלמיד לשכר זה? וענה, שמצד התלמיד אין זו רבותא, שהלא חייב הוא ללמוד תורה. ואם אינו מבין אלא ארבע מאות פעמים, מחובתו ללמוד כך. משל למה הדבר דומה, לאדם שנשרו שיניו. האם נתפעל ממנו שמרכז את הלחם וטוחן את המצה ועמל בבישול דייסה, הלא אין לו ברירה! להתפעל, צריך מרבי פרידא שהקדיש לו זמן רב כל כך –

והשאלה, מדוע קיבל רבי פרידא את שכרו רק אז? והתשובה, משום שבאותו יום לימד שמונה מאות פעם. אם כן, ראוי שיעניקו לו שמונה מאות שנות חיים! ומוכח, שעל ארבע מאות הפעמים הראשונות אין מקבלים שכר, שכן חיוב הן: "ושננתם לבניך" אלו התלמידים (דברים ו, וברש"י) ושכר מצוה בהאי עלמא ליכא, אבל על מה שעושה יותר מחיובו מקבל שכר גם בעולם הזה (בבא קמא ט, ב ויעיין ברכות כ, ב ומהרש"א סוטה יד, א ושבת כג, ב עפ"ד האמונה והבטחון לרמב"ן פ"ז) וארבע מאות הפעמים הנוספות עקב פיזור דעתו של התלמיד היו יותר מחיובו, וקיבל עליהן שכר.

הכל ידוע, אבל יש לי שאלה.

איך ידעו שהתלמיד זקוק לארבע מאות פעמים לשנן תלמודו?

אין ספק שכך זה היה:

יהודי התדפק על דלתו של רבי פרידא, בשאלה להלכה ולמעשה: יש לו בן בתלמוד תורה, ואינו קולט כלום. כל הילדים לומדים משנה ועוד מעט מתחילים גמרא, והוא עוד לא יודע חומש. החברים לועגים, המלמד לא מתייחס אליו, הוא בשולי החברה, אין טעם להשאירו. הוא כבר שוחח עם הסנדלר, שמוכן לקבלו כשוליה. אבל המנהל אמר שכדאי לקבל את ברכתו של הרב, אז הוא בא להודיע.

תביא אותו מחר, אמר הרב.

האב הביא את הבחור, ילד חמד עם מבט כבוי. תשאיר אותו פה, אמר הרב, תבוא בצהריים לקחת אותו.

האב הלך, והרב ליטף את לחיו של הילד. שאל: אתה יודע לקרוא?

כן. ברוך השם.

וכבר למדת חומש?

כן, בשעתו התחילו "ויקרא", אבל לא הבין. דימעה נשרה.

עוד לטיפה, הבה נראה. שב, ואפר לך. כשיהוד עובר עבירה חמורה בשוגג. למשל, קם באמצע הלילה ושכח שזה ליל שבת. בטעות הדליק אור, נכון? אז הוא צריך להביא קרבן חטאת. יופי. כעת, תחזור על מה שאמרתי – אה, אני לא זוכר.

טוב, אז אני חוזר –

פעמיים, שלוש, ארבע, חמש, וכלום. אפשר להבין את המלמד, והמנהל, והאב.

שש שבע ושמונה, והפסקה למשחק. תשע ועשר וסוכריה. אז תחזור, אני לא זוכר. בוא, נתחיל מהתחלה.

בצהריים הגיע האב. הרב קידמו בחיך רחב, והילד תלה עיניים שואלות. איזה בן נפלא, כזו התמדה ושקידה, נפלא ללמד אותו. שיאכל וינוח מעט, ויבא שוב.

בשלוש הגיע. שלושים וארבעים פעם, וכלום. חמישים ושישים, ואין תזווה. שבעים שמונים, אולי זיהה זיק הבנה. מאה, עדיין לא. נערך הפסקה קצרה, וננסה שוב.

מאתיים ושלוש מאות, וקיר אטום. שלוש מאות וחמישים, ושבעים, ותשעים. ארבע מאות, ותרועת נצחון. איזה יופי, אז אתה יכול, אתה מסוגל! אתן לך פתק עבור האב, ותבוא מחר!

וכך, יום אחר יום, ידיעה אחר ידיעה, רסיס אחר רסיס.

ושוב, יש לי שאלה – אם גם לאחר ארבע מאות פעם לא היה יודע?

אין ספק, רבי פרידא היה ממשיך ומנסה. אולי בפעם החמש מאות, השש מאות, השבע מאות ושמונה מאות –

ואז, לא היה מקבל שכר על לימוד של שמונה מאות פעמים!

וגם זה כתוב, למעשה, בפסוקינו –

מהיכן למידים כלל זה, שתלמיד שלא ראה סימן ברכה בתלמודו חמש שנים שוב אינו רואה? מעבודת הלויים.

ומה היתה עבודת הלויים?

"תניא, מעשה ברבי יהושע בר חנניה שהלך לסייע בהגפת דלתות [בבית המקדש] אצל רבי יוחנן בן גודגדא. אמר לו: בני, חזור לאחור, שאתה מן המשוררים ואני מן השוערים, ומשורר ששיער – במיתה" (ערכין יא, ב).

ואני שואל: מה יש ללמוד חמש שנים, כדי להגיף דלת?

מלמדים חודש וחודשיים, שנה ושנתיים –

ואין המדובר בילד, ולא בנער: מגיל עשרים וחמש עד שלושים!

ואם לא קלט איך מגיפים שער בגיל עשרים ושש ועשרים ושבע ועשרים ושמונה, הלא תלמיד של רבי פרידא הוא עילוי לעומתו –

ואין מתיאשים, חמש שנים ללמד להגיף שער –

אז כמה יש להתאמץ כדי לפתוח בפניו שער – - -

(והגדת)

בא ר' יהונתן אייבשיץ, ואומר רעיון נפלא שדרכו הוא בונה את היסוד שלו, לגבי כל חטאי דור המדבר;

כותב ר' יהונתן אייבשיץ – ולכן דעו, כי החטא בשני אופנים. החטא המורגל, כוונתי לחמדה ולתאוה להבלי עולם וכדומה, שהוא הכל מיצר הרע. אמנם יש אופן אחר, והוא להיות כל חשקם ותכלית שלמותם, להשיג ולראות מראות אלהים ומקום כבודו. ויש להם מדרגה מזמן לזמן ואם הם ממהרים לרוב עוצם תשוקת העלול להעילה שלו, להביט ולעלות מהר יותר כפי המדרגה הראויה להם בזמן ולאט לאט. זהו אצלם עון, ובזו מקבלים עונשם ...

נסביר:

אומר לנו ר' יהונתן אייבשיץ, שאין למלאך יצר הרע לתאוות, כפי שנמצא אצל בני האדם. למלאך יש יצר הרע אחד – לטפס לגבהים שאסור לו לטפס! – יש כרוב, יש אופן, יש חיות הקודש, יש שרף – לכל מלאך יש 'סיווג', עד איפה הוא יכל להגיע. אבל בכל זאת, יש לו חשק להתקרב לדרגות רוחניות גבוהות יותר שאסור לו להתקרב אליהם. ברגע שהוא מטפס גבוה יותר – הוא מיד נענש!

אספר לכם מעשה:

לקחו אותי פעם אחת להרצות, במקום בטחוני. לאותו אדם שליווה אותי, היו בכיס כל מיני כרטיסים בצבעים שונים, כאשר כל כרטיס פותח דלת מסוימת בקומה מסוימת. שאלתי אותו לפשר הענין, אז הוא אמר לי, שהצבעים הם רמת הסיווג של כל עובד ועובד בבנין;

יש עובד שרמת הסיווג שלו היא צבע ירוק – הנמוך ביותר. העובדים שיש להם צבע ירוק, יכולים להיכנס רק לקומה הראשונה מבלי אפשרות לעלות לקומות העליונות. לעומת זאת, עובדים עם רמת סיווג 'צהובה', יכולים לעלות עד לקומה השנייה – לעלות ולרדת. וככה זה ממשיך עד צבע זהב שזה הסיווג הגבוה ביותר שיכל להסתובב בכל הבנין – לאותו אחד שליווה אותי, היה את הסיווג הזה.

"מה זה הסיווג הזה?", שאלתי אותו.

"זה סיווג בטחוני. לדוגמא, בקומה העליונה יש אדם, שצופה על אישיות מסוימת בעולם הערבי באמצעות ה'לוויין עמוס'; הלוויין מתייבית עליו ורואה כל תנועה שלו! – בבחינת 'עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בבור נכתבים' © - הכל בהשגחה! – לא כל אחד יכל להיכנס לשם!"

אמרתי לו: "ומה קורה אם מישהו נכנס בלי כוונה למקום שאסור לו?"

"תוך עשרים שניות הוא כבר לא שם! – היו הרבה מקרים כאלה. הרי כל אחד רוצה לדעת מה קורה בקומה שמעליו!"

להבדיל אלף אלפי הבדלות, אומר לנו ר' יהונתן אייבשיץ – כל מלאך, שואף להגיע לפסקות רוחניות מרוממות יותר! – הוא שואף להגיע לדרגה שמעליו – הוא רוצה להתעלות, אבל אסור לו!

ממשיך ר' יהונתן אייבשיץ – וזהו חטאם של נדב ואביהוא, שהרבו לעלות אל ה' יותר מהראוי. "ובקרבתם לפני ה' וימותו";

כותב האור החיים הקדוש – בקרבתם לפני ה'... רמז הכתוב הפלאת חיבת הצדיקים, שהגם שהיו מרגישים במיתתם לא נמנעו מקרוב לדביקות נעימות עריבות ידידות חביבות חשיקות מתיקות עד כלות נפשותם מהם והבן ובחינה זו אין מכיר איכותה, והיא מושללת ההכרה, לא מפי מין האנושי, ולא מפי כתבו, ולא תושג בהשערות מושכל הגשם...

ידעו נדב ואביהוא, שברגע שהם ייכנסו למקום שאסור להם להיכנס, הם עלולים לשלם על כך בחייהם. אבל בכל זאת לא יכלו להתאפק – נשמתם

נמשכה כמו מגנט לברזל; הגם שידעו שימותו, היה שווה להם להידבק בשכינה ולהפסיד חיים!

כאן בא ר' יהונתן אייבשיץ, ואומר יסוד נפלא להבנת כמה וכמה דברי חז"ל, שפותחים לנו פתח חדש בהבנתם:

ישנו סוג של בן אדם, שחי חיים מאושרים והכל טוב לו – תמיד הוא מאושר; הוא בבחינה של – "מצוה גדולה להיות בשמחה" – ואם הוא נכנס למשבר, הוא מיד מוצא את הנקודת יציאה ממנו.

מצד שני, יש בן אדם שנמצא תמיד ב'ירידה' – מנסה ליצור לעצמו תמיד, כל מיני אפשרויות לשמחה, אבל הוא לא מצליח. אז יש כאלה שקונים GMC, שמים 'בוקסות' ומתחילים לקפוץ ☺ – יוצרים שמחה מדומה. יש כאלה אנשים, שאין להם את היכולת הכספית לקנות GMC, אז הם קונים שיבס ריגל – 36 דולר, ועוד בקבוק סודה – 4 שקל; שותים ארבע כוסות, לאחר מכן עוד חצי בקבוק סודה – אחרי ארבע דק', כל העולם מתחיל לנסוע איתם ביחד ☺; תוך ארבע דק' הם כבר בלונדון... משם הם עוברים לפריז... רומא... פתאום, הם לא חייבים כסף לאף אחד – להיפך, כולם חייבים להם! – ככה זה נמשך עשר דקות עד שהם מתעלפים ומתעוררים חזרה לחובות ☺

מי שעושה את זה, אין לו שמחה פנימית – זה לא מובנה בתוכו! לעומת זאת, ישנם אנשים, שיש להם שמחה פנימית! – הם מאושרים שהם לומדים תורה. החיך לא נמחק מהפנים שלהם! הוא מחדש חידוש תורה, כולו קופץ משמחה!!! – טוב לו!!!

איך מכנים חז"ל, אדם שרצה לטפס גבוה מידי, למרות שעדיין הוא לא מוכן לזה מבחינה נפשית?

'שתויי יין'!

אומר ר' יהונתן אייבשיץ – וזהו שאמרו שאכלו בוסר, כי לא המתינו לזמן מדרגתם ואכלו פרי קודם זמנם, וכן אמרו 'שתויי יין'. שהוא הדבר שהרבו להשיג ולהביין ולהסתכל כפי חלקם המגיע, והרי זה כמו ששותה יין יותר מכפי המידה שלרוב החום ישכב וירדם ופוגם בעצמו, ואילו שתה לאט לאט היה לו לעזר וסעד בבריאות ובהשכל, וחמרא וריחנא פקחא {יומא ע.}.

ולכך אמרו חז"ל כי אדם וחוה אכלו בוסר וסחטו ענבים, כי לא המתינו עד שיגמר היין בענביו, רק סחטו קודם עונתו ולשתות וישכרו. הוא היין שגרים חטא אדם הראשון, היינו רוב השגתו והסתכלותו במקומות גבוהים... ולעתיד לבוא, הבטיח ה' לבער רוח הטומאה מכל וכל, ואלילים כליל יחלפו, ולא יהא מקום לחטוא כמין ראשון, חטא תאוה. אבל מין שני לחטוא, יהיה לעתיד לבוא גם כן. כי בהשיגם חכמה שנאמר ומלאה הארץ דעה, יוסיפו לעלות ויממרו ללכת לרב חשק ואש תורה ומדע, לחזות מחזה שדי וכדומה, ורבים אשר לא ישמרו גדרם שהחוק להם בנתיבות ומסילות לבנם כמו מלאכי מעלה הנ"ל, וזהו החטא שיהיה לעתיד לבוא וזהו אכילת בוסר שלא ימתינו עד גמר פרי, אבל כיון שלא יוכלו לקרום ע"י כן לצאת הטמאה מכח לפעל כמו אדם הראשון, כי כבר בטלו לעולם, לא יהיה זה עון לגרום רעה לבניו, כי הוא רק רוב חשק לחכמה, ושניו יהיו קהות כאוכל בוסר קודם זמנו, אבל לבניו לא יקרה דבר.

וזהו מאמר ירמיה שלא יאמרו עוד לעתיד לבוא אבות אכלו בוסר ושיני בנים תקהינה, כי כך היה באדם הראשון וחוה, המה אכלו בוסר וגרמו רעה לדורותם, אבל לעתיד לבוא לא יהיה, כי הטומאה תבוער, וא"כ מי שאכל בוסר הוא לבדו יהיה שיניו קהות...

ומזה תבין חטא דור המדבר, כי כל פגם שלהם היה בזה, כי היו כולם זכאי קשוט, ואמרו בזוהר שלא יהא כדרא דא עד דרא דמשיחא, והלא היו כולם נביאים כי ראו כבוד ה' בים, במתן תורה, באהל מועד, ומה צריך ראיה יותר מאלו, שהיו נביאים שהיו קדושים לה', רק כל פגמם ג"כ כחטא מלאכים הנ"ל, שהרבו להשיג יותר מכפי הראוי להם לזמן, ומ"ב מסעות היו הכל מ"ב מדרגות. כאשר חיבר בעל 'ברית מנוחה' כל ספרו על זה הענין, כי כל מסע ומסע מדרגה עליונה למאוד, והיו מסעיהם עפ"י ה'. אבל הם הריסו לעלות ההרה וכו'. ועיין 'ברית מנוחה' בקברות התאוה, שפירש שם התאוה למראות אלהים ורוב השפעות, עד שלתאוה נפסקה נשמתם, כמו נדב ואביהוא בקרבנתם לפני ה'. ושמה נקברו, ולכן אל תדברו ותחשבו כי אבותינו, דור המדבר אוכלי לחם שמים, שותים מי בארה של מרים, וכבוד ה' עליהם חופף, היו חוטאים בחטא גשמי, ללכת אחרי הכל כאנשים כערכנו.

וזהו מאמר רבה בר בר חנה, שאמר שראה למתי מדבר והם לא פנו עורף לה' ללכת בתר עניני עולם הזה הפונים מעם ה', כי אם כל ענינם כלפי מעלה, ומגמת לראות כבוד ה', אכלו ולא ישבעו מנועם עליון. וזהו דהוי 'אגו אפרקיד' פניהם כלפי מעלה מבלי סור לשום צד ונטיה כלל וכלל, רק כל ענינם דהרבו לשנות יין קודם זמנו. כמו נדב ואביהוא, שנאמר בקרבנתם לפני ה'. ואמרו 'שתויי יין נכנסו', וכן היה אצלם, ולכך אמרו דגנו כמאן דמבסמי, ותפתנו ביינם ופניהם צהובות, לרוב אור עליון, להפליג לדבר בשבחים ולהראות מופת על גודל מעלתם.

עד כאן, דבריו הנפלאים של ר' יהונתן אייבשיץ. מכאן נוכל להתחבר לדברי השפת אמת:

שואל השפת אמת – מה פירוש הדבר "והאספסוף אשר בקרבנו התאוה

תאוה"? היה לו לומר "התאוה לאבטיחים... קישואים וכו" ?

אם נוסיף על דבריו;

משה רבינו מזמין את יתרו להצטרף אליהם, שנאמר {י, כט} ויאמר משה לחבב בן רעואל המדיני חתן משה נסעים אנחנו אל המקום אשר אמר ה' אתן לכם לכה אתנו והטבנו לך כי ה' דבר טוב על ישראל.

כותב רש"י – נסעים אנחנו אל המקום. מיד, עד ג' ימים אנו נכנסין לארץ, שבמסע זה הראשון נסעו על מנת להכנס לארץ ישראל, אלא שחטאו במתאוונם, ומפני מה שתף משה עצמו עמהם, שעדיין לא נגזרה גזרה עליו וכסבור שהוא נכנס.

שואל השם משמואל – אם בעוד ג' ימים הם בארץ ישראל, בשביל מה לאכול עכשיו קישואים ואבטיחים?!

כותב השפת אמת יסוד נפלא, לביאור הענין הזה:

אנשי דור המדבר, עפ"י מה שלמדנו עד עכשיו, היו מנותקים מן החומר; אנשים שאוכלים מן – זיו שכינה שנתגשם, שמי שאוכל אותו לא מוציא פסולת! – כולו רוחני! היה נכנס לגוף ונספג באיברים!

דבר גשמי לא יכל לרדת מהשמים; מהשמים יכל לרדת רק דבר רוחני. גשמיות מגיעה רק מן הארץ, ולכן בהמה שהיא גשמית, הולכת רק על הארץ – כי כולה חומרית!

אומר השפת אמת – מהרגע שיצאו ישראל ממצרים, החלו לאכול מן, וממנו הפכו להיות מנותקים מן החומר – לא היתה בהם תאוה לאוכל כלל!

אם תבוא לבן אדם שלא טעם מעולם אוכל סיני, ותאמר לו: "אתן לך לאכול 'אגרול'!" – מיד הוא יאמר: "מה זה?!" – הוא מעולם לא טעם את זה, אין לו תאוה לזה בכלל – הוא מנותק מזה לגמרי!

באו עם ישראל למשה רבינו ואמרו לו: "משה! בעוד ג' ימים אנחנו נכנסים לארץ – אין יותר מן!" – הולכים לשוק מחנה יהודה, וקונים עגבניות, מלפפונים ואבטיחים – מתחילים לאכול כמו בני אדם, כפי שהיינו במצרים" – זה שנאמר "זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם את הקשאים ואת האבטיחים ואת החציר ואת הבצלים ואת השומים" – "עד עכשיו היינו כמלאכים – לא היתה לנו שום תאוה!"

מבקשים עם ישראל ממשה רבינו – "משה! בבקשה ממך, אנחנו מתאוים לתאוה – תכניס בנו קצת תאוה, שכשנבוא לארץ ישראל, תהיה לנו תאוה ללכת ולקנות אוכל! אם לא נתאמן לפני שניכנס, איך נדע מה לאכול?!"

ראיתי במפרשים, מיישהו שמסביר את השפת אמת בצורה נפלאה:

תינוק שיונק משדי אמו, במשך שנתיים; האם יעלה על הדעת, שהאמא תיתן לו כל הזמן רק לינוק?!! ודאי שלא!

אחרי שנה, היא תתחיל לתת לו קצת ביסקוויט... קצת במבה... מועכים לו בננה וכו' – עד שמצליחים לגרות לו את חוש הטעם;

הוא לא רגיל לטעמים אחרים – שנה שלימה הוא היה רגיל לאותו הטעם, פתאום אתה מכניס לו בננה – "מה זה הטעם הזה?!" – הוא לא מכיר את זה, ופולט את זה מיד החוצה!

מה קורה, אם יום אחד אתה מנתק תינוק מהאמא שלו? אם אין לו חלב אם – הוא מת! – הוא לא מוכן להכניס שום דבר לפה! – אתה מנסה לדחוף לו מזון אחר, אבל הוא סוגר את הפה!

לכן באו עם ישראל למשה רבינו, וביקשו ממנו שיכניס בהם קצת תאוה, כדי לגרות להם את הטעם בענייני העולם הזה!

עד כאן דברי רבותינו, בביאור חטאי דור המדבר; שנבין, שכל שאיפותם היו שאיפות רוחניות!

פרשת השבוע מתחילה בשאיפתו הרוחנית של אהרן – 'חלשה דעתו של אהרן' – "למה לא זכיתי להיות בהקרבנות הנשיאים"; לא זכית, אז מה קרה???

משל למה הדבר דומה? לאדם שהתפלל בבית כנסת של הקהילה שלו – יש לו מנין אחד ביום!

נכנס אחד הרבנים לעשות שם מגבית; המרא דאתרא עולה לבמה, מדבר בשבח הענין ומחייב את כל אחד מהמתפללים לתרום מכיסם 500 ₪ בעשרה תשלומים; "אם המרא דאתרא אמר – עושים"; כל אחד נותן את מס' היוזיה שלו ומשלם.

למחרת מגיע אחד שלא היה במגבית – אחותו התחתנה והוא ולא הגיע לתפילה; הוא מסתכל על פלאירי שמונח על השולחן ושואל את המתפללים:

"מה זה???"

"אוו, היה כאן אתמול הרב הזה... והרב הזה... – הרב חייב כל אחד לתרום 500 ₪ למטרה הזאת!"

"אוו, ברוך ה' שלא הייתי!"

לעומת זאת, יש אנשים שהיו מצטערים על שלא היו ולא הצליחו לתרום – "איך לא הייתי!!!" – חלשה דעתו! – הוא מבקש את הכתובת לתרומה, את הטלפון של המתרים וכו' – כאן זו נקודת המבחן, איפה אתה נמצא מבחינה רוחנית!

אהרן הכהן לא היה בחנוכת הנשיאים – חלשה דעתו – "הביאו קרבנות לקב"ה – איך לא הייתי!!!"

פרשת השבוע שלנו עוסקת גם בענין {ט, ז} למה נגרע; באים אותם אנשים שהיו טמאים לנפש אדם, ואומרים: "למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במעדו בתוך בני ישראל"

אמרו להם: "כן, אבל הייתם טמאים!"

"אז מה אם היינו טמאים, בגלל זה נבטל את המצוה???"

אם הבוס חילק מתנות לחג ואתה לא היית באותו זמן; אתה מגיע ביום שלמחרת ומבקש לקבל את המתנה: "שלום, אני לא הייתי אתמול... אפשר לקבל את המתנה לחג?"

"לא היית – אתה לא מקבל!"

"אז מה אם לא היית – אני רוצה את השי לחג!!!" – כאן האדם יילחם כדי לקבל את המתנה! – סרוויס מסין ב – 14 ₪ לא יילחם! ☺

באים אותם אנשים שהיו טמאים לנפש אדם – "למה נגרע"

"לא הייתם טהורים בזמן הקרבת הקרבן!"

"אז מה אם לא היינו טהורים – רוצים להקריב!"

ישנם אנשים שאכלו גבינה בחג השבועות – יצאו י"ח כל הדעות; אכלו גם בליניצ'ס, גם עוגת גבינה – גם חמוץ וגם מתוק – יצאו י"ח החג! ☺

אתה שואל אותם: "עם מה יצאת מהחג הזה?" – הוא עונה לך: "מה זאת אומרת עם מה – עם 7000 קלוריות!" ☺

בתוך הפרשה שלנו, מופיע ענין של "נוניים הפוכים":

אומרת התורה: {י, לה} ויהי בנסע הארץ ויאמר משה קומה ה' ויפצו איביך וינסו משנאיך מפניך: {לו} ובנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל.

לפני המילים "ויהי בנסע הארץ", ואחרי המילים "רבבות אלפי ישראל" ישנה נו"ן הפוכה – כדי להפריד בין פורענות לפורענות; מצד אחד המתאוננים, ומצד שני {י, לג} ויסעו מהר ה'.

כותב הרמב"ן – "...שנסעו מהר סיני בשמחה כתינוק הבורח מבית הספר, אמרו שמא ירבה ויתן לנו מצות וזהו "ויסעו מהר ה'..."

אם היית מקבל עוד מתנות, גם היית בורח???

המבחן האמיתי של כל אדם ואדם, אם הוא מוכן לקבל עליו עול תורה ומצוות – אתה מוכן לקבל עלך עוד מצוות???

בדרך הדרוש

שהרי האדם הוא מרגיש ומצטער כשמדברים עליו לה"ר. ואמנם כל זאת הוא רק באנוש דעלמא שיש לו צער כשמדברים עליו לה"ר, ולכן הוי ג"כ חטא שבין אדם לחברו, אבל משה רבנו ע"ה שהי' עניו גדול ולא הרגיש ולא הצטער כלל ממה שדברו עליו לה"ר, ולא הי' בזה חטא בין אדם לחברו, רק כאילו דברו לה"ר על עצים ואבנים שאינם מרגישים, ולכן יפה אמרו דהיה להם להמרגלים לקחת מוסר מנחמ"ם עכדפח"ח:

ולפ"ז י"ל דהתורה הקדושה באה להורות גודל חטא לה"ר, ולכן כתבה באמצע הענין והאיש משה עניו מאוד וגו', וא"כ לא הי' בזה חטא בין אדם לחברו כלל, וכך עלתה לה, ק"ו למי שמדבר לה"ר על אדם אחר שהוא מרגיש ומצטער. שוב ראיתי ונראה שזכיתי בעו"ה לכוון בזה לדעת רבינו הרמב"ם ז"ל מ"ש בזה בסוף הלי' טומאות צרעת, ע"ש לשונו הנחמד.

(אפריון)

עוד נ"ל בהקדם, דרש"י ז"ל כתב בר"פ שלח, למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים, לפי שלקחה על עסקי דיבה שדברה באחיה ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר. והקשה בספר אפיקי יהודה (עין רוגל) מהא דאמרין בגמ' [ערכין ט"ו ע"א] בא וראה כמה גדול עון לשון הרע, ומה אלו המרגלים שלא הוציאו לעז רק על עצים ואבנים שאמרו ארץ אוכלת יושביה כך עלתה להם, המוציאה דיבה על חברו על אחת כמה וכמה. ולפ"ז מאין היה להם למרגלים לקחת מוסר ממרים הרי יש חילוק גדול, היא הוציאה דיבה על משה מבחר המין האנושי ולכן (נלקח) [לקחת], אבל עדיין היאך יהיה להם ראי' ומוסר שלא להוציא דיבה על עצים ואבנים:

ותי אמ"ו הגאון מהרצ"ה העללער זצ"ל כי הנה יש עבירות שהן בין אדם למקום, ויש ג"כ עבירות שבין אדם לחבירו, ועון לשון הרע הוא עון שבין אדם לחבירו שגורם לו רעה והוא מצטער כאשר נודע לו שדברו עליו לשון הרע והטילו בו מום, ואמנם יש בעון זה גם חטא בין אדם למקום, שכשהאדם מספר לה"ר על חברו ומטיל בו מום הרי הוא מנגה בזה מעשי השית"ש, וכדרך שאמר אלי' לרשב"א לך ואמור לאומן שעשני (תענית דף כ'), ולפ"ז יפה אמרו בגמ' דיש ללמוד גודל עון לה"ר ממרגלים, שלא הוציאו דבה רק על עצים ואבנים שאינם מרגישים כלל, ואין בזה רק חטא בין אדם למקום מזה עלתה להם, ק"ו למי שמוציא דיבה על חברו, שיש בזה שתי עונות, בין אדם למקום וגם בין אדם לחברו,

ויהי בנסע הארון. {י, לה} נו"ן הפוכה לפנינו ונו"ן הפוכה לאחר אלפי ישראל, וכבר דברו מזה רבותינו ז"ל. והנראה לפע"ד, דאיתא במס' שבת (דף קט"ו סוף ע"ב) ת"ר ויהי בנסע הארון ויאמר משה, פרשה זו עשה לה הקב"ה סימניות מלמעלה ומלמטה לומר שאין זה מקומה וכו', ותניא רשב"ג אומר עתידה פרשה זו שתיעקר מכאן ותכתב במקומה, ולמה כתבה כאן כדי להפסיק בין פורענות ראשונה לפורענות שניה וכו'. ופירש"י עתידה פרשה זו שתיעקר, לעתיד שיהיו כל הפורעניות בטלין ולא ידאגו לפורענות ויצר הרע בטל עכ"ל. והנה הקללות שבמשנה תורה הן צ"ה, וכתבי [דברים כ"ח ס"א] גם כל חלי וכל מכה הרי ק', (וכתבו המפרשים דמשו"ה תקנו מאה ברכות בכל יום להגן ולהנצל מהן), וי"ל שזהו הרמז שבאו שני נוני"ן בגימטריא ק', לומר כי מחמת שבזמן הזה שיש ק' קללות יש לדאוג מן הפורעניות, לכן נכתבה פרשה זו כאן שלא במקומה כדי להפסיק בין פורענות ראשונה לפורענות שניה. והן הפוכות לומר כי עתיד הקב"ה להפוך את הקללות לברכות, ואז תיעקר פרשה זו מכאן ותכתב במקומה כי לא ידאגו עוד מן הפורעניות, יצר הרע בטל מאתנו, לטוב לנו במהרה בימינו..

(אפריון)

ותדבר מרים ואהרן במשה על אדות האשה הכשית אשר לקח כי אשה כשית לקח (ב, א)

ורכב מאמינים

עלון שבועי מבית בני אמונים

פרשת בהעלתך

פניני אמן ותפלה בפרשה

מאצרות אמונים

לא היו המצרים מעניקים ליהודים מן הדגים שדגו באותו היום, כי אם מדגים שעמדו בביתם ארבעה וחמשה ימים עד שנבאשו. לפי זה מובן מדוע לא ברכו ישראל טרם אכילתם, שכן אין מברכים על מאכל מעפוש ומקלקל (ראה שר"ע א"ח רד א ומשנ"ב שם ס"ק ב).

נחלת יעקב יחזיק

בלי מחשבה אין טעם

"והיה טעמו פטעם לשד השמו" (א"ח)

ספר רבי שמעון שוואב רב קהל עדת ישרון בשכונת 'ווינגטון הייטס' שבמנהטן:

"בעת שזכיתי להכנס לחדרו של החפץ חיים, שאלני לדעתי על דברי חכמים (יזמא עה א) שבני ישראל היו טועמים במן כל טעם שחשבו עליו; ומה היה אם לא חשבו כלל? תמה.

הוא לא המתין לתשובה ומיד השיב בחדות: 'פשוט אצלי שמי שלא חשב על שום דבר לא הרגיש שום טעם, שכן המן היה מזון רוחני. וכמו בכל ענין רוחני - אם אין משקיעים בו מחשבה, טעמו נותר טפל'.

והוסיף בשפת האידיש: 'אז מ'לערנט און מ'טראכט גיט - האט דאס קיין טעם גיט, אז מ'דאווענט און מ'טראכט גיט - האט דאס קיין טעם גיט'! לאמר: כש'לומדים בלי לחשב - אין טעם בלמוד, וכש'מתפללים בלי מחשבה - אין כל טעם בתפלה'.

לחמה עליו

רמיזת שם החולה בתפלה

"ויצעק משה אל ה' לאמר אל-ל נא רפא נא לה" (יב יג)

מגשח תפלתו של משה למדו חכמים (ברכות לד א): "כל המבקש רחמים על חברו, אין צריך להזכיר שמו, שנאמר: 'אל-ל נא רפא נא לה' - ולא קמזכר שמה דמרבים". ואולם כתב המגן אברהם (ק"ט א) בשם המהר"ל (הלכות שמחות א), שרק המתפלל על חברו בפניו כתפלת משה על מרים, אין צריך להזכיר את שמו, אף המתפלל על חברו שלא בפניו צריך להזכיר את שמו.

בעל דגל מחנה אפרים' חדש, שאף שלא הזכיר משה את שמה של מרים בתפלתו, מפל מקום רמז בה את שמה. שכן תבות 'רפא נא' הן בגימטריה: 'מרים [בת] יוכבד'. מדבריו למד הבני יששכר' שפגנת חכמים היא שאף שאין צורך לפרש את שם החולה בתפלה הנאמרת בפניו, מפל מקום יש לרמז את שמו. וכפי שמדק מלשון הגמרא: 'ולא קמזכר שמה דמרבים', כלומר שלא הזכיר את שמה בפירוש, כי אם ברמז.

דגל מחנה אפרים; מגיד תלמודה [לבני יששכר] ברכות לד א

'אמן' בהעלתך את הגדת

"וזה מעשה המנרה מקשה זהב" (ח ד)

דבריו על אודות מצות הדלקת נר הנכה, כותב המקובל רבי צבי הירש מייזנובר חידוש גדול הנוגע לעגית אמן על ברכת הדלקת נר הנכה ושאר ברכות המצוה:

"בכל מצוה ומצוה שאדם עושה נולדים ונבראים מלאכים קדושים ממנה, ולכל מצוה שנבראים ממנה מלאכים, הם נקראים: 'מחנה של מצוה זו'. וזהו פשוט, שבכל מצוה שמברכים עליה, מתאספים אליה אותם המלאכים ועומדים סביבות המברך ושומעים הברכה ועונים אמן. ורמז לדבר: 'מלאך' הוא בגימטריה 'אמן', ולכן כשישראל עונים אמן בברכה... יכונן לאותם המלאכים שיענו 'אמן', כי 'אמן' בגימטריה 'מלאך'".

ב' הישר' פרק צח

דורשי רשומות נתנו רמז לכך מהפסוק שלפנינו, העוסק בהדלקת מנורת המקדש, שמחמת הגס שנעשה בה תקנו להדליק נר הנכה, והוא טראשי התבות: "וזה מעשה המנרה מקשה" הם בגימטריה 'אמן'.

ראה פשט יוסף' [לבני יוסף מורדור, שאלוניקי תרט"ז]

הצאר הרוסי ניקולאי השני והושם במעצר בפודולסק, התפרסמה בשנתו הרשמית משוכי להוסיף למנות היומית שני תפוחי אדמה... באותה עת שחקו הכל למשבת; הצאר הגדול, שעל שלחנו עלו כל מעדני עולם, לא מצא על מה לבקש בעת רצון, כי אם על שני תפוחי אדמה...

את דבריו סים החפץ חיים' בלקח נוקב:

"קירי! הלא בני רחומי של הקדוש ברוך הוא אנו. והנה, יש עתים שבהן יכלים אנו לבקש מאבינו כל שנחפץ. תבוננו כל יחד על עצמו האם אינו מחמיץ הזדמנויות אלו בבקשות נשמיות פחותות..."

'מכתבי החפץ חיים' דגמה משיחות אבי אות לט

'דגה' באושה בלא ברכה

"זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם" (א"ח)

באהר הקדוש (בהר קח א) פרשו: 'חנם' - בלא ברכה. ויש להבין מדוע לא ברכו ישראל על הדגים שאכלו במצרים? פרש רבי יעקב יהושע פרומן מלוז'ז:

מהפסוק (שמות ז א): 'והדגה אשר ביאר מתה ויבאש היא' דרש רבנו בתי' (פסדבר יא ה), שבכל מקום שננט הפתנו לשון 'דגה' - פגנתו לדגים באושים. ואף כאן אמרו: ישראל: 'זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים', כי

בשבת נוהגת שמחה רוחנית

"וביום שמחתכם ובמועדיכם" (במדבר י)

מגשח תפלת מוסף של שבת: 'ישמחו במלכותך שמרי שבת וקוראי ענג...', נראה כי יש מצוה מיוחדת לשמח ביום השבת. מקור לכך הביא ה'שבולי הלל' (ענין שבת ס"ב) בשם רבי אביגדור פ"ץ מדרשת הספרי (בהעלתך טו) על הפסוק שלפנינו: "וביום שמחתכם" - אלו שבתות, הרי מפרש שאף השבת מגדרת כיום שמחה. בעל הטורים הוסיף וכתב רמז לדבר: תבת 'שמחתכם' היא בגימטריה 'גם ביום השבת'.

אלא שלכאורה יש להבין כיצד מתישבים הדברים עם הנראה לכאורה מדברי הפוסקים (ראה רמב"ם שבת י"ט ו טו-ט"ז) שמצות השמחה נוהגת רק במועדים, ואלו בשבת אין לנו אלא חייב ענג?

באר רבי אברהם חיים שור:

אכן, על השמחה הגופנית הצטיינו רק במועדים, ואלו ביום השבת הצטיינו על שמחה רוחנית שמשמעותה: שמחה בה' ובמלכותו עלינו, כפי שנראה אף מכך שהדגישו מסדרי התפלה: 'ישמחו במלכותך שמרי שבת'.

תורת חיים' חלו כו ב

אמירת 'ויהי בנסע' כנגד המזיקים

"ויהי בנסע הארץ ויאמר משה קומה ה' ויפצו איביך ויגסו משנאיך מפניך" (י"ה)

רבה של ירושלים, הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד, נתן טעם נפלא למנהג ישראל לומר את פרישת 'ויהי בנסע' בעת הוצאת ספר התורה לקריאה (ראה ערוך השלחן א"ח קלד ד). את הטעם אמר בדרשתו במעמד חנכת הבית לשיבת שפת אמת' שהתקיים בחדש תמוז תרפ"ו:

דבר ידוע הוא שכל שמתעורר כח הקדשה, נפ מתעוררים המסטרנים למען את התפשטותו. והנה, מהיה הקדוש (נקהל רו א) משמע כי בשעת הוצאת ספר התורה מהארון מתעוררת עת רצון המסגלת במיחד לבקשה על דברים שבקדשה ועל עבודת ה'. פאותן בקשות טמירות המזכרות בתפלת 'ברוך שמה' שהובאה בזהר (שס) שיש לאוקרה בשעת פתיחת הארון. לכן אנו מקדימים לבקש: 'קומה ה' ויפצו איביך ויגסו משנאיך מפניך', כנגד אותם מסטרנים שהתעוררו עלינו, וכך נזכה שמתקבלנה בקשותינו.

תקמת חיים'

בל נבזבז עת רצון על תפוחי אדמה

"והאספסוף אשר בקרבך התאוה תאוה וישבו ויבכו גם בני ישראל ויאמרו מי יאכלנו בשור" (א"ח ד)

באחת משיחותיו לבני ישיבתו ספר החפץ חיים': בפרץ המהפכה הבולשביקית ברוסיה, זו שהדח בה

יום כ' בסיון הבעל"ט הוא היום שבו הגיעו לשיא פרעות האימים שפרעו הקוזקים ימ"ש באחינו בני ישראל הי"ד, בשנות הזעם ת"ח-ת"ט.

במגזרס' מורא מקדש' המובא בתחלת ספר 'רב יובי', הובא שבאותם ימים התגלה לרבנו בעל ה'תוספות יום טוב', כי כל זאת ארע לישראל משום שדברו בשעת התפלה וקריאת התורה. לפיכך תמו לומר 'מי שברך' מיחד לזוהרים שלא לדבר בעת התפלה וקריאת התורה.

לעת הזאת, הבה נקפל על עצמנו שלא לדבר בשעת התפלה וקריאת התורה, כי אם להקפיד ולענות אמן בהלכה על הברכות הנאמרות בתפלה ובקריאת התורה. ובשכר זאת יחולו עלינו כל הברכות המובאות בגסח ה'מי שברך' שתמו רבנו ה'תוספות יום טוב', ונאמר אמן!

ברכת 'אשר יצר' - 'רופא כל בשר' - פתיחה

הגוף - מכונת פלאים

בכל בקר, עת מתעוררים אנו משנת הלילה ונעמידים על רגלנו יציבים ונטוחים, נזכרים אנו במכונת הפלאים שהעמיד הבורא יתברך לרשותנו כדי שנוכל לעבודו ולקיים מצוותיו ללא הפרעה וללא מכשול; הלא היא מערכת הגוף המפלאה והמורכבת שחנן אותנו ה' ברב חסדו ורחמיו.

במערכת זו אין ולו פרט אחד מיותר. כל חלק וחלק בה הוא בבחינת 'עולם קלא', הן מבחינת התועלת הנגרמת לנו בעטיו והן מבחינת החכמה האלקית והמורכבות שהוא בנוי. החכמה שבה נברא גוף האדם מוכיחה ומלמדת על אהבת הבורא לברואיו ('עדות דבש' ח"א דרשב"י).

כדי להודות על טובה גדולה זו פראוי, מברכים אנו ברכה מיוחדת, ברכת 'אשר יצר', שבה אנו משבחים את הקדוש ברוך הוא על שברא את גופנו בחכמה ובתבונה, ומודים לו על החסד הגדול שעושה עמנו בכל שעה ובפרט בעת יציאתנו לצרכינו, פאשר מערכות הגוף פועלות כלן בצורה תקינה, תוף תאום נפלא ומדויק, למען נוכל להמשיך ולעבד את ה' בבראות הגוף והנפש. [החכמים תקנו את נסח אמירתה למי שיוצא לצרכיו, כפונקציה בברכות ס. ב. לגבי דין אמירתה למי שהשפיע בפקר ולא יצא לצרכיו, ראה שו"ע או"ח ד א.]

דברים מעוררי לב בענין זה הובאו ב'לקוט מעם לעו' (בראשית ח"א עמ' פח): "כל מי שמתבונן בסוד יצירת האדם ואיבריו, יהיה נוכח שהאדם צריך לעבד את השם יתברך בלב ונפש אפילו בלי קבלת שוכר, אלא רק בגלל החסדים הגדולים שעושה עמנו - שעשה להתנו בכל השלמות. ומאחר שהקדוש ברוך הוא עשה חסד גדול כל כך שברא אדם עם כל חסונו איברים, לכן אנו חייבים לברך את ה' ולשבח אותו על הטוב הזה שעושה עמנו."

ברכת 'הגומל' בכל יום

היות שמהותה של ברכה זו היא הודאה מפורטת על תפקודן המפואר של מערכות הגוף בכלל ושל מערכת העכול בפרט, כתבו הראשונים (ראה שו"ת מן השמים סי' לד) כי חובה דומה לברכת 'הגומל' שמברך חולה שהתרפא. זאת משום שאין לה חלי גדול ממי שמערכת העכול בקרבו אינה פועלת כפאיות חלילה.

וכבר היה רגיל המשפיע רבי אליהו ראטה לומר תדיר לתלמידיו: "וכי מבינים אתם על מה התחייבתם בברכת 'אשר יצר'! הלא עברתם כרגע 'נתוח' קשה ומסובך שבו נקתה הפסלת מגופכם, ובמקום שנתוח זה יעשה בהרדמה או מתוף כאבים, חס עליכם הרופא

הגדול בעולם - הבורא יתברך, ועשה זאת באפן השל ביותר וללא כל תשלום. האם לא ראוי שתשבחוהו על כך בכונה?!" (הספרד יתברך עמ' טו).

מלבד זאת, אמר המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין: עצם העבדה שבמשך עשרות שנים פועל גופנו באותה צורה וללא כל שנוי היא נס גדול. שהרי אף המכונה הטובה ביותר בעולם מתקלקלת מפעם לפעם מחמת רב השמוש בה, על אחת כמה וכמה גופנו שמרכב ממאות 'מכונות' קטנות ומשקללות... ולמרות זאת אין הוא חדל מלפעל בכל יום שנים רבות (אור: יחזקאל אמונים עמ' כא).

בכונת הלב ובשמחה

וכן כתב בעל 'סדר היום' (פנת הברכות): "יתברך אותה כונה, ויאמר מלה במלה כל ענינה. ויכון בחסד הגדול שהשם יתברך עושה עם האדם בכל שעה שיוצא לנקבו שמקיא מה שאכל ויכול לעמד. דאלמלא כן לא היה מספיק לו כל מומן שבעולם לרפואתו שיצא ממנו, וסופו שמת ובטל מן העולם. והקדוש ברוך הוא ברחמי עושה מכונות ומדורות וענינים בגופו של אדם להכניס הראוי ולהוציא הראוי, לקלט הסלת ולהוציא הפסלת, ולהברות גופו שיהא ראוי ומוכן לעבודתו כל ימיו.

ואם האדם יהא שלם בדעותיו ומכלכל במשפט דבריו לא יחלה כל ימיו ולא יצטרך לרופא ולא לרפואתו. אם כן, ודאי ראוי לברך בכונה גמורה ובדעת שלמה לרופא כל בשר ומפאלי לעשות... ומברכותיו של אדם נפר מה טיבו אם תלמיד חכם הוא וירא שמים אם ככל הוא בעבודתו."

וכן כתב בספר 'דמשך אליעזר' (אור א' ערך 'אשר יצר' א):

אם בכל הברכות מוטל עלינו החיוב לברך בברכה ובאהבה, כל שכן בברכה זו. שענינו רואות אנשים סביבנו המצטערים עד כלות נפשם על הפעלות הגופניות הנראות כפשוטות ביותר, ואלו אנו זוכים לבצע את אותן פעלות בלי מחוש וכאב. על כן היאך נוכל לברכה בלי שימת לב, תוף נגוב הדיים, או גרוע מן הלהסיח דעת ולשכח מלברכה.

על כן הירא את דבר ה' יזהר לברכה בשמחה רבה, ביראה ובאהבה, ודי והותר אם יכון בלבו להבין את פשט הדברים היוצאים מפיו, ובדאי יבא על שרכו מאת ה'.

מכתבי מקוראינו הנאמנים

מכתבי אמונים

למערכת 'כל מאמינים',

יש כח על המדור החדש שנותן בטוי לרעיונות הקוראים. לפי שראיתי שקודמי קשרו בין הדף הימני לענתי אמו, חשבת שאכתב גם אני את אשר השיאוני רעיניו בעת למוד הדף הימני: במסכת שבת (א ב) מובא: שהסודר שתלמידי החכמים היו עוטפים בו את ראשיהם וקרא 'סודרא', על שם הפתוב (תהלים כה ד): "סוד ה' ליראיו". חשבת שראשי הפתוב של פסוק זה הוא בגימטריה אמו. לפי שההקפדה על ענינת אמן משרישה באדם יראת שמים.

בכבוד רב,
הרב י.פ.א. - מודיעין עלית.

תפלה ב'טעות' שגענתה

ואף גיסו לשם כך את טובי המקמים, אולם דבר לא הועיל. מחו של הילד כמו נאטם משמע. הוא לא הסכים לנסות, ובדאי שלא הצליח.

אמו המסורה של הילד היתה יהודיה כשרה ותמימה. בראותה שכל מאמציה הרבים אינם עולים יפה החליטה לנסות כוון נוסף; היא השפיקה קוון ויצאה מביתה לעבר בית החיים 'ענפילד' השוכן בפאתי לונדון, שם בקשה לשפך שיח ולקרא את כל ספר התהלים על קבריהם של הצדיקים הרבים הטמונים במקום, בתקנה שמילצו בפורמים טוב בעד בנה. למען יתאבהו עליו דברי התורה ואותיותיה הקדושות, וכך יוכל לגדל לתלמיד חכם כפאיתם.

בשעת בקר מקדמת עמדו רגליה בפתח בית החיים, ומיד החלה בעבודת הלב זו תפלה. במשך שעות ארוכות עברה האשה ממצב צדיק זה למצבת רעה, תוף שבד בבד מרחשות שפתייה פסוקי תהלים ותפלות, עד אשר האינה לאהל מנוחתו של אבא מרי, רבי משלם יששכר מסטאניסלב זצ"ל.

רגליה כבר היו עיפות פאשר עמדו בפתח האהל הקדוש. היא התבוננה במצבה הישנה ועיניה נחו על פני הפתוב שנוחרט על פי צנאתו: "זכה לזכות את ילדי ישראל תינוקות של בית רבן שמגיל שלוש שנים ללמדו עמהם א' ב..."

האשה לא הספיקה אף לקרא את המשך הפתוב. לפי תמה הסיקה שמדבר בקברו של צדיק ששמש כמלמד דודק, והדבר היה בעבורה כאות שגולח משמים. המתח שבו היתה שרויה התפוגג באחת והיא פרצה בכי סוער תוף שהיא מדברת אל הצדיק בסערת רוח ונתם לב, וכה אמרה:

"כבוד הצדיק הטמון כאן, רק אתה שזכית כל ימיו לעסק בחנוך ילדי ישראל ולמדת אותם את האותיות הקדושות. בודאי תבין לכאב הגדול שצמיץ את לבי בני, לך יהודי טהור, כבר סים את השנה הששית לחייו וטרם זכה לקלט את צורת האותיות הקדושות. אבא, שפך שיח בפני היושב בפורמים והענתר בעדו למען זכה סוף סוף לקרא את האותיות."

לאחר אמירת פרקי התהלים, פנתה האשה לזכות לביתה, תוף שבלבה פושטת תחושת הקלה. מתוף אמונתה התמימה היא חשה שהגיעה למקום הנכון וכי תפלותיה בודאי תשמענה לפני ה'.

ואכן, למרבה הפלא, מיד עם שובה לביתה כבר נוכחה לראות בשפור עצום בהתנהגותו הכללית של הילד. שעה קלה לאחר מכן היא נסתה שוב ללמדו את צורת האותיות, ולראשונה בחייו נפר היה כי הוא מוצא טעם והנאה בלמוד האותיות. זמן מה לאחר מכן כבר ידע לקרא כפאר בני גילו, ויהי לפלא.

בנו ומלא מקומו, הרה"צ רבי אורי אשכנזי זצ"ל מסטאניסלב, שנפטר אף לאחרונה לאחר שזבזב בגניף קורונה הנורא, ספר בהקשר לכך את הספור הבא:

מעשה היה במשפחה מתושבי עירנו לונדון, אשר לזאבו לפם, בני הקטן, ילד חכם ומכשר כבו שש שנים שלא רצה בשום פנים ואופן ללמד את האותיות הקדושות. הוריו שחרדו לעתידו ונסו לשדלו ללמד בכל דרך שהיא. הם השקיעו זמן רב ומאמצים

פרשת בהעלותך

בס"ד בר"ה

חוט של חסד

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א
י"ד סיון תש"פ | גיליון 674

מאמר

ראש הישיבה

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"

רח' שמואל הנביא 13 | ת.ד. 50226 |
טל: 02-5812210 | פקס: 02-5812252
לפניות בנושא העלון: al5308000@gmail.com

השנאה הזאת, לא משנה מי צודק ומי טועה, אי אפשר לשמוע כבר כל כך הרבה רע!"

כנגד כל הרעל הזה שמזהם לנו את האוויר הטהור של ארץ ישראל - צריכים קמפיין חזק של אהבת ישראל, לאהוב באמת כל יהודי ולא לדבר רע על שום יהודי.

צריכים להחליט החלטה חזקה: "אני שייך לקבוצה של אוהבי כל עם ישראל. זאת העבודה הראשונה שלי בחיים". רק זה יכול להביא את הגאולה.

הדרך לשלום

והדרך ליישם את זה באמת היא רק על ידי אמונה. מידת השלום היא תוצאה ישירה של מידת האמונה. השלום הוא המודד האמיתי של האמונה.

אדם שיש לו אמונה שהכול ממנו יתברך, לא כועס ולא שונא ולא מקפיד על שום יהודי. הוא לא מדבר על שום יהודי, הוא רואה רק את ה'. אין עוד מלבדו. הוא יודע: "אף אחד לא יכול להזיק לי או לצער אותי אם לא בגזירת הבורא".

וכשיודעים שהכול זה מאת ה' - אין לנו שום עסק עם המקל שה' בחר לדבר איתנו דרכו. אפשר רק לרחם על יהודי שה' בחר בו להיות מקל לצער יהודי אחר. לרחם ולהתפלל ותו לא. לא לשנוא ולא לרוב ולא לנטור ולא לדבר רע.

אוהבים את אבא

אם אתה אוהב את ה', אתה צריך לאהוב כל יהודי שהוא בן של ה' והוא חשוב ויקר לה' בדיוק כמוך.

אין לך דבר שמשמח את האבא כמו שאוהבים את הבנים שלו. לא מספיק לשיר: "הקדוש ברוך הוא אנחנו אוהבים אותך". אם אתה אוהב אותו ורוצה לשמח אותו, תאהב את הילדים שלו. את כל הילדים שלו בלי יוצא מן הכלל.

שלום זה שמו של הקדוש ברוך הוא. ככל שיש יותר שלום בעולם זה אומר ששמו של ה' מפורסם יותר, יש פחות הסתרה על שמו של ה', יותר קל לראות את הנוכחות של ה', ויותר קל להתקרב אליו יתברך. לכן אומר רבי נחמן: "למשוך את כל העולם לעבודתו, לעבודת שכם אחד, וכולם ישליכו אליי כספם וזהבם ויתפללו אל ה' יתברך לבד - זה הדבר

המשך בעמוד 3

קמפיין הגאולה

זה לא זָכָר

בשבוע שעבר קיבלנו את התורה. חג השבועות זה לא ז'כר' למתן תורה, אלא זה ממש מתן תורה בכל שנה מחדש. ועכשיו שזכינו לקבל תורה, אנחנו צריכים לדעת מה אנחנו עושים עם האור הגדול הזה, איך אנחנו לומדים את התורה באמת, ולא פחות חשוב, איך אנחנו מקיימים ומיישמים את התורה.

חכמינו מלמדים אותנו שאת התורה קיבלנו רק כאשר היינו מאוחדים, כאיש אחד בלב אחד. וכן אומרים חז"ל שהמצווה של ואהבת ורעך כמוך היא כלל גדול בתורה, ושתלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, וכך אומר הכתוב: "דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום".

לכן דווקא עכשיו אנחנו צריכים להתחזק במצווה החשובה והיקרה של אהבת ישראל.

מצטרפים ומקרבים

היום עושים לכל דבר קמפיין.

גם אני רוצה לעשות קמפיין. קמפיין לאהבת ישראל. קמפיין שהסיסמה שלו תהיה: "אני אוהב כל יהודי". כל מי שרוצה לקרב את הגאולה צריך להצטרף לקמפיין הזה ולצרף אליו כמה שיותר יהודים.

לא להסתפק בלהגיד: "הריני מקבל על עצמי מצוות עשה של ואהבת לרעך כמוך" לפני התפילה. אלא ממש להתכוון לזה ולשון את זה כל היום כולו. ובפרט כשזה מגיע למעשה.

כשמדברים על פלוני או אלמוני, על קבוצה כזאת או אחרת, או על עדות, וכל שכן כשזה מגיע לאנשים שמצערים אותך לאנשים שאתה מסוכסך איתם - דווקא אז צריכים להתחזק ולזכור: "אני לא מדבר על אף יהודי. אני אוהב כל יהודי. גם יהודי שטועה הוא יהודי ואני לא מדבר עליו רע. אני יכול רק להתפלל עליו".

אין הנחות

זה כל כך נורא לשמוע את כל הלשון הרע וכל השנאת חיים ששומעים כל היום כולו.

בפרשת השבוע שלנו אנחנו רואים שהתורה לא עושה שום הנחות בענין של לשון הרע. אפילו הצדקת העצומה, מרים הנביאה, נענשה לעיני כל עם ישראל ואנחנו מצווים לזכור לדורות את הטאה ועונשה, למרות שבוודאי זה לא היה מתוך שנאה חלילה ורק לתועלת.

קל וחומר בן בנו של קל וחומר לכל אחד ואחד מאתנו שחייב להילחם בלשון הרע הזה בכל כוחו. לא לשמוע ולא לדבר צריכים לפתח קצת עדינות בנפש, שזה יגיעיל אותנו, שכל אחד ואחת יגיד: "די כבר, אי אפשר יותר עם

אין לך דבר שמשמח את האבא כמו שאוהבים את הבנים שלו. לא מספיק לשיר: "הקדוש ברוך הוא אנחנו אוהבים אותך". אם אתה אוהב אותו ורוצה לשמח אותו, תאהב את הילדים שלו. את כל הילדים שלו בלי יוצא מן הכלל.

חינוך באהבה

הרב יצחק אבוחצ'רא

שערי תפילה פרק ב'

שבוע שעבר סיפרנו על יוסי.

יוסי הוא בחור בן 17 שמונסה בכל כוחו להתקדם ולהתחזק. בשונה מחבריו המתקרבים לדת, הוא חרדי מבית, שנות ילדותו עברו עליו באחד מתלמודי התורה הטובים בבני ברק. ליוסי יש בעיה, הוא אינו יכול לראות את בית הכנסת מפנים, ולא, זה לא בגלל הקורונה. יוסי מדיר את רגליו משם בצורה סמונת כבר 3 שנים.

יותר מדויק, מאותו היום שברח מהישיבה ועדיין לצערנו לא חזר אליה!!!

נחזור לסיפור של יוסי:

באותה תקופה של המלחמות על בית הכנסת עם אבא שלי, הייתה לי גם ירידה רוחנית כללית, למדתי בישיבה קטנה למצוינים, אך לא הייתי כ"כ ממושמע, במיוחד עם תקנון לבוש, זמני קימה ותפילות.

גם לאחר שזרקו אותי אחרי פסח ואבא הכניס אותי לישיבה אחרת, לא הסתדרתי עם התפילות, הייתי קם מאוחר ואפילו כשהמשיגיה היה בא להעיר אותי, לא הייתי נכנס להתפלל, בגלל זה בסוף זרקו אותי גם מהישיבה השנייה. שנה שלמה לא למדתי במסגרת מסודרת, זו הייתה שנה של כווד ומלחמות עם ההורים וחוקי החברה. אפילו עם עצמי נלחמתי.

היום ב"ה קצת נרגעתי, אבא הצמיד לי יועץ מדהים, בשבילי הוא כמו חבר או אח גדול, הוא הדמות של המבוגר היחיד שאני מוכן להקשיב לו ולהיפתח אליו בשיחות, ואכן אחרי שיחות רבות, הסכמתי להיכנס למסגרת. אני לומד בישיבה שלומדים חצי יום ובחצי השני עובדים. אני עובד סדרן במחסן של חנות ציוד משרדי של קרוב משפחה.

בישיבה אנחנו חברה מאוד מוגבשים, מדברים על

לייעוץ טלפוני ללא תשלום
בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב
נייד: 054-8434435

הכל ועושים הכול ביחד. "הכל" לא בדיוק, כי אפילו החברים שלי, לא מצליחים להכניס אותי לבית הכנסת לתפילה. לפעמים אני ממש רוצה, אבל כאילו משהו חוסם אותי ואני לא מסוגל לראות את בית הכנסת מפנים.

הקולות של התפילה באים אצלי ביחד עם עונש, השפלות, כוחיות ומכות בקיצור עם הרגשה לא נעימה. החברים שלי לא מרגישים את מה שהרגשתי ולכן הם לא מבינים למה אני מחכה להם בחוץ, נכנעה בגלל שהם לא טעמו את ההשפלה שלוותה אותי עם הספסל בבית הכנסת.

איפה בית הכנסת שלי?

לפעמים גם אני מתפלל-הרי עברו כבר כמה שנים ואני כבר לא גר בבית של ההורים ובקושי רואה את אבא שלי- ועדיין אני לא מצליח להיכנס לבית הכנסת אף על פי שאני כן רוצה לפעמים להתפלל... אז איפה בית הכנסת שלי אתם שואלים? אז ככה שאין לי בית כנסת! בית הכנסת שלי נקבר ביחד עם הרצון של אבא שלי לחנך אותי ביד קשה להתפלל.

תענו לי אתם בכנות, אם במשך כל זמן התפילה היו תוקעים בכם 2 עיניים ובכל פעם שהייתם מרימים את העיניים שלכם מהסיודור היו מעירים, רומזים, גוערים, צועקים ואפילו מרביצים לכם- היה לכם חשק להתפלל???

נקודה למחשבה!

אתם יודעים הורים יקרים, יוסי הוא אינו בן יחיד! כמוהו יש מאות אם לא אלפים, ולאו דווקא ילדים או בחורים צעירים, יש גם הרבה מבוגרים! אבל נניח לרגע את יוסי מהסיפור הכואב הזה, ונחשוב כיצד אנחנו מחנכים את "יוסי שלנו", כן זה שגדל בבית שלנו. האם אצלנו הוא לומד לאהוב להתפלל או שמא אנו מכינים לו את הקרקע לבריחה מבית הכנסת? האם ליוסי שלנו יש חוויה לבא איתנו

בדיחות הדעת

ביום הראשון ללימודים מתקשרת המורה של הילדה אל האמא.

"גברת", אומרת המורה, "הבת שלך מפריעה בשיעור".

"גברת", משיבה האם, "בתקופת הקורונה משך חודשיים היא הפריעה לי בבית, אז מה, אני התקשרתי אלייך???"

הדלקת נרות

ר"ת	כניסה	יציאה	
יחשלים	19:07	20:24	20:59
תל אביב	19:23	20:27	20:57
חיפה	19:18	20:28	21:01
באר שבע	19:13	20:26	20:56

לתפילה או שהוא מחפש מידי תפילה, סיבות לברוח? כשנבדוק מה המצב אצל הילד שלנו וכיצד אנו "מעודדים" אותו להתפלל, אולי נמצא קשר בין הדברים.

מו"ר הרב שלום ארוש שליט"א אומר: "שאדם לא יכול לתת את מה שאין בו" והאמת היא שגם לנו המבוגרים קשה מאוד העניין של התפילה (ואני מדבר מאוד בעדינות) בגמרא בברכות הרי כתוב "ארבעה דברים צריכים חיזוק בכל יום" ואחד מהם זה תפילה. נחשוב בכנות, אם לנו המבוגרים שאנו מבינים את החובה, החשיבות והחיבור הרוחני של התפילה, היא עולה לנו לפעמים במאמצים אדירים, עד כמה זה קשה לילדים ולמתבגרים?!

עבודה שורשית

ולכן לפני שאנו מטפלים בתפילות הילדים שלנו, נעשה "בדק בית" פנימי, מה מצב הקשר "שלנו" עם ה', האם אנחנו אוהבים להתפלל? האם התפילה היא "עונג רוחני" שאנו מוצפים לו או שאנו מוגיעים לתפילה באיחור או מתוך הרגל כמצוות אנשים מלומדה? ושאלה מעניינות גם לאמהות, האם כאשר אנו מתפללים, אנו באמת מחוברים למילים, האם מילות התפילה נוסכות בנו שלוח וחיבור רוחני או שאנו רק קוראים את הסיודור? אם מצב התפילה גם אצלנו לא הכי טוב, אז לפני שנבדוק את מצב הפירות שגדלו בעץ המשפחתי שלנו, רצוי שנעשה טיפול בשורשים. לכן העצה הראשונה היא: שקודם נתפלל אנחנו על עצמנו שנזכה להיות אנחנו "אוהבי תפילה". מסופר שפעם אמר רבי נתן מברסלב לרביה"ק רבי נחמן: "קשה לי מאוד להתפלל לפני ה' ואני לא יודע מה לעשות" ענה לו רבי נחמן "אז תתפלל על זה בעצמו לה', ותספר לו עד כמה קשה לך להתפלל והוא בודאי יעזור לך!" נעשה כך בע"ה גם אנחנו, נתפלל ונספר לה' שאין לנו דרך ועצה להחדיר בילדים שלנו את נושא התפילה, כי גם אנחנו צריכים בזה ישועה גדולה.

לכן נתפלל השבוע על עצמנו ובע"ה נקרא את המשך המאמרים בנושא תפילה בשבועות הבאים ונתחזק ביחד אנו וילדינו.

בס"ד
רוצה להכניס את העלון לבית כנסת שלך? במנוי להפצת העלון

תזכה ב:

- 80 עלונים
- תפילה בכותל 40 יום
- כוס קידוש מתנת ארט

הזכות שלך בהפצה:
02-5308000

מחפשת ולא מוצאת??

מעוניינת בעבודה צנועה ב-100% ובשעות נוחות?

מצאנו מקום בדיוק בשבילך!

טלפנות עם שליחות, בשעות נוחות ובסביבה חרדית

בברכתו של הרב שלום ארוש שליט"א

העבודה במשרדים בירושלים
לפרטים: 052-2223745

מבזק יומי מהרב ארוש
מסר מהרב, בדיחה יומית,
חיזוק יומי, הסבר.

1

קלטות נדירות
15 שלוחות פנימיות!!
ליקוטי מוהר"ן, קלטות שלא
פורסמו מעולם ועוד...

3

כבוד הרב

שיעורים לפי נושאים
33 שלוחות פנימיות!!
פרנסה, שלום בית ועוד...

2

שיעורים מוקלטים
מאגר ענק ועדכני, לפי
מיקום ותאריך השיעור.

4

הקו שלך
פשוט ארתק

אמרתי תודה ונושעתי
סוד סגולת התודה,
סיפורי תודה ועוד...

5

דיסקים לילדים
8 סוגי דיסקים
לילדים

7

אותי אני כבר
שנה עם

בדיחות
מאגר ענק של
בדיחות מפי הרב.

6

שידור חי
שידור חי מהשיעורים
בירושלים, חולון, רדיו
מורשת. ועוד...

8

הטלפון בידי
ולא מסוגל

9

לוח זמני השיעורים
לזו שיעורים לשבוע הקרוב,
קבלת יעוץ והכוונה
מאת תלמידי הרב

11

מדריך למשתמש
מדריך מפורט איך
להשתמש בקו

לנתק!!

שיעורי הדף היומי
לימוד הדף היומי העולמי
מפי הרב נחמן ארוש.

20

חזרה לשמיעה אחרונה
לשמיעת השיעור
מהמקום שבו הפסקת
חייג שוב ולחץ 0

0

שומרי המצוות, תלמידי הרב - קו האמונה

התקשרו

02-6444250

קו האמונה

בקרוב יפתח קו בשפות צרפתית ואנגלית ועוד...

גזור ושמור ✂

ילדון חידודון

בין הפותרים יוגרלו מתנות

היכן למדו כלל גדול לאדם המביע כעס, שלא ימס על חברו עד שיודיענו סרחונו.

תשובה לחידה פרשת במדבר-שמו הפרטי של גמליאל בן פדהצור, נשיא שבט מנשה (במדבר א' י), שהיה בתקופת המדבר, זהה לשמו של רבן גמליאל משבט יהודה נשיא ישראל ומגדולי החכמים בתקופת בית שני.

הזוכה ש.ג. מירושלים

פתרונות לשלוח למייל | פקס:
al5308000@gmail.com | 02-5812252

יש לך סיפור תודה?
המערכת תשמח לפרסם אותו
al5308000@gmail.com

סיפורי תודה

אמרת'י תודה ונושעתי

עֲשֵׂה אֶת כָּל הַסְּגֻלוֹת

לשעור שלי ביום רביעי בירושלים הגיע בחור בן 28 מיושבת קויה, ושיבה ליטאית חשוכה ומפוסקת. כבר כפנה שנים שהוא לא מצליח להתחמם. ספר שנוסף סגלות שונות - ארבעים יום בפתל וכד', בסוף הוא שמע את השעורים וקרא את הספרים, והחליט: "אני אעשה גם את מה שהרב שלום ארוש אמר". התחיל לומר כל יום חצי שעה תודה על כך שאין לו זוג. אמר: "תודה! זה מה שאמרת רוצה? זה רצונך ה' לתבואה? זה הטוב ביותר שבבילוי אני מאמין בך! תודה!", תוך שבועים קוצצו את הזוג שלו וכבר התארכו!

ועתה זה קבאר רבי נתן בספר לקיטי הלכות (הלכות פריקה וטעינה ד), שכל הצרות הן אף ורק מחמת שאין מאמינים שהכל לטובה, וכשרואים דברים שלא קבונים, וחושדים בה, חס ושלום, כאלו הוא יתברך עושה שלא בצדק חלילה, מזה נוסלים תחת הסתרה,

וכן ההסתרה האמת קשתלשלות עוד צרות שלא קבונים, וכשאין מתחזקים גם אז להאמין שהכל לטובה, אזי נוסלים עוד יותר תחת הסתרה, והצרות מתגברות ח"ו, וכן הלאה והלאה ר"ל.

אבל על ידי הודעה, שמודים תמיד לה' יתברך על הכל, הן על הדברים הטובים והן על אותם דברים

שנראים לא טובים, כי מאמינים שגם אותם דברים הם בודאי לטובה, כי הוא יתברך בודאי עושה הכל לטובה, על ידי זה נצולים מכל הצרות. וגם אם האדם לא יזהר להתחיל תכף וכיד להודות ולשבח, וכבר התגברה עליו ההסתרה וביחד אתה הצרות והגליות, יכול הוא תמיד להתחיל להודות ולשבח, ולהאמין שהכל לטובה, ועל ידי זה יהיה נצול מאותן צרות. ואם יקשיף וירגיל עצמו ללכת תמיד בהודיה והלל ושבח לבו - אז בודאי יזכה לראות בישועת ה' עין בעין.

מובא בדברי רבנו הקדוש (לקיטי מוה"ר"ן תנינא, תורה ב), שרק על ידי ההודיה יכול האדם לזכות לדבור של אמת, כי על ידי ההודיה נתגלה אור האמת ומאיר בדבור וכלי ההודיה, אפילו הדבור שנקדברים עם ה' בהתבודדות הוא קלא בשקרה ומהו השקר? אותו חקר אמונה, שלא מאמינים שהכל לטובה, ולא מודים לה' על הכל,

וזהו השקר הגדול ביותר בעולם, ואז מפילא אין יכולים לצאת על ידי הדבור מן החשך וההסתרה, מפני שהתבודדות היא ללא אמונה שהכל לטובה, שזו עקר האמונה.

אמרת'י תודה ונושעתי
052-2240696

חיזוקית -

סיון | ערך התורה

ענינה העקרי של התורה הוא לתת לנו הוראות מעשיות כיצד לחיות חיים טובים.

(א.ב. של החיים)

לקבלת מסרים מחזקים: 052-6672221

הסדרה לשלום הבית
מאת הרב שלום ארוש

052-2240696

שלום הבית שלי

הרב שלום ארוש שליט"א

ההפך הוא הנכון: כל ההמצאות הללו לא מסייעות לו לסלק את חובותיו, אלא הן מגדילות את חובותיו, כיון שהוא קונה דברים מיותרים שאילולי היו לו צ'קים לא היה קונה אותם, ונוסף על זה הוא משלם גם ריבית, ונמצא שאותם אמצעי תשלום שקריים הם הגורם העקרי להפיכתו לבעל-חוב אומלל.

כאשר אדם חותם על צ'ק, עליו להיות בטוח במאת האחוזים שיש לו כיסוי על הסכום הנקוב בו. אין כאן שום תרופת-פלא. כל מי שנוקט בדרך של חתימה בלתי מבוקרת על צ'קים, נכחה עד מהרה בטעותו המרה, מרה כלענה!

כאשר אשה קונה בתשלומים עליה לקחת בחשבון, שלאורך כל זמן התשלום יהיו חסרים לה סכומים אלו לכלכלת ביתה! הצטברות של תשלומים משאירה את הבית בלא אמצעים מינימליים, לכלכלת היום יום. כולם יראו אותה נוסעת על מכונית חדשה, אבל היא - לא יהיה לה אפילו כסף לקנות לחם במכולת! היום יש שפע של אמצעי תשלום: צ'קים, כרטיסי אשראי וכד', שמאפשרים לאדם להוציא יותר מגודל הכנסתו ללא קושי, שבעזרתם נעשה האדם בקלות בעל-חוב.

פרנסה בשמחה

למעמסה בלתי נסבלת, חיים בלי תוחלת, חסרי מנוחה ומלאי ייסורים.

אדם מסתובב לו עם כרטיס אשראי או פנקס צ'קים, רושם סכומי כסף וחותם, וחושב שבכך הוא פותר בעיות. אין לך מחשבה מעוותת מזו! הוא חותם וחותם, החובות הולכים ותופחים, הבעיות מתגברות ומתרחבות והמצב הולך ומסתבך.

הרי כל צ'ק שאדם חותם עליו - יהיה עליו לכרוע אותו! כל העברה שמעביר את כרטיס האשראי הוא מתחייב בתשלומים! מה הוא חושב, שיוכל להסתמך על צ'קים ותשלומים בלי גבול עד סוף כל הדורות! האם הוא סבור, שהאמצעים הללו הם מין פנטז, שבעזרתו יוכל לסלק את כל חובותיו במחי קולמוס?

נושא הפרנסה, אין צריך לומר, הוא נושא המעסיק את רוב בני האדם, והוא מקור להרבה קשיים וייסורים, למי שאינו יודע את השכל הנכון של האמונה בעיניי ממון.

ומאחר שהנושא הזה הפך עכשיו לאור המצב של פיטורים, וצמצומים וקשיים כלכליים נביא בסדרת המאמרים בשבועות הקרובים התייחסות לנושא של התנהלות נכונה בכלכלה בין בני הזוג.

ראשית, חשוב מאד עם המשבר הכלכלי בארץ, ודאי שיש לעשות ישוב הדעת ולחשב מסלול מחדש ביחס להרגלי ההוצאות בימינו. "בעזרתם האדיבה" של הצ'קים, כרטיסי האשראי והכספומטים למיניהם, משתעבד האדם לבגנים, וימי חייו ואף לילותיו הופכים בעיניו

נעשה בכל דור ודור לפי השלום שבדור."

גדול השלום

השלום זה כלי מוזיק ברכה. כשאתה אוהב כל יהודי ואתה מחובר עם כל יהודי - אתה ממשיך עליך ברכות עצומות ואתה ממשיך ברכה לכל העולם כולו. התפילה האחרונה שחותמת את כל התפילות שלנו ואת כל הקדישים ואת ברכת הכהנים היא התפילה על השלום.

גדולי ישראל היו מקדימים בשלום כל אדם והם מלמדים אותנו שגדול הוא השלום.

השלום גדול יותר מכל החשבונות שלך. אם תוותר בשביל השלום אף פעם לא תפסיד.

וכאן המקום להזכיר ששלום מתחיל מהבית, מהאישה והילדים ומהמשפחה הקרובה.

ובפרט עכשיו אחרי ההסתגרות הארוכה בבתיים שגרמה ללחץ ומתחים בבתיים רבים - זה הזמן להרבות שלום ולשקם את היחסים בתוך הבית, לחייך, להאיר פנים, לעזוז, לוותר, לדבר בנעום.

כולם מצטרפים

אז מה צריך לעשות? כל אחד וכל אחת במקום שלו שיהליט שהוא מצטרף לקבוצת אהבת ישראל. לא צריך להירשם ולא צריך לחתום על שום טופס. פשוט צריכים להחליט שמעכשיו אני משנן את המילים הללו: "אני אוהב כל יהודי".

וכמוכן, תפיץ את זה לכל מי שאתה מכיר, תשכנע את כל מי שאתה מכיר להצטרף למהלך הנפלא הזה שבכוונה לשמח את ה' ולקרב את הגאולה.

קח את זה כפרוייקט לחיים. תלמד על מדת השלום ותתפלל על מידת השלום. תתפלל על כל עם ישראל. תאהב גם את מי שאתה לא מסכים אתו ולא הולך בדרך שלך. כל דבר שאתה רוצה לעצמך - תתפלל על כל עם ישראל, תשתתף בצער של כל עם ישראל, תרחם, תעזור ותוותר.

זה אומר לרחם ולוותר גם בכביש וגם בתור בסופר.

ותזכרו טוב את הצוואה של מורי ורבי רבי יהודה זאב ליבוביץ' זיע"א, שתהיה תמיד נגד עיניכם: "לרחם לוותר לעזור והעיקר לא לצעוק על שום יהודי". לא לצעוק וכל שכן לא לדחוף ולא לבזות ולא לדבר שום רע.

אני מקווה ומתפלל שאלפים ורבות יצטרפו לקמפיין הזה, של "אני אוהב כל יהודי". יצטרפו ויצרכו אחרים. יחזרו וישנונו ויקיימו.

עצם הרצון, עצם המאמץ זה כבר ישמח מאוד את ה' וימתיק דינים מעל כולנו ומידה כנגד מידה גם ה' יאהב את כולנו אפילו שעדיין לא חזרנו אליו כראוי ויגאל אותנו בקרוב ברחמים בלי מלחמות ובלי רעידת אדמה ובלי שום ייסורים אמן.

בברכת

שבת שלום ומבורך

ה"בית אהרון" מקרלין

י"ז סיון-ליומא דהילולא

רבי אהרון נולד בר"ח סיון שנת תקס"ב לאביו הרב הקדוש רבי אשר מסטולין ונקרא ע"ש סבו האדמו"ר רבי אהרון הגדול מקארלין זצוק"ל. לרבי אהרון היה קבלת יחוס מזרע דוד המלך ע"ה.

אביו, רבי אשר מסטולין אמר על רבי אהרון בנו, בני זה הוא גדול מאוד בתורה ובמצוות ובמעשים טובים, ועל החכמה ובינה שלו, אין לו מבינים שיבינוהו.

ידוע היה רבי אהרון במנהגו להיות בשמחה גדולה והיה משרה שמחה והתעלות על סביבתו.

הרה"ק מאפטא אמר לאחר שרבי אהרון ביקר אצלו "בנו של ר' אשר מסטולין היה כאן, ראו איזה שמחה הכניס בנו, הוא בבחינת עוז וחדווה במקומו". אף תפילתו הייתה בדבקות מיוחדת ובאריכות וכוונה רבה, עליה אמר ה"צמח צדק" כשעבר בדרכו על יד בית המדרש בו התפלל רבי אהרון עם חסידיו שראה אז בעיני בשר שלו כי התפלל כך אשר גם כותלי בית המדרש התפללו עימו!! בכל התפילות הן בשבת והן בימות החול נהג לעבור לפני התיבה ולהתפלל בהתלהבות גדולה. רבי אהרון וחסידיו נהגו להתפלל את תפילתם בצעקות רמות ובקולי קולות. והסביר רבינו - כתיב "כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיך ובלבבך לעשותו" אלמלא היה כתוב ובלבבך קודם שנאמר בפיך, לא היה אדם יכול לפתוח את פיו לומר אפילו תיבה אחת, עכשיו דכתיב בפיך ובלבבך, צריכים לצעוק ולצעוק עד שהלב יכוון גם כן.

מסופר כי בימים הנוראים היו מגיעים חסידים מרחקים כדי להתפלל עם רבי אהרון עד כדי כך שלא הכיל המקום לכולם והצפיפות הייתה גדולה מנושא ולכן הקימו אוהל על יד בית הכנסת שבו ניתן להתפלל יותר בהרווחה אבל אף אחד מן החסידים לא רצה להתפלל שם, כולם רצו להתפלל בסמוך לרבנו. ציווה רבנו להכריז בשמו שיעשה למענם ויברך אותם במי שברך מיוחד, שתתקבל תפילתם גם בריחוק מקום אך אמנם לא רצו החסידים לוותר

על התפילה במחיצת רבנו ולא נכנס אף אחד מהם לאוהל וכך ויתרו על ברכת רבנו במי שברך הגדול כדי לעמוד סמוך ונראה ולשמעו שאגת רבנו בקרבת מקום. רבי אהרון הקפיד מאוד על השלום והחיבור בין אנשיו ומסופר על שני שוחטים מחסידיו בעיר טבריה שנקלעו לדין ודברים בעינינו ממון והקפידו אחד על חברו, בלילה חלם אחד מהם כי הוא רואה את רבי אהרון זצ"ל האומר אליו מה זאת? והנה הוא רואה את חברו השוחט מגיע אליו ושאל אותו מדוע הגעת באמצע הלילה לביתי? וחברו סיפר לו כי ראה את רבי אהרון בחלומו ואמר לו גם כן מה זאת וכך נתפייסו ביניהם שני החסידים. רבי אהרון התבטא פעם שמה שפועלים ע"י הישיבה בצוותא אי אפשר לפעול ע"י שום דבר אחר.

מעשה היה אצל רבינו, שפעם אחת שלח שני אברכים לרחוב העיר לשמוע מה משוחחים הבריות. ראו שני שכורים הולכים ואחד אומר לחבירו: "הבה נלך ביחד כדי שלא ניפול". כאשר חזרו ואמרו מה ששמעו, שמח הבית אהרון שמחה גדולה ולמד מזה מוסר השכל לעבודת ה': כמה חשוב להיות נכללים זה בזה ולא לעבוד את ה' כאדם בודד...

רבינו דיבר על חשיבות הלימוד בשעות הלילה ואמר ללמוד גמרא רש"י ותוספות ופירוש המהרש"א הוא שמירת לילה.

מסופר כי בארץ ישראל היה גר אחד מגדולי חסידיו רבינו בשם ועלוול פינסקר ז"ל וביום י"ז סיון תרל"ב בא החסיד הנ"ל לבית המדרש בבהלה וסיפר שראה בחלומו שנסתלק הרב הקדוש בעל "בית אהרון" והייתה הלווייתו בירושלים והטמינוהו בהר הזיתים אצל קברו של האור החיים הקדוש. מובן שהחסידים התרגזו עליו על דיבוריו אלו כי עוד לא היה להם שום ידיעה מחוץ לארץ אודות פטירת הרה"ק, ואחר ב' שבועות באה הידיעה המרה שאכן נסתלק רבנו ביום י"ז סיון.

רבנו הקדוש הסתלק ביום י"ז סיון תרל"ב, בהיותו כבן שבעים שנה, על אם הדרך בעיר סליטוב שבפלך וואהלין בדרכו לנישואי נכדתו ושם מונחתו כבוד. זכותו יגן עליו אמן.

חוט של חסד חוגגים
יום הולדת לקו האמונה

השולחות המפורטות בעמודים הבאים

קו האמונה

גן הדעת חידושים לפרשת שבוע

פנינים חסידות ברסלב

אחרי הפעולות נמשכים הלבבות

פרשת השבוע מלמדת אותנו שיש לכפול את הפעולות הטובות שוב ושוב, מי שלא הצליח לעשות פסח, יש לו הזדמנות שניה, אין ייאוש בעולם כלל, לא הצלחת היום תצליח מחר, או בחודש הבא, העיקר שתתחבר מחדש דרך המעשים, כי האדם נפעל כפי פעולותיו, ואחרי הפעולות נמשכים הלבבות.

והעניין הוא, שכל פעולה חיצונית גופנית מעוררת את הלב של האדם בצורה הרבה יותר משמעותית מאשר הדיבורים או המחשבות שלו. נכון שגם למחשבות השפעה חזקה על האדם, כי כולו במחשבה איתבריו, ונכון שגם לדיבורים כח עצום על הנפש, ומי שמדבר אמונה יזכה לאמונה, אך הדבר שהכי הרבה משפיע על הרצון הם הפעולות, הפעולות והמעשים הם שמושכים את הלב, הם שפועלים על הרצון, כי כשמדברים על הלב, מדברים על הרצון, והרצון נשפע מהפעולות יותר מכל דבר אחר.

וכך אומר ספר החינוך במצווה ט"ז: "דע, כי האדם נפעל כפי פעולותיו, ולבו וכל מחשבותיו תמיד אחר מעשיו שהוא עוסק בהם, אם טוב ואם רע. ואפילו רשע גמור בלבבו וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום, אם יערה רוחו וישים השתדלותו ועסקו בהתמדה בתורה ובמצוות, ואפילו שלא לשם שמים, מיד ינטה אל הטוב, ומתוך שלא לשמה בא לשמה.

ובכוח מעשיו ימית היצר הרע, כי אחרי הפעולות נמשכים הלבבות. ואפילו אם יהיה אדם צדיק גמור

ולבו ישר ותמים חפץ בתורה ובמצוות, אם אולי יעסק תמיד בדברים של דוכי, כאילו תאמר דרך משל שהכריחו המלך ומיניה באומנות רעה, באמת אם כל עסקו תמיד כל היום באותה אומנות, ישוב לזמן סוף הזמנים מצדקת לבו להיות רשע גמור, כי ידוע הדבר ואמת שכל האדם נפעל כפי פעולותיו". נמצא, שלפעולות שאנו עושים יש השפעה מכרעת, ואם תקח צדיק גמור ותכריח אותו לעשות פעולות נלוזות זה ישפיע עליו בהכרח.

על פי היסוד הזה אפשר להבין טעם כל הקורבנות כולם, שמטרת התורה הייתה בהם להכשיר את בני האדם על ידי פעולות מעשיות כי "ברבות הפעולות הטובות רוב התמדתן, מחשבות הלב מתטהרות מתלבנות מזדקקות... ועל כן ציונו ה' לקבוע מקום שיהיה טהור ונקי בתכלית הנקיות, לטהר שם מחשבות בני איש ולתקן לבבם אליו בו... ומתוך הכשר המעשה וטהרת המחשבה שיהיה לנו שם, עלה שכלנו אל הדבקות עם השכל העליון"

שוב אנחנו למדים שהעיקר הוא המעשה, כי אינו דומה מעשה קטן של אמירה בפה למעשה גדול של הבאת קרבן כדי להשפיע על נפשו של האדם לכפרת חטאו. כאשר האדם טורח להביא בהמה אל בית המקדש, ובעל כורחו הוא נאלץ לראות כיצד שוחטים אותה, מזים את דמה, זה משפיע עליו יותר מכל שיעור ומכל דרשה שישמע בגודל גנות החטא. הפעולה המעשית משאירה רושם הרבה יותר גדול מן המחשבה או מדיבור בעיניו.

זה שאמר רבנו, נכספתי למשוך את העולם לעשייה,

אנ"ש נהגו לקרב את כל מי שרק בא והתחבר אליהם, לבד מפעל מחלקת ובעל לשון-הרע הפתוח ריב ומדון, שהיו מרחיקים ומתרחקים מן פניו בתכלית. (שיש"ק ד-קפז)

אמרו אנ"ש, מהפושטתם בתורה ס"ה הרי שצריך להקפיד על למוד התורה תיכף אחר התפילה והתבודדות, כי קבא"ר שם שעל ידי התפילה והבטול נעשה הפלי להדשין דאורייתא, הרי שאחר התפילה, שעל ידי נעשה הפלי צריך למלא בהדשין דאורייתא. (שם ד-כו)

אמרו אנ"ש, אם מועיל אמירת "תקון הפל" ללאחר הפגם, הרי שאמירתה לפניה תועיל לו בידאי מלהפגש לילה. ואכן, היו נהגים הרבה אנ"ש לאמרו בכל יום. (שם ד-צו)

לעשיה דייקא, כי הפעולות הם שמחוללות שינוי באדם, אדם יכול לדבר דיבורים כמו חול וההשפעה שלהם על הנפש שלו תהיה עדיין מזערית, אך "ברבות הפעולות הטובות רוב התמדתן" יתחולל בו שינוי הלכה למעשה.

זהו לימוד נוסף שלמדים מפסח שני, להמשיך לעשות, שוב ושוב, עד שיתקיים בו, ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקודשים.

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט בישיבת "חוט של חסד" מנהל רחמי ב"קו ההלכה"

קו ההלכה הספרדי: *3030

הזמן הזה ממעשרות, כלומר לקחת את התשלום מהמעשרות שלי?

יכול לעשות כן לכתחילה, וכשם שמצאנו שאפילו על הוצאות תלמוד תורה של בניו שמעל גיל שש יכול לשלם ממעשרות (הרמב"ם פרק י' מהלכות מתנות עניים הלכה ט"ז, ועיי' שו"ת יחיה דעת חלק ג' סימן ע"ו), וקל וחומר בנידון זה שיהיה מותר לשלם ממעשרות. ואף למחמירים שהוצאות תלמוד תורה של בניו אסור לשלם ממעשרות (אגרות משה יורה דעה חלק ב' סימן ק"א), מכל מקום בנידון זה יודו שיהיה מותר כיון שאין לו שום חיוב ללמוד את אותם נערים ועושה כן בתורת חסד גמור.

אדם חייב לי כסף, ויש לי משכון שנתן לי בעבר על חוב אחר, וכעת מבקש את המשכון, האם אני יכול לעכב את המשכון בידי עד שיש לי את הכסף, או שיש בזה איסור?

בקצות החושן (חושן משפט סימן ד' סעיף קטן א') כתב שאף על פי שעל פי הפשט אין בזה איסור מכל מקום לפי דברי הזוהר יש בזה איסור והזוהר מחשיבו כאילו אינו מזרע ישראל חס ושלום. אמנם מן הרב עובדיה בשו"ת יביע אומר (חלק ו' חושן משפט סימן א') פסק שכשהלוה איש עקש וכתלתול ומתחמק מלשלם, מותר לעכב את המשכון והלכה כהפשוט ולא כהזוהר.

שאלות שעלו בקו ההלכה

האם מותר לתת מתנה לחבר לרגל הולדת ביתו מכספי מעשרות במקום שהוא אברך בן תורה או אדם נזקק, והאם צריך להודיע לו שזה מעשרות?

אם החבר הנ"ל הביא לו בעבר מתנה ורוצה להשיב לו כעת, אסור לו לשלם זאת ממעשרות, אבל אם החבר לא הביא לו מתנה וכעת רוצה לתת לו ממעשרות ויודע שהוא עני, יכול לתת לו את המתנה ממעשרות, אבל צריך להודיעו. (הרמב"ם פרק ו' מהלכות מתנות עניים הלכה י"ז והובא בבית יוסף יורה דעה סימן של"א ד"ה אין פורעים בו). אבל יכול לומר לו "זה נתתי

מקרה לעזרה לחתנים שברשותי" ולא יאמר לו מכספי מעשר בכדי שלא לביישו. (מקורו נאמן עמוד קס"א).

אני מלמד ילדים שמתקשים בלימוד הגמרא, ופעמים שמדובר במשפחות שאין בידם היכולת לשלם בעבור הזמן שאני לומד עם הילדים, האם אוכל לנכות את

אדם הנוסע באופניים דרך בין עירונית כגון שנוסע מבני ברק ליהוד והזוהר ויש לו שבעים ושתיים דקות בהלך וחזור גם יחד, האם יכול לברך הגומל?

מן הרב עובדיה פסק שצריך לברך על כל נסיעה מוחץ לעיר משום שכל הדרכים בחזקת סכנה ואם יש לו שבעים ושתיים דקות בהליכה וחזרה ביחד יכול לברך הגומל, ושיעור זה נמדד לפי זמן הנסיעה דהיינו שאם נוסע בכוננית צריך שיהיה זמן הנסיעה שבעים ושתיים דקות (חזון עובדיה ט"ז בשבט עמוד שס"ז), ולפי זה הוא הדין באופניים שאם יש לו זמן נסיעה שבעים ושתיים

דקות בהלך וחזור יחד יכול לברך הגומל, וכל זה בתנאי שיש מרחק פרסה בין הערים (כ 3.8 קילומטר) אבל אם יש מרחק פחות מפרסה אין זה נחשב כל כך לסכנה ואינו יכול לברך ברכת הגומל. (שלחן ערוך סימן ר"ט סעיף ז'). ומנהג האשכנזים שאין לברך ברכת הגומל אלא רק בהולכי מדבריות ומקומות סכנה. (שלחן ערוך שם).

איטש לרענהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש יד סיון תש"פ: הדלקת נרות: ירושלים 7:07 תל-אביב: 7:22 חיפה 7:15 מוצאי שבת: ירושלים: 8:25 תל-אביב: 8:28 חיפה: 8:29 ר"ת: 8:59

פרשת בהעלותך

בטחון ושמה בחלקו

הבוטח בה' שיספק לו כל צרכו, הריהו שמח בחלקו ואינו דואג דאגת המחר!

נלמד, בדרך רמז, מהפסוק: "שטו העם ולקטו וטחנו ברחיים, או דכו במדוכה" (פרק יא-ח)

ומובא בזהר הק': "שטו העם ולקטו" – "שטיא הוא דא" כלומר: שוטים הם אלו שהשתטחו על הארץ ללקוט את המן, שכן מה ששיד ומיועד לאדם, יבוא לו בנקל עד שלא יצטרך אפילו להתכופף... (הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל – חכמת חיים).

נאמר בפסוק (משלי ג) "בטח אל ה' בכל ליבך ואל בינתך אל תשען" וביאר רבינו בחיי זצ"ל (בפירושו עה"ת-מקץ) שאם יורהו שכלו ותלמדהו בינתו לבטוח בעושרו או בכוחו וגבורתו, שלא ישען בזה כלל רק שישים כל בטחונו בהקב"ה שהוא משיב חכמים אחר ודעתם יסכל, ואין כל מעשיו ומחשבותיו כלום בלתי אם יגזור ה' יתעלה.

וזהו שכתוב (משלי יט) "רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום". כי אם אסף כסף לרוב אין לו להחזיק טובה לעצמו, כי עושרו לא בא אליו בכוחו וקלותו. וכן אמר שלמה (קהלת ט) "כי לא לקלים המרוץ ולא לגבורים המלחמה וגם לא לחכמים לחם... ולפיכך אין ראוי לו לבטוח ולהשען על בינתו, ואין לו לתלות תקוותו בהשתדלותו, אלא רק בהשית"ו. והוא שאמר דוד ע"ה (תהלים סב) "אך לאלוקים דומי נפשי כי ממנו תקותי" כלומר: לא בהשתדלותי. עכ"ל.

בידוע, כל חובת השתדלות האדם לפרנסתו, אם מעט ואם הרבה – כל אדם לפום דרגא דיליה – נובעת מגזירת "ביזעת אפיך תאכל לחם", שנתקלל אדם הראשון. ומכיון שכל ענין ההשתדלות אינו אלא עונש וקללה, ומכיון שלמדנו מירידת המן שיש שטרחה הרבה בלקיטתו ויש שטרחה מעט, ובכל מקרה "לא העדיף המרבה והממעט לא החסיר", ומאחר שכבר הבטיחונו הז"ל (ביצה טז.) ש"כל מזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה". אם כן, מצד ההגיון הפשוט, טוב לו לאדם להפחית עצמו מן הקללה, עד כמה שאפשר, ולא להרבותה עליו.

וכפי שכתב הרמח"ל (במסילת ישרים פרק כא): מה שיוכל לשמור את האדם ולהצילו... הוא שישליך יתרו על הקב"ה לגמרי, באשר ידע כי וודאי אי אפשר כשיחסר לאדם ממה שנקצב לו וכדברי הז"ל "מזונותיו של אדם קצובין"... ואין אדם נוגע במוכן לחברו". וכבר היה האדם יכול להיות יושב ובטל, אם לא שקדם הקנס "ביזעת אפיך תאכל לחם". על כן חייב אדם להשתדל איוו השתדלות לצורך פרנסתו, והרי זה כמו מס שפורע... וכיון שהשתדל, הרי יצא ידי חובתו... ואינו צריך לבלות ימיו בחריצות והשתדלות!"

ומובא בספר אוהב ישראל (ליקטים – פרשת יתרו) כי עיקר דרך האמת להשיג די מחיית אנשי ביתו הוא ע"י הבטחון בה' המחיה את הכל, ויקוים בו מקרא שכתוב (תהלים לב-ו) "והבוטח בה' חסד יסובבנו". אבל מי שאין לבבו חזק באמונת ה' כל כך אשר ישיג די פרנסתו בקרב ביתו בלי רוב טרחה ויגיעה, אזי צריך האיש הזה לעשות תחבולות כל אחד לפי ערכו.

גדר הבטחון

סיפר בעל ה"בית הלוי" על הגרי"ל דיסקין זצ"ל: בימי חוליו של רבי יהושע לייב ציוה עליו הרופא לעשות דיאטה קפדנית. עפ"י פקודת הרופא, לא הגישו לו בשבת את מנת החמין (טשולנט) שהיה רגיל בה. ואולם רבי יהושע לייב ביקש שבכל זאת יגישו לו את החמין, באומרו שמאכלי השבת לא מזיקים. ואכן, הוא אכל ולא ניזוק.

והנה בשבת הבאה הגישו לו מראש את מנת החמין כפי שביקש בשבת שעברה. אך לפליאתם סירב הפעם לאכול מן החמין. וכך הסביר את סירובו: "לפני שבוע בטחתי בהשית"ו שמאכלי השבת לא יזיקו לי. אבל השבת הזו הרי עלולה להתערב בי גם תחושת בטחון הנובעת מכך שלפני שבוע לא הזיקה לי אכילת החמין... ברגע שהבטחון שלי איננו אך ורק בהשית"ו, אזי מחוייב אני לחוש לדברי הרופא!"

תפארת שמשון

"אינני רוצה לדאוג דאגת המחר..."

סיפר הר"ש לוריניץ ז"ל: בשנות השואה הנוראה במחנה הריכוז, שהה יחד עם כ"ק האדמו"ר מסטמאר – רבי יואל טייטלבוים זצ"ל גם בן עירי מבודפסט, רבי ליפא בלוי. פעם אחת השיגה רעייתו של רבי ליפא שתי כיכרות לחם ושלחה ככר אחת לאדמו"ר. הרבי אכל רק חלק קטן מן הלחם ואת הנותר החזיר באומרו: אינני רוצה להיות דואג דאגת המחר!"

כולנו יודעים מה היתה המשמעות של חתיכת לחם במחנה הריכוז הנורא ההוא. אעפ"כ לא הסכים הרבי לקבל את כל הלחם והסתפק במה שהיה נחוץ לו לאותו יום. כי לא רצה לדאוג ליום המחר להחיות את נפשו!

הוא נימק זאת עפ"י דברי המגן אברהם בשם הזוהר הק': "לא ליבעי איניש לבשלא מזונא מן יומא ליומא אחרינא. והטעם, כי יש בזה חסרון אמונה.

במחיצתם

לחפוץ בטובתו של חברו ולשמוח

בה!

נלמד מהפסוק: "ויאמר לו משה המקנא אתה לי ומי יתן כל עם ה' נביאים" (פרק יא-כט)

בפסוק זה רואים – לדעת בעל העקדה וה'אור החיים' הק' – את מעלתו הנשגבה של משה רבינו ע"ה, שלא היה בו כל שמץ של קנאה, לא רק כלפי אלו מתלמידיו שהיו מאוצלים מן הרוח אשר עליו, כמו שאמרו חז"ל "בכל אדם מתקנא חוץ מבנו ותלמידו" (סנהדרין קה:). אלא אפילו אם יתן ה' את רוחו על כל העם ויהיו נביאים, לא מכוחו הוא, אלא "בזכות עצמם" דבר שמתקנאים בו. אף על פי כן הוא לא יקנא בזה, אלא אדרבה, משתוקק הוא שאכן כך יהיה.

באגרת שכתב כ"ק אדמו"ר מגור בעל האמרי אמת לבנו בעל ה"בית ישראל" הוכיח על גודל מעלת עין טובה שמביאה גאולה לעולם. שהרי חז"ל אמרו "האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם", ולמדו זאת מאסתר, כמו שנאמר "ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי". ולכאורה יפלא: מה השבח העצום אם אינו מתלבש בטליתו של חברו, עד כדי שיביא גאולה לעולם?

אלא מבאר ה"אמרי אמת" עפ"י דברי חז"ל (סנהדרין פט:), שהנגלה לנביא ברוח הקודש, נודע גם לשאר הנביאים. נמצא, שכאשר נודע הדבר למרדכי, כמו כן נודע הדבר לאסתר שנחשבה לאחת מהנביאות. ומרדכי הגיד לה כי עדיין לא ידע שהיא נביאה. ואולם מכיון שידעה מעצמה, הרי יכלה לומר בשם עצמה למלך. ובכל זאת נהגה טובת עין במרדכי ולא אמרה אלא בשם מרדכי.

יוצא א"כ, שאותה עין טובה שנהגה בה אסתר, היא שהביאה גאולה לעולם, שהרי עי"ז "וימצא כתוב אשר הגיד מרדכי..." זהו השבח הגדול של האומר דבר בשם אומרו.

לפנינו קטעים מתוך מאמר שנתפרסם אודות כ"ק האדמו"ר מגור בעל ה"פני מנחם" [בן זקוניו של ה"אמרי אמת"] אשר מיד בשבת בה התקיים ה"טיש" הראשון שלו (פרשת ואתחנן תשנ"ב) פתח בדברי תורה בנושא הזה של "עין טובה". דממת הוד שררה אז בהיכל המלא והגדוש. דבריו הדהדו בהיכל מהקצה אל הקצה, כשהכל כמהים ומשתוקקים לדעת מה הם דברי התורה בהם יפתח הרבי את צינורות ההשפעה. וכך אמר:

"על ידי עין טובה יכולים להגיע לכל התורה. כפי שמתקיים אצל האדם 'ואהבת לרעך כמוך', כך הוא בא 'לאנכי ה' אלוקיך', בבחינת סופו נעוץ בתחילתו. וכן להיפך, כפי השגתו ב'אנכי' כך הוא 'ואהבת', דהא בהא תליא..."

"גם בזמן דחוק, כשיש נסיון בענין עין טובה, על האדם להאמין שכל אחד מקבל חלקו 'ואין אדם נוגע במוכן לחברו'..." עין טובה הכוונה הן בגשמיות והן ברוחניות. כשהיודי מקיים מצוה צריך להיות בעין טובה, לכלול גם אחרים עמו במעשה המצוה, כמו שלפני עשיית מצוה ושאר דברים, אומרים 'לשם יחוד וכו' בשם כל ישראל, לעשות למען אחרים, לעמן הכלל, ועי"ז יכול להגיע ל"אנוכי"..."

"מובא מהחידושי הרי"ם עה"פ 'ונשיא לבני נפתלי אחירע בן עינן', שהוא מלשון 'אח ורע' ובן עין טובה. וי"ל שע"ז זכו לברכת 'נפתלי שבע רצון ומלא ברכת ה'...' אח ורע, כתוב 'למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך' וסמוך לו נאמר 'למען בית ה' אלוקיני אבקשה טוב לך', שע"י אחוה ורעות יכולים להגיע לבניו בית המקדש... אפילו כאשר כבר נגזרה גזירה ח"ו, אפשר להופכה ע"י עין טובה. ע"י עין טובה יכולים להשפיע ברכות, רפואות וישועות לכלל ישראל..." עכ"ד.

עין טובה בשל אחרים

מדת "עין טובה" של בעל החזון איש באה לידי ביטוי במסחר החנות שניהלה רעייתו. ביום השוק היה החזון איש מגיע לדוכן ומסייע לאשתו. שמועה יצאה בעיר ופשטה גם בקרב האיכרים שהיו באים לעיירה ביום השוק, כי בעלה של החנונית איש קדוש הוא. מדתו מדת אמת. משקלו משקל צדק.

נהרו איפוא אליו לחנותם לקנות אצלו. כיון שהרגיש בכך החזון איש, חשש שזה בא על חשבון טובתם של האחרים, ועקר רגליו מחנות אשתו, כי אמר שאין זה הוגן כלפי שאר החנונים שבשוק. הוא המשיך לעזור לה בנייהול החשבונות, וביום השוק נחלץ לעזרתה רבה של העיר בעל "נזר הקודש" ששלח את בתו להיות לה לעזר במכירתו.

הלמות עמלים - ח"ב

"לעשות עין טובה"...

סיפר נכדו של הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל: לאחר נישואיו, רכש הגאון רבי אלכסנדר דינקל זצ"ל את דירתו ברחוב פלמ"ח. באחד הימים הלך רבי שלמה זלמן לערוך ביקור בביתו החדש של הרב דינקל שהיה מקורב אליו מאוד.

כשניכנס לביתו, עבר רבי שלמה זלמן מחדר לחדר כשהוא בודק בכל מקום בהתרשמות יתירה, זאת לפליאתו הגדולה של מקורבו רבי אלכסנדר. הוא הביע תמיהתו על כך, ורבי שלמה זלמן השיב בפשטותו האופיינית: "נכנסתם כעת לדירתכם החדשה. באתי לעשות לכם "עין טובה", ולשמוח עמכם בביתכם החדש והמיוחד..." מתוך מאמר

חפץ מאוד בטובתו של חברו...

סיפר הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל על אביו הנדיב רבי יעקב זצ"ל: "לאחר השואה הוקם מקום לקליטת עולים ליד בית הכנסת שהיו מתפללים בו. אחד העולים שהיה גר בחו"ל בעיירה שלנו היתה לו שם חנות עורות וכשפגשו אבא ברחוב קיבלו בחביבות ובשמחה ושאל על הפרנסה.

הלה אמר לאבא שעדיין אינו יודע ממה יתפרנס, הציע לו אבא: "בוא תפתח חנות עורות ליד חנות העורות שלי". טען הלה: "אינני רוצה להשיג גבולך ולהיות המתחרה שלך, הרי גם לך יש חנות עורות ואגרום לך למיעוט קונים".

השיב לו אבא בטוב לבו: "לא! אדרבה, היכן שיש יותר חנויות זה כמו שוק ואנשים באים יותר לקנות" ואבא לא הסתפק בזה אלא אף הציע לו עזרה שישלם לו במשך שנה את דמי השכירות לחנות שיפתח... ובהמשך יחזיר לו בתשלומים את הכסף.

אך עדיין הלה לא הסכים לפתוח את החנות מחשש שיורד בזה לחייו של אבא. אך אבא לא הרפה ונסע אליו שלוש פעמים באותו יום להתחנן בפניו שיפתח חנות עורות... [לבסוף פתח הלה, חנות מצבות ונהיה עשיר גדול בס"ד]. מתוך מאמר

"בכל דבר אשמח לעזור..."

הגאון רבי צבי כהן זצ"ל (מחבר סדרת הספרים הידועה. נלב"ע השנה בחודש שבט) כיהן כרב ותיק עשרות שנים בבית הכנסת שבמערב ב"ב. והנה זה לא מכבר, פתחו בית הכנסת חדש באותו אזור ממש ומינו בו לרב את הגאון רבי גדליה הוויגסברג שליט"א.

מטבעו של עולם, כשרב חדש מגיע לאיזור בו מכהן רב וותיק, עלול הדבר להביא לחשדות ולחששות שמא ישיג גבולו וכיו"ב... אך כאן אירע בדיוק הפוך: רב צבי בעינו הטובה, לא היה מאושר ממנו. הוא שמח ביותר שנתרבה במקום עוד תורה ויראת שמים.

הוא מיד התקשר לרב החדש ובירך אותו כשהוא מוסיף: "אני יעזור בכל מה שצריך, בכל דבר אשמח לעזור לך, כל כך חיכיתי שכבר יהיה פה עוד רב, שיפתחו עוד שיעורי תורה. שיתרבו ספסלים בבית המדרש..." ולא נחה דעתו עד שאחר מספר ימים התקשר שוב לשאול במה יוכל לעזור... זו תגובתו של מי שבאמת רוצה שיתרבה כבוד שמים ולא כבודו האישי.

דברי שי"ח

לנהוג כלפי הזולת בשפלות רוח

ובענוה!

נלמד מהפסוק: "והאיש משה ענו מאד מכל האדם" (פרק יב-ג).

וכתב השל"ה הק': ראה עד כמה גדול מדת הענוה. הנה משה רבינו ע"ה מבחר הנבראים אדון הנביאים, ולא שבחו הכתוב רק במדת הענוה. וצריך ללכת במדת הענוה עד קצה האחרון, כהא דתנן "מאד מאד הוי שפל רוח". ואמר הכתוב "מכל האדם". והנה ג' ענוים היו: משה ואהרן אמרו "ונחנו מה". אברהם אבינו אמר: "ואנכי עפר ואפר", דוד המלך ע"ה אמר: "ואנכי תולעת". ומשה היה עניו מכולם, כי אברהם המשיל עצמו לעפר ואפר ודוד לתולעת, אבל משה אמר אין אנחנו כלום. וזה עניו מכל האדם ראשי תיבות "אברהם דוד משה". עכ"ל.

נאמר (משלי כב-ד) "עקב ענוה יראת ה'". ויש לעיין בהבנת הפסוק כיצד לפרשו? האם נפרש שבעקבות הענוה ובגללה, באה יראת ה', וזה אומר שהיראה היא מעל הענוה שהיא הבסיס לה. וזהו לשון "עקב ענוה" שהיא "עקב" ליראה. או שניתן לפרש את הפסוק לאידך גיסא, שהענוה היא המעלה העליונה, והיראה היא מתחתיה והיא הבסיס לה. וכך מורה לשון הפסוק "עקב ענוה" - שהעקב והבסיס של הענוה הוא "יראת ה'".

ובספר אורחות צדיקים הובא כצד א', וכך כתב: "הענוה היא סולם לעלות לדרכי הקב"ה וכו' וממנו יגיע להשיג יראת ה' ב"ה שנאמר "עקב ענוה יראת ה'". וכך גם פירש המצודת דוד: "סוף הענוה היא יראת ה'". ר"ל הענוה תסבב היראה, כי כשיכיר בשפלות עצמו יגדיל רוממות המקום ותבוא בלבו יראת הרוממות".

ולכאורה עדיין לא מובן ודבריהם צריכים ביאור, שהרי מחז"ל (בירושלמי שבת א-ג) משמע שמעלת הענוה היא מעל היראה והיראה היא היסוד והבסיס של הענוה, וכמו שאמרו בגמרא מה שעשתה חכמה עטרה לראשה (ראשית חכמה יראת ה') עשתה ענוה עקב לסוליתה (שהיראה סוליה לענוה) ולכן התורה משבחת את משה רבינו במדת הענוה שהיא מעל כל המעלות ושיא השלימות. וא"כ מנין לפרש שהענוה היא סיבת היראה?

וכך גם צ"ע באגרת הרמב"ן שכתב לבנו: "כשתנצל מן הכעס תעלה על לבך מדת הענוה שהיא מדה טובה מכל המדות הטובות שנאמר "עקב ענוה יראת ה'". ומשמע מלשון זו של הרמב"ן כביאור שהבאנו בצד ב'. שהענוה מעל היראה שהיא עקב לענוה. ואולם ממש"ך הרמב"ן וכותב "ובעבור הענוה תעלה על לבך מדת היראה". ומשמע לאידך גיסא, שמעלת היראה גבוהה יותר ומגיעה מן הענוה. וצ"ע: איך זה יתכן לפרש את הפסוק בב' האופנים יחדיו, שלכאורה אינם עולים בקנה אחד?!

וצריך לומר שבאמת אין כל סתירה בין ב' הפירושים ושניהם משלימים זה את זה. וכך ניתן לבאר את הפסוק "עקב ענוה יראת ה'". - ישנן שתי דרגות של ענוה: א) דרגה פשוטה של ענוה המצויה במי שמכיר את מיגבלותיו וחסרונותיו, ומבין שאין לו במה להתגאות. זו ענוה יסודית ובסיסית ש"סגולתה" היא לפתוח את לבו של האדם להתבונן ולהכיר בגדלותו האינסופית של הבורא, והיא שמביאה, מתוך כך, את היראה מגודל רוממותו יתברך.

ב) יראת הרוממות הזו, לאחר שהושגה, גורמת לאדם להרגיש עוד יותר באפסיות עצמו, לעומת רוממות הבורא, וממילא מתווסף לו רובד נוסף של ענוה בדרגה גבוהה ביותר, מעל ומעבר לאותה ענוה בסיסית שהביאה את היראה.

ולפי"ז נמצאו ב' הפירושים צדקו יחדיו, שכן בתחילה איפשרה הענוה הפשוטה להתבונן בגדלות הבורא ולהשיג את יראת הרוממות (מה שלא ניתן, כשיש מעטה חוסם של גאווה). ונמצאת הענוה בשלב זה משמשת בתור "עקב" ליראה. ואולם בהמשך, יראת הרוממות היא הסיבה להשגת הענוה בדרגתה הגבוהה והמושלמת, ואז נמצאת היראה משמשת כ"עקב" ובסיס לענוה.

ענוותנותם של גדולי עולם

סיפר הגאון **רבי נתן גשטטנר** זצ"ל: כידוע, בזיווגו השני של בעל "החתם סופר" נשא לאשה את בתו של הגאון **רבי עקיבא איגר** זצ"ל. השדכן לזיווג זה היה **רבי דניאל פרוסטיץ** זצ"ל מרבני פרשבורג.

כאשר הציע השדכן רבי דניאל את השידוך בפני רבי עקיבא איגר. הוא התלהב מאוד מהשידוך, אך התבטא ואמר בענוותנותו הידועה, מן הסתם לא יסכים החתן המופלג רבי משה לשידוך הזה, הרי לא יאבה לקחת לו לאשה בת עם הארץ כמוני.

המשיך רבי דניאל והלך אל החתם סופר להציע את השידוך, התבטא החתם סופר ואמר בענות חן: אשמח מאוד להיות חתנו של גדול הדור, אך הוא בוודאי לא יסכים לקחתני כחתן, היות ועם הארץ גמור אנוכי.

כאשר שמע רבי דניאל את שני הצדיקים הללו מתנבאים בסיגנון אחד, אמר בצחות לשונו: אם כן טוב הדבר הזה מאד. אין מתאים יותר מזה ששני "עמי הארצות" כאלו ישתדכו ביניהם. וכך יצא השידוך המפורסם לפועל.

עפ"י 'שיחות מלוח מלכה'

חסד וענוה נפגשו...

עם כל פירסומו של **כ"ק אדמו"ר מגור בעל הבית ישראל**, עטה על עצמו שכבות של הסתרה. אך אביו **בעל האמרי אמת** התבטא עליו: "הוא מסתיר עצמו גם ממני, אבל אני מכירו". אחד מגאוני ירושלים שהתהלך בנסתרות, הגאון **רבי שמואל מועד** זצ"ל שהיה לו קשר חזק עם האדמו"ר, התבטא עליו בהגדרה שנונה ומתומצתת: "הרבי מגור מקיף הכל, מכיסא הכבוד ועד לפיתה ופלאפל..."

בהגדרה זו רמז למעשה מופלא שנודע באקראי על הרבי ואשר מעיד על עולמו הנסתר: בשנותיו הראשונות בירושלים נהג הרבי מגור להכנס מעת לעת לביתו של יהודי בא בשנים, מעולי תימן, שהתגורר בגפו.

באחת הפעמים אחרי שיצא הרבי מביתו, חמק פנימה אחד מאלו המתחקים אחרי דרכיו ושאל את הבעל הבית מיהודי תימן, האם הוא מכיר את היהודי שיצא זה עתה מביתו. ענה האיש לפי תומו כי אינו מכירו. המשיך השואל ושאל: ומה עושה הוא בביתך? ענה לו בעל הבית: "הוא מביא לי הרבה פעמים מנה של פיתה עם פלאפל..." ולא היה זה מקרה יחיד מסוגו, בבחינת "מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה". כי מקרים כאלו היו למאות...

מתוך מאמר

זעקתו של העניו...

לאחר ששיכנעה הנהלת ישיבת פורת יוסף את ראש הישיבה הגאון **רבי יהודה מועלם** זצ"ל ללבוש את הפראק למען טובת הישיבה וכבודה, ראה בזה לא יותר מ"בגדי עבדה", ומידי בוקר הגיע לישיבה בחליפה קצרה. נכנס לחדר צדדי. החליף ל"בגדי העבודה" שנכפו עליו ואז צעד לבית המדרש. בסוף היום פשט את הפראק ושב לביתו כפי שהורגל, בחליפה פשוטה ומהוהה.

לאחר שעולם התורה התייתם גם מהגאון **רבי בן ציון אבא שאול** זצ"ל (תמוז תשנ"ט) ואחרי הסלקותו של **הגר"י צדקה** זצ"ל, נכנסו קבוצה מבחירי אברכי הישיבה המבוגרים לבקש מהרב יהודה מועלם שיואל לטול על עצמו את כתר הנהגת הישיבה, והיה זה בעיצה אחת עם ידידו מנוער הגאון **רבי עובדיה יוסף** זצ"ל.

את שהתרחש באותו מעמד סיפר אחד הנוכחים: רבי יהודה קיבל אותנו בנחת ובחביבות כהרגלו ושאל בנועם "במה העניין?" החלו האברכים להביע בזיהרות וברמיזה את משאלתם. לפתע תפס רבי יהודה במה מדובר. הוא הזדעזע וכל גופו רעד בזעקו: "ככה? אתם מבזים את התורה! אני לא מתאים ואני לא ראוי! אם אתם חושבים שאני צריך להיות ראש ישיבה, תדעו שאתם מבזים את התפקיד המקודש הזה! מה יגידו ברחוב, ישיבת פורת יוסף לא מצאה ראש ישיבה אחר, רק את יהודה מועלם? איזה חילול השם עלה על דעתכם?!" ויהי המקום לחרדת אלוקים.

הלמות עמלים

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

מסמר בגלגל

השדכן התקשר לבית ההורים והודיע בשפל קול כי "באמת אין לי מושג מה קרה, אני פשוט לא מאמין למה שאני עומד לומר, אבל משפחת הכלה הודיעה פתאום שהם אינם מעוניינים בשידוך. הם מבקשים לנתק את הקשר מיד".

צביקה התנתק מן הישיבה, התנתק מן החיים הפועמים, צלל אל תוך המיטה מרוסק נפשית. צלל מאיגרא רמא לבירא עמיקתא שחורה משחור. התהלכנו בישיבה המומים.

מישהו החליט לתפוס יוזמה ו"להזכיר" לצביקה מה היה בסעודה. הוא הגיע לישיבה ניגש אל שמוליק וסינן לעברו, "שמוליק, בטח אתה לא מקפיד עלי. נכון? אתה צריך להבין שמה שאמרתי היה סתם בשביל הצחוקים..."

"בטח, בטח" ענה שמוליק מהר מהר, "בטח צחוקים, שום דבר לא קרה..." מרוב צחוק, ברח שמוליק מהמקום, מצא לו פינה ונעה בבכי. אני לא מסוגל למחול לו, אמר לעצמו. לא מסוגל. צביקה אפילו לא מתחיל להבין כמה פגע בי! בטח אתה לא מקפיד עלי... סתם בשביל הצחוקים... זה מה שהוא חושב.

* * *

חלפו מאז שנים ארוכות. ארוכות. יום אחד התחלתי לעבוד כ"רשם" בישיבה בה למדתי, ושוב פגשתי את... שמוליק. יום אחד פלט באוזניי שעבר בחייו אירועים רבים, הוא השתדל להתגבר ולסלוח על הכל. חוץ מעל מקרה אחד שהתרחש לפני עשר שנים...

בום! המקרה בו נכחתי קפץ למול עיני. שאלתי את עצמי: "ריבונו של עולם, איפה היינו עד עכשיו? הלא גם צביקה וגם שמוליק עדיין לא התארסו מאז?"

למחרת, נפגשנו שלושנו בסלון ביתי. ביקשתי רשות משני הבחורים לדבר חופשי, לטובתם. הם הסכימו, ואז התחלתי להמטיר. "שמוליק, נכון אתה בטוח שהשידוכים נתקעים בגלל ה...צלקת? שמוליק הנהן קלושות.

"צביקה, יש לך עדיין ספיקות למה השידוכים שלך מתרסקים?" שקט בחדר, המחשבות רצות והנה לא נשמע. לא וויתרתי, ביקשתי מצביקה לצאת אחרי. "צביקה יקירי, האם אתה באמת מאמין שהסליחה האומללה שביקשת בעבר משמוליק נחשבת לך? עליך להבין שאם לא תפנה אל שמוליק בלב שבור, תבכה ותתחנן על נפשך, אין לך סיכוי. אין. אתה תמשיך להרטיב את הכרית בלילות, בשעה שהמפתח בידך".

חזרנו לחדר, לקחתי את שמוליק. "שמוליק יקירי, דע לך שהקפידה שלך עוצרת את גלגל השידוכים. בטוחני שאם תמחל לצביקה בלב שלם, ייקרע רוע גזר דינדך, עשה למעננו ולמענדך".

החזרתי את שמוליק ועזבתי אותם לבדם. הם יצאו מביתי כעבור שעה, עיניהם נפוחות מדמעות אך נהרה על פניהם. לא חולפים שבועות רבים, והנס הגלוי מתרחש:

שמוליק מתארס ראשון! עם הצעה רגילה, מצוינת במידות, מסודרת בעבודה. המחוננים זיהו את פנימיותו המיוחדת והיו מאושרים. צביקה מתארס מספר ימים אחרי.

אתם מבינים!! (מהשם יצא הדבר')

מלבד השמות, ואי-אלו פרטים מזהים, הסיפור הבא התרחש בדיוק נמרץ.

אנחנו בחורי ישיבה גדולה ומפורסמת. מנהג נאה היה בישיבתנו: כל בחור שהתארס היה עורך סעודת "נשמת", ובמהלכה מכריז שאם פלוני - אחד הבחורים - יתארס בתוך פרק זמן קצוב, הוא יערוך סעודת הודיה נוספת. הסגולה - פעלה!

* * *

"צביקה התארס" עבר הקול בישיבה "ולא תאמינו עם מי עם משפחת פישגרונט - לא פחות ולא יותר!" פישגרונט הייתה סמל של "תורה וגדולה". לצביקה הובטחה דירה במרכז ירושלים, סמוך לישיבה...

צביקה הגיע לישיבה זורח כמו שמש בצהריים, עיניו ברקו כמו יהלומים. להפתעתנו, צביקה לא דחה את השמועות, הוא אישר אותן אחת לאחת. "דירה במרכז ירושלים. יחידה צמודה? יש אופציה כזו.

הישיבה כולה צהלה ושמחה, אך שמחתו הפשוטה והלבבית של שמוליק - חברו הטוב של צביקה - הייתה מיוחדת ונוגעת ללב. שמוליק לחץ את יד חברו בחום דקות ארוכות, צביקה נחלץ ממנו במהירות בשנייה שרק יכל, וריחף הלאה באושר אין קץ.

הבטתי בשמוליק, וידעתי כי מי שיזכה בו - יהיה מאושר, ממש 'וראך ושמו בליבו'. שמוליק הרי יודע שמשוכה ניצבת בינו לבין הקמת ביתו. הצלקת הבלתי נעימה שעל פניו.

* * *

סעודת 'נשמת'. פתאום זינק צביקה ממקומו. השתקנו והבטנו בו, לאו מילתא זוטרתא היא, צביקה עומד לברך מישהו. את מי? קולו של צביקה היה קולני, עליו וזחות. "אני מודיע בזאת ברבים, שאם שמוליק חברי היקר מתארס בתוך - - - חמש שנים (!!!) אני מקבל על עצמי לערוך סעודה ולומר 'נשמת' 'צביקה התיישב על כסאו, מיטלטל בצחוק אדיר, הוא היה היחיד שצחק.

בהינו בצביקה בהלם. מה פשר המהתלה המזעזעת הזו? מה קרה לצביקה? נראה שהגדולה העבירה אותו על דעתו ועל רגישותו...

הגנבתי מבטי אל שמוליק ולבי עצם מפעום. הוא היה נראה נורא, פניו הלבנות שקופות, עיניו כמו שקעו בארובותיהן. פתאום הבעיר את פניו נחשול של זעם אדום ונורא. הצלקת הארוכה נראתה כמו קו של אש. התקרבתני אל שמוליק, ידעתי שהוא זקוק לעזרה, אבל חבר אחר הקדים אותי, הניח יד רגישה על כתפו וניסה להרגיעו.

* * *

שלושה ימים חולפים, צביקה מנסה ליצור קשר עם חותנו לעתיד, יהודות על מתנה כלשהי או לברר ענין אחר, והקשר לא נוצר. המחונן טרוד, תפוס, או אין מענה. במהלך היום מנסה צביקה שוב ושוב, לבו מנבא לו רעות. הוא חייב לדבר עם מי מהמשפחה כדי להירגע. הוא מתחיל לזרוק טלפונים לסבא, לדוד מפה ולבן-דוד משם. אפס, איש אינו עונה לו, כביכול הוא מצורע.

בלילה נודע הדבר.

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בהעלותך

"למה נגרע לבלתי הקריב קרבן ה' במועדו בתוך בני ישראל" (ט, ז)

תמוה מאוד, איך עלה בדעתם לבקש דבר כזה? כיון שנמנע מהם לעשות הפסח וכבר עבר זמנו איך לא אמרו נואש?!
אלא רואים מכאן שהרצון של האדם צריך להיות תקיף וחזק ואע"פ שרואה בחוש שעל פי כישרונותיו או כוחותיו ומידותיו אין לו אפשרות כלל להצליח, בכל אופן אין לו להתייאש מן הרחמים ועליו לבקש ולשאוף לשלימות בכל אופן, כי גם ברוחניות "אפשר להשיג על ידי רצון חזק, ולכן הצליחו לחדש כאן מצוות "פסח שני" כי עם רצון ושאיפה חזקה זוכים לעזר ה' למעלה מן הטבע.

"והיה הטוב אשר ייטיב ה' עמנו" (י, לב)

כתב הרה"ק ה'באר מים חיים' זי"ע לבאר, הטוב אשר ייטיב - עיקר ה'טוב' הוא - שה' עמנו. (באר הפרשה)

"ויהי העם כמתאוננים

רע באזני ה'..." (יא, א)

לכאורה יש שתי שאלות: מדוע נאמר "ויהי" בלשון יחיד, הרי מדובר בו על רבים ("מתאוננים"), היה צריך לומר "ויהיו"? ועוד, מדוע כתוב "כ-מתאוננים" (עם כ"ף הדמיון), הרי צריך לומר "מתאוננים"?

משיב מהרא"ל צינץ, בגמ' (קידושין מ') נאמר שהעולם נידון אחר הרוב: אם חציו חייב וחציו זכאי והלך יחיד ועשה מצוה - הכריע את העולם כולו לזכות. וכן להיפך. ואוי לו שהכריע את העולם כולו לחובה.

אצל המתאוננים, זה היה המצב: באותה שעה עם ישראל היה חציו חייב וחציו זכאי והלך יחיד והצטרף להיות מן המתאוננים והכריע את הכף לחובה.

לכן נאמר "ויהי" בלשון יחיד, כי היחיד הוא שהיטה את הכף לחובה וממילא נחשב "העם כ-מתאוננים" = מחמת היחיד הזה נחשב כל העם מתאוננים (לכן יש את כ"ף הדמיון).

וסיום הפסוק: "... ותבער במ אש ה' ותאכל בקצה המחנה". = רק בקצהו האש אכלה וזאת כדי להפוך את המתאוננים למיעוט ואז העם על פי רובו הזכאי יהיה נידון לזכות!.

"ויהי העם כמתאוננים רע

באזני ה'" (יא, א)

הנה לא מפורש בזה על מה התלוננו. ודברי חז"ל בזה ידועים.

"ויעש כן אהרן" (ה, ג)

רש"י: "להגיד שבחו שלא שנה". המפרשים כבר עמדו על השאלה, מהו אותו שבח של אהרן 'שלא שנה'.

לפני מספר שנים זכינו לקיים את מצות ברכת החמה. לפני הנץ החמה, בשעת בוקר מוקדמת, היו רחובות השכונות היהודיות שחורים מרוב אדם. אנשים, נשים וטף השכימו קום, כדי לברך את ברכת החמה. מה קרה? מה קרה? ברכה... וכי בשביל ברכה משכימים לקום בבוקר ונוהרים לרחובה של עיר, והרי בכל יום יש מאה ברכות? אה... זה הרי פעם בעשרים ושמונה שנה...

והרי ברכת החמה זו ברכה שתקנו רבנן, ומה עם קריאת שמע דאורייתא? הרי את זה שאתה רואה ברחוב באשמורת הבקר כדי לברך ברכת החמה, תמצא ביום רגיל במטה, כאשר עובר זמן קריאת שמע... כי זה הרי בכל יום...

אהרן הכהן, במשך כל השנים בהן הדליק את המנורה, לא איבד אפילו לא ליום אחד את תחושת ההתחדשות. מדי יום הוא הדליק כאילו זו הפעם הראשונה. כאלו הוא מדליק פעם בעשרים שנה ושמונה שנה... "ויעש כן אהרן" - בכל יום ויום, אותה התרגשות, אותה התחדשות. "מלמד שלא שנה".

(יחי ראובן)

"בארבעה עשר יום

בחודש הזה בין

הערביים... ויעשו את הפסח בראשון וכו' בין

הערביים" (ט, ג-ה)

יש להבין - שאל הגאון רבי מאיר שמחה הכהן מדווינסק, בעל "משך חכמה" - מדוע כפל כאן הכתוב פעמיים "בין הערביים"? אלא - תירץ רבי מאיר שמחה - בני ישראל מנו באותה עת לפחות שש מאות אלף גברים מבן עשרים שנה ומעלה, ולדעת הסוברים שגם נשים חייבות בקרבן פסח, אם כן היו כפליים, מיליון ומאתיים אלף איש. מאידך, באותו זמן שמשו בכהונה רק שלושה כהנים: אהרן, אלעזר ואיתמר. אם כן שלושה כהנים היו צריכים לעסוק בעבודת רבבות פסחים בזמן קצר! זהו פלא גדול מאד!

משום כך דייק הכתוב: "בין הערביים תעשו אותו", בזמן קצר מחצות היום עד הערב, ואם יבוא מאן דהוא ויתמה כיצד הדבר יתכן, קרבנות כה רבים בזמן כה קצר, לכך כפל הכתוב שאכן כך היה: "ויעשו... בין הערביים!"

"סתירת זקנים בנין"

הרה"ק בעל ה'אמרי אמת' מגור אמר: הגמרא אומרת (מגילה לא ע"ב) 'סתירת זקנים בנין, ובנין נערים סתירה. הרי לנו קל וחומר, אם כשרואים זקן הורס אנו יודעים שייבנה במקום זה משהו טוב יותר, כל שכן כאשר הקדוש ברוך הוא כביכול הורס - זה ודאי 'בנין'!!!

(מעט מן האור - ספינקא)

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין ביוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בהעלותך

גם כאן היו "העם" - ערב רב, "כמתאוננים". פירוש: הם קיימו את המצוות, אבל טרחו בכל הזדמנות להתמרמר בליבם פנימה על ד' ותורתו, חיפשו סיבות מתחת לאדמה על מה להתלונן. הם לא ניסו להתייעץ עם משה רבינו בדבר ולנסות לטפל בכך. כלפי חוץ נהגו כמו כולם, ובפנים טיפס הכעס וגרם להם להרהר בכך שאלוקים שונא אותם, חלילה וחס.

לכן הם מוגדרים בלשון "מתאוננים" מלשון "אונן" - אדם הנמצא לפני קבורת מתו וכל הצער כבוש בליבו פנימה, הוא עדיין בהלם ולא מעכל, הכאב כמעט ולא זולג החוצה. כל זאת הם עשו רק בינם לבין עצמם, וכשקיימו את המצוות כביכול הטיחו במחשבתם כלפי מעלה: 'רצונך שנגיח תפילין? נגיח. רצונך שנמתין בין בשר לחלב? נעשה זאת. הא לך'.

ודבר זה היה "רע באוזני ה'", שכן עם ישראל לא חשו במאום. ואף שהערב רב חשבו זאת בליבם, הגיע הדבר לאוזניו כאילו נאמר בפה. לכן מציינת התורה "וישמע ה' ויחר אפו", שעל אף

שברור לנו שהוא יודע כל הנסתרות ולפניו נגלו כל תעלומות, בכל זאת כשמתכוונים להקניטו ועושים זאת באמצעות שמירת המצוות - הפוך על הפוך - גם הקב"ה משנה כמידתו להאריך אף ולחכות שמא יחזרו בתשובה, ומעניש בו במקום. "ותבער במ אש ה' ותאכל בקצה המחנה".

מי לא שמע על הרשלי'ה? מסתבר שלמרות שכולם שמעו על הרשלי'ה, את המעשה הבא רובכם לא שמעתם; להרשלי'ה היה תפקיד מיוחד במינו: לשמח את רבי ברוך ממעז'בוז'. כנראה שבאחד הימים הגזים הרשלי'ה בשנינותו והרבי פנה אליו

כשהוא נאנח: "הרשלי'ה הרשלי'ה, מה תעשה בבואך לפני בית דין של מעלה? חושב הינך ששם אפשר לספר בדיחה ולחמוק מעונש?"

הרשלי'ה לא הרהר לשנייה טרם שענה: "וכי מה חושב הרבי? אף אם נניח שיפסקו לי גיהנום - אין לי כל כוונה ללכת מרצוני, ובפרט כשאני מכיר את הדרך... אלא מה? יתנו לי מלאך שתפקידו להובילני לשם. ובכן, מכאן אני מסודר. אספר לו בדיחות, אעשה לו חיקויים, אדאג לכך שהוא יצחק עד שלא יהיה מסוגל לעמוד על רגליו. בסוף יתייאשו ממני והכל יסתדר", סיים בתרועת ניצחון.

"אהה", הפטיר האדמו"ר, "כך הינך סבור? ומה יהיה כשיתנו לך מלאך שאינו שומע?!..."

לפני הקב"ה הכל גלוי וברור "סוף דבר הכל נשמע" - גם מה שלא אמרת בקול, לפיכך - "את האלוקים ירא ואת מצוותיו שמור"

והנראה בדרך צחות, שכל מהותם של ה'מתלוננים' הוא שמלאים הם בטענות, ואין כלל נפקא מינה על מה ולמה, ויהיו הדברים איך שיהיו תמיד ימצאו על מה להתלונן, וכן הוא בכל דור ודור אנשים מלאים טענות בכל מצב, תדיר ימצאו על מה להתלונן בכל מצב ובכל זמן, ועל זה יצא הקצף מדוע אין אתם רואים הדברים בעין טובה, והסתיר הסיבה אשר התאוננו אז לאמור שאין הוא הטעם לתלונתם שהרי בכל מצב ימצאו על מה להתאונן.

(טעם הצבי)

"ויהי העם כמתאוננים רע באוזני ה' וישמע ה' ויחר אפו ותבער במ אש ה' ותאכל בקצה המחנה" (יא, א)

יש להתבונן בשלוש נקודות יוצאות דופן בפסוק.

א. מדוע נקטה התורה לשון "כמתאוננים" - כביכול התאוננו, ולא שהתאוננו בפועל.

ב. איך מתאוננים רע באוזני ה', כלום יש ערוץ תקשורת חסוי המיועד לאוזניו בלבד שם ניתן להגיש תלונה? ולמה לא פנו למשה ואהרן להתלונן, כדרכם בכל שאר הפעמים.

ג. דרך העולם, שאם פונים לאדם מסוים ומתלוננים באוזניו, הריהו שומע את התלונה. אם כן מדוע הדגישה התורה: "וישמע ה'?" בוודאי שהוא שומע אף כשלא פונים אליו ואף כשלא טורחים לבטא זאת בשפתיים.

כדי לבאר כל זאת ניגע מעט

בדברי המפרשים השונים שהסבירו יסוד חשוב בפסוק זה: יחד עם עם ישראל עלו ממצרים מגוון גרים מאומות שונות, בפי חז"ל מכונים אנשים אלו "ערב רב", ספיחים אלו שנלוו לעם ישראל בצאתם ממצרים התגיירו בעיקר בשל כבוד שמים שנגלה לעיניהם בעשרת המכות ובשינוי כל מערכות הטבע. אך כנראה שלא חפצו באמת לקבל את עול מלכותו יתברך עליהם והם נמשכו בעיקר אחרי הסמלים החיצוניים של היהדות ולא אחר התוכן.

מרורות רבים וצרות רוחניות, שגררו גם עונש גשמי, גרמו גרים אלו לאבותינו במדבר; הם שעשו את העגל, הם שניסו את ד' יתברך פעם אחר פעם ובחנהו. זאת דרשו חז"ל מכך שלפעמים מופיע בתורה הכינוי "עמי" [המיוחד לעם ישראל ומובא בהקשר חיובי], ופעמים מופיע הכינוי "העם", "עמך" [אלו ה"ערב רב"].

"הגדולה שבנרכות והגדולה שבצדקות"

רב גדול אחד בא לפני הרה"צ ר' אשר פריינד וביקשו: "ברכני רבי!".

ענה לו ר' אשר: **יהי רצון שתדע מי אתה באמת!**

תמה האיש: "זאת היא הברכה?"

ענה לו ר' אשר: **"זאת היא גדולה שבכל**

הנרכות!!!"

ואילו הרה"ק בעל ה'בני יששכר' כתב: 'הנה

הצדקה הגדולה שבצדקות, כשמלמד דעת

לעני בדעת'.

(נקודות של אור - ספינקא)

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בהעלותך

מעשה באדם שהחזיק בביתו גן ילדים והתלונן בפני רבי חיים שבשנה זו הפריעה השכנה לרישום הגן של אשתו. לאחר שבירכהו אמר לו רבי חיים: אל תאמר השכנה הפריעה, רק "כך נגזר השנה מהשמים"...
(מנחת תודה)

"בוכה למשפחתיו" (יא, י)

הגרא"ל שטיינמן זצ"ל העיר הערה מעניינת המופיעה בחוברת "מזקנים אתבונן": היה זה כאשר שמעו מקורביו, אישה שמבכה את פטירת קרובתה בבית הקברות ואומרת: "אוי לנו, מי יעשה 'ספונג'ה' כל כך טוב כמוך?!"...
לשמע דבריה הבליעו אחדים מן השומעים חיוך, וכשהבחין בכך ראש הישיבה אמר: "מדוע אתם צוחקים? הרי סוף כל סוף כל אחד בוכה על הספונג'ה שלו... שכן כל מי שבוכה על פטירת קרוביו מצטער בעיקר על מה שחסר לו"... אם כן, אין הם שונים מאישה זו, שעיקר הכאב שלה הוא על שאין לה מי שישטוף לה את הרצפה...
(ומתוק האור)

"האנכי הריתי את כל העם הזה אם אנכי ילדתיהו" (יא, יב)

דיבר פעם הגר"ח קנייבסקי שליט"א שלא להתפעל מביקורת של בני"א, ואמר: אבא זצ"ל אמר לי על הפסוק תהלים קז, טז "ויקנאו למשה במחנה לאהרן קדוש ה'". משה היה מופרש ומובדל ועלה לשמים - טענו עליו שצריך להיות במחנה, ואילו אהרן שהיה רודף שלום וכו' והיה במחנה - טענו עליו כי קדוש ה' צריך להיות מובדל ומופרש!
ישנה מליצה, וכמדומה שכתובה בקדמונים, פעם אחת הלכו אב ובנו, האב רכב על החמור והבן הלך רגלי. פגש אדם אחד את האב ואמר לו: ואיך לא תרחם על בנך? ירד מהחמור והעלה עליו את בנו. פגשו אדם שני ואמר לבן: וכי זה כיבוד אב? ועלו שניהם על החמור. פגשו אדם שלישי ואמר: וכי איך לא תרחם על החמור וירדו שניהם. פגעו ברביעי ואמר לו: שלשה חמורים הולכים ואין אחד רוכב על חברו, סוף דבר היה שלקחו החמור ושמוהו על שכמם. זה הסוף של מי שמתפעל ממה שאומרים לו...
(דרך שיחה)

"וישאר שני אנשים במחנה" (יא, כו)

פירש רש"י ז"ל שנטל ע"ג פתקין וכתב על שבעים "זקן" ושני פתקין השאיר חלק, ומי שעלה בידו הפתקא חלק אמר לו "המקום אינו חפץ בך"
וקשה לשם מה היה צריך לומר לו הרי הבין מעצמו שלא נבחר להיות מע' זקנים כי לא הוציא הפתקא "זקן".
ויש לפרש דהנה יש כמה וכמה הרוצים להיות מנהיגי הדור, או מחמת חימוד ממון ר"ל, או מחמת שיגיעו עי"ז ליראת שמים, אבל מכיוון שאנו רואים שהצדיק לא משאיר אחריו ירושת ממון

אך בני האדם החיים עמנו אינם נביאים! אם יש לך תרעומת, פנה לביורר העניין, נראה לך שפלוני חשב/ אמר/ עשה? - גש אליו ותלבן עמו את הדברים. כעס התופח בלב גורם לאסונות וצרות, ומי שאינו מאזין לזולת - יכול להוביל לגיהנום...
(במחשבה תחילה)

"ונפשנו יבשה אין כל" (יא, ו)

בספר "נפלאות הסבא קדישא" מצינו לאמר: סיפר הצדיק רבי יעקב צבי זצ"ל מפוריסוב בשם רבו, הסבא קדישא מרדושיץ, כשהיו קובלים בפניו על מיעוט עבודת השם יתברך, היה משיב: "תכיר טובה על מצבך, כי יש עדיין גרוע יותר!" תשאף להתעלות, תשתוקק ליותר, אבל אל תאמר: "אין כל", תודה על מה שיש!
סיפר אברך: משך תקופה ארוכה התהלכתי בתחושה קשה. אמנם למדתי, הוספתי ידע, חידשתי חידושי תורה. אבל ידעתי מה דלות ידיעותי לעומת ים התורה. הן איני יודע מסכת אחת על בוריה. לא אוכל לעמוד במבחן מקיף בהלכות שבת. בקצרה, קטונתי...
יום אחד פוגש בי בעל תשובה 'טרי'. בחור שלא הכרתיו, לא ראיתיו מימי, ואומר לי: "אני מקנא בך כל כך!"
ענית לי: "הרי אינך מכיר אותי, אינך יודע האם אני בקי בהלכה, בתלמוד, באגדה - מניין תדע שיש לך כמה לקנא בי?!"
והוא ענה: "אבל אתה יודע לקרוא אותיות רש"י!"...
ואז, סיפר, חלפה בו המחשבה: הוא צודק כל כך! מיליוני יהודים בעולם אינם יודעים לקרוא אותיות עבריות - כמה תודה מגיעה לבורא עולם שזיכנו לדעת לשון הקודש! ומרבבות אלפי היהודים דוברי העברית, כמה יודעים אותיות רש"י! כמה יודעים ללמוד משנה, שלא לומר: דף גמרא! מאות אלפי יהודים יקרים בארץ הקודש אינם יודעים את סדר התפילה, אינם יודעים מהו שולחן שבת, אווירת מועד, קדושת חג!

אשרינו, מה טוב חלקנו, מה נעים גורלנו, על כל פיסת ידע, על כל שלב ודרגה! נשאף ליותר, נרצה עוד, נעמול ובסייעתא דשמיא נשיג - אבל נכיר תודה על ה"יש" הגדול, על האוצר שכבר רכשנו. שלא נהיה כפויי טובה חלילה, אלא נודה על העבר ועל ההווה, ומתוך ההודיה נבקש על העתיד!
(וקראת לשבת עונג)

"שטו העם ולקטו וטחנו ברחיים או דכו במדוכה" (יא, ח)

מובא בזוהר הק': "שטו העם ולקטו" - "שטיא הוא דא" כלומר: שוטים הם אלו שהשתטחו על הארץ ללקוט את המון, שכן מה ששייך ומיועד לאדם, יבוא לו בנקל עד שלא יצטרך אפילו להתכופף... (הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל - חכמת חיים).
רגיל הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א לומר: "אם נגזר על אדם פרנסה, ימכור נוצות ויתעשר, ואם לא נגזר, אפילו ימכור מטילי זהב, יהיה עני".

ליקוטים וסיפורים נפלאים - בהעלותך

"ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה" (יב, יח)

מעשה באברך, שזה לו כבר כמה שנים מנישואיו, ועדיין לא זכה להיפקד בזרע של קיימא. הוא הגיע למעונו של הגאון הקדוש רבי מאיר אבוחצירא זצ"ל, ותינה לפניו את צרתו הגדולה, והפציר בו, כי יבטיח לו לזכות בפרי בטן.

אמר לו הצדיק: "דע לך, כי נעשתה על ידכם פגיעה ברב שסידר לכם חופה וקידושין... טרם תבואו אליי, עליכם לפייסו...". האברך קפא על מקומו. לאחר רגעים של חיל ורעדה, הוא נזכר במה שהתרחש בחופתו, הגאון רבי דוד פוברסקי זצ"ל, ראש ישיבת פוניבז', הוא שהוזמן לסדר קידושין, וכך אירע המעשה: המחותרנים ביקשו מהגאון רבי דוד, להוסיף לכתובה כמה תנאים, שלא נהוג להכניסם לכתובה. ראש הישיבה פסק, כי אינו מסכים לכך, ומשהמשיכו האנשים לדרוש את כתיבת ההוספות בכתובה, התנצל ראש הישיבה והודיע, שלא יוכל לסדר את הקידושין, אם ימשיכו להתעקש על בקשתם.

לפתע, באותם רגעי לחץ, הגיב אחד המחותרנים, 'לא נוכל לוותר בשום אופן על הוספת השורות הנחוצות הללו, ואין ברירה, גם אם כבוד הרב לא יסדר את הקידושין...'

הגאון רבי דוד לא כעס ולא התרגז כלל, וגם על פניו לא ניכרו שום סימני קפידא. מתוך שלוה ורוגע, קם ללכת, ויצא מאולם השמחות. רק בחלוף כמה דקות, התעשתו המחותרנים, ורצו אחריו להשיבו. למזלם, רכבו של ראש הישיבה טרם הספיק לעזוב את המקום, והם התחננו לפניו: 'הרב יחזור ויסדר לנו חופה וקידושין, ותהא הכתובה בדיוק כפי רצונו, אנתנו לא מתערבים יותר...!'. הרב פוברסקי - ענק בענווה, שב לאולם בשמחה, סידר את הקידושין, והכל בא על מקומו בשלו. אלא, שמסתבר, כי מן השמים לא הסכימו למחול על הפגיעה בכבוד התורה...

בבהילות, יצא האברך מבית רבי מאיר אבוחצירא ונסע תיכף ומיד מאשדוד, אל מעונו של ראש הישיבה רבי דוד פוברסקי בבני ברק. שטח בפניו את צרתו בדמעות, וביקש מראש הישיבה שיאיל למחול לו, 'משום שרבי מאיר אבוחצירא גילה לנו, כי עלבון כבוד התורה מפריע ומעכב כאן...'

הרב פוברסקי שמע את דברי האברך בכאב גדול, ולפתע פרץ בבכי מזעזע, על כך שבעטיו נמנע פרי בטן מזוג יהודי. לאחר מספר רגעים עת שנרגע מבכיו, מיד הצהיר מפורשות, כי מוחל במחילה גמורה ואין לו כל קפידא.

עוד באותו הערב, שב האברך אל רבי מאיר אבוחצירא וסיפר לו כי הושגה המחילה. האברך לא זז משם, עד שבירכו הגאון הקדוש שיזכה להיושע כמשאלת ליבו. ואכן, באותה השנה, זכו הזוג להיפקד במזל טוב בזרע של קיימא. (איש לרעהו)

רב וגם אנו רואים שהיראת שמים מתמוטט ר"ל, א"כ למה לו להתנשאות על עם קדשו. אבל הקב"ה רוצה שיהיה מנהיג לדור והצדיק האמיתי אינו רוצה לקחת ההנהגה על שכמו ע"כ הקב"ה מכניס בלבו רצון להיות מנהיג. א"כ יבוא כל אחד לומר אני באמת איני רוצה להנהיג הדור, אבל הקב"ה הכניס בליבי את הרצון בעל כורחי, ואיך נדע במי בחר ה' להיות מנהיג, אלא ההוכחה היא שהמנהיג שבחר ה' באמת אזי גם זוהה שהקב"ה ממלא כל משאלותיו מה שביקש עבור כלל ישראל, ועי"ז נוכל לדעת במי בחר ה' ומי רוצה רק להתנשאות, ולכן מי שעלה בידו 'חלק' דהיינו שאינו יכול לפעול ישועות לעם ישראל, אמר לו לא חפץ המקום בכך, כלומר לא רצון ה' נכנס בכך להיות מנהיג אלא רצונך בלבד.

(כ"ק מהרי"ד מבעלזא זצ"ל)

"והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה" (יב, ג)

ידועה תמיהת רבים ממפרשי התורה, האיך עלתה בידו להיות העניו מכל האדם, וכי לא ידע שהוא גדול מכל האדם אשר על פני האדמה, וכמו שנאמר (דברים לד, י) 'ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו ה' פנים אל פנים', והוא היחידי מתוך כל יצורי אנוש שעלה למרום למשך ארבעים יום וארבעים לילה - לחם לא אכל ומים לא שתה כמלאכי ה' צבאות, וא"כ האיך עמד בדעתו כי הוא הפחות מתוך כל האדם אשר על פני האדמה?

שאלה זאת שאל הגה"ח רבי אליהו ראטה זצ"ל את הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע, והשיב לו ר"ש כי משה רבינו היה בשמים במשך ארבעים יום וארבעים לילה, שם ראה גדלו וחשיבותו של כל יהודי ויהודי, ושפיר עלה בידו להתבטל בפני כל אחד ואחד. (באר הפרשה)

"והאיש משה עניו מאד" (יב, ג)

מסופר על הגאון הגדול רבי משה פיינשטיין זיע"א, שבהיותו מהלך פעם ברחוב, שמע קול קורא, משה! משה! בהביטו סביב ראה כי זהו קולו של מזכר אשר ישב ליד הגה מכוניתו. מבלי להניד עפעף ניגש ר' משה אל המכונית, האיש הבין שר' משה חשב שהקריאה הייתה מכוונת אליו הסמיק מרוב מבוכה ואמר: הבחנתי בבני משה פה ברחוב, לא הייתי מעלה בדעתי לקרוא לראש הישיבה בצורה כה פשוטה, נוסף לכך, לו הייתי מבקש לדבר עם ראש הישיבה, הייתי יוצא ממכוניתי וניגש אליו, לא הייתי מהין לבקש מראש הישיבה כי יסור אלי.

ר' משה הבטיחו נאמנה כי אין לו סיבה לדאגה, זה שנים רבות שאיני מייחס כל משמעות לדברים הללו. (סיפורי צדיקים)

{ אז נדברו }

פרשת בהעלותך תש"פ | עלון מספר: 467 | לסדר: "כי ה' דבר טוב על ישראל"

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

להשתתפות בהוצאות

הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

כל שותפות שלכם

מחזקת את ידינו...

הכרת הטוב שאנחנו עוד נזקוף ברבות השנים לתקופת הקורונה...

קורא יקר: אני מוכרח לספר לך... השנה בחג השבועות הגעתי להישג מרשים במיוחד שאני חושב שמגיע לי קומפלימנט כאן מע"ג במה ו... השנה בליל שבועות... כשהגיע עלות השחר!! העזתי לראשונה בחיי ללכת לישון בשביל לקום להתפלל בישוב הדעת בשעה שבע בבוקר...

כבר שלושים שנה שאני חולם לעשות את זה!! כבר שלושים שנה שאני ער מידי שנה בליל שבועות... וכשמגיע עלות השחר אני יודע בודאות שהדבר הכי נכון בשבילי כעת זה ללכת הבייתה לישון בשביל להתפלל ולא להתפלל בשביל לישון... שלושים שנה שאני רוצה לעשות את זה!! ברור לי שזה הדבר הכי נכון שצריך לעשות!! ותכל'ס אני לא מעזי!!! לא מצליח לעשות את הדבר הנכון הזה!! והשנה!!!! השנה עשיתי היסטוריה!! השנה קבלתי אומץ לראשונה בחיי ובעלות השחר קמתי והלכתי לישון... הרגשתי גיבור!!! ממש גיבור במלחמתה של תורה!!!! ואני חושב שמגיע לי מחיאות כפיים סוערות... לקום ולעשות כזה שינוי לאחר שלושים שנות ריבוע וקיבוע!!!

אבל לא!! אני מוכרח להיות כנה... ולהודות שהקומפלימנט פה לא מגיע לי... יש מישהו שאני זקוף לו את ההישג המדהים הזה... לא תאמין למי... **לקורונה!!!!** כן... הכל בזכות הקורונה...

ולמה??? כי אם כבר שלושים שנה כזה מרובע שאני מבין שצריך לעשות משהו ואני לא מעזי לעשות אותו... אז אין שום סיבה בעולם שפתאום עכשיו אני כן אצליח להפיל את החומה הזו...

נו... אז באמת מה קרה השנה?? השנה היה לנו קורונה!!! וכבר חודשיים שהריבוע שלי עובר שיון... כבר חודשיים שאני כבר לא מתפלל עם הסידור הכחול... ולא עם הכסא הבורדו... ולא על הבלטה הזו... כבר חודשיים שהתרגלתי לצאת מהבועה ומהמקובעות שלי... ולאחר חודשיים של "עיגולא דנפיק מגו ריבועא" פתאום חזרתי לראשונה לבית הכנסת בחג השבועות...

עוד לא הספקתי מספיק להינצל בחזרה בתוך הריבוע... ו... והגיע ליל שבועות... ושוב מגיעה לי בסוף הלילה אותה מחשבה נורמלית ומתבקשת: אולי ללכת לישון בשביל להתפלל...??

והפעם!!! הפעם לשם שינוי אין לי כ"כ את הריבוע ואת המקובעות שלא נותנת לי... אז השנה המחטף הזה קרה!!! וזהו!! זה הולך להיות המזכרת שלי מהקורונה... בעוד עשרים שנה כשאני אתפלל כמו בן אדם בחג שבועות... אני אדע לספר שזה קרה לי בזכות הקורונה!! כי לולי הקורונה ששחררה אותי לחודשיים מהקיבעון... הרי עד מאה ועשרים הייתי תקוע בנקודה הזו...

אתה מבין לבד שהדברים האלו נכונים לא רק ביחס לתפילת שחרית בשבועות!! זה נכון לגבי אלף ואחד דברים אחרים... ישנם הרבה הרבה דברים שאנחנו מבינים שצריך לעשות או לחילופין צריך להפסיק לעשות... והמחסום היחיד שמונע מאיתנו את זה... זה הקבעון!!! זה מה שעשיתי עד היום... זה מה שעשיתי בעשר שנים האחרונות... אני מפחד לזעזע את הקיים... ואת החומות ברלין הזו הקורונה הצליחה לבקוע!!! וצריך לקפוץ על זה... כל אחד והסיטואציה שלו... אני בטוח שיש ירושלמים שמזדהים עם הסיפור שלי ביחס למסורת של ההליכה לכותל בחג השבועות שיש כאלו שלא מעזים להפסיק את זה... והשנה הם גילו שאפשר להסתדר גם בלי זה... אז הלאה... קח את זה למקומות קצת יותר משמעותיים בחיים...

אי אפשר לדעת מה ילד יום... ישנו חשש שאנחנו קצת חוזרים אחורה... וה' יעזור שלא!! אבל מה שבטוח... שאם אנחנו כן חוזרים קצת אחורה... זה אומר שכנראה לא סיימנו לגמרי ללמוד את הסוגיה!!! לא גמרנו להוציא מהקורונה את כל מה שנדרש מאיתנו להוציא ממנה... כאן כבר כל אחד והחשבון נפש האישי שלו... איזה חיזוק היה נדרש ממני בעקבות הקורונה ועדיין נשאר בדיבורים ולא במעשים... איזה צעד אחד קדימה אני חושב שהקב"ה רצה לעורר אותי והגיע הזמן להתקדם קדימה כדי לא לחזור שוב אחורה... אבל הנה!!! כעת הבאתי לך עוד נקודה למחשבה... הקורונה הזו מה שבטוח... זיעזע לנו את הריבוע!! את הקבעון! הוציאה אותנו מהבועה בעל כרחנו!!! זו עת רצון מיוחדת!! זה לא דבר שמגיע כל יום... אצלי זה הסטוריה של שלושים שנה!!! אז נא לכבד את המעמד... רגע לפני שמתרגלים בחזרה לבית הכנסת... רגע לפני שמתרגלים למקום הקבוע ולמסלול הקבוע של החיים... רגע רגע... לפני שאתה חוזר וננעל שם... בא תעשה בדק הבית כללי... תסתכל ימיה ושמאלה ותנסה לנפות... תנסה למיין לאיזה קיבעון מומלץ לחזור... ואיזה קבעון כדאי לקבל החלטה שאני מכבד אותו שישאר עם הקורונה...

כן!!! יש קיבעונות שהם חיוביים מאוד!!! אם מהבר מצוה לא קרה לי אפילו פעם אחת שהפסדתי תפילין זה רק בגלל שאני קצת מקובע והתרגלתי לדפוס התנהגות מקובע של יהודי שמינה תפילין... אני בהחלט חייב הכרת הטוב לגב שלי שיועד מעצמו מתי לכרוע בשמו"ע כפי ההתבטאות המפורסמת של הירושלמי (כן... זה לא סתירה שמהמקום הזה צריך להתקדם הלאה ולא להיות מלומדה... אבל בבסיס ההתנהגות טוב שיש שבלונה מקובעת של מלומדה... אולי בהזדמנות נאריך בהבחנה המעניינת הזו...) אבל!!! יש כל מיני קבעונות שליליות... שאני יודע שזה לא טוב... רק אני רועד מפחד לזעזע את הגוש בטון הזה ששמו אני... אז כאן!!! בייחס לחלק הזה!! צריך לנצל את ההזדמנות הזו של הקורונה... זו הזדמנות שלא מגיעה כל יום... הזדמנות של חישוב מסלול מחדש של השגרה...

יתן ה' שנחזור במהרה לשגרה מבורכת... שגרה של עבודת ה' בשמחה בטוב לבב ומרוב כל...

וטהר לבנו לעבדך באמת!!! באמת!!! באמת!!!

ישנם כמה משפטים מזעזעים ונוקבים מאין כמותם שכותב רבינו ר' חיים וויטאל בהקדמה לשער ההקדמות... האמת היא שהתלבטתי רבות האם להעתיק את זה... כי הדברים האלו כ"כ חריפים ונוקבים חדרי בטן ש... שאני באופן אישי מתקשה להתמודד עם זה...

סוף סוף כתב את זה ר' חיים ויטאל... והוא כתב את זה בתור הקדמה לחכמת האמת... וכמו שאני ואתה עדיין לא לומדים חכמת האמת כי אנחנו מבינים שאנחנו לא אווזים שם... אז גם התוכחה הכ"כ נוקבת שכתובה בהקדמה לחכמת האמת... כנראה שהיא כמה עשרות דרגות מעלינו... **אבל דווקא לאחר ההבהרה הזו!!!** כעת אולי כן אפשר לצטט את הדברים ובא נחליט מראש... לקחת את זה לתשומת לבנו רק בתור חיזוק... לדעת שיש לאן לשאוף... אבל לא בשביל לקחת ללבנו!!! סו"ס זה נורמלי שיש לנו עדיין מה להתקדם בעבודת ה'... **ובכן: מרן ר' חיים ויטאל פותח בדבריו בזה"ל: "בהיותי בן שלושים לכה, תשש כוחי, ישבתי משתומם, ומחשבותי תמהים, כי עבר קציר כלה קיץ ואנחנו לא נושענו, ולא עלתה ארוכה למכתנו לחורבן בית מקדשנו הנחרב זה היום אלף ות"ק שנים... ואתנה את פני לחקור ולדעת מה זה, ועל מה נתארך קיצנו וגלותנו ומדוע לא בא בן ישי... ומצאתי און לי ואנינה בקרבי ולבי דוי... ממאמר אחד הובא בתיקוני הזוהר (תיקון ל' עז):... ובפרט בזמנינו זה בעוונותינו הרבים, אשר התורה נעשית קרדום לחפור בה אצל קצת בעלי תורה, אשר עסקם בתורה על מנת לקבל פרס, והספקות יתירות, וגם להיותם ראשי ישיבות ודייני סנהדראות, להיות שמם וריחם נודף בכל הארץ, ודומים במעשיהם לאנשי דור הפלגה, הבונים מגדל וראשו בשמים, ועיקר סיבת מעשיהם היא מה שכתוב אחר כך, ונעשה לנו שם... שחמשה מינים יש בערב רב, ומן הג' מינים מהם הוא הנקרא כת גבורים, שעליהם נאמר 'המה הגיבורים אשר מעולם אנשי השם', ואינון מסטרא של אותם אלו הנאמר עליהם ונעשה לנו שם, בבנין בתי כנסיות ובתי מדרשות ושמים בו ספר תורה, ועטרה על ראשם, ולא לשמה אלא לעשות להם שם, והנה על הכת הזו אמרו בגמרא: "כל העוסק בתורה שלא לשמה נוח לו שנהפכה לו שלייתו על פניו ולא יצא לאויר העולם..." אני מעדיף לעצור כאן... כי... אני חושב שזה מספיק... **אז דבר ראשון:** הציטוט הזה מסוכן... כי עוד יותר ממה שהוא נוקב ויורד חדרי בטן!!! הוא גם יכול לשמש כ"דג שמן" בשביל כל הממורמרים למיניהם... כל אלו שיש להם טענות כרימון נגד הממסד... ונגד כל מי שתופס עמדה... ולהטיח בפניו את הציטוט הזה ולומר לו נוח לך שלא יצאת לאויר העולם... כן... זה הכי קל!!! אז בבקשה... דבר ראשון: נא לא לעשות בזה שימוש למידות רעות שלנו... נא לא לקחת את התוכחה הטהורה הזו כנשק מול היצר השלילי של שבירת המוסכמות שלנו... בסדר??? עד כאן ברור???**

אחרי שהסרנו את האבן נגף הזו... כעת הגיע תורנו להיאנח בשברון מתנים על דבריו הנוקבים... אני יכול להעיד באופן אישי: אני כותב את העלון אז נדברו... למה?? לשם שמים?? כן... אבל עדיין יש כמה אחוזים מכובדים... שאני כותב את זה בשביל "לעשות לנו שם"!!! מה שנכון נכון... אביסלע כבוד... יש לי פה במה... יש לי שופר... אני מרגיש שאני מחנך את העולם... אי אפשר להתעלם מהמחשבות האלו!!! ומגיע מהרח"ו ומצליף בי ללא רחם...

אתה מטיף לכולם שהמשיח לא מגיע בגלל האינטרנט?? לא!!! המשיח מתעכב בגללך... בגלל שאתה רוצה לעשות לעצמך שם... אתה דואג למעמד שלך... לכבוד שלך... ולא לכבוד שמים...

אז אני אמנם מרגיע את עצמי!!! שמהרח"ו כתב את זה לפני 500 שנה לאנשים קדושי עליון ומותר לי להיות מאתיים מדרגות מתחתם... אבל יש!!! יש לאן להתקדם!!!

לא רק לזה שנופל באינטרנט יש מה לחזור בתשובה... יש גם לזה שמיטיף לו מוסר ועושה על זה קריירה... גם לו יש מה לחזור בתשובה... לא רק לזה שמדבר בבית הכנסת יש מה לחזור בתשובה... גם לגבאי שנוזף בו ואומר לו: בבית כנסת **שלי** אני לא מסכים שתדבר... לך לבית הכנסת השני... שם תדבר... לא רק הבחור שלא התקבל לשיבה כי... כי הוא לא מספיק... לא רק הוא צריך לעשות חשבון הנפש... אלא גם זה שלא מקבל אותו צריך לעשות בדק בית... למה אני לא מקבל אותו? האם רק בגלל שתלמיד שאין תוכו כברו אל יכנס לבימ"ד... או... או שזה מפריע למגדל שבנה לנו הרשם ואפיו בשמים כדי שנעשה לנו שם?

מה שבטוח!! בתקופה שכל הבתי כנסיות והבתי מדרשות היו סגורים!! אף אחד לא עשה לעצמו שם!!! אף אחד לא הרגיש שהוא בונה בית לה' בשביל לעשות לעצמו שם...

ומי יודע... מי יודע אם זו לא אחת מהנקודות שאנחנו צריכים לעשות חשבון נפש מעמיק...

כן... כל אחד בסיטואציה שלו... אני מול העלון שלי צריך לעשות בדק הבית כמה אחוזים מהעלון הזה הוא בשביל לעשות לנו שם... ואתה ההורה שכ"כ קנאי לעשות ועד הורים שיפקחו שלא יקבלו כל ילד... אתה צריך לעשות את החשבון שלך כמה מחשבות זרות של "נעשה לנו שם" מעורב בשיקולים האלו... ו... וכל מגבית וכל קרן שאנחנו עושים בשביל לרומם בית אלוקינו ולפאר אותו... כמה זה טהור לכבוד שמים!!! וכמה זה בשביל לעשות לנו שם... שהבית מדרש שלנו זה ההבית מדרש הכי עוצתי של השכונה... כן... כמה כבוד שמים באמת מסתתר מאחורי הבחירות למיניהם שמורחים לנו על לוחות המודעות ושוטפים לנו את המוח שהכל "לקדש שם שמים"!!! כמה זה באמת בשביל לקדש שם שמים... וכמה זה בשביל לעשות לנו שם... אוי אוי אוי... כמה שזה נוקב ויורד עד התהום...

והמדהים ביותר!!! שרבינו המהרח"ו כותב את זה לפני חמש מאות שנה!!!! זאת אומרת: זו תופעה שכבר קיימת חמש מאות שנה!!! אז מה נאמר אנחנו? אז שוב: תרגע... כשרבינו המהרח"ו כתב את זה... הוא כנראה דיבר על דקויות... הוא כנראה ראה כמה קהילות ואנשים שהיה להם 10 אחוז או עשרים אחוז מחשבות של "נעשה לנו שם" ועל זה הוא יצא בחרב וחנית... ואילו אנחנו? אנחנו צריכים לתרגם את זה למושגים הרדודים שלנו ולתבוע מעצמנו שלכה"פ עשר או עשרים אחוז יהיה לשם שמים... וכולי האי ואולי...

כן!!! צריך לדעת שעם כל הכבוד לפאר ולהדר ולעוצמות שיש בדורנו... שכל דבר רוחני הוא בעוצמה... ובגודל... לא תמיד זה דבר טוב!! כמו שבבחירות... ככל שאחוז הצבעה יותר גבוה... אז נכון שמסתמא זה מראה שיש גם יותר קולות לחרדים... אבל בסופו של יום זה לא משחק לטובתנו... כי אחוז הצבעה גבוה זה אומר שיש יותר קולות צורמים ברקע... ככה גם בתורה ובעבודת ה' שעל זה נאמר "הצנע לכת עם אלוקיך"!!! כשיש משהו מידי גדול... עם שם מפוצץ... יש פה אחוז הצבעה גבוה... אבל לא תמיד זה משחק לכיוון החיובי... כל אחד יקח את זה לאן שזה נוגע אליו... ושוב: לקחת את זה בערבון מוגבל!! סו"ס אנחנו בדור ירוד יותר... לא נותר לנו אלא לזעוק: וטהר לבנו לעבדך באמת!

למה שאתה רוצה להעשות לעצמך שם... אתה דואג למעמד שלך... לכבוד שלך... ולא לכבוד שמים...

אז אני אמנם מרגיע את עצמי!!! שמהרח"ו כתב את זה לפני 500 שנה לאנשים קדושי עליון ומותר לי להיות מאתיים מדרגות מתחתם... אבל יש!!! יש לאן להתקדם!!!

לא רק לזה שנופל באינטרנט יש מה לחזור בתשובה... יש גם לזה שמיטיף לו מוסר ועושה על זה קריירה... גם לו יש מה לחזור בתשובה... לא רק לזה שמדבר בבית הכנסת יש מה לחזור בתשובה... גם לגבאי שנוזף בו ואומר לו: בבית כנסת **שלי** אני לא מסכים שתדבר... לך לבית הכנסת השני... שם תדבר... לא רק הבחור שלא התקבל לשיבה כי... כי הוא לא מספיק... לא רק הוא צריך לעשות חשבון הנפש... אלא גם זה שלא מקבל אותו צריך לעשות בדק בית... למה אני לא מקבל אותו? האם רק בגלל שתלמיד שאין תוכו כברו אל יכנס לבימ"ד... או... או שזה מפריע למגדל שבנה לנו הרשם ואפיו בשמים כדי שנעשה לנו שם?

מה שבטוח!! בתקופה שכל הבתי כנסיות והבתי מדרשות היו סגורים!! אף אחד לא עשה לעצמו שם!!! אף אחד לא הרגיש שהוא בונה בית לה' בשביל לעשות לעצמו שם...

ומי יודע... מי יודע אם זו לא אחת מהנקודות שאנחנו צריכים לעשות חשבון נפש מעמיק...

כן... כל אחד בסיטואציה שלו... אני מול העלון שלי צריך לעשות בדק הבית כמה אחוזים מהעלון הזה הוא בשביל לעשות לנו שם... ואתה ההורה שכ"כ קנאי לעשות ועד הורים שיפקחו שלא יקבלו כל ילד... אתה צריך לעשות את החשבון שלך כמה מחשבות זרות של "נעשה לנו שם" מעורב בשיקולים האלו... ו... וכל מגבית וכל קרן שאנחנו עושים בשביל לרומם בית אלוקינו ולפאר אותו... כמה זה טהור לכבוד שמים!!! וכמה זה בשביל לעשות לנו שם... שהבית מדרש שלנו זה ההבית מדרש הכי עוצתי של השכונה... כן... כמה כבוד שמים באמת מסתתר מאחורי הבחירות למיניהם שמורחים לנו על לוחות המודעות ושוטפים לנו את המוח שהכל "לקדש שם שמים"!!! כמה זה באמת בשביל לקדש שם שמים... וכמה זה בשביל לעשות לנו שם... אוי אוי אוי... כמה שזה נוקב ויורד עד התהום...

והמדהים ביותר!!! שרבינו המהרח"ו כותב את זה לפני חמש מאות שנה!!!! זאת אומרת: זו תופעה שכבר קיימת חמש מאות שנה!!! אז מה נאמר אנחנו? אז שוב: תרגע... כשרבינו המהרח"ו כתב את זה... הוא כנראה דיבר על דקויות... הוא כנראה ראה כמה קהילות ואנשים שהיה להם 10 אחוז או עשרים אחוז מחשבות של "נעשה לנו שם" ועל זה הוא יצא בחרב וחנית... ואילו אנחנו? אנחנו צריכים לתרגם את זה למושגים הרדודים שלנו ולתבוע מעצמנו שלכה"פ עשר או עשרים אחוז יהיה לשם שמים... וכולי האי ואולי...

כן!!! צריך לדעת שעם כל הכבוד לפאר ולהדר ולעוצמות שיש בדורנו... שכל דבר רוחני הוא בעוצמה... ובגודל... לא תמיד זה דבר טוב!! כמו שבבחירות... ככל שאחוז הצבעה יותר גבוה... אז נכון שמסתמא זה מראה שיש גם יותר קולות לחרדים... אבל בסופו של יום זה לא משחק לטובתנו... כי אחוז הצבעה גבוה זה אומר שיש יותר קולות צורמים ברקע... ככה גם בתורה ובעבודת ה' שעל זה נאמר "הצנע לכת עם אלוקיך"!!! כשיש משהו מידי גדול... עם שם מפוצץ... יש פה אחוז הצבעה גבוה... אבל לא תמיד זה משחק לכיוון החיובי... כל אחד יקח את זה לאן שזה נוגע אליו... ושוב: לקחת את זה בערבון מוגבל!! סו"ס אנחנו בדור ירוד יותר... לא נותר לנו אלא לזעוק: וטהר לבנו לעבדך באמת!

למה שאתה רוצה להעשות לעצמך שם... אתה דואג למעמד שלך... לכבוד שלך... ולא לכבוד שמים...

אז אני אמנם מרגיע את עצמי!!! שמהרח"ו כתב את זה לפני 500 שנה לאנשים קדושי עליון ומותר לי להיות מאתיים מדרגות מתחתם... אבל יש!!! יש לאן להתקדם!!!

לא רק לזה שנופל באינטרנט יש מה לחזור בתשובה... יש גם לזה שמיטיף לו מוסר ועושה על זה קריירה... גם לו יש מה לחזור בתשובה... לא רק לזה שמדבר בבית הכנסת יש מה לחזור בתשובה... גם לגבאי שנוזף בו ואומר לו: בבית כנסת **שלי** אני לא מסכים שתדבר... לך לבית הכנסת השני... שם תדבר... לא רק הבחור שלא התקבל לשיבה כי... כי הוא לא מספיק... לא רק הוא צריך לעשות חשבון הנפש... אלא גם זה שלא מקבל אותו צריך לעשות בדק בית... למה אני לא מקבל אותו? האם רק בגלל שתלמיד שאין תוכו כברו אל יכנס לבימ"ד... או... או שזה מפריע למגדל שבנה לנו הרשם ואפיו בשמים כדי שנעשה לנו שם?

מה שבטוח!! בתקופה שכל הבתי כנסיות והבתי מדרשות היו סגורים!! אף אחד לא עשה לעצמו שם!!! אף אחד לא הרגיש שהוא בונה בית לה' בשביל לעשות לעצמו שם...

ומי יודע... מי יודע אם זו לא אחת מהנקודות שאנחנו צריכים לעשות חשבון נפש מעמיק...

כן... כל אחד בסיטואציה שלו... אני מול העלון שלי צריך לעשות בדק הבית כמה אחוזים מהעלון הזה הוא בשביל לעשות לנו שם... ואתה ההורה שכ"כ קנאי לעשות ועד הורים שיפקחו שלא יקבלו כל ילד... אתה צריך לעשות את החשבון שלך כמה מחשבות זרות של "נעשה לנו שם" מעורב בשיקולים האלו... ו... וכל מגבית וכל קרן שאנחנו עושים בשביל לרומם בית אלוקינו ולפאר אותו... כמה זה טהור לכבוד שמים!!! וכמה זה בשביל לעשות לנו שם... שהבית מדרש שלנו זה ההבית מדרש הכי עוצתי של השכונה... כן... כמה כבוד שמים באמת מסתתר מאחורי הבחירות למיניהם שמורחים לנו על לוחות המודעות ושוטפים לנו את המוח שהכל "לקדש שם שמים"!!! כמה זה באמת בשביל לקדש שם שמים... וכמה זה בשביל לעשות לנו שם... אוי אוי אוי... כמה שזה נוקב ויורד עד התהום...

והמדהים ביותר!!! שרבינו המהרח"ו כותב את זה לפני חמש מאות שנה!!!! זאת אומרת: זו תופעה שכבר קיימת חמש מאות שנה!!! אז מה נאמר אנחנו? אז שוב: תרגע... כשרבינו המהרח"ו כתב את זה... הוא כנראה דיבר על דקויות... הוא כנראה ראה כמה קהילות ואנשים שהיה להם 10 אחוז או עשרים אחוז מחשבות של "נעשה לנו שם" ועל זה הוא יצא בחרב וחנית... ואילו אנחנו? אנחנו צריכים לתרגם את זה למושגים הרדודים שלנו ולתבוע מעצמנו שלכה"פ עשר או עשרים אחוז יהיה לשם שמים... וכולי האי ואולי...

לקראת ימי הקיץ הבאים עלינו לטובה ניתן

לקנות את הספר "וימאן" העוסק

בנושא התמודדות בשמירת העיניים

והמסתעף.

ניתן להשיג במוקדי ההפצה של הגיליון

לברור הנקודה הקרובה אליך:

0548446691 0527683095

כמו כן: עקב הביקוש, ניתן לקנות כמות

מצומצמת של החוברת "אלה מסעי"

המתמקד בלבטים ובהתמודדויות של צעירים

בשיעור ג' לקראת עלייתם לשיבה גדולה,

(במגזר הליטאי דייקא... יש לציין: שלמגזר החסידי או

לכל מי שלא נמצא הוא או בנו בשכבת גיל הזו החוברת

הזו **לא רלוונטית בכלל**.)

ניתן להשיג בכתובת **בבני ברק** בלבד:

רחוב חזון איש 34 (מש' דרייפוס) - 0527117271

כמו כן ברחוב קיבוץ גלויות 9.

ניתן לקבל את החוברת גם במייל.

קורונה!!! תפסיקי ודי... אני לא

מסכים.

יש הרבה אנשים שיש להם בתקופה הזו דין תורה עם המשיח!! למה אתה לא מגיע?? אנחנו כבר

החלטנו שאתה כבר מגיע... סו"ס זה כבר הסתדר לנו בראש... סו"ס כבר לא היה לנו שום אירועים...

וכל הלוח זמנים היה פנוי לקבלת פנים של המשיח... ופתאום הוא "הבריז"!!! מה זה צריך להיות???

אז הנה!!! כאן ענינו לעצמנו את התשובה!!!

המשיח אמור לעמוד על גג בית המקדש ולומר: **עונים** הגיע זמן גאולתכם!! אבל ברגע שיש לו עסק עם גאוותנים... אז צר לו מאוד... הוא עדיין לא

קיבל הוראה לעמוד ולהכריז: **גאוותנים** הגיע זמן גאולתכם!!! להחליט בשביל המשיח מתי הוא צריך להגיע... ועוד להתעצבן אח"כ למה הוא לא הגיע

בשעה הנקובה... אנחנו במילים אחרות אומרים שאנחנו מתעקשים להמשיך לקחת את העיניים לידים!!!

כן... אמנם הקורונה כבר הוכיחה לנו שאנחנו לא מנהלים את העולם... אבל גם כשהיא הוכיחה לנו את זה!!! אנחנו התעקשנו להתמרד נגדה... ולכעוס עליה שהיא מעיזה לקחת מאיתנו את המושכות...

וכשרוב חוצפתה היא המשיכה לעשות מה שהיא רוצה ולא לשאול אותנו... מרוב כעס ותסכול נאלצנו להגיע למסקנה שזה משיח!!! ואז מה?? משיח זה סוג של גירסה חדשה בתוכנה!!! שכל פעם שהמחשב לא ממושמע להוראות שאני נותן לו... אז נותנים לזה שם... קוראים לזה משיח!!

שמיח זה אומר שבסופו של דבר זה אמור לשחק לטובתי... ובהמשך אני עוד אקבל פירוט חשבון מהמשיח וזו אנחנו נבא להסדר... לכן ברגע שאני שומע שזה משיח... אז אני רגוע... אני יודע שזה בשליטה... זה מקסימום שייך למגירה הזו ולתוכנה הזו שקוראים לה משיח...

אז הנה!!! שמהמשיח לא הגיע... והקורונה ממשיכה לתעתע בנו... וקצת אנו כבר ממש ממש כועסים...

קורונה... תפסיקי ומייד!!! אני פה מחליט ורק אני!!!

אז זהו!!! שהקב"ה רוצה **ענוה!!!** אם אנחנו באמת רוצים משיח... ה' רוצה לראות אותנו עונים!! ואז!!! כשנקבל את המצב... נדע שלא אנחנו מנהלים את העולם אלא הקב"ה... אז יתן ה' יופיע אכן בן דוד ויכריז: עונים הגיע זמן גאולתכם...

מעניין לעניין באותו עניין... כאן בטור הימני:

איך מקבלים את פניו של הגל השני...??

ושבו הקורונה חוזרת לכותרות... ואי אפשר לדעת מה ילד יום... לאן פנינו מועדות... האם אנחנו שוב חוזרים אחורה... וכל משפט שאני כותב כעת- ביום ראשון... אני לוקח בחשבון שעד יום שלישי רביעי זה עלול להיות כבר לא רלוונטי... בקיצור: מה שבטוח... חזרנו אל הבלתי נודע!!!!

מה יהיה בדיוק... אי אפשר לדעת... דבר אחד כן אפשר לדעת בודאות:

ה' כנראה רוצה אותנו בחוסר ודאות הזו!!! ה' מזמין שוב שנהיה איתו... לגמרי איתו!!! שלא נתכנן את החיים שלנו יום אחד קדימה!!!

ובינינו... זה קשה... מאוד קשה לחיות ככה... לחיות כל הזמן על המזודות... לחיות כל הזמן בחוסר ודאות... לקום כל בוקר ולא לדעת מה הולך להיות היום... האם קדימה או אחורה... ימינה או שמאלה...

אז תתפלא לשמוע שאנחנו בחברה טובה!!!

זה היה בדיוק המצב של עם ישראל במשך ארבעים שנה במדבר!!!

זהו בדיוק הנושא של הפרשה שלנו... פרשת בהעלותך...

ולפי העלות הענן מעל האוהל ואחרי כן יסעו בני ישראל... כל ימי אשר ישכן שם הענן על המשכן יחנו... כן!!! אין לעם ישראל שום קצה חוט כמה זמן אנחנו הולכים להיות פה ומתי ממשיכים הלאה... ובהארץ הענן על המשכן ימים רבים... ולא יסעו... ויש אשר יהיה הענן ימים מספר על המשכן... ויש אשר יהיה הענן מערב עד בוקר... או יומם ולילה ונעלה הענן ונסעו. בקיצור: חוסר וודאות מוחלט!!! יש חניה אחת שעם ישראל חנו בה תשע עשרה שנה רצוף!! ויש חניה שעם ישראל התעקבו בה עשרים וארבע שעות... וקדימה... הלאה... תחשוב מה שזה: יהודי חי פה!! במדבר!! ואין לו קצה חוט מה הולך להיות בשעה הקרובה... האם אנחנו הולכים להישאר פה עוד שנתים... או בעוד חצי שעה פתאום נעלה הענן והלאה... **ונני זה מוכר לך מאיזהו מקום??**

כן... מבחינה מסוימת זה מה שאנחנו מרגישים עם הקורונה הזו...

כבר היינו פסימיים לפני חודשיים והיינו בטוחים שזה לא יגמר לעולם... וחזרנו להיות אופטימיים שהנה זה כבר כמעט מאחורינו... והנה שוב זה חוזר... ועכשיו זה כבר הכי מדכא... אתה רואה שגם אחרי זה נגמר... זה פתאום יכול שוב לחזור... ואז מחלחלת לה המחשבה... איפה הסוף?? והאם בכלל יהיה לזה סוף?? האם זה יגמר ומתי??

אין!!! אין קצה חוט!!! אין מה לשמוע חדשות... כי אף אחד לא יכול לדעת מה יהיה... על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו!!! רק ה' יודע מתי תסתיים החניה הזו ששמה קורונה... מתי יעלה הענן מתקופה זו...

אז תכל'ס: מה ה' רוצה מאיתנו כעת?? שנחיה כל הזמן על גלגלים?? שנחיה כל הזמן על החבילות... שאף פעם לא מתיישב ולא נתרועח אלא תמיד נהיה בעמדת המתנה ל... למי יודע מה?? מה... ה' רוצה שלא נכנס אף פעם לשגרה?? שנחיה כל הזמן כמו הומלסים ככה בשומקום ולהיות ערוכים כל רגע לזעזועים ושינויים והגבלות??

לא!!! בפירוש לא!!! ה' לא רוצה שנחיה על החבילות!!!

גם אם ה' רוצה שנקבל באהבה מה שהוא עושה... גם אז!!! אין הכוונה שאנחנו צריכים להיות הומלסים... אז מה כן??

ה' רוצה שנלמד איך להתמקם בעראי!!! וזו אומנות לכל דבר!!!

לסוגיה הזו קוראים מסכת סוכה!!!

כן... מה ששמעת... **סוכה!!!** מה הקשר עכשיו חג הסוכות??

אז תתפלא לשמוע שעכשיו אנחנו נמצאים עמוק עמוק ב"חג" הסוכות... כן... יש כאלו שחושבים שמצות סוכה זה משהו ששייך רק לחג הסוכות... **אז זהו שלא!!!** מצוות סוכה שייכת בעיקר ל**חומש במדבר!!!** ולמה??

כי אל תשכח שאנחנו אמנם יושבים בסוכה רק שבעה ימים בחג הסוכות... אבל הדור דעה בעצמם (שזכר להם אנחנו יושבים בסוכה "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל") הם ישבו בסוכות במשך ארבעים שנה תמימים במדבר... זאת אומרת: כשהתורה אומרת לנו "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל..." מה הכוונה??

אתם תשבו שבוע אחד בלבד בסוכה!!! בשביל שתקבלו מושגים איפה עם ישראל ישבו **לא שבוע אחד** אלא במשך **ארבעים שנה** במדבר!!!

ובמקום הזה אנחנו נמצאים כעת!!!

לפני שמונה חודשים ישבנו בסוכה... ואם אתה זוכר... היו רוחות חזקות והרבה סוכות נשברו ועפו ברוח... ועמדנו חסרי אונים... לא ידענו מה לעשות... שוב ניסינו לשקם את הסוכה... שוב פרשנו את הסכך... ושוב הגיעה הרוח... ושוב ירד גשם ושוב הכל נרטב... ו... ו... ובשלב מסוים לא ידענו מה... מה יהיה הסוף!!! **זוכר את החוסר אונים הזה???**

אבל בינינו... כעת במבט לאחור... (בפרט לאחר שלושה חודשי קורונה מחשלים) אנחנו מבינים שגם ברגעים הכי קשים תמיד ידענו שבמקרה הכי גרוע הרי **בעוד שלושה ימים בסה"כ** מסתיים חג הסוכות... ומה שיהיה ומה שלא יהיה אנחנו חוזרים הבייתה והכל בסיידר... עסקים כרגיל...

אז עם כל הכבוד לסוכה שישבנו בה שבעה ימים... סו"ס ידענו מראש שזה הכי הרבה שבעה ימים ולא יותר... אם ככה הסוכה הזו עדיין די רחוקה מלהזכיר

לנו את הסוכות שעם ישראל ישבו במדבר 40 שנה...

אבל עכשיו??? בתקופה הזו של הקורונה... כעת אנחנו חיים בסוכה המקורית!!! כן... כבר שלושה חודשים שאנחנו נמצאים במצב של סוכות... כל שבוע שבועיים אנחנו מתניידים... בר"ח ניסן נעלה הענן מבית הכנסת... ובנינו את הסוכה במרחב הפתוח... התפללנו תחת כיפת השמים... ואח"כ שוב נעלה הענן ונסגרנו בבתינו במנייני המרפסות... ואח"כ התחילו להגיע הקלות ושוב נעלה הענן וחזרנו להתפלל 19 אנשים במקום אחד... ושוב נעלה הענן וחזרנו סו"ס לבית הכנסת... וכעת שוב מתעורר חשש שהענן שוב נעלה וחוזרים שמונה מסעות אחורה...

הנה לך!!! כעת אנחנו נמצאים הסוכה בפירמה המקורית!!! זו הסוכה המקורית שעם ישראל היו חיים בה במשך ארבעים שנה במדבר... לבנות סוכה ולהתמקם במצב עראי מסוים... מתוך חוסר ודאות מוחלט מה העתיד טומן בחובו... עם ישראל מתמקמים... כל אחד בונה לעצמו סוכה... ואין לאף אחד קצה חוט האם זה ליממה אחת... או לשבועיים... או ל-19 שנים... והתורה מצווה אותנו **"למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל!!!** כן...

לקב"ה מאוד חשוב שאנחנו נזכיר ונלמד את הדורות הבאים שעם ישראל ישבו פעם בסוכות... **וכל שנה מחדש לא הבנתי למה המידע הזה כ"כ חשוב???** מה זה משנה אם כן ידעו דורותינו שבסוכות הושבתי... או לא ידעו?? מה כ"כ עקרוני בסוכות האלו? אבל עכשיו ??? ! ! ! עכשיו בעידן הקורונה אני פתאום מבין את זה טוב מאוד... אני מבין מה צריך פה לדעת!!! הקב"ה רוצה ללמד אותנו שהגישה הנכונה היחידה איך לחיות כאן בעולם הזה כמו יהודי זה להתמקם--- בעראי!!! לשבת- בסוכה!!! הסוכה מצד אחד היא דירת עראי... אבל אדם עושה סוכתו קבע... אני מתקבע--- איפה?? בדירת עראי!!! זה המבנה!! בדיוק ככה!

כי להתמקם בעולם הזה... זה לא נכון... כי העולם הזה הוא עראי... ולא להתמקם בעולם הזה... זה גם לא נכון... כי חיי עולם נטע בתוכנו!! אנחנו מתעסקים עם נצח... כל מה שיהודי פועל כאן בעולם הזה... זה נטיעה של חיי עולם... יש פה מנייה שמתפתחת לפארנעם של נצח נצחים... ממילא הגישה היחידה והנכונה איך לחיות כמו יהודי בעולם הזה... זה בסוכות-- תשבנו!!! השילוב של קבע בתוך עראי!!!

כך עם ישראל חיו בסוכות שבמדבר... וככה אנחנו אמורים לחיות את החיים שלנו כעובדי ה'... ובפרט!!! בפרט כשיש לך קורונה על הראש... הקורונה רק מתרגלת אותנו איך אנחנו אמורים לחיות תמיד כיהודים...

רק לשבר את האחזן... אני רוצה להמחיש סיטואציה מסוימת איך עם ישראל חיו במדבר: תאר לעצמך שלאחר שלושה ימים של נטיעה... לפתע הענן נעצר וחונה בעלמון דבלתיימה... וכעת חונים פה!!! כעת כולנו פורקים את כל החבילות... ומתמקמים פה... דא עקא שבדיוק אני הייתי טיפה שלעפער ועד שהתחלתי להתמקם בחניה החדשה... הגעתי קצת

נגמר בקול דממה דקה... ואז מה התחושה???
תחושה של כשלון!!! חשבתי שאני אצליח... והנה...
ניסיתי... והתברר שזה לא הולך...
אבל זה לא נכון!!!! למה להסתכל על זה ככה???
אולי זה מסע?

עם ישראל עברו מ"ב מסעות... למה הם עברו כ"כ
הרבה מסעות?? מה... בכל פעם הם ניסו
להתאקלם... ניסו להשתלב... עד שהם ראו שהם
לא משתלבים... ולכן כל פעם הם עברו דירה...
לנסות שוב במקום אחר??

חס ושלום!!!! אלא מאי??? לכל מסע היה תפקיד
משלו... בכל מסע היה להם משימות מסוימות מה
הם צריכים לפעול כאן... והם עשו עבודה
מושלמת... וברגע שהם השלימו אותה... אז הלאה...
למשימה הבאה...

ילד שעולה לכיתה ב'... זה לא בגלל שהוא לא
השתלב בכיתה א'... אלא הוא סיים את כיתה א'
בהצלחה... וכעת הגיע הזמן לעבור לכיתה ב'...

עשית משהו!!! הוא היה טוב לשעתו!!! זכית
להשלים אותו ולמצות אותו בצורה הכי טובה...
עכשיו הלאה... הקב"ה מראה לך שהגיע הזמן
להתקדם למסע הבא... אל תראה את זה כתקווה
שנכזבה!!! אלא כסיום כיתה א' בהצלחה וכעת
שלום כיתה ב'...

בא נתרם את זה לקורונה!!! מי שרוצה יכול
לראות את הקורונה כעונש אחד גדול... שביתה
אחת מוחלטת!!! וזה לא לגמרי טעות!!!
כן... בפירוש הקב"ה מחולל כאן מציאות של
"ונשגב ה' לבדו ביום ההוא"!! זה ברור שהקב"ה
מראה בכל העולם שהוא מנהל לבדו את העולם...
אבל הלאה... איפה אני פה בכל הסיפור הזה???
מה ה' רוצה ממני בסיפור הזה? ס"ס לפני שבוע
קבלתי את התורה ושם קבלתי את התואר ממלכת
כהנים!! אני שר בממשלה של הקב"ה!! יש לי
תפקיד!! אם יש קורונה... אז לא רק הקב"ה עושה
קורונה... אלא גם לי יש איזה תיק בממשלת
הקורונה הזו... יש לי פה מה להתקדם!!!

אני צריך לעשות שיעורי בית לאן המסע הזה צריך
להוביל אותי... ולהתמקם!!! להתמקם במסע הזה...
לנשום אותו בכל הרמ"ח והשס"ה... לא לשבת כל הזמן
על החבילות ולחכות שהוא יגמר... כי... כי יש לי פה
מה לעשות!!!! יש לי פה שיעורי בית!!! ועוד יותר מזה...
גם כעת כשאנחנו עדיין נמצאים במתכונת של ההקלות
שכולנו יודעים שהמצב נפיץ וא"א לדעת מה ילד יום...
נכון... אני לא יודע מתי חלילה יעלה הענן ושוב נחזור
אחורה... והלוואי ואתבדה... אבל אני כעת עדיין ממוקם
במצב של שגרה... אז אני כן!!! ה' רוצה אותי פה!!! ואני
לא יושב על החבילות... כן... זה קשה... אחת המצוות
הקשות ביותר זה "כל שבעת ימים אדם עושה סוכתו
קבע וביתו עראי"!!! להיקבע בעראי זו משימה מאוד
קשה!!! כן... לא לחינם הקב"ה מצווה אותנו לשבת
שבעה ימים בסוכות "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות
הושבתי"!! זה המבנה!!! בשביל זה יש לנו עכשיו חומש
במדבר שלם ותקופת קורונה חסרת יציבות כדי לתרגל
אותנו לצורת חיים יהודית שכזו... צילא דמהימנותא. כן!
הצילא דמהימנותא הכי גדול שיש זה לחיות שכל מקום
שאני נמצא זו הזמנה!! ה' מזמין פה משהו... עכשיו אתה
מבין למה צדיקים אמרו לברוח לסוכה בקורונה? אנו
כעת בעיצומו של חג הסוכות.....

מסע שלם!!!!

גם אם נהיה פה יומיים הרי בפרשת מסעי החניה הזו
תהיה רשומה כמסע מושלם!!! כלומר: גם החניה של
רתמה שעם ישראל התעכבו שם 19 שנה וגם אלוש
שעם ישראל התעכבו שם רק יום אחד... שניהם- שתי
המסעות האלו נכתבו בשורה אחת ובשווה!! שניהם
מסעות גמורים שכנסת ישראל פעלה שם מה שפעלה
על פי ה'...

וממילא!!!! זה בכלל בכלל לא משנה כמה זמן אנחנו
הולכים להיות פה... זה בכלל לא הנושא... הנושא הוא
שאנחנו צריכים להיות פה!! וזה המקום שלנו כעת!!
אנחנו צריכים כעת להתמקם בנתונים שיש לנו פה
ולדעת שהנתונים האלו זה רצון ה'!!!! וכאן ה' רוצה
אותנו!! ולהיות!!!! להיות פה!!! להיות פה עם כל
הרמ"ח והשס"ה... להסתער על הנתונים המסוימים
שהקב"ה מזמין פה... ולדעת שה' רוצה את זה!!!
בדיוק את המתכונת הזו ואת הסיטואציה הזו!!!

הבנת מה אמרתי?? אני אחדד עוד טיפה את הדברים:
כשזה נוגע אלי... כשזה עניין נטו שלי! כאן מאוד
משנה לי האם זה צימר שאני הולך להיות פה לילה
אחד... או שזה בית קבע שאני הולך לגור פה חמש
שנים??? אם אני הולך לגור בבית הזה חמש שנים אז
אני אקנה מזגן חדש... אבל אם זה צימר לילה אחד...
אז כפרת עוונות... נסתדר עם מאוורר... כל זה נכון
כשזה נוגע אלי...

אבל ברגע שזה רצון ה'!!! פה זה לא עובד לפי מדדים
של זמן... רצון ה' זה תמיד נצח!!! יש נצח נצחים
שאצלי הוא מתבטא ביום אחד... ויש נצח נצחים
שאצלי הוא מתורגם חמש שנים... (זה כמו החנוכה היקרה
מכסף שקניתי לכבוד חנוכה... ולכאורה לא חבל? הרי מדליקים
בחנוכה הזו **ק** שמונה ימים בשנה... לא חבל להשקיע כ"כ הרבה
כסף על אביזר שמשתמשים בו **ק** שמונה ימים בשנה?? אה... למה
אני לא צודק?? כי... כי אם מדליקים נרות חנוכה רק שמונה ימים
בשנה... זה אומר שמספיק שמונה ימים בשביל להאיר את כל
השנה... זה לא משתמשים בחנוכה רק שמונה ימים בשנה... אלא
שמונה ימים יקרים של חנוכה מספיקם להאיר שנה שלימה... לכן
ביושר מגיע לשמונה ימים האלו להשקיע בהם חנוכיית כסף...) גם
אם המסע של עלמון דבלתיימה יתחיל ויסתיים ביום
אחד... זה מסע נצחי שחרות בתורה!!! אני צריך להיות
פה עם כל הרמ"ח והשס"ה... אני צריך לקרא את
המפה ולהבין מה ה' רוצה ממני במסע הזה!!! להבין
מה עבודת ה' הנצחית שנדרש ממני להנציח דווקא
במקום הזה ובנתונים האלו... ובמקביל לדעת לא
לשבת על החבילות... אלא להתמקם... להתחיל פה
חיים חדשים... להיקבע פה... לבנות פה בית השראת
השכינה לה'...

רגע... ומה יקרה... אם כמה שעות לאחר שסיימתי
להתמקם פה... פתאום שוב נעלה הענן... ושוב צריך
להתקפל... לכן מה... לכן התברר שכל העבודה שלי
היתה לחינם??
לא!! חס ושלום!! ההיפך הגמור!! זה רק אומר שזכיתי
להשלים ולפעול את הפעולה שנדרשה ממני במקום
הזה תוך שעות ספורות...

ואת הנקודה הזו מאוד קשה לנו לעכל!!!

בן אדם פותח גמ"ח... או פותח איזה כולל ערב... או
קובע איזה חברותא וזה החזיק מעמד יפה במשך
חודשיים שלוש... חצי שנה... שנה או שנתיים... לא
משנה כמה... ופתאום לאט לאט זה דועך עד שזה

מאוחר וכל השכנים מימין ושמאל כבר עשו נעל
גדר ופרץ מכל הכיוונים... ולי נשאר רק איזה
הששים מ"ר בשביל שתי השישיות שלי בלע"ר...
ואילו השכן שלי מצד ימין... הפעם הוא היה
חברמן ובשניה שהענן נעצר... הוא השתלט על
130 מ"ר ועשה פה תוספת בניה (שלא הייתה בחניה
הקודמת...) והשכן מצד שמאל החליט לפתוח את
פתח האווה שלו בדיוק מול איפה שאני בדרך
כלל רגיל לעשות את הפתח שלי... ו... ואז כצפוי
מתחילים הויכוחים והמריבות בנזקי שכנים...
מה שייך לי ומה שייך לך... ומה אתה חושב...
כעת אנחנו אמורים ללכת לנשיא השבט שלנו
כדי לרשום בטאבו ולהגדיר מה המ"ר שלי ומה
המ"ר שלך... ולהתחיל להתדיין האם זה הגיוני
שהשתלטת על 130 מ"ר בו בזמן ש-לי נשאר
רק ששים מ"ר... אתה מסכים איתי שזה שווה
תביעה במקרקעין אצל שרי עשרות ושרי מאות
ומצידי שזה יגיע עד משה רבינו... אתה מסכים
איתי שצריך פה הכרעה של ב"ד איפה אתה
תשים את הפתח שלך ואיפה אני אפתח את
החלון שלי באופן שלא יהיו פתחיהם מכוונים זה
נגד זה... **אז כיום... כשמתעוררים כאלו**
ויכוחים... יש הליך ברור!!! מוציאים נסח טאבו
מצולם ומשורטט והולכים בצורה מסודרת
ופותחים תיק בבית דין ומתחילים דיונים... ואני
לא הולך לוותר!!! אבל כאן??? לך תדע... אולי
כל המאבק פה מיותר לחלוטין... אולי עוד
יומיים וחצי שוב נעלה הענן וממשיכים הלאה
לחור הגדגד... אז מה אני עושה עסק?? מכמה
ימים ספורים שאנחנו הולכים להיות כאן?? אבל
מצד שני... באותה מידה אנחנו גם יכולים
להישאר פה עוד חמש שנים בשקט... אין לי
שום צפי ושום אומדן כמה זמן אנחנו הולכים
להישאר בחניה הזו...

רגע... ובעצם... בחנייה הקודמת זה באמת היה
בסה"כ יומיים... אז אולי לא כדאי לפתוח את
החבילות... חבל על המאמץ... יתכן שמחר
בבוקר שוב מתקפלים וממשיכים למסע הבא??
מה אתה אומר... האם להשקיע... לנשום נשימה
עמוקה ולבנות סוכה מטופחת... עם כל
הפתחים והניקוז... מתוך הבנה שאנחנו הולכים
להשתקע פה... או עזוב... בשביל מה להשקיע...
אולי יומם ולילה ונעלה הענן ונסעו...???

נו... מה אתה אומר?? מה הגישה הנכונה??

הנה!!!! תסתכל על המשכן!!! תלמד מהמשכן!
אתה יודע מה זה לפרק את המשכן ולבנות אותו
מחדש?? ובכל זאת הלויים לא מתעצלים... הם
לא עושים חשבונות כמה זמן נהיה פה... וזה לא
מטריד אותם אולי מחר יוצאים מפה... הם
יודעים שהקב"ה כעת רוצה לשכון כאן... ואיזה
למושב לו... אז כאן המקום!!! כאן צריך להיות!!
ולא משנה כמה זמן!!!

אותו דבר אנחנו... אנחנו צריך להתמקם כאן עם
כל הלב והנשמה... להשקיע... לבנות פה סוכה
מטופחת... ולהשתקע פה עם כל הרמ"ח
והשס"ה... אה... יכול להיות שבעוד יומיים
אנחנו שוב נצא מפה???

מה זה משנה... אם ה' רוצה שנהיה פה אז זה

"למען לא נבוש..." - מושגים בסיסיים בהלכה.

קודה למחשבה ביחס להוראות הבריאות:

בתקופה האחרונה של הקורונה ראינו שתי גישות תורניות לאורך כל הדרך בשיקול דעת איך להכריע בשאלות של חובת הזהירות מול תפילה במנין וכו'... כידוע: היו רבנים שחנכו בסכינא חריפא!!! לא להתפלל במנין... לא לקרא בתורה... לא ללכת למקווה... לא! לא ודי!!! לא כלום!! היותו זה מסוכן או נגמור!!! ומצד שני היו רבנים שהעמידו כל דבר בשקלול של נתונים לגופו של ענין... סיכון מול סיכוי... מה נגד מה... כמה צורך... מול כמה סיכון... כלומר: לדוגמא: לצאת מהבית בשביל תפילת יום חול במנין זה לא מספיק מוצדק... אבל בשביל קריאת התורה אם זה בכך וכך תנאים או אפשר לפלס היתר... (אל תתפעל על הדוגמא)

ואולי אפשר לומר על דרך החידוש שזה תלוי במחלוקת ממש מפורשת בין רב הונא ורב חסדא... כן... בדף היומי של שבוע שעבר (שבת פב.) יש מחלוקת מאוד מעניינת בהלכות בית הכסא בשבת... **היו לפנינו צרור ו-חרס!!!** במה עדיף יותר להשתמש? האם בצרור או בחרס??? מה הנידון?? מה צדדי הספק??

הרי כך: מצד אחד צרור זה מוקצה גמור!!! מוקצה מחמת גופו... רק מה? כשאין ברירה מתירים משום גדול כבוד הבריות... ומאידך: יש לנו פה גם חרס!!! בחרס דווקא אין חשש מצד מוקצה אבל יש קצת חשש סכנה... קצת!!! נו... כעת נשאלת השאלה: מה עדיף לטלטל?? האם צרור שזה אפפס לא חלק מצד שבת... או חרס שהחסרון שלו שהוא אביסלע סכנה... נו... מה אתה אומר??

או רב הונא חותך: בצרור ולא בחרס!!! היות וחרס זה מסוכן... או אין!! חרס לא בא בחשבון... הוא בכלל לא בתמונה... נשאר לנו רק צרור... וברגע שיש רק צרור לפנינו... אז קיי"ל שגדול כבוד הבריות שדוחה ל"ת שבתורה ומותר לטלטל מוקצה... אבל רב חסדא אומר: שמשמש בחרס ולא בצרור... אה... אבל זה סכנה?? וכי רב חסדא לא חושש שזה סכנה??

התשובה היא: כן!! רב חסדא גם מביין שזה סכנה... גם רב חסדא לא מעודד להשתמש ביום יום בחרס... רק מה??? ברגע שהיום שבת והאפשרות השניה במקום חרס זה צרור שהוא מוקצה... אז רב חסדא כבר מתחיל לעשות שיקול מחדש... כן... נכון שחרס זה מסוכן... אבל כמה... כמה זה מסוכן?? בא נעמיד

סיכון מול סיכוי... כשמעמידים את אחווי הסיכון הלא גדולים שיש בשימוש בחרס... מול מאה אחוז חשש מוקצה שיש בצרור... כאן רב חסדא מכריע שעדיף כבר להשתמש בחרס... כלומר: אצל רב חסדא הכל ממשיך להיות נתון להעמדה והערכה... גם כשיש לך פה חשש סכנה!! השאלה כמה!! האם חשש סכנה הוא מאוד מאוד קלוש... אז תלוי מה עומד מולו... תלוי איזה שיקול הלכתי משמעותי עומד כנגדו... אבל רב הונא לא מכיר בשיקולים האלו!! ברגע שחרס הוא מסוכן!!! (שבוה גם רב חסדא מודה) כאן לא יכול להגיע שום שיקול הלכתי ולשמש משקל נגד...

לכאורה זה ממש סוג הויכוח שיש גם היום!!! האם ברגע שיש חשש הכי רחוק של סיכון מצד הקורונה הרי כל ערך תורני והלכתי אחר זו לפניה!!! או לא... זו שאלה!! שאלה מהותית!!!

בל נשכח שהמשרד הבריאות הזה שכ"כ החמיר עלינו שלא נכנס לבית הכנסת... כעת הוא לא מעז להשביט את הכלכלה!! האם הגישה הזו נכונה ביחס לבית הכנסת?? שכל סרך הכי קלוש של סכנה... הוא גובר על הערך התורני הכי חשוב... או לא גרע מכלכלה... אם את הכלכלה לא ממהרים להשביט בשביל חשש הדבקה כי כולם מבינים שעומד פה מצד שני שיקול כבד משקל של השבתת משק... אז אולי גם בבית הכנסת נעמיד שיקול כבד משקל של ביטול ערכים תורניים מול חשש רחוק של הדבקה??

אבל למעשה הלכה כרב הונא שאכן מקנחים בצרור ולא בחרס!!!

שבברגע שיש חשש אפילו קל של סכנה בחרס... אז מקנחים בצרור ללא כל פקפוק... מסתמא!!! שגם אם מדובר באחד כזה שביום יום אם זמנו יהיה דחוק ויהיה לו רק חרס הוא לא יחזר אחרי צרור. אבל כשזה מגיע לערכים התורניים כהלכות שבת... הרי רב הונא לא מעמיד שום ערך תורני מול פיקוח נפש... נו... קודה למחשבה...

לזכות מצוות מתוך שכחה גמורה... היית מאמין??

אצלנו במשפחה בתקופה הזו... יש צו שמונה!!! כולם מגיעים לבית של ההורים... גם הילדים הנשואים... כן... יש לנו כמה ילדים נשואים... ורק מוטי התחתן עם משפחה מהשבת שלנו... שבת זבולן... רק הוא רב פה באזור... אנחנו גרים בעכו והוא גר ליד צור... אבל חוץ ממנו כל שאר הילדים התחתנו עם שאר השבטים... יענקי התחתן עם משפחה חשובה משבט אפרים... והוא גר בתמנת חרס... ואילו מושי' התחתן עם משפחה מיוחסת משבט נפתלי והוא מתגורר בבקעת גנוסר... ואילו מלכה בכלל זכתה להתחתן עם לוי שהוא שייך לגזע של משפחת הגרשוני... ומתוך 48 ערי הלויים... הוא בחר להרחיק נדוד וללכת לקירוב בחצי שבט המנשה בעיר מקלט שנקראת "גולן בבשן..." בקיצור: יש למשפחה שלנו שלוחות בכל גבול ישראל... עכ"פ כאמור בתקופה הזו... יש צו שמונה... כולם מגיעים!! כל הזוגות הצעירים... אף אחד לא מוותר על החווייה של החודש וחצי הקרובים בבית ההורים... מה ישר???

הימים האלו... הם ימי החג של המשפחה שלנו... רק לראות את הפנים הקורונות של אבא זה מספיק... כן... למשפחה שלנו יש שדה אחוזה גדולה שמניבה תבואה ופרדסים וכרמים... וכעת מתחילה העונה... אז ככה: התקופה של החודש וחצי האלו מתחלקת לשלושה שלבים!!! כל שלב והחן המיוחד שלו...

השלב הראשוני זה הקציר!! שאז יש לנו את הזכות לקיים מתנות עניים של לקט שכחה ופאה... מי שרואה את האושר שיש לאבא שלנו מהמתנות עניים... מבין את מה שאמרה רות... "האיש אשר עשיתי עמו היום..." באמת ניתן לומר שהעניים שמגיעים לקחת לקט שכחה ופאה הם נותנים שמחה לאבא מאשר מקבלים...

אח"כ מגיע השלב השני של ההליכה לגורן והדישה והזריה... שאז יש את המעמד העוצמתי של תרומות ומעשרות... כאן כבר מדובר בסכומים אדירים!!! במעמד הזה אבא פשוט מפרנס כמה וכמה משפחות של לויים וכהנים לכל השנה הקרובה... זה הולך להיות הלחם שלהם עד אמצע החורף של שנה הבאה...

ואז מגיע שלב השיא! השלב השלישי של הפרשת מעשר שני... ועליית הביכורים... שאז כלנו מתארגנים יחד ויוצאים לעלות לירושלים... להבאת הביכורים ולאכילת מעשר שני בקדושה ובטהרה בחצרות בית ה'... מי יכול לוותר על שלושת החוויות המעצימות האלו!!! לכל חווייה יש את היחודיות שלה!! את הנוף שלה!! את הסיטואציות המיוחדות שלה... את החן היהודי הקסום שלה... וגם את ההלכות וההתחככויות שלה...

השנה היה לנו כמה ישועות פרטיות בבית שלנו... כמה בשורות טובות שדישנו עצמם... ואבא ברגעים של "רני פלט" קם לפתע ואמר: אני רוצה לקבל על עצמי משהו מיוחד השנה בתור שבח והודאה לה'!!! נו... מה אתם אומרים?? מה אני אקבל על עצמי?? אולי קרבן תודה... אולי נקדיש משהו לבדק הבית?? ואז אמא עשתה שלחה לאבא איזה רמז... נו... אבא מיד הבין מה היא רוצה... ואורו עיניו... כן אמא... את צודקת... זו הקבלה הכי מוצלחת שאני יכול לקבל כעת!!! אבא קם והכריז: השנה אני קורא לר' זלמן... הוא יהיה הפועל הראשי שלנו בקציר!!!! הוא יהיה מנהל העבודה השנה!! אבא מיד תפס את הרגלים והלך לבית של זלמן... תוק תוק... זלמן: תגידי לי: אתה כבר תפוס לעונה הקרובה?? נשאר לך כמה ימים פנויים??

זלמן הסתכל עליו בעיניים חשדניות ועגומות... אתה צוחק עלי?? אני תפוס...?? איזה תפוס... אף אחד לא הזמין אותי... אף אחד כבר לא מעוניין שאני אעבוד אצלו... אז הנה זלמן!! אמר אבא... השנה אני נתקעתי אין לי פועלים... אני רוצה דווקא אנשים הגונים כמון... אני רוצה לסגור איתך כעת על כל העונה הקרובה! בא נסגור שאתה הפועל הראשי בעונת הקציר שלי... אם אתה רוצה... מצידי תביא איתך את הילדים שלך... אולי אשתך תעזור במלאכת העיסוה... ועל הדרך הילדים שלך יכולים גם לקחת מהלקט שכחה ופאה...

זלמן התרגש!!! דמעות עמדו לו בזווית העין!!! הוא התקשה להאמין... הוא לא הבין מאיפה נחת עליו המלאך המושיע הזה... **כן... זלמן זה סיפור עצוב**... מדובר ביהודי טוב... נשמה טובה... יש לו הרבה יראת שמים והוא נעים הליכות אבל... אבל הוא שלעפער... מה שנכון נכון... שלעפער... גם קצת חולמיני... הוא מדבר יותר מידי לאט ויש לו את הקצב שלו... ו... וכידוע: מנהלי עבודה לא אוהבים כזה סוג פועלים... הנער הניצב על הקוצרים הוא די חסר סבלנות... כי... כי הוא משלם לפי יומיות!!! וכל שעה שווה כסף... בפרט שנתוני העבודה בקציר הם קשים במיוחד... כי מצד תנאי הקציר היום הכי מתאים זה דווקא יום הכי שרבי!!! ומצד הפועלים השרב הוא בלתי נסבל... (מה שנקרא "כעבד ויאף צל'") לכן מתחילים את העבודה מאוד מוקדם בבוקר... ומזדרזים מאוד להספיק כמה שיותר עד שהשמש תקפח על הראש... ושזלמן מגיע והוא מתחיל לעבוד בקצב שלו... זה... זה לא מתאים... לא למזג איר... ולא למזג החם והתובעני של מוסר העבודה... ולכן עם הזמן כולם כבר למדו להכיר את זלמן וכמעט אף אחד לא שוכר אותו...

ובפרט!!! בפרט כשמדובר בקציר... שכל תנועה שלעפריית זה עוד שני שיבלי לקט... וכל ריחוף וחולמנות עלול להסתיים בעוד עומר שכחה ועוד... ובאמת בשנה שעברה מישהו הזמין את זלמן שיקצור לו את השדה... וזה הגיע להסלמה... זלמן שכח שמה על ימין ועל שמאל... עוד עומר ועוד עומר... והתפזר של לקט בכמויות... והבעה"ב התפוצץ... הוא לא היה ערוך ללקט ושכחה בכאלו כמויות מסחריות!!! וזה הגיע לבית דין... ומשם זה הגיע ללשכת הגזית... שנה שעברה בהג השבועות כל עם ישראל דיברו על השדה הזו שזלמן קצר אותה שזיכתה אותנו בחידושים עדכניים מלשכת הגזית מה הדין בעומר ששכחו פועלים ולא שכח בעל הבית... ואיפה בעה"ב היה באותה שעה... האם בשדה או בעיר... בקיצור: אף אחד לא שוכח לזלמן את הסיפור הזה!! העניינים לא שוכחים לו את היבול המצוין שהוא סיפק להם... ואילו בעלי שדות לא שוכחים שלא להעזי להזמין אותו... כי... כי לך תדע... זה עלול להסתיים ב"הרוצה לעשות כל שדהו פאה..."

ותכלס זלמן הוא יהודי!! והוא צריך להתפרנס!!! ומטה לחמו נשבר... ומה יהיה איתו???

אז הנה... בשביל זה אנחנו בדיוק רוצים לתת שבח והודאה לקב"ה... ואני רוצה לתת משהו למענו יתברך... אז במקום להקריב עוד קרבן תודה... יש לי פה הזדמנות להחזיק יהודי שמטה ידו ולתת לו מקור הכנסה ועל הדרך לזכות בעוד הרבה מצוות של לקט ושכחה... שאדרבה... שישכח... מבחינתי כל שכחה כזו זה עוד קרבן תודה נוסף! הרי "כל הנותן מתנות עניים כאילו בנה מזבח והקריב כל הקרבנות" **רק יחי ההבדל הקטן**: אם מקריבים תודה... כל שכחה במחשבה עלולה להסתיים באסון של פיגול או חוץ למקומו... ואילו בלקט ושכחה כל המצוה נובעת מחוסר מחשבה... השכחה היא המצוה... אשרי חלקנו.

בסיום עונת הקציר... אבא ניהג לזלמן לתת לו את המשכורת... זלמן פרץ בבכי של התרגשות ואמר לאבא: אם בעוד ארבעה חודשים אני לא אצטרך לקבל מעשר עני. תדע לך שזה "באשמתיך"!! הצלת את הבית שלנו.

---הסתיימה המערכה הראשונה... ב"ה כבר אזלו כל הלקט והשכחה... חלפו כבר הנשמות... לקוטי בתר לקוטי.

וכעת אנחנו עוברים לכתבינו באזור הגורן!!! ובכן: מה אתה רואה כעת?? איפה זה אווז... ובכן: בשעות אלו מגיעים עשרות רבות של ערימות של אגודות תבואה... וההמשך אולי בשבוע הבא...

אל תתן לדף היומי להישאר "מורדם ומונשם"...

אחד מהנוקים המואבים שהקורונה הותירה אחריה... זה סיומי ש"ם דף היומי העוצמתיים שבשעתו השאירו רושם עז על כולנו וגרמה לרבבות אלפי ישראל להצטרף ללימוד דף היומי... וכעת מי זוכר את זה... מי קעת עדיין נשאר תחת הרושם של הסיומים האדירים האלו... גם מי שעוד זוכר שהיה כזה דבר... הוא כבר לא מצליח אפילו לדמיין אך יכולתי לשבת שם עם כ"כ הרבה אנשים כשיש בינינו מרחק של שתי מטרים אחד מהשני...

אבל תכל'ס... לא!!! אסור לנו לשכוח!!! אסור לשכוח שלפני פחות מחצי שנה היה סיום הש"ס ואנחנו יחד עם רבבות אלפי ישראל התחלנו עם כל החשק ללמוד דף היומי... והתחלנו טוב... **אז נכון!!!!!!** נכון שבאמצע הגיעה איזה קורונה שהכניסה אותנו לסחרחורת ונכון שזה גם יצא בדיוק בערב פסח... וכל הפאניקה והבלגן הזה ביחד... יצרו בלבול שגרם להפסיק את הרצף וניתק הקשר עיו... **אבל אז מה ??? ? ?**

גם החילונים לא ראו מסעדה במשך חודשיים... וכי הם לא חזרו אליה???

גם שהקני הכדורגל לא ראו מגרש חודשיים... וכי הם לא חזרו למגרש???

גם הטיילנים לא ראו פארק המון זמן... וכי הם לא חזרו לשם???

אותו דבר אנחנו: כי הם חיינו ואורד ימינו ובהם נהגה יוםם ולילה!!!

לצערנו... נאלצנו והוצרכנו לעזוב את בית המדרש... לעזוב את השיעור הקבוע... את הדף הקבוע... אבל ברגע שבי"ה חוזרים לשגרה... **אנחנו גם נחזור בשיא הטבעיות לאותו מקום שממנו יצאנו לפני כחודשיים!!!!** אנו רצים והם רצים... הם רצים לחזור לכל הבייליים שהם אהבו אותם... והיה חסר להם בחודשיים האחרונים... גם אנחנו רצים לחזור לאותו דף גמרא ואתו שיעור שהיה כ"כ חסר לנו בשבועים יום האחרונים...

אז מה ונחרם הרצף... אז מה וניתק קשר עין... כמו שהמסעדות והבייליים והמועדונים לא מפחדים שנהרס הרצף... כי הם יודעים שהעם רוצה לעשות חיים! ומחכה לעשות חיים!!! **ככה גם אנחנו!!!!** החיים שלנו זה מול הדף גמ'... וגם אחרי שנבצר מאיתנו הרי קעת אנחנו נוכח לאבא שבשמים שאנחנו חוזרים למקור חיותנו... חוזרים ובגדול...

אני מאחל לך שבועד שש שנים תוכל לציין בסיופוק ולהגיד:

גם הקורונה ניסתה לאיים על הדף גמ' שלי ולא הצליחה!!!!

אני מאחל לך מכל הלב: שבשש שנים הקרובות יהיו לך בעז"ה עוד הרבה שמחות והרבה התפתחויות חיוביות בחיים שעל הדרך הם גם יביאו לך עוד כמה וכמה סיבות מוצדקות להפסיק את הרצף של הדף... אבל אתה תסביר למחותך היקר או לתינוק החדש שבי"ה נוסף למשפחה... אתה תסביר להם שנוכח!!! יש לי בהחלט טרדות חשובות וזו סיבה טובה לוותר על הדף הקבוע... אבל אם הסערה של הקורונה ניסתה לנער אותי מדרך של ספינה וכמעט הצליחה... וב"ה הצלחתי להיאבק על חיי ולהחזיר לעצמי את השליטה על הדף של ספינה... אחרי שתפסתי בחזרה את המושכות... **מכאן ואילך אני כבר לא יורד מזה בקלות!!!!** אם הקורונה לא הצליחה לקחת לי את זה... אז כ"ש שאני לא אתן לשאר השמחות לקחת לי את זה... אני מאחל לך בעומק לב שהקורונה הוזה תשמש לך כמוודל לחיקוי... **אין בריחה!!! זו טבילת אש הראשונה...** כן... הקורונה היתה סיבה מספיק מטלטלת ודומיננטית כדי לעצור את הרצף והיא כנראה עשתה את זה להרבה מאיתנו... **אבל העולם לא נגמר!!!!** זה לא מאוחר!!! אנחנו קעת בדיוק באמצע מסכת שבת... ואפשר לקפוץ על הרכבת... ואנחנו עוד לפני הסוגיות העיקריות שנוגעות להלכות שבת המעשיות... בעוד שבוע וחצי אנחנו מתחילים פרק הבונה!!! שממש מתחילים הלכות שבת המעשיות ממש... ו... תקפוזן ותשתלב...

בעז"ה"ש הקורונה עוד תעבור ברחמי וברוב חסדיו... ישנם הרבה יהודים שחלקם מוכרים לכולנו שהיו מורדמים ומונשמים בעקבות הקורונה וב"ה יצאו מזה (יהו רצון שכל שאר חולי ישראל יתרפאו במהרה) אבל אם דף היומי שלך- פה חלילה תהיה קבורתו!!! אם פה בקורונה הוא נמוג ונכבה... הרי לך תשאר תמיד אנדרטה עצובה לשיש שנים הקרובות... שתמיד יעמוד לנגד העיניים שלך שהדף היומי שלך נשאר מורדם ומונשם מאז--- מאז הקורונה... **אל תעשה לעצמך את העוול הזה!!!** אל תתן לדף המתוק שלך שהתחלת אותו עם כזה חשק... **אל תתן לו להישאר מורדם ומונשם...** תעיר אותו... די... אנחנו רוצים לצאת מהקורונה... אנחנו מתפללים שהקורונה לא תשאיר עקבות... כולנו רוצים בעוד שש שנים... בסיום הבא של דף היומי... כולנו רוצים לזכור יחד שפעם פעם... לפני שש שנים... מיד בתחילת המחזור הי"ד... היתה קורונה שאיימה להכניס את הדף היומי שלי למצב מאוון... **ואני לא נתתי לה!!!** אני כבר עכשיו מוזמן שיר מיוחד לקורונה שלא יכלה ולא הצליחה לכבות את האהבה של דף היומי...

אז קצת רעוע! מי שזוכר... לפני חצי שנה... כתבתי כאן בקצרה תכנית לימוד לחצי הראשון של מסכת שבת!!!! זה היה עוד לפני הכל... הייתי עסוק בלהרגיע במסכת שבת ארוכה מידי ולכן חיבים לעשות תחנת ריענון של לפני קדנציה... ולכן צריך בסוף פרק כלל גדול או המוציא יין... לעשות איזה חגיגה קטנה... לעשות איזה משהו רשמי ולהכריז על ההמשך המבורך... מי האמין איזה התפתחויות יקרו מיד אח"כ!!!!!! מי האמין שבימים!!!!!! **ביום שהתחלנו ללמוד מסכת שבת...** או פרצה הקורונה... היה זה בח' או ט' באדר!!!! (מי שזוכר... התאריכים האלו די מצלצלים מכל ההודעות המלחיות האלו שהיו אז די חדות לנו... מי שהיה בשטיבלך ביום ח' באדר בין השעות... מי שהיה באורש עד ביום ז' באדר בין השעות וכו'... והשבע התקליט השבור הזה שוב חזר ומחזיר אותנו לכוננות אחרת... שה' ישמרנו...)

וכידוע: רוב ניכר של מסכת שבת מדברת על מלאכת הוצאה והכנסה!!! על רשות היחיד שהיא בחינת שמירה ורחמים... לעומת רשות הרבים שהיא בחינת גבורה ושליטת החיצונים... ובדיוק כשהתחלנו ללמוד יציאות השבת ונכנסנו עמוק לרשות היחיד השמורה של שבת אז התפרצה הקורונה... **עכשיו! שלא תבין לא נכון!!!!** זה לא שמסכת שבת היא זו שהביאה את הקורונה... **אדרבה... הדיף הגמור!!!** הקב"ה הקדים רפואה למכה... וברגע שהקורונה התוללה בחוצות רשות הרבים ובחזן תשכל "דבר" הקב"ה מוהר מהר הכנים אותנו לרשות היחיד המבודדת והסטרילית של שבת ופרש עלינו סוכת רחמים וחיים ושלום... וצריך להיות עיוור בשביל לראות איזה ניסים ה' עשה איתנו... (על לה כתוב: "הכנסת מכהו וכהו אם כהרג הרגוני הורג???" עיי"ש ברשי"י ישעיה כ"ב)... כן... הוא אחוץ הדברים נבחרים אצל החרדים... אבל במצב לאחור... תנסה להשוות את האסנות הנוראים שאירעו בשאר מקומות שהעסק שם יצא מכלל שליטה לעומת מה שקרה אצלנו...?? עיוור וכפוי טובה מי שלא יודע יודע להבחין בפערים של פמא ויותר...

ללא הגומה... ואכמ"ל...)

אז כן... אנחנו כבר תקופה ארוכה דשים סביב מלאכת הוצאה... וכעת!!! בימים אלו זה הדפים האחרונים... בשבת הקרובה מתחילים פרק המצניע והזורק... שני פרקים קצרים ומתוקים מדבש שעדיין מדברים על מלאכת הוצאה... וזהו!!! מכאן ואילך מתחילים פרקים קצרים שעוסקים בכל הלכות שבת המעשיות שאנחנו דשים בעקבנו...

זו הזדמנות לקפוץ שוב על העגלה!!! כן... עד עכשיו מסכת שבת היתה לא כ"כ קלה... היו הרבה סוגיות שגררו אותנו למשימות משמעותיות בסדר טהורות... זה היה אמנם מתוק מאוד אבל לא בהכרח קל ובודאי לא מוכר... אבל בימים הקרובים... תתחיל להתארגן... אנחנו לקראת יציאת ממלאכת הוצאה!!!! רוץ... רוץ מהר למעוה טעימה אחרונה מפרק המצניע והזורק... רוץ מהר לשאוב שמירה והצנעה תחת כנפי התורה הקדושה ושב"ק... שיעניקו לנו מחסה מהימים הלא פשוטים שכבר עוברים עלינו קעת בגל השני של הקורונה שרוגש עלינו... (ואינו יודעים מה תלד שעה...) חבי כמעט רגע... בא נסתתר בי"ה הימים הקרובים בגישמאק של פרק המצניע והזורק... ובעז"ה"ש כשנגיע להדרן עלך הזורק, יתן ה' שהרוחות שוב ירגעו ונוכה לצאת שוב לאתר בניה של פרק הבונה והאורג ושמונה שרצים ואלו קשרים... נכנס להשגרת מסכת שבת והלכות שבת מתוך רוגע ושלוות נפש וקוין בריא... (אנכי: אי אפשר שלא לשים לב להשגחה הפרטית המופלאה! שהסוגיה החידה שמדברת על מתן תורה בשבת דף פ"ו וכו'!!! זה יוצא בדיוק קעת... כשבעת ימי התשלומין... סמוך ונראה למתן תורה)

ולסיום: יש פרק שלם בירמיהו!!! נבואה מיוחדת שירמיהו הנביא מוכיח את עם ישראל על משהו נקודתי וספציפי: **להקפיד על הלכות שבת!!!**

וזה די חריג כנבואות של ירמיהו הנביא... כי כידוע: ירמיהו הנביא כבר ראה אותה בניוולה והוא היה בתקופת השפל הגדולה ביותר של עם ישראל שהיה כבר ע"ז וגילוי עריות ושפיכות דמים... וירמיהו כמעט ולא מתנבא על כשלים נקודתיים... אבליש משלוש עבירות נקודתיות שהוא כן התנבא עליהם נקודתית... ואחד מהם: שמירת שבת (השני דברים הנוספים זה שילוח עבדים... וישרות בניני ממונות) למה??? מה יש בדברים האלו???

אז לא נכנס להשני הנושאים הנוספים... אבל המכנה המשותף שבהם שבכל אחד מהם יש צ'אנס מיוחד שאם עם ישראל יחליטו להתחזק בנקודה הספציפית הזו ברצינות ובמוכד ראש... אז אפילו אם הם עברו על כל התורה כולה... עדיין יש פה אי של שמירה שיכול להגן עליהם!!! כלומר: ירמיהו מציע לישראל להתחיל להקפיד על שמירת שבת ממקום של הזדמנות אחרונה להסדר חוב רגע לפני פשיטת רגל... ירמיהו עומד בשערי ירושלים ומציע לעם ישראל... עוד כמה ימים אתם תצאו פה בגולה!!! בא נעשה עיסקת טיעון אחרונה... היות ויש לכם חובות עד לב השמים וכבר אין מנוס... אתם לקראת יציאה לגלות... ואי אפשר למנוע את הפשיטת רגל הזו... אבל אם תקבלו על עצמכם שמירת שבת ברצינות אמיתית ולא תוציאו משא כיום השבת... אז יש בכך קדושת השבת לעמוד בשערים האלו של ירושלים ולא לתת לאויבים ליכנס! יש בכך השבת לבא בהסכם טיעון עם הרבש"ע שהשערים האלו שהיו סגורים בשבת... ישארו סגורים ולא תצטרכו לצאת מהם בגולה...

ועם ישראל החמיצו גם את הצ'אנס האחרון הזה!!! על אותו משקל: להגיד שהקורונה באה בגלל שלא מספיק שמרנו על השבת זה לא נכון!!! אף אחד לא חושב ככה... אבל מה כן??

אם אנחנו נתחזק בהלכות שבת ונחבק את מסכת שבת באהבה... הרי כח סגולת השבת היא חזקה מספיק בשביל לעמוד מול הקורונה ולהגיד לקורונה סטופ!!! אין כניסה!! אני מקור הברכות של כל השבוע... אני ועדת הכספים של ששת ימי המעשה... והיות והיהודי הזה לומד אותי ומקדש אותי ומחבב אותי... אני לא מאשרת תקציב לקורונה להתקרב לך' אמותיו... כלומר: זה לא בהכרח שפגמנו בשבת ועכשיו אם נתחזק במסכת שבת הרי תבא הישועה... לא!! מה שצריך להתחזק... צריך בלי קשר... רק מה?? היות ולשבת קודש יש עמדת השפעה!!! אז ירמיהו הנביא מלמד אותנו שיש לה כח לעשות ווטו ולמנוע מכל מיני אורחים בלתי רצויים לחדור אלינו... פעם זה היה הכשדים... ועכשיו זה הקורונה

מסכת שבת לא מחכה!!! שבת קודש תמשיך לפקוד אותנו כל שבוע מחדש...

ואם אתה לא תתפוס קשר עין עם מסכת שבת... זה הפסד כולו שלך... **אתה יודע מה???** יש לי סגולה... זו המצאה שלי!!! היות ומקובלנו מכל הספרים הקדושים שהלימוד מעורר הזמן... ואם לומדים קעת מסכת שבת מעוררים את הקדושה וההשפעה של שבת קודש... והרי המצב קעת לא פשוט... הייתי ממליץ לך... כל יום כשאתה מסיים את הלימוד של דף היומי... קח זמירות שבת ותגיד את התפילה שאומרים בסוף אתקינו סעודתא של ליל שבת... זו המצאה שלי...

אל תקח את זה כהל"מ... מה שבטוח אני בודאי רוצה לסיים את המאמר הזה עם התפילה הזו ומובטחני שמי שעוסק במסכת שבת מידי שבת מתברך ושייך בכל הדברים הטובים שמוזכרים שם: **ויהא רעוא מן קדם עתיקא קדישא... ויתמשך מן קדם עתיקא קדישא... רעותא ורחמי חנא וחסדא בנהירו עלאה ברעותא ובחדוותא עלי ועל כל הנלוים אלי ועל כל העוסקים במסכת שבת ועל כל ישראל עמיה, ויפרקנא מכל עקתין בישין דייתון לעלמא ויזמין ויתיהיב לנא מזונא ופרנסתא טבתא בלי צרה ועקתא, ממזלא דכל מזונא ביה תליא וישזבינא מעינא בישא ומחרבא דמלאך המוות ומדינה של גהינם, וייתי לנא ולכל נפשנתא חנא וחסדא ורחמי וחי אריכי ומוזני וריחי ורחמי מן קדמיה אמן כן יהי רצון...**

גיליון מס' 386 פרשת בהעלותך
תש"פ שנה שמינית

גליון זה יו"ל לזכות ולהצלחת
ידידינו החשוב
שיראה ברכה והצלחה
בכל הענינים

דברי שי"ה

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

פרקי אבות

"כל השוכח דבר אחד ממשנתו" (אבות פ"ג ח')

סגולות הזיכרון של רבי אלחנן וסרמן זצ"ל
ויבדלח"ט רבי חיים קניבסקי שליט"א

שיחת חולין של תלמידי חכמים קיימו ביניהם מרן הגאון רבי נפתלי טרופ זצ"ל ורבנים נוספים, ובכללם חתנו הגאון רבי ברוך יוסף פייבלזון זצ"ל, אודות גדולי הדורות שנתברכו בזיכרון גדול. תוך כדי הדברים הוזכר שמו של הגאון רבי אלחנן וסרמן הי"ד, מיד אמר רבי נפתלי: 'לדעתי אין לכלול את רבי אלחנן ברשימת בעלי הזיכרון, הוא אמנם בור סיד שאינו מאבד טיפה, אבל אין זה מכוח זיכרון טבעי, אלא מרוב יראת שמים, מתוך פחד שלא להיות בכלל "השוכח דבר אחד ממשנתו"...

'חביבותו של רבי אלחנן' - הוסיף רבי נפתלי - 'בכל חידוש או דבר תורה שלמד, היא כה גדולה עד שהן נדמין לו כהון עתק, אם כן מה פלא שאין השכחה שולטת בהן...'

בנותן טעם להביא את מה שאמר לי מרן שר התורה הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א בתשובה לשאלתי מה היא הסגולה הטובה ביותר לזיכרון: 'מה שחשוב לאדם ואיכפת לו ממנו, הוא לא ישכח לעולם... זוהי הסגולה המעולה ביותר לזיכרון.'

(דרש דוד מאת הרה"ג רבי דוד הופשטר שליט"א)

"ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ד' ויפוצו
אויבך וינסו משנאיך מפניך" (י' לה)

תמונה מחודש אב שנת תשס"ג, בה נראה רבנו משתתף בריקודי הכנסת ספר תורה שכתב רופאו האישי, ד"ר ר' משולם הרט, וכהכרת הטוב טרח רבינו ובא לשמוח עמו. (שבענו מטובך)

פניני הפרשה

"ויעש כן אהרן אל מול המנורה העלה נרתיה כאשר צוה ה' את משה" (ח' ג')

ברש"י: ויעש כן אהרן, להגיד שבחו של אהרן שלא שנה. בסעודת שבת ארע פעם שאחד מבני הבית לא היה זהיר כשפינה את הכלים מהשולחן ושבר כלי. חיך רבנו ואמר: ראיתי פעם בשם חסידים, ששואלים מה רוצה רש"י לומר בדבריו 'להגיד שבחו של אהרן שלא שנה', וכי באהרן הכהן, שזכה להיות מגדולי הדור, היינו חושדים שישנה מדבור של הקב"ה? אלא הכונה, שלא היה זריז מדי, ומרב מהירות וזריזות לקים המצוה גרם לשפך השמן על הרצפה... רק היה זהיר והדליק בניחותא שלא לשנות כהוא זה.

* * *

ובמעלת הזריזות וגנות העצלות קבע רבנו פרק מיוחד בספרו אורחות יושר (סימן ט') וכותב שם מספר הברית, שיש חיה אחת שנקראת עצל על שם עצלותה, והיא (הבעל חיים) העצל והסכל מכל בעלי חיים, אינו משתמר להנצל מאויביו אף אם יראה קמיו מנגדו, ומהלכו דומה לרחישה, כל היום כולו לא ילך יותר משבעים אמה, וכאשר ירצה לעלות באילן לטרופ (=לתלוש) עליו, ירחוש ב' או ג' ימים ואז ישב עליו ג' וד' חדשים, ואחר כך ישמיט עצמו על הארץ, ורוחש והולך ב' או ג' שבועות עד הגיעו אל אילן אחר, והקב"ה עושה עמו חסד שמתעכב מאכלו בבטנו חדש ימים ויותר, והוא יכול להיות חדש ימים ויותר בלי אכילה והוא אינו שותה כל ימיו וכו', ואליו נדמו העצלים...

כיצד אהרן הרים את הלויים

"והניף אהרן את הלויים תנופה" (ח' י"א)

איך הצליח אהרן הכהן להרים עשרות אלפי לויים ביום אחד ולעשות בהם תנופה?

ספר רבנו: בילדותי, כשלמדתי חומש עם אבי מורי מרן הסטייפלר, הגענו לפרשת בהעלותך, ואז הוא הסביר לי את הדבר באופן פשוט: שהיתה משקולת (מאזנים) גדולה ועל כף אחת עלה הלוי, ובשניה נתן אהרן אבנים כבדות שיכריעו את הכף, ובאופן זה נחשב תנופה. והעיר רבנו (בספרו על התורה) שבמדרש (פתיחתא דאי"ר סימן כ"ג) מתוארת גבורת אהרן, ואחת הדוגמאות שהרים ביום אחד עשרים ושנים אלף לויים, משמע שהרים בידיו ממש, ועוד שבמנחות (סא). מבואר שתנופה עושים על ידי שמוליק ומביא, מעלה ומוריד, ועל ידי משקולת לא שייך כן.

* * *

בהזדמנות אחרת דבר רבנו על מעלת הכח אצל צדיקים והראה דברי רש"י אצל יעקב אבינו (בראשית כ"ט י') שגל את האבן מעל פי הבאר 'להודיעך שכוחו גדול', ואת המשנה (אבות פ"ו מ"ח) שהכח יפה לצדיקים, והינו כדי שיוכלו לעסוק בתורה.

(שבענו מטובך)

* * *

רש"י: "ויעש כן אהרן" - להגיד שבחו של אהרן של שינה.

"ויעשה כן אהרן" להגיד שבחו שלא שינה, שאלתי את רבנו מה הרבותא? שבחו הוא גם מה שלא היה עם עצבים = נערוון כביכול מחמת גודל המצוה והאחריות. והגרא"ל אמר לי: הוא מוזכר לשבח שעשה כציווי, ולא עשה יותר טוב. שאלתי. שלמה המלך אמר בקהלת פרק ז' "אל תהי צדיק הרבה" ו"אל תרשע הרבה", מה יותר גרוע? אל תצדק הרבה, כי התצדק הרבה יכול יותר להחריב. (ואמר ר"מ סמוטני בשם רבנו יחזקאל סרנא זצ"ל, אל תצדק הרבה' גרע טפי, כיון שמעולם לא ראה שאדם יעשה תשובה על כך).

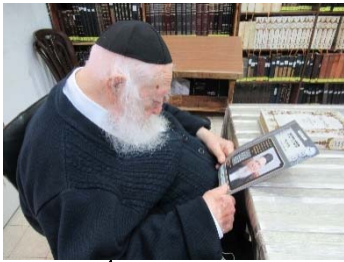
(כל משאלותיך)

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"ג, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושו"ת מרבינו.

ותלמדם חוקי חיים - פרק י"ד חינוך 'בית יעקב'

בית יעקב אלו הנשים

מעייני ב'קובץ גליונות'
עובדות והנהגות

על מרן רה"י הגרמ"י לפקוביץ זצ"ל

תמונה נדירה: רשכבה"ג הגרא"ל שטינמן יוצא משמחת הברית לנכד משותף עם מרן הגר"ח שליט"א, ביציאתו המתינה הסבתא הרבנית קניבסקי ע"ה ושלחה לבקש ברכה ש... כל ברכותיה יתקיימו. מרן זצ"ל, ונענה לברכה כפי מבוקשה.

גדולים מעשי חכמים

אלא שהדרך להחזיר בבנות את אהבת התורה, ויראת ההלכה קצת שונה כדלהלן. פלוני מתלמידי רבינו נכנס אצלו וסיפר שבביתו כמה בנות, והוא רוצה לדעת איך חינוך רבינו את בנותיו ובאיזה נקודה עליו להתמקד כדי להצליח בחינוך הבנות. רבינו השיב לו קצרות: יראת שמים. שאל התלמיד, ואיך מחנכים בנות ליראת שמים?

השיב רבינו: על ידי ספורים. תספר להם עובדות מחז"ל וחכמי הדורות, וזה יכניס בהם יראת שמים. ובפעם אחרת הוסיף, צריך להחזיר בילדים שיש גן עדן ויש גיהנום! על מצות יש גן עדן ועל עבירות יש גיהנום.

[להשלמת הענין נעתיק את לשונו של רבינו במכתב ברכה לספר תולדות יעקב ממרן בעל הקהילות יעקב "...לכתוב תולדות גדולי ישראל כדי ללמוד ממעשיהם וגם מביא ליראת שמים בראות עד כמה התאמצו בכל כוחם לעשות רצון אבינו שבשמים וכמה סייעתא דשמיא היה בידם בזה, ואין לך מוסר עדיף מזה"]. לעומת זו הדרך להחזיר יראת שמים אצל הבנים, אמר רבינו שהוא בעיקר על ידי לימוד המוסר עמם, באופן עקבי כל יום. בכלל, חשיבות מיוחדת ראה רבינו בספרים של עובדות והנהגות אודות גדולי הדורות, וכשקיבל לידיו ספר חדש של תולדות חכם מחכמי ישראל מכל חוג שהוא, היה מעיין בו מראשו ועד סופו.

"אין לך ספר מוסר עדיף מזה". רבינו מקבל

לידיו ספר מתולדותיו של מרן הגר"י אדלשטיין זצ"ל ומעיין בו שעה ארוכה.

רבינו רגיל להביא את דברי המכילתא (יתרו פרשת בחודש, פרק ב' בפסוק ומשה עלה) 'כה תאמר לבית יעקב' - אלו הנשים. 'ותגד לבני ישראל' אלו האנשים. רואים כאן שהכינוי 'בית' הוא על נשים, שמקומם בבית. ובזה דרש כמה מקומות בתורה שזכר בית יעקב, שהכוונה על נשים (ראה טעמא דקרא בשלח בפס' ויקרא בית ישראל את שמו מן, ובפרשת אחרי בפסוק איש איש מבית ישראל, דהכוונה על בית יעקב - הנשים, ובפר' ברכה בפסוק יורו משפטין ליעקב 'ותורתך לישראל' הולך על הנשים, ובישעי' ב' בפסוק בית יעקב לכו ונלכה, ובישעי' כ"ז הבאים ירש יעקב יצין ופרח ישראל, ושם פרק נ"ח בפסוק והגד לעמי פשעם וגו').

וכבר הזכרנו באחד המאמרים הקודמים, כי רבינו סבור שאין שום חילוק בדיני החינוך בין נשים לגברים, והנשים גם הם מחויבות במצוות (מדאורייתא או מדרבנן, או ממנהג, כל נושא להלכותיו, למעט הלכות שאינם שייכות בנשים), והוא חינוך לשלימות את בנותיו בכל הפרטים.

וכך כותבת בת רבינו, בספרה בית אימי (עמוד שי"ט):

הורינו חינונו אותנו לקיים את ההלכה בהידור על כל פרטיה ודקדוקיה, ללא ויתורים ופשרות. אבא שליט"א הקפיד שנברך ברכות השחר לפני ארוחת בוקר, כל ערב שאל את הבנות האם התפללו מעריב, ובימי הספירה - האם ספרו ספירת העומר.

אמא ע"ה סיפרה על סבא הסטייפלר כי מתוך שחשש שמא בנותיו תשכחנה לספור, כתב להן תזכורת על גבי פתק ותלה אותו על ה...מראה! ואכן ההקפדה על כך היתה חדורה בעצמותיהן, עד כדי כך שבימי ספירת העומר כאשר שכבה בתו, דודתי הרבנית ברמן, על ערש דווי כשהיא מחוסרת הכרה, פקחה לפתע את עיניה ושאלה 'כמה סופרים היום?'

אבא הקפיד שלא נאכל ולא נשתה בעמידה, ותמיד הזכיר לאסוף את הפירורים לאחר האכילה, באומרו 'מי רוצה להיות עשיר?' בשבתות לא הרשה לשחק בחבל ובכדור, ובמי הספירה ובימי בין המצרים אסר עלינו לשיר, ועוד כהנה וכהנה הלכות ודקדוקיהן (ראה שם בספר עוד עניני צניעות וקדושה שהנחילו בבית מרן שליט"א לילדים).

חינוך בבית יעקב

נוסיף ידיעה חשובה, כי רבינו מוסר בשם רבו מרן החזון איש זצוק"ל כי בת הלומדת במוסד 'בית יעקב', יש לה דין של בת תלמיד חכם. אפילו שאביה אינו כזה, והטעם, כי בת תלמיד חכם שהפליגו בגמרא (פסחים מ"ט א') בחשיבותה ומעלתה, אין הכוונה בדווקא שאביה תלמיד חכם, אלא שהילוכה כמי שהיא גדילה בבית של תורה, כמו מי שאביה תלמיד חכם שבודאי היא למידה ממנו יראת שמים ודרך ארץ, אבל הוא הדין מי שמתחנכת במקום שמחנכים לתורה ויראת שמים, שדינה כבת תלמיד חכם.

ואכן, בשאלות בעניני 'שידוכים' מורה רבינו פעמים רבות לשואלים, על הצעה של נערה יראת שמים ומדות טובות אבל אביה הינו איש פשוט, שהמעלה של המדוברת גדולה יותר מהחסרון של ההורים, וניתן לגשת להצעות כאלה.

בית יעקב הוא כמו בית של תלמיד חכם. מנהלי הסמינרים בבני ברק, הרב וולף והרב כהנא בניחום אבלים אצל רבינו (חודש סיון תש"ע)

הלואי ויתקיים מחצית התפילה

הדברים ילקו בחסר עם לא נזכיר שוב, מה שכבר הזכרנו מרבינו אודות חשיבות התפילה להצלחת הילדים, והפעם נביא כאן עובדא חדשה ממקור ראשון, בעל המעשה, נעתיק מרשימה שקיבלנו: ר'... שיחי' שאל את רבינו בענין בתו קטנה בבית הספר, ואיך לנהוג, ואחר שהשיב לו רבינו 'הכל לפי הענין', אמר לו: על קינדער צריך הרבה להתפלל עס אעלפט ניט קיינע עצות.

ושאל הר' הנ"ל, אבל מה עושים על החצי השני של תפלה עושה מחצה. וענה: בימינו, מחצה איז איין אַאסך (- מחצה זה הרבה...).

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

✎ רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת, יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 שלוחה- 1586

קהילות 073-2757000 שלוחה- 4310